

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za socialno delo*

Pregled raziskovalnega dela 1969–2010

**PREGLED RAZISKOVALNEGA DELA
1969–2010**

FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani

PREGLED RAZISKOVALNEGA DELA 1969–2010

Zbrala in uredila: Lidija Kunič

Strokovno pregledala: Liljana Rihter

Izdala: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani, 2011

Avtorske pravice: FSD UL. Vse pravice pridržane.

Glavni urednik: Bogdan Lešnik

Uredniški odbor: Lidija Kunič, Milko Poštrak, Bernard Stritih, Mojca Urek

Oblikovanje naslovnice in prelom: Dražena Perić

Povzetke so prispevali: Beata Akerman, Vida Arnold Milošević, Mitja Čepič Vogrinčič, Vera Grebenc, Andreja Kavar Vidmar, Lidija Kunič, Ines Kvaternik, Vesna Leskošek, Jana Mali, Blaž Mesec, Borut Petrovič Jesenovec, Milko Poštrak, Andreja Rafaelič, Pavla Rapoša Tajnšek, Liljana Rihter, Nino Rode, Ana Marija Sobočan, Bernard Stritih, Mojca Urek, Petra Videmšek, Darja Zaviršek, Romana Zidar, Jelka Zorn

Dostopno na: http://www.fsd.uni-lj.si/knjizne_izdaje/spletne_izdaje

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

001.891(497.4Ljubljana):364(0.034.2)

378.6:364(497.4Ljubljana)(0.034.2)

FAKULTETA za socialno delo (Ljubljana)

Pregled raziskovalnega dela [Elektronski vir] : 1969-2010 / [zbrala in uredila Lidija Kunič ; povzetke so prispevali Beata Akerman ... et al.]. - Ljubljana : Fakulteta za socialno delo, 2011

Način dostopa (URL): http://www.fsd.uni-lj.si/knjizne_izdaje/spletne_izdaje/

ISBN 978-961-6569-38-5

1. Gl. stv. nasl. 2. Kunič, Lidija

256787456

Seznam raziskav

1. F. Brinc & sod. — **Možnosti za uvedbo prostovoljnih sodelavcev v socialno delo** (1969)
2. B. Mesec & sod. — **Socialni delavec in socialno delo v samoupravni družbi** (vsebuje 4 raziskave: B. Stritih — Poklicna vloga socialnega delavca; B. Mesec — Stališča socialnih delavcev do izobraževanja; B. Mesec — Odgovori na vprašalnik; I. Jenko — Primarna razdelitev narodnega dohodka) (1972)
3. B. Mesec & sod. — **Življenjske razmere upokojencev, ki prejemajo dodatek za pomoč in postrežbo** (1974)
4. B. Stritih & sod. — **Prostovoljno preventivno in socialnoterapevtsko delo z otroki: Rakitna** (1977)
5. B. Stritih & sod. — **Vpliv družbenega prostora na socializacijo otrok** (1980)
6. B. Mesec & sod. — **Open Care for the Elderly in Seven European Countries – Yugoslavia** (1980)
7. B. Stritih & sod. — **Prostovoljno socialno delo** (1981)
8. V. Milošević-Arnold & sod. — **Rejništvo v SR Sloveniji** (1981)
9. B. Mesec & sod. — **Metodologija akcijskega raziskovanja v socialnem delu – 1. del** (1982)
10. B. Stritih & sod. — **Različne oblike varstva in vzgoje otrok v mestnih krajevnih skupnostih** (1982)
11. P. Rapoša Tajnšek — **Socialna politika kot funkcija združenega dela** (Socialna politika in socialno delo v samoupravni socialistični družbi) (1982)
12. V. Milošević-Arnold — **Specifičnosti socialnega dela v samoupravni socialistični družbi – 1. del** (Socialna politika in socialno delo v samoupravni socialistični družbi) (1982)
13. P. Rapoša Tajnšek, A. Kavar Vidmar & sod. — **Temeljni pojmi socialne politike** (Socialna politika in socialno delo v samoupravni socialistični družbi) (1982)
14. V. Milošević-Arnold — **Professional Education and Training for Social Work in SR Slovenia** (1983)
15. G. Čačinovič Vogrinčič — **Osnovni teoretski problemi svetovalnega dela z družinami** (1983)
16. V. Milošević-Arnold — **Specifičnosti socialnega dela v samoupravni socialistični družbi – 2. del** (1983)
17. B. Mesec, N. Majcen — **Družbeni položaj starejših občanov Ljubljane** (1984)
18. A. Kavar Vidmar & sod. — **Socialna politika in pravo** (Socialna politika in socialno delo v samoupravni socialistični družbi) (1984)

19. A. Kikelj & sod. — **Socialno skrbstvo med NOB in v povojni izgradnji v Sloveniji (1940–1950)** (Socialna politika in socialno delo v samoupravni socialistični družbi) (1984)
20. B. Stritih, P. Rapoša Tajnšek & sod. — **Socialna politika in socialni korektivi v pogojih stabilizacije** (1985)
21. A. Kavar Vidmar & sod. — **Socialna politika in pravo** (Socialna politika in socialno delo v samoupravni socialistični družbi) (1985)
22. A. Kikelj & sod. — **Socialno skrbstvo med NOB in v povojni izgradnji (1940–1950) v Sloveniji** (Socialna politika in socialno delo v samoupravni socialistični družbi) (1985)
23. Z. Pavlovič, V. Flaker & sod. — **Mladinske delovne akcije med krizo in perspektivo** (1985)
24. B. Mesec & sod. — **Metode in oblike medsebojne pomoči med občani** (1986)
25. B. Stritih & sod. — **Uvajanje in evalvacija prostovoljnega dela v strokovne ustanove** (Socialna politika in socialno delo) (1986)
26. A. Kavar Vidmar & sod. — **Teoretski problemi socialnega skrbstva** (Socialna politika in socialno delo) (1986)
27. A. Kikelj & sod. — **Socialne razmere in ukrepi v obdobju administrativnega upravljanja (1946–1955) na območju Slovenije** (Socialna politika in socialno delo) (1986)
28. V. Flaker — **Skupinska dinamika in odnosi v skupnosti** (Socialna politika in socialno delo) (1986)
29. A. Kikelj & sod. — **Socialne razmere v Sloveniji v obdobju administrativnega upravljanja (1945–1950)** (Socialna politika in socialno delo) (1987)
30. B. Stritih & sod. — **Uvajanje in evalvacija prostovoljnega dela v strokovne ustanove** (Socialna politika in socialno delo) (1987)
31. V. Flaker & sod. — **Skupinska dinamika in odnosi v skupnosti** (Socialna politika in socialno delo) (1987)
32. G. Čačinovič Vogrinčič — **Osnovni teoretski problemi svetovalnega dela z družinami** (Socialna politika in socialno delo v samoupravni socialistični družbi) (1987)
33. V. Flaker — **Razvoj mladinskega prostovoljnega dela** (1987) (Izboljšanje in varstvo zdravja ter socialne varnosti populacije)
34. A. Kikelj — **Socialne razmere v Sloveniji v obdobju administrativnega upravljanja (1945–1950)** (Socialno delo in socialna politika) (1988)
35. V. Flaker — **Skupinska dinamika in odnosi v skupnosti** (Socialno delo in socialna politika) (1988)
36. B. Stritih — **Teoretski koncepti in uporabnost skupinske dinamike pri socialnem delu z mladino** (Socialno delo in socialna politika) (1988)
37. V. Flaker & sod. — **Vprašanja sodobnega prostovoljnega dela** (Socialno delo in socialna politika) (1988)

38. B. Mesec — **Akcijskoraziskovalni projekti kot oblike skupnostnih psihosocialnih intervencij** (Socialno delo in socialna politika) (1988)
39. M. Ovsenik — **Predlog metodološke rešitve za ugotavljanje izobraževalnih potreb v integralni koncepciji planiranja kadrov in izobraževanja** (Socialno delo in socialna politika) (1988)
40. V. Flaker & sod. — **Razvoj mladinskega prostovoljnega dela** (Izboljšanje in varstvo zdravja ter socialne varnosti: Kvaliteta življenja Slovencev) (1988)
41. A. Kikelj — **Socialne razmere na Slovenskem v letih 1910 (1908!)–1925** (Socialna politika in socialno delo) (1989)
42. V. Flaker — **Skupinska dinamika in odnosi v skupnosti** (Socialna politika in socialno delo) (1989)
43. B. Stritih — **Teoretski koncepti in uporabnost skupinske dinamike pri socialnem delu z mladino** (Socialna politika in socialno delo) (1989)
44. V. Flaker & sod. — **Protislovja in problemi mladinskega prostovoljnega dela** (Socialna politika in socialno delo) (1989)
45. B. Mesec — **Akcijskoraziskovalni projekti kot oblike skupnostnih psihosocialnih intervencij: Prispevki k teoriji** (Socialna politika in socialno delo) (1989)
46. M. Ovsenik — **Predlog metodološke rešitve za ugotavljanje izobraževalnih potreb v integralni koncepciji planiranja kadrov in izobraževanja** (Socialna politika in socialno delo) (1989)
47. V. Milošević — **Proces institucionalizacije in profesionalizacije socialnega dela: Analiza jugoslovanskih izkušenj** (Socialna politika in socialno delo) (1989)
48. V. Flaker & sod. — **Razvoj mladinskega prostovoljnega dela – Zavod za duševno in živčno bolne Hrastovec – Trate** (Izboljšanje in varstvo zdravja ter socialne varnosti: Kvaliteta življenja Slovencev) (1989)
49. B. Stritih — **Modeli skupinske dinamike za uporabo v procesih pomoči s socialnim delom** (Socialna politika in socialno delo) (1990)
50. M. Ovsenik — **Predlog metodološke rešitve za programiranje razvoja kadrovske strukture in ugotavljanje njenega vpliva na socialno problematiko** (Socialna politika in socialno delo) (1990)
51. V. Flaker & sod. — **Razvoj mladinskega prostovoljnega dela – Zavod za duševno in živčno bolne Hrastovec – Trate** (Izboljšanje in varstvo zdravja in socialne varnosti: Kvaliteta življenja Slovencev) (1990)
52. A. Kavav Vidmar & sod. — **Socialna Slovenija** (Socialna politika in socialno delo) (1991)
53. B. Mesec & sod. — **Socialna Slovenija** (Socialna politika in socialno delo) (1992)
54. V. Milošević & sod. — **Refugees Staying with their Families in Slovenija: A Study Carried out by the School of Social Work, University of Ljubljana** (1992)

55. M. Poštrak & sod. — **Oblikovanje modela sodelovanja z osnovnimi šolami pri blaženju in odpravljanju težav, ki nastajajo pri/med udeleženi v interakciji otrok s šolo** (1992)
56. V. Flaker & sod. — **Opis stanovanjskih skupin v Sloveniji** (1992)
57. B. Stritih & sod. — **Normativi in standardi v socialnem varstvu** (1993)
58. B. Mesec & sod. — **Socialna Slovenija** (1993)
59. V. Flaker & sod. — **Načrtovanje razvoja psihosocialnih služb na podlagi potreb ljudi z dolgotrajnimi psihosocialnimi stiskami na področju Republike Slovenije** (1995)
60. D. Zaviršek & sod. — **Principi dobre prakse v psihosocialnih službah na področju dela z ljudmi, ki imajo težave z duševnim zdravjem** (1996)
61. G. Čačinovič Vogrinčič & sod. — **Vpliv bivanja v stanovanjski skupnosti na socialno funkcioniranje oskrbovancev v primerjavi z bivanjem v psihiatrični bolnišnici** (1996)
62. B. Stritih & sod. — **Notranji dialog v družini in razvijanje socialnih podpornih mrež za pomoč družinam v krizi v Sloveniji** (1996)
63. B. Stritih — **Strategije socialne pomoči: Zaključno poročilo o rezultatih opravljenega znanstveno-raziskovalnega dela na področju aplikativnega raziskovanja** (1997)
64. G. Čačinovič Vogrinčič & sod. — **Evalvacija socialnega dela z družinami na centrih za socialno delo** (1998)
65. B. Mesec & sod. — **Evalvacija preventivnih programov centrov za socialno delo** (1998)
66. G. Čačinovič Vogrinčič & sod. — **Izobraževalni programi v rejništvu** (1998)
67. P. Rapoša Tajnšek & sod. — **Postopek posvojitve** (1998)
68. B. Stritih & sod. — **Strategija in evalvacija socialnega dela** (1998)
69. B. Stritih & sod. — **Ulično delo – metoda socialnega dela** (1998)
70. B. Stritih, V. Flaker & sod. — **Oblike bivanja za odrasle ljudi, ki potrebujejo organizirano skrb in podporo: Analiza in predlog ukrepov** (1999)
71. V. Flaker & sod. — **Landscapes of Heroin Use in Slovenia: Harm Reduction Point of View** (1999)
72. M. Ovsenik — **Organiziranost trženja neprofitnih organizacij z analizo uspešnosti trženja slovenskih neprofitnih organizacij s področja socialnega varstva** (1999)
73. G. Čačinovič Vogrinčič & sod. — **Učinkovitost razgovora v socialnem delu z družino** (v interakciji psihosocialne pomoči) (1999)
74. P. Rapoša Tajnšek & sod. — **Organizacija in standardi na področju posvojitve** (1999)
75. S. Žnidarec Demšar — **Analiza psihosocialne pomoči starostniku** (2000)
76. V. Flaker, N. Rode & sod. — **Modeli in metode za merjenje učinkov razvojnih in preventivnih programov na področju socialnega varstva:**

Evalvacija stroškovne učinkovitosti in uspešnosti petletnih socialnovarstvenih programov (2000)

77. D. Zaviršek – **Socialni modeli prizadetosti (2000)**
78. B. Mesec & sod. – **Evalvacija projektov dela z mladino v Mestni občini Ljubljana I (2002)**
79. B. Mesec & sod. – **Evalvacija projektov dela z mladino v Mestni občini Ljubljana II (2002)**
80. V. Flaker & sod. – **Strategija razvoja in postavitve modela za delovanje CSD v luči nacionalnega programa socialnega varstva do leta 2005: Katalog nalog (2002)**
81. V. Flaker & sod. – **Skupnostni pristop k zmanjševanju škode, povezano z uživanjem drog (2002)**
82. N. Rode & sod. – **Oblikovanje sistema evalviranja izvajanja programov socialnega varstva (2003)**
83. V. Flaker & sod. – **Delo z dementnimi osebami: Priprava modela obravnave oseb z demenco (Prodem) (2004)**
84. D. Zaviršek & sod. – **Evalvacija nevladnih organizacij, ki delujejo na področju ženske problematike, ki jih financira Mesta občina Ljubljana (2004)**
85. V. Flaker & sod. – **Individualiziranje financiranja storitev socialnega varstva: Načrt pilotskega projekta urejanja neposrednega financiranja (2004)**
86. V. Flaker & sod. – **Kontekstualne metode v socialnem delu (2004)**
87. D. Zaviršek & sod. – **The History of Social Work in Eastern Europe 1900–1960 (2005)**
88. N. Rode & sod. – **Oblikovanje sistema evalviranja izvajanja programov socialnega varstva (2004–2005)**
89. V. Flaker, V. Grebenc & sod. – **Oblikovanje sistema indikatorjev za ugotavljanje potreb ljudi po vrsti in količini posameznih storitev in razvoja novih oblik storitev/pomoči na področju socialnega varstva v Ljubljani (2005)**
90. V. Grebenc & sod. – **Na kokainu: Raziskovalni projekt na področju rabe kokaina (2006)**
91. B. Stritih & sod. – **Psihološki vidiki obvladovanja stresnih obremenitev pri izvajanju nalog v tujini: Končno poročilo drugega soizvajalca projekta (2006)**
92. V. Flaker & sod. – **Ocena potreb in načrtovanje odgovorov po novih programih pomoči za uživalce drog v Republiki Sloveniji (2006)**
93. V. Flaker, L. Kobal & sod. – **Ocena potreb po socialno-zdravstvenih storitvah in možnosti oblikovanja študijskih programov v severno-primorski regiji (2006)**
94. B. Mesec & sod. – **Študentje in metodologija (2006)**

95. N. Rode & sod. – **Priprave na aplikacijo sistema evalviranja izvajanja programov in storitev socialnega varstva** (2006)
96. V. Flaker & sod. – **Vzpostavljanje osebnih paketov storitev: Poročilo o drugi fazi akcijskoraziskovalnega projekta Individualizirano financiranje storitev socialnega varstva** (2006)
97. I. Kvaternik – **Kvaliteta življenja v primežu zasvojenosti in politike: Podoktorski raziskovalni projekt** (2006)
98. V. Leskošek – **Mladina in prosti čas: Problematika celjskega parka** (2006)
99. J. Zorn – **Transnacionalno državljanstvo: Dostopnost socialnih služb in metode dela z (i)migranti** (2007)
100. V. Flaker & sod. – **Tveganja pri začetnem uživanju dovoljenih in nedovoljenih drog: Preprečevanje in zmanjševanje škode: Integrativni pristop** (2007)
101. V. Flaker & sod. – **Experienced Involvement (Ex-In): Qualifications of People who Lived Experiences of Mental Distress for an Employment as Trainer and Service Provider in Mental Health Services** (2007)
102. D. Zaviršek & sod. – **Zgodovina socialnega dela v Sloveniji** (2007)
103. N. Rode & sod. – **Evaluation of Substitution Maintenance Treatment in Slovenia: Assessing Quality and Efficiency** (2007)
104. V. Flaker & sod. – **Individualiziranje financiranja storitev socialnega varstva** (2008)
105. G. Čačinovič Vogrinčič & sod. – **Oblike bivanja in podpore za ranljive skupine prebivalcev (oseb z demenco, ljudi z dolgotrajnimi duševnimi stiskami in intelektualnimi ovirami) v Mestni občini Ljubljana** (2008)
106. V. Grebenc & sod. – **Varna vožnja: Obvladovanje tveganj in nevarnih življenjskih slogov v prometu** (2008)
107. V. Flaker & sod. – **Evalvacija procesov deinstitucionalizacije v posebnih socialnih zavodih v Sloveniji** (2008)
108. V. Grebenc & sod. – **Vrednotenje izvajanja nacionalne strategije in medresorskega sodelovanja na področju dovoljenih in nedovoljenih drog** (2008)
109. D. Zaviršek & sod. – **Socialno starševstvo kot ključni vidik sodobnih družinskih oblik** (2008)
110. V. Grebenc & sod. – **Raziskava o značilnostih uporabe alkohola med učenci ljubljanskih osnovnih šol in iskanje odgovorov za preprečevanje in zmanjševanje tveganj** (2009)
111. G. Čačinovič Vogrinčič & sod. – **Aktivno vključevanje staršev in mladostnikov v načrtovanje in izvajanje preventivnih dejavnosti na področju drog in zasvojenosti na podlagi analiz »Pogovarjajmo se«** (2009)

112. M. Urek & sod. – **Analiza in ocena potreb po socialnih storitvah in možnosti samopomoči** (2009)
113. N. Rode & sod. – **Vpeljevanje enotnega postopka evalvacije izvajanja javnih socialnih programov** (2009)
114. V. Flaker & sod. – **Formalni in strokovni okvirji za uvajanje in izvajanje zakona o duševnem zdravju** (2009)
115. V. Leskošek & sod. – **Vzroki in obseg pojava zaposlenih revnih** (2009)
116. D. Zaviršek & sod. – **Postopki, organizacija in standardi na področju posvojitve v Sloveniji** (2009)
117. V. Flaker & sod. – **Interactive Learning and Caring in Community (ILAC)** (2009)
118. V. Flaker & sod. – **Individualiziranje financiranja storitev socialnega varstva: Protislovja uvajanja dolgotrajne oskrbe** (2010)
119. V. Grebenc & sod. – **Učenci in dijaki v tveganih življenjskih situacijah** (2010)
120. L. Rihter & sod. – **Zunanje evalvacije javnih socialnovarstvenih programov** (2010)

Predgovor

Raziskovalno delo FSD skozi čas

Ob ustanovitvi Višje šole za socialne delavce v Ljubljani leta 1955 – pol stoletja po ustanovitvi prve šole za socialno delo v Evropi, berlinske šole za socialne delavke Alice Salomon – in še dobro desetletje po začetku njenega delovanja je veljalo, da je socialno delo praktična stroka, ki nima svoje teorije, ampak dobiva smernice od drugih ved, ki so jih v šoli poučevali njihovi predstavniki: od prava, psihologije, sociologije, socialne medicine in drugih. Še več, kot obvezno je veljalo zmotno prepričanje, da je socialno delo zgolj sredstvo, izvajalec usmeritev in nalog, ki mu jih zadaja socialna politika, v tedanjih razmerah politika Zveze komunistov, ki je vedrila in oblačila v političnem prostoru. Socialno delo je bilo torej dvakrat neavtonomno. A velika prednost pred drugimi državami realnega socializma je bila, da je bilo pri nas vendarle priznано kot stroka, da je bilo po zaslugi razumnega premisleka akademikov, aktivistov-praktikov in politikov, pripadnikov in somišljenikov partije, ki je imela politični monopol, priklicano k obstoju.

Vendar socialno delo tudi na Zahodu tedaj ni veljalo za popolno stroko, kot sta bila, na primer, medicina in pravo, ki sta imela svojo akademsko nadgradnjo. Socialno delo so prištevali med polstroke, semiprofesije, ker se dolgo časa nikjer na svetu ni poučevalo v okviru univerzitetnega študija in raziskovalo na univerzah in univerzitetnih inštitutih. V prvem desetletju obstoja Višje šole za socialne delavce je bila takoimenovana metodika socialnega dela strokovno jedro poučevanja socialnega dela in edini specifično strokovni predmet v predmetniku šole.

Z učbenikom metodike socialnega dela izpod peresa Katje Vodopivec se je utrdilo konceptualno jedro te posebne stroke. Po predavanjih njegove avtorice so nastali zapiski Kako pišemo diplomsko nalogo (1961), ki je prvo besedilo s področja metodologije raziskovanja v socialnem delu pri nas. Temu so se pridružila skripta o anketni metodi (Živko Šifrer, 1964). Približno istočasno je Bernard Stritih prispeval gradivo za študente na praksi Navodilo za operativno analizo v socialnem delu (verjetno 1965). Vse to so bili koraki k ustvarjanju metodologije raziskovanja v okviru avtonomne vede o socialnem delu.

Ameriški Friedlanderjev učbenik metodike socialnega dela, katerega prevod je priporočil Bernard Stritih, ki je nato napisal tudi uvod vanj in bil zaradi odklona v smeri »buržoaznega pojmovanja« socialnega dela v nemilosti pri tedanjem vodstvu šole, je raziskovanje v socialnem delu uvrščal še med »pomožne metode« socialnega dela, skupaj z upravnim delom. Raziskovanje naj bi rabilo le pridobivanju operativnih podatkov za usmerjanje socialnega dela s posameznikom, skupino ali skupnostjo. Raziskovanje je po tem pojmovanju umeščeno v okvir določenega metodičnega postopka ali strokovnega delovanja, akcije, kot informacijska podpora temu delovanju in ne kot njegova evalvacija ali refleksija. O raziskovalno-teoretski kritični refleksiji stroke kot celote, njenih področij ali vidikov tu še ni besede.

Lahko torej rečemo, da je bila zavest o tem, da je raziskovanje, kakor koli že, sestavni del mlade stroke, prisotna na samem začetku razvoja socialnega dela pri nas. Raziskovanje je tudi potekalo – v okviru diplomskih nalog študentov, v obliki »operativnih analiz«, ki so jih izvajali socialni delavci v praksi v različnih ustanovah in organizacijah in v obliki individualnega »kabinetnega« študijskega raziskovanja učiteljev na šoli za socialne delavce, raziskovanja, ki so ga pozneje, da bi razmejili sredstva iz blagajn tega in onega financerja, imenovali »raziskovanje, povezano s študijskim procesom«, v nasprotju z »drugim raziskovanjem«, ki je bilo, čeprav navidez rezidualna kategorija, poglavitni prejemnik namenskega raziskovalnega denarja. Učitelji so raziskovalne ugotovitve diplomantov in praktikov vključevali v oblikovanje študijskih načrtov svojih predmetov in v pedagoški proces.

Tako je že dolgo preden je bila v okviru VŠSD izvedena prva formalna raziskava, v zametkih v omenjenih oblikah potekalo raziskovanje v okviru stroke; potekala je tudi komunikacija o raziskovalnih ugotovitvah

»operativnih analiz« in »kabinetnega raziskovanja« v okviru rednega in izrednega študija na šoli, v okviru strokovnih seminarjev, kjer so se srečevali praktiki med seboj in z učitelji šole in z univerzitetnimi učitelji in raziskovalci (zlasti Inštituta za kriminologijo). Komunikacija je potekala tudi v okviru strokovnih glasil, zlasti Vestnika socialnega varstva (pozneje Vestnika delavcev na področju socialnega dela, ki je bil predhodnik sedanjega Socialnega dela). To dogajanje jasno kaže, da si stroke ni mogoče misliti brez raziskovanja; to se dogaja v takem ali drugačnem okviru in obliki, vendar ni strokovne prakse brez raziskovanja, naj bo to še tako rudimentarno.

Prva formalna raziskava, izvedena v okviru Višje šole za socialne delavce, je bila raziskava »Možnosti za uvedbo prostovoljnih sodelavcev v socialno delo«, izvedena leta 1969 pod vodstvom Alenke Šelih in s sodelovanjem sedmih učiteljev in sodelavcev šole. Metodološko je šlo za pregled praks pri uvajanju prostovoljnih sodelavcev v več zahodnih državah na osnovi obstoječe pisne dokumentacije. Ni mogoče dovolj poudariti daljnovidnosti in daljnosežnosti izbire raziskovalne teme. Ne gre spregledati tudi usmeritve na zahodno, »kapitalistično« strokovno prakso, kar po eni strani kaže na presojo raziskovalcev o relevantnosti zgledov, po drugi strani pa vendarle na določeno odprtost režima, ki je tako usmeritev dopustil.

Kot močno poudarjena rdeča nit se raziskovanje prostovoljstva na področju socialnega dela vleče od tedaj do danes v časovnem razponu štirideset let. Ugotovitve in priporočila te raziskave so še danes vključeni v smernice za delo s prostovoljnimi sodelavci različnih služb in organizacij in so sestavni del dobre prakse na področju prostovoljstva v socialnem delu. Izbor teme te prve raziskave priča tudi o odprtem pojmovanju socialnega dela, ki naj bi se ne zapiralo v institucije in birokratske postopke, ampak naj bi se razvijalo kot v skupnost odprta in s skupnostjo pulzirajoča stroka v tesni povezavi strokovnjakov z nestrokovnjaki dobre volje.

Z vidika danes že desetletje tudi pri nas uveljavljenega univerzitetnega študija socialnega dela, ki ga imamo za normalno stanje stvari, se zdi skoraj neverjetno, da smo si že ob koncu šestdesetih in v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja skupaj z drugimi jugoslovanskimi višjimi šolami za socialno delo začeli prizadevati za uvedbo visokošolskega študija socialnega dela. V tem času je ljubljanska šola organizirala tudi plodno

posvetovanje Skupnosti jugoslovanskih višjih šol za socialno delo (Portorož, 1972), na katerem smo prav učitelji ljubljanske šole zastavili vprašanje o naravi teorije socialnega dela in lastne znanstvene osnove te stroke. Zdi se neverjetno, da je trajalo tako dolgo, da je bil uresničen cilj, ki smo si ga takrat zastavili, še zlasti dolgo prav v Sloveniji, ki je veljala sicer za najbolj razvito republiko. Je pa v tem kontekstu razumljivo, da se je naslednja raziskava (1972) ukvarjala prav z vprašanjem izobraževanja socialnih delavcev, z ugotavljanjem strukture njihovih strokovnih vlog, ocen študijskega programa in stališč do izobraževanja. Malo pozneje je ekipa učiteljev VSSD preskusila svoje konceptualne in organizacijske zmožnosti pri anketiranju upokojencev, ki so dobivali dodatek za pomoč in postrežbo; pri tem smo v vzorec zajeli večji del Slovenije in izvedli osebne intervjuje, kar je bila organizacijsko zahtevna naloga.

Nove možnosti raziskovanja so se odprle leta 1981, ko je Raziskovalna skupnost Slovenije definirala raziskovalno polje kriminologije in socialnega dela in sprejela v financiranje »usmerjeni raziskovalni program socialne politike in socialnega dela«. Dodelila nam je sredstva v višini nekaj manj od polovice enega polnozaposlenega raziskovalca na leto, kar je bila seveda bolj simbolična vsota, s katero nismo mogli pokriti obsega dejansko izvedenega raziskovalnega dela. Pomembnejši od tega skromnega stalnega vira financiranja je bil simbolni pomen dejstva, da smo se uvrstili kot enakopraven izvajalec raziskav med druge visokošolske in raziskovalne ustanove. To nam je bila pomembna spodbuda, zavedali pa smo se tudi s tem povezane odgovornosti za vzdrževanje in razvijanje raziskovalne dejavnosti na našem strokovnem področju.

Že v prvih petih letih smo pretežno v okviru teh sredstev izvedli 15 raziskav, v desetletju do vključno 1989 pa skupaj 44 raziskav, to je več kot 4 raziskave na leto.

Za majhen kolektiv približno desetih učiteljev-raziskovalcev, ki se jim je občasno pridružil kakšen zunanji sodelavec, je to lep dosežek.

Leta 1985, ko smo stopili v četrto desetletje razvoja šole, je bil po spretnem prizadevanju tedanjega vodstva šole (dekan je bil Bernard Strih) spremenjen zakon o Višji šoli za socialne delavce in nam je bila priznana pravica do »drugega«, to je pravega raziskovalnega dela za različne naročnike. Šola je bila vpisana v register raziskovalnih organizacij.

V vsebinskem oziru so raziskave, kot je zahtevala opredelitev programa, pokrivalo področje socialnega dela in socialne politike, vendar je po

število raziskav prevladovalo področje socialnega dela. Pri preučevanju socialne politike smo se posvečali osnovnim vprašanjem: temeljnem konceptom, odnosu med socialno politiko in pravom, socialno politiko in gospodarstvom, socialnim korektivom. Poseben večleten projekt je bil namenjen zbiranju gradiva za zgodovino socialnega varstva med obema vojnama, v NOB in povojni izgradnji. Znotraj socialnega dela je bilo največ raziskav o prostovoljnem delu in skupinski dinamiki, predvsem v skupinah otrok in mladine, povezano s praktičnimi projekti dela z mladino; poleg tega pa o svetovalnem delu z družinami in medsebojni pomoči med ljudmi v lokalnih okvirih. Te raziskave so bile koncipirane kot akcijske, v njih se je raziskovanje prepletalo s praktičnim delom z otroki, mladino in starejšimi bodisi v socialno-terapevtskih kolonijah bodisi v okviru krajevnih skupnosti. Ob tem smo razvili metodologijo akcijskega raziskovanja kot raziskovalnega pristopa, ki združuje praktično delo in njegovo raziskovalno spremljanje in ki je posebej primeren za refleksijo praktične stroke. Poleg tega pa je bilo za to obdobje značilno prizadevanje za definiranje specifičnosti socialnega dela kot stroke in vede in njene raziskovalne metodologije ter raziskovanje profesionalizacije socialnega dela. Vse to kaže, da so bile raziskave tesno povezane s praktičnimi smotri kakor tudi z uveljavljanjem stroke in vede o socialnem delu med drugimi strokami in znanstvenimi disciplinami.

Omenimo naj tudi, da je bil že v sedemdesetih letih v študijskem programu nekdanji predmet »statistika« preoblikovan v predmet »metodologija raziskovanja v socialnem delu«. Tako so vsi študentje pridobili osnovno metodološko znanje za raziskovanje. Študentje so bili tudi sicer na različne načine spodbujani k raziskovanju. Njihove diplomske naloge so bile v večini empirične raziskave pretežno v lokalnih okvirih. Posebna spodbuda k raziskovanju so bile tako imenovane »blok-eksperimentalne vaje«, ki so pogosto potekale v obliki kratkih, enotedenskih skupinskih raziskovalnih projektov. Študente smo kolikor mogoče vključevali v raziskovalne projekte šole, zlasti v akcijskoraziskovalne projekte prostovoljnega dela z otroki in mladino. Tako se je raziskovalno delo učiteljev prepletalo z raziskovalnim delom študentov tudi ob soudeležbi uporabnikov. Poudarimo naj, da sta bila tolikšna znanstvenoraziskovalna aktivnost in tako jasno zavedanje o njenem pomenu primerjalno povsem neobičajna za višjo šolo, saj se je predpostavljalo, da se višje šole ukvarjajo le s poučevanjem, raziskovanje pa je bilo povezano z visokošolskim in univerzitetnim

študijem. A nas je vodilo prizadevanje po vzpostavitvi visokošolskega študija socialnega dela. Znanstvenoraziskovalna dejavnost je bila tudi nujna za pridobitev znanstvenih nazivov učiteljev.

Do konca osemdesetih let smo poleg drugih priprav ustvarili solidno znanstvenoraziskovalno osnovo za visokošolski program socialnega dela in izpolnili kadrovske pogoje za preraščanje šole. Po zapletih s sprejetjem visokošolskega programa in spremembi programskih zasnov – zapletih, povezanih s prehodom v nov družbeni red – je junija 1991 Znanstvenopedagoški svet Univerze v Ljubljani, ki ga je vodil rektor Miha Tišler, potrdil predlog za spremembo programske zasnove študija za socialno delo iz višješolskega v visokošolskega. Leto za tem je bil sprejet zakon o ustanovitvi Visoke šole za socialno delo.

Osnovna značilnost visokošolskega programa je bila, da je izhajal iz pojmovanja, pridobljenega prav skozi dotedanje raziskovalno delo, da socialno delo ni zgolj stroka, ki se pri praktičnem delu opira na izkustvena metodična načela, temveč znanost o enem temeljnih področij družbene prakse – o procesih medsebojne pomoči in solidarnosti v družbi, tako o formalni, organizirani pomoči kot tudi o neformalni, prostovoljni pomoči posameznikom, skupinam in skupnostim v stiskah in težavah socialne narave, torej znanost, ki se razvija s samorefleksijo in refleksijo strokovnega dela in ne zgolj z aplikacijo spoznanj »temeljnih« znanosti. Naš program je bil sodoben in mednarodno primerljiv. V študijskem letu 1992/93 smo prvič vpisali v visokošolski program redne in izredne študente. Zlasti izredni študentje, socialni delavci iz prakse, so ob koncu študija prispevali vrsto odličnih diplomskih nalog, ki so združevale podrobno poznavanje ureditve in dogajanja na posameznih področjih socialnega dela s teoretskim znanjem, pridobljenim med študijem, in analizo empiričnega gradiva. Nastale so zrele raziskovalne naloge, ki so pomemben prispevek k razvoju vede o socialnem delu pri nas in ki so delno vključene v raziskovalna poročila, nastala v naslednjem obdobju.

V desetletju od 1990 do 1999 je prišlo do formalnih in vsebinskih sprememb na področju raziskovanja. Ob tranziciji je prenehala obstajati raziskovalna skupnost, nalogo usmerjanja raziskovalne dejavnosti je prevzelo ministrstvo za znanost in tehnologijo. Uveden je bil nov način poročanja o raziskavah. Medtem ko je bila prej vsaka raziskava predstavljena s samostojnim končnim poročilom, ne glede na to, ali je bilo objavljeno v strokovni periodiki ali knjižni izdaji ali ne, je bilo treba

po novem ob koncu vsakega leta oddati poročilo o celotnem programskem sklopu socialne politike in socialnega dela, ki je bilo sestavljeno le iz objav na podlagi raziskovalnega dela. Zaradi tega je tako kvantitativni kot vsebinski pregled dela za to obdobje otežen, saj enota beleženja ni več posamezna raziskava, temveč poročilo o programskem sklopu za določeno leto, poročilo, v katerem so kopije objavljenih člankov ali celo samo naslovnice objavljenih monografij; razvidno je naveden samo odgovorni za ves programski sklop (običajno dekan, sedaj »skrbnik programa«), ne pa nosilci raziskav, ki se pojavljajo zgolj kot avtorji člankov. V pregledu raziskav, ki sledi, so ti sklopi podrobneje predstavljeni, tu poskušamo zajeti le temeljne vsebinske trende. Ob tem pa smo o raziskavah za druge naročnike (npr. za ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, mestno občino Ljubljana) še vedno poročali tako kot prej, tj., v obliki končnih poročil (elaboratov), navadno razmnoženih v omejenem številu izvodov.

Staro shemo financiranja prek raziskovalne skupnosti, ki je bila sicer skromen, vendar stabilen vir, so zamenjale nove sheme ministrstva za znanost in tehnologijo, ko se je bilo treba ponovno spustiti v konkurenčni boj za prav tako skromna sredstva. V šoli sami so bili učitelji-raziskovalci dodatno obremenjeni s pedagoškim delom na visokošolskem programu. Vendar pa se je bilo treba kljub tem oviram usposobiti za naslednji korak, preoblikovanje visoke šole v fakulteto. V začetku devetdesetih let je bil namreč sprejet nov zakon o visokem šolstvu, po katerem je morala fakulteta imeti v sestavi svojega senata vsaj pet rednih profesorjev z vsaj tretjinskim delovnim časom. To pretirano zahtevno določilo, za katerega se je zdelo, da ga v danih pogojih ni mogoče doseči v kolikor toliko sprejemljivem času (in je bilo pozneje opuščeno), je slabo vplivalo na motivacijo učiteljev. Poleg tega se je šola čutila opeharjeno za fakultetno stopnjo, saj je po določilih prej veljavnega zakona že izpolnila vse pogoje in bi jo bilo treba samo še formalno preimenovali v fakulteto.

Kljub neugodnim pogojem zaradi preurejanja družbe, ko so sicer odpadle ideološke plašnice, bilo pa je veliko nedomišljenih upravnih in organizacijskih sprememb, se je raziskovanje nadaljevalo v nezmanjšanem obsegu. Na področju socialnega dela se je nadaljevalo raziskovanje prostovoljnega dela in skupinske dinamike. Nov prodor na najbolj abstraktni teoretski ravni je bil dosežen z aplikacijo sistemske teorije (kibernetike tretjega reda) s ključnima pojmomama samoorganizacije

in avtopoeze na socialno delo in aplikacijo pojmov avtonomije in identitete. Izjemno pomembno je bilo raziskovanje psihodinamskih procesov v družinah. Nove smernice za socialno delo je dala raziskava o standardih in normativih v socialnem delu. Na tem je temeljil razmislek o konceptih izobraževanja za socialno delo, v katerega jedru naj bi bila teorija socialnega dela kot veda o ravnanju. Poleg tega smo raziskovali povsem praktične postopke v okviru rejništva, pomoči na domu, problematiko vzgoje in varstva, odnos med šolo in učenci s težavami, koncepte šolskih svetovalnih služb. Raziskava o ljudeh, ki so se zatekli k nam iz jugoslovanskih vojn in bivali pri družinah, kaže, da smo se tudi raziskovalno odzivali na aktualne izzive časa.

Raziskava o stanovanjskih skupinah mladostnikov kot alternativni zavodski obravnavi in raziskava o vključevanju prostovoljcev v ustanove na področju duševnega zdravja sta utrli pot raziskovanju socialnega dela na področju duševnega zdravja. Prelomni in pionirski za to področje so bili projekti odpiranja zaprtih institucij za ljudi z dolgotrajnimi duševnimi stiskami, kakršen je bil projekt vključevanja prostovoljcev in odpiranja zavoda Hrastovec – Trate; ti so vnesli novega duha v odnos do ljudi z duševnimi težavami v družbi sploh.

Leta 1992 je bil ob izteku dela v okviru programa socialne politike in socialnega dela in ob prehodu na novo ureditev financiranja raziskav objavljen zbornik raziskav z naslovom Socialna Slovenija. V njem so poleg prispevkov o področjih socialnega dela (o neformalni pomoči, o novih možnostih reševanja kompleksnih osebnih in socialnih problemov, o delu z ljudmi, ki jih ogroža alkoholizem, o skupnostnem delu, o brezdomcih), med katerimi je novost raziskovanje nasilja nad ženskami, tudi prispevki o zaposlovanju in dobroti (zlasti cerkveni) kot vprašanjih socialne politike. O socialni politiki ali socialnovarstveni politiki v prvih petih letih po osamosvojitvi sicer ni drugih raziskav. Opravljena pa je bila analiza slovenskih socialnih doktrin, predvsem katoliške.

Enoumna politika se je namreč umaknila množici politik. Ta proces spreminjanja bi bilo vredno raziskovalno spremljati (npr. socialne politike strank ali politike do posameznih problemov), a videti je, da je svoj čas zahtevala tudi preorientacija raziskovalcev. Pač pa se je pojavilo novo področje, raziskovanje socialnih in kadrovskega vidikov delovnih organizacij in nato organizacij na področju socialnega varstva.

Vtis imamo, da je v tem prvem petletnem obdobju desetletja od 1990-99 med raziskavami močno prevladovalo raziskovanje teorije in metod socialnega dela in se je razprl ves register od raziskav temeljnih konceptov, kot so koncepti sistemske teorije ali psihodinamike, do raziskav povsem praktičnih, operativnih postopkov, z dolžno raziskovalno metodološko refleksijo ob tem (akcijsko raziskovanje).

Kažejo se zametki novih področij, ki se bodo pozneje razrasla (duševno zdravje, ženska problematika, problematika hendikepa). Raziskovanje socialne politike pa se je usmerilo v raziskovanje politik posameznih družbenih akterjev, npr. rimskokatoliške cerkve. Vse bolj jasno je postalo tudi, da se bo poleg raziskovanja socialnega dela in socialne politike profiliralo raziskovanje sistema socialnega varstva.

Pomemben proces, pri katerem je v tem obdobju sodelovala šola, je bilo odpiranje v svet in vključevanje v mednarodno sodelovanje, zlasti v skupne evropske projekte programa Tempus. Ti so sicer imeli izobraževalne smotre, ne raziskovalnih, vendar so prispevali k širjenju zavedanja o socialnem delu v Evropi in k navezovanju mednarodnih stikov, kar se je pozneje odrazilo tudi na raziskovalnem delu.

Že v naslednjem petletnem obdobju je struktura raziskav spremenjena. Način poročanja se vrne na obliko pred letom 1991 in je spet mogoče ugotoviti, katere raziskave so bile opravljene in kdo so njihovi nosilci. Opravljenih je bilo 16 raziskav. V raziskavah na področju socialnega dela je poudarek na raziskovanju, ki naj prispeva spoznanja za praktično teorijo socialnega dela; na najabstraktnejši ravni je proučevanje strategij socialnega dela, metodično poglobljanje (razgovor v socialnem delu, delo z družinami, notranji dialog v družini, razvijanje podpornih mrež), na drugi strani obravnavanje posameznih oblik socialnega dela in socialnovarstvenih ukrepov s sistemskih in metodičnih vidikov (posvojitve, rejništvo, ulično delo). Kot novost se zastavi vprašanje evalvacije, tako evalvacije metod socialnega dela kot evalvacije programov in ukrepov socialnega varstva; pojavijo se evalvacijske raziskave (evalvacija dela z družinami, evalvacija preventivnih programov centrov za socialno delo). Opazno se poveča število raziskav na področju duševnega zdravja (načrtovanje razvoja psihosocialnih služb, načela dobre prakse v teh službah, oblike bivanja za odrasle, ki potrebujejo dolgotrajno skrb in oporo, raba heroína). Nadaljuje se raziskovanje neprofitnih organizacij.

Raziskave iz tega obdobja dobro odražajo spremenjene pogoje družbenega okolja in stremjenja šole – željo po oblikovanju specifične avtonomne vede o socialnem delu in njene teorije na podlagi sodobnih epistemoloških spoznanj, družbene potrebe po novih oblikah dela in zaostritev družbene odgovornosti javnih služb in zasebnih organizacij.

Leta 2003 je bila Visoka šola za socialno delo, potem ko je zakon o visokem šolstvu določil, da sestavljajo senat fakultete visokošolski učitelji ne glede na naziv, preimenovana v fakulteto. To je pomenilo, da lahko organizira podiplomski študij za znanstveni magisterij in doktorski študij. Po skoraj petdesetih letih obstoja šole je bil vzpostavljen celovit, zaokrožen sistem izobraževanja o vedi socialnega dela. Odpadle so ovire za konkuriranje za sredstva in povezovanje pri raziskovalnem delu doma in v mednarodnem merilu.

V obdobju od 2000–2004 je bilo izvedenih 13 raziskav. Kar polovica tega pensuma so evalvacijske raziskave (projektov dela z mladino, nevladnih programov na področju ženske problematike) in projekti oblikovanja sistema evalviranja programov socialnega varstva (in metode merjenja učinkov razvojnih in preventivnih programov). Sem bi prišteli še projekt vzpostavitve modela delovanja centrov za socialno delo. Na socialnovarstveno raven sodi tudi projekt individualnega financiranja. Preostanek sestavljajo raziskave teoretskih in metodičnih vidikov socialnega dela: psihosocialna pomoč starim, delo z dementnimi, kontekstualne metode v socialnem delu, zmanjševanje škode pri uživalcih drog in družbeni modeli prizadetosti.

Vidimo, da je prišlo do jasne preusmeritve raziskovanja od teorije in metodike socialnega dela k raziskovanju sistema socialnega varstva, programov, projektov in institucij v njegovem okviru, pri čemer je v ospredju evalvacija programov in projektov. V naslednjem obdobju se ta trend nadaljuje.

V letu 2004, ko se je večina javnih sredstev za raziskovalno dejavnost začela dodeljevati na podlagi javnih razpisov agencije za raziskovalno dejavnost (ARRS), je Fakulteta za socialno delo na javnem razpisu dobila programsko skupino oz. raziskovalni program »Socialno delo kot nosilec procesov družbenega vključevanja in socialne pravičnosti v Sloveniji: Teoretske podlage, metodološke in metodične usmeritve in zgodovinski razvoj«, v okviru katere pa poročanje o rezultatih raziskovalnega dela spet temelji zgolj na poročanju o objavih in ne poteka v obliki klasičnih

raziskovalnih poročil. Ob tem finančnem viru za izvedbo raziskav (torej sredstev ARRS), ki do neke mere še omogoča avtonomnost raziskovalcev pri izboru tem raziskovanja, je fakulteta pri pridobivanju sredstev za raziskovanje postala vedno bolj odvisna od tega, katere teme raziskovanja »zahteva tržišče«. Pri tem mislimo na razpise raznih skladov Evropske Unije – zlasti okvirih programov za raziskovanje, razpisov ministrstev, javnih naročil ipd. V okviru teh razpisov so teme raziskovanja določene na ravni politike Evropske Unije ali nacionalnih strategij in tako zajemajo tista področja, ki jih kot relevantna prepozna politika. Vedno bolj kompleksne so tudi administrativne zahteve za pridobivanje teh sredstev (zapleteni sistemi prijavljanja, spremljanja raziskovalnega dela in poročanja o delu), ki terjajo velik časovni vložek raziskovalcev. Pogosto se tako zgodi, da smo raziskovalci vsaj do neke mere prisiljeni prilagoditi »raziskovalne probleme« razpisnim pogojem sofinancerjev raziskovalnega dela, namesto da bi bilo narobe – da bi raziskovalci opozorili na problemska področja, ki jih zaznajo, in da bi financer omogočal vsaj določen del sredstev za raziskovanje za ta področja oz. teme.

V obdobju 2005–2010, zadnjem v našem pregledu, je vpisanih kar 34 naslovov raziskav. Od tega jih je 10 s področja zasvojenosti (drog), nadaljnjih 8 pa s področja duševnega zdravja in individualnega financiranja socialnih storitev (kar je povezano s pomočjo ljudem s težavami v duševnem zdravju). Na področju zasvojenosti so raziskovali uporabo posameznih drog, ocenjevali potrebo po programih pomoči, proučevali preventivno dejavnost in obvladovanje tveganj. Na področju duševnega zdravja mimo zasvojenosti so evalvirali deinstitucionalizacijo v posebnih socialnih zavodih, proučevali oblike bivanja in podpore ranljivim skupinam in prispevali k oblikovanju zakona o duševnem zdravju. Področji zasvojenosti in duševnega zdravja obsegata torej polovico vseh raziskav.

Drugi polovici bi težko našli skupni imenovalac. Raziskave o socialnem starševstvu kot vidiku družinskih politik, o transnacionalnem državljanstvu in dostopnosti socialnih služb za (i)migrante, o zaposlenih revnih in o potrebah po socialnih storitvah in samopomoči v primeru izrednih razmer bi sodile na področje raziskovanja socialnih politik in sistema socialnega varstva. Nekaj je povsem ad hoc raziskav (o odnosu študentov do predmeta metodologije, o mladini v celjskem parku in potrebah po študijskem programu v eni od slovenskih regij).

Od raziskovanja socialnega dela, njegove teorije in metodike, raziskovanja o tem, kako delati neposredno socialno delo, je ostalo bolj malo, če sploh kaj; o sistemu posvojitve (a tudi ta raziskava je na ravni sistema socialnega varstva, ne na metodični ravni) in o psiholoških vidikih stresa pri vojakih, ki so na dolžnosti v tujini. Raziskava zgodovine socialnega dela je edina, ki ima v svojem naslovu to očitno pozabljeno sintagmo. To ni znamenje poglobitve v posebne probleme teorije in metodike neposrednega socialnega dela, pač pa znamenje odvrnitve pozornosti od socialnega dela k raziskovanju sistema socialnega varstva in (delno) socialne politike v zadnjem obdobju.

»Jezik socialnega dela ubesedi proces pomoči, ubesedi, kako delamo ... opiše ravnanje,« piše Gabi Čačinovič Vogrinčič (2010). Raziskave na področju socialnega dela rabijo ubesedovanju procesa pomoči v socialnem delu. To je njihov primarni smisel in namen. Socialno delo je znanost o ravnanju. Raziskuje tudi sistem socialnega varstva, organizacijo in administracijo in v naši tradiciji tudi socialno politiko ali politike, a njegova primarna naloga je raziskovanje socialnodelovnega ravnanja. Šola za socialno delo se je, kot je razvidno iz tega pregleda, do sedaj zavedala svoje osnovne naloge na področju raziskovanja in oblikovanja teorije socialnega dela. V njenem dosedanjem razvoju so nastale pomembne raziskave socialnodelovnega ravnanja. Naj bo tako tudi v prihodnje.

Blaž Mesec, Liljana Rihter

Viri

ČAČINOVIČ-VOGRINČIČ, Gabi (2010), Soustvarjanje pomoči v jeziku socialnega dela. **Socialno delo**, 49, 4: 239-245.

MESEC, Blaž (2005), Metodologija raziskovanja s statistiko v študijskem programu socialnega dela: Oseben pogled na razvoj, **Socialno delo**, 44, 6:367-376.

STRITIH, Bernard (1965?), **Navodilo za izvajanje operativne analize**. Skripta. Ljubljana: Višja šola za socialne delavce.

ŠIFRER, Živko (1964), **Kratek pregled tehnike anketiranja**. Ljubljana: Višja šola za socialne delavce (skripta, 68 str.).

VODOPIVEC, Katja (1961), **Kako pišemo diplomsko nalogo**. Ljubljana: Višja šola za socialne delavce.

1969

Možnosti za uvedbo prostovoljnih sodelavcev v socialno delo

Vodja raziskave: Franci Brinc

Sodelavke in sodelavci: Gabi Čaćinovič Vogrinčič,
Dragica Fras Knežević, Majda Jereb, Irena Matelič,
Teodor Stojšin, Bernard Stritih, Alenka Šelih, Katja Vodopivec

Višja šola za socialne delavce, 1969, (111) + (IV) + 195 str.

Prostovoljni sodelavci lahko pomenijo pomembno pridobitev za socialno delo, vendar mora biti njihovo vključevanje tako, da ohranja strokovni in konceptualni okvir socialnega dela, kar pomeni, da prostovoljni sodelavci v socialnem delu ne smejo nastopati kot nadomestek profesionalnim socialnim delavcem, pač pa kot njihovi dragoceni komplementi. V raziskavi so opredeljeni različni vidiki (strokovni, pravni, organizacijski) vključevanja prostovoljcev v socialno delo. Izhodišče raziskovanja sta bili dve vprašanji. Najprej, kakšen je lahko prispevek prostovoljcev k profesionalnemu socialnemu delu, in nato, kakšna je vrednost in pomen prostovoljstva za človeka in za družbo. Analiza je potekala po metodi mednarodnih primerjav praks, organizacijskih načinov, pravnih ureditev in drugih karakteristik prostovoljnega udejstvovanja v socialnem delu. Proučeni so bili relevantni dokumenti različnih evropskih držav, tako vzhodno- kot zahodnoevropskih, kot tudi dokumenti mednarodnih organizacij. K tujim zgledom so pristopili kritično, presoja je bila usmerjena v vprašanje, kateri tuji zgledi ustrezajo družbenim razmeram v Sloveniji (oz. Jugoslaviji). Raziskava je pokazala, da glede na to, da potrebe po socialni pomoči postajajo večje, raste tudi potreba po prostovoljni pomoči. Ta vrsta pomoči mora biti organizirana, pravice in dolžnosti prostovoljcev morajo biti opredeljene in formalizirane. Prav tako mora biti formalizirano razmerje med prostovoljnim in profesionalnim socialnim delom. Prostovoljci so vedno sodelavci profesionalnih socialnih delavcev. Kot odgovor na drugo raziskovalno vprašanje pa je ključna misel, da je prostovoljno sodelovanje aktivno poseganje v družbeno življenje, možnost za osebno

akcijo v družbi. S tem so povezane temeljne človekove potrebe po varnosti, pripadnosti, samouveljavljanju, kot tudi koncept družbene odgovornosti posameznikov. Raziskava poda številne predloge za uvajanje prostovoljnega socialnega dela v kontekstu profesionalnega socialnega dela v Sloveniji (in Jugoslaviji), tako glede možnih področij, organizacijskih oblik, loti se vprašanja iskanja prostovoljcev, njihovega izobraževanja in pa pravne ureditve njihovega položaja.

Pomembnejša objava:

KROŠL, Nevenka. Socialna dejavnost v krajevni skupnosti: (delokrog in razmejitve v odnosu Zavoda za socialno delo občine Ljubljana-Bežigrad). **Vestnik delavcev na področju socialnega dela**, let. 11, št. 5/6, str. 5–21. [COBISS.SI-ID: 2373477]

1972

Socialni delavec in socialno delo v samoupravni družbi

Vodja raziskave: Blaž Mesec

Sodelavka in sodelavca: Nika Arko, Ivan Jenko, Bernard Stritih

Višja šola za socialne delavce, 1972, 4 zvezki (7 + 198 str.) (6 + 96 str.)
(4 + 96 str.) (115 str.)

Namen raziskave je bil posredovati izhodišča in utemeljitve za prehod od izobraževanja socialnih delavcev z višje stopnje na visoko, za kar so si tedaj prizadevale višje šole za socialne delavce v Jugoslaviji. Cilj raziskave je bil raziskati delovna področja socialnih delavcev, njihove poklicne vloge, stališča zaposlenih socialnih delavcev do obstoječega izobraževanja in do predvidenega prehoda na visokošolsko izobraževanje. Podatki so bili zbrani s pošto anketo. Vprašalnik s 103 vprašanji je bil poslan vsem socialnim delavcem na področju Slovenije z višjo šolo in brez nje (popis, N = 661, 1970). Vrnilo ga je 316 socialnih delavcev (48 % populacije). Odziv je bil višji med socialnimi delavci z višjo šolo kot med ostalimi, zato so podatki interpretirani kot stališča bolj izobraženega in aktivnejšega dela populacije in ne kot reprezentativni za celotno populacijo. Poročilo o anketi obsega 3 zvezke, dodana je razprava o razdelitvi narodnega dohodka. V prvem delu je teoretsko opredeljena poklicna vloga socialnega delavca v družbi, analizirani so podatki o predmetu dela in delovnih nalogah socialnih delavcev, o organiziranosti dela, metodah dela, odnosu socialnih delavcev do prostovoljnega dela, publicistični in raziskovalni dejavnosti socialnih delavcev in pojmovanju o položaju stroke med drugimi strokami in disciplinami. Ugotovitve kažejo, da se je stroka uveljavila v družbi, in nakazujejo pozitivna razvojna prizadevanja. V drugem delu so prikazana stališča socialnih delavcev do izobraževanja na višji šoli. Prevladuje mnenje, da so na višji šoli anketirani pridobili precej znanja, premalo pa praktičnih metodičnih znanj. Velika večina se je pripravljena strokovno izpopolnjevati, slaba polovica se zavzema za podaljšanje šolanja, tj., za vi-

soko šolo. Tretji zvezek vsebuje tabele, ki so interpretirane v prejšnjih dveh zvezkih. V četrtem zvezku je razprava o razdelitvi narodnega dohodka, ki vodi v konstrukcijo idealnega modela delitve po vložnem delu, ki ne bi proizvajala »neupravičen« in »deviantne« družbene diferenciacije.

Pomembnejše objave:

MESEC, Blaž. Izobraževanje socialnih delavcev na razpotju. **Teor. praksa**, 1972, let. 9, št. 8–9, str. 1242–1253. [COBISS.SI-ID: 164965]

MESEC, Blaž. Socialni delavci želijo poglobiti svoje strokovno znanje. **Vestnik delavcev na področju socialnega dela**, 1972, letn. 11, št. 1/2, str. 62–66. [COBISS.SI-ID: 2794085]

STRITIH, Bernard, DEKLEVA, Bojan, POLIČ, Marko. **Socialno delo pred razpobjem**. Anthropos (Ljublj.), 1974, letn. 6, str. 161–171. [COBISS.SI-ID: 745061]

STRITIH, Bernard. Neki praktički aspekti socijalnog rada (koje moramo imati u vidu u koncipiranju njegove teorije). V: GLIGORIJEVIĆ, Borislav (ur.). **Socijalna zaštita i centri za socialni rad: [jugoslovensko savetovanje, Divčibare, oktobar 1974. godine]**. Beograd: Zavod za proučavanje socijalnih problema grada Beograda, [1974], str. 62–74. [COBISS.SI-ID: 1121381]

1974

Življenjske razmere upokojencev, ki prejemajo dodatek za pomoč in postrežbo

(Izkustvena raziskava)

Vodja raziskave: Blaž Mesec

Sodelavke: Pavla Rapoša Tajnšek, Andreja Kavar Vidmar,
Vida Miloševič Arnold

Višja šola za socialne delavce, 1974, 12 + 142 + 30 + 14 + 22 str.

Po naročilu Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS naj bi raziskali življenjske razmere upokojencev, ki prejemajo k pokojnini dodatek za pomoč in postrežbo (DPP), in ocenili uporabo in funkcije tega dodatka pri zagotavljanju pomoči prejemnikom. Izvedena je bila anketa s strukturiranim vprašalnikom na domovih upokojencev na 12 odstotnem reprezentativnem kombiniranem stratificiranem in dvestopenjskem naključnostnem vzorcu (z izbiro občin po metodi optimalne razmestitve glede na odstotek prejemnikov DPP med upokojenci) na populaciji upokojencev, ki prejemajo DPP na ozemlju SRS z izjemo mariborske in novogoriške regije (1974). Polovico te populacije sestavljajo invalidski upokojenci, večinoma mlajši in poročeni, drugo polovico večinoma starostni upokojenci, starejši, manj je družinskih (vdove); prevladujejo moški. Velika večina anketiranih potrebuje pomoč pri gospodinjstvih opravilih, več kot polovica pri oblačenju, umivanju. V veliki večini (nad 80 %) jim pomagajo člani družine, tudi (v nekoliko manjšem odstotku) ovdovelim in samskim. Le v manjšem odstotku primerov se DPP porabi za plačilo storitev osebi zunaj gospodinjstva za redno dnevno nego (petina) ali občasne storitve. Raziskava je pokazala, da je pomoč v obliki denarnega dodatka potrebna, da pa to še ne zagotavlja potrebnih storitev; opozorila je na potrebo po organizirani gospodinjstvi pomoči in drugih storitvah.

Pomembnejša objava:

MESEC, Blaž, KAVAR-VIDMAR, Andreja, MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida, RAPOŠA-TAJNŠEK, Pavla. Življenjske razmere upokojencev, ki prejemajo dodatek za pomoč in postrežbo: povzetek raziskovalne naloge. **Vestnik delavcev na področju socialnega dela**, 1974, let. 13, št. 5-6, str. 41-57. [COBISS.SI-ID: 272229]

1977

Prostovoljno preventivno in socialnoterapevsko delo z otroki: Rakitna

Akcijskoraziskovalna naloga –
socialnoterapevska kolonija

Vodja raziskave: Stritih Bernard

Sodelavec: Blaž Mesec

Inštitut za sociologijo in filozofijo, Višja šola za socialne delavce,
1977, 476 str.

Socialnoterapevska kolonija na Rakitni je del projekta prostovoljnega preventivnega in socialnoterapevskega dela z otroki, katerega nameni so bili uvajati socialnopreventivno in socialnoterapevsko metodo dela z otroki in mladostniki, uveljavljati nekatere nove oblike skupinskega dela, prilagoditi metode socialnopreventivne in socialnoterapevske dejavnosti ciljem in sistemu samoupravne vzgoje, ustvariti modele socialnopreventivnega in socialnoterapevskega dela, v katerih so osnovni nosilci delovanja neprofesionalne osebe, in poiskati možnosti za vključevanje takega dela v razširjeno dejavnost ustanov, izdelati delovni model na področju socialne prevencije in socialne terapije, ki bi zagotavljali možnosti sistematičnega izobraževanja, prikazov in vadbe oseb, ki delajo z otroki, in omogočiti študentom praktično in raziskovalno delo na področju socialne prevencije in socialne terapije pri otrokih. Cilja projekta sta bila pomagati otrokom s psihosocialnimi in psihosomatskimi motnjami, da bi prišlo do spremembe njihovega doživljanja in vedenja, ter izdelati in preizkusiti nov model socialnoterapevskega dela, ki bi ga bilo mogoče trajneje uporabljati in prenašati v druga okolja. Kolonija naj ne bi koristila le otrokom, ampak naj bi si udeleženci v njej pridobili izkušnje, pomembne za osebno življenje, predvsem pa povečanje občutljivosti za osebne razlike, za potrebe otroka, večanje strpnosti, mobiliziranje pozitivnih socialnih sil pri posamezniku in v skupini. Terapevska kolonija na Rakitni je bila prva akcijska raziskava v Sloveniji.

Pomembnejše objave:

MESEC, Blaž. Vzpodbuditi igro, popestriti prosti čas: švicarske domislice in izkušnje. **Otrok & družina**, 1979, št. 7. [COBISS.SI-ID: 2795621]

MESEC, Blaž. Če otrok hoče domov. **Otrok & družina**, 1979, št. 8, str. 8–9. [COBISS.SI-ID: 2795365]

MESEC, Blaž. Pred letovanji: težave – odmev vzgoje. **Prosvet. delav.**, 1979. [COBISS.SI-ID: 2795109]

MESEC, Blaž. Prosti čas in prestopništvo mladoletnikov. V: **Nekateri aktualni problemi mladoletniškega prestopništva: Bled, 17.–19.4.1978: (gradivo s posvetovanja)**. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, 1978, str. 45–61. [COBISS.SI-ID: 2700133]

STRITIH, Bernard. »Uvođenje neprofesionalnog dobrovoljnog rada na područje socijalne zaštite i uticaj tih djelatnosti na prestrukturiranje odnosa. V: **Organiziranost, programiranje i nosioci socijalne politike u udruženom radu i na teritorijalnoj osnovi – aktualna pitanja**, (Biblioteka Konferencije i savetovanja). Beograd: Jugoslavenska konferencija za socijalne delatnosti Savezne konferencije SSRN], 1980, 1979, str. 231–236. [COBISS.SI-ID: 869477]

STRITIH, Bernard. Komunikacijski proces kot sestavina odnosov med strankami in terapevti. V: GREGORAC, Janez (ur.). **Posvetovanje psihologov Slovenije, Portorož, november 1979**. Ljubljana: Društvo psihologov SR Slovenije, 1980. [COBISS.SI-ID: 741477]

STRITIH, Bernard. Solata je hišni red, sladkor pa prijaznost. V: KAVAR-VIDMAR, Andreja (ur.), KUNIČ, Lidija (ur.), MESEC, Blaž (ur.), MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida (ur.). **Zbornik člankov in razprav**. Ljubljana: Višja šola za socialne delavce, 1980, str. 79–85. [COBISS.SI-ID: 2786149]

1980

Vpliv družbenega prostora na socializacijo otrok

Vodja raziskave: Bernard Stritih

Sodelavke in sodelavci: Gabi Čačinovič Vogrinčič, Vito Flaker, Andreja Kavar Vidmar, Anton Kikelj, Lidija Kunič, Blaž Mesec, Vida Milošević, Pavla Rapoša Tajnšek, Franc Stopajnik

Višja šola za socialne delavce, 1980, 6 + 260 + 6 + 2 + 2 str.

Raziskava je konceptualno in metodološko nadaljevanje akcijskoraziskovalnih projektov o prostovoljnem preventivnem in terapevtskem delu z mladino (izvedenih v okviru Inštituta za sociologijo in filozofijo v Ljubljani). V uvodnih poglavjih poročila so teoretsko opisani nekateri socialni procesi, ki domnevoma vplivajo na socializacijo otrok, in psihološke teorije, ki so bile okvir psihološke refleksije dela z otroki in izhodišče za konceptualizacijo tega dela. Temu je dodan prikaz pravne ureditve otroškega varstva. V empiričnem delu sta opisani dve akciji: delo v okviru taborniške organizacije v mestnem predelu in osnovni šoli in delo z otroki na igralnih površinah v mestni krajevni skupnosti. V teoretakem delu poročila o delu s taborniki so pojasnjeni izhodiščni koncepti tega dela (družbeni kontekst, koncept mentorskega dela, nepoklicno prostovoljno delo, akcijsko raziskovanje), nato pa so na podlagi dnevniških zapiskov opazovanja z udeležbo opisane značilnosti krajevne taborniške enote pred prihodom skupine strokovnjakov in prostovoljcev in skupinskodinamične značilnosti priprav na letno taborjenje. Poročilo o igralnih dejavnostih v krajevni skupnosti vpelje opis družbenega konteksta, vrednot, ki usmerjajo tako delo, in možnosti iniciativnih skupin občanov v obstoječem družbenem sistemu. Sledijo opis in analiza igralnih dejavnosti otrok in študentov v okviru njihove študijske prakse in opis vloge socialnega delavca v osnovni šoli. Ti opisi so bili kot refleksija dogajanja uporabljeni pri nadaljevanju obeh teh akcij, opisanem v raziskavi »Prostovoljno delo« (1981).

Pomembnejše objave:

- ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Prispevek šolskih svetovalnih služb k demokrati-
zaciji odnosov med otroki in odraslimi. V: **Socialno delo na področju vzgoje
in izobraževanja**, (Socialno delo, 1). [Ljubljana]: Univerzum, 1981, str. 35–38.
[COBISS.SI-ID: 2786917]
- MESEC, Blaž. Spreminjanje mladinske organizacije s skupnostnim delom: primer sku-
pnostne intervencije. **Sodob. pedagog**, 1984, let. 35, št. 7–8, str. 255–264. [CO-
BISS.SI-ID: 121189]
- MESEC, Blaž. Protislovja prostočasnih organizacij in vključevanje ogrožene mla-
dine. **Sodob. pedagog**, 1985, let. 36, št. 9–10, str. 415–424. [COBISS.SI-ID:
119909]
- STRITIH, Bernard, RAPOŠA-TAJNŠEK, Pavla. Prostovoljno delo in odgovornost. V:
MLINAR, Zdravko (ur.), KAVČIČ, Bogdan (ur.). **Odgovornost v samoupravni
družbi: družboslovne razprave**, (Knjižnica FSPN). Ljubljana: Fakulteta za socio-
logijo, politične vede in novinarstvo, 1982. [COBISS.SI-ID: 741733]
- STRITIH, Bernard, MESEC, Blaž. Družbena slojevitost v krajevni skupnosti kot dolo-
čilnica socialnoterapevtske akcije. V: MESEC, Blaž (ur.). **Družbena slojevitost
in socializacija v krajevni skupnosti**, (Socialno delo, 2). Ljubljana: Univerzum,
1983, str. 11–28. [COBISS.SI-ID: 741989]

1980

Open Care for the Elderly in Seven European Countries – Yugoslavia

Vodja raziskave: Blaž Mesec

Sodelavke: Andreja Kavar Vidmar, Vida Milošević, Milena Tanaskovič

Višja šola za socialno delo 1980, 26 str.

V uvodnem delu raziskave avtorji prikažejo demografske podatke in družbenoekonomske podatke ter opišejo družbenopolitični sistem Jugoslavije. Večji del raziskave je namenjen opisu sistema oskrbe starih ljudi v Jugoslaviji. Obstajajo te oblike oskrbe: institucionalno varstvo, oskrba v skupnosti, družinska oskrba. V letu 1980 je imela Jugoslavija 120 domov za stare ljudi, v njih pa prostora za nekaj več kot 17.000 starih ljudi. Poleg splošnih domov, posebnih socialnovarstvenih zavodov in kombiniranih zavodov, ki jih poznamo še danes, navajajo primer uvajanja specializiranih (negovalnih, apartmajskega tipa, medgeneracijskih) domov za stare ljudi v Srbiji. Oskrba v skupnosti je po državi različno razvita, tudi zaradi večje koncentracije starih ljudi v mestih. Pomoč na domu obstaja kot laična pomoč, izvajajo jo nekateri domovi za stare ljudi in Rdeči križ, profesionalno pomoč na domu pa zagotavljajo patronažne službe. V Subotici (Vojvodina) je obstajal edini center za pomoč na domu v državi. Zelo razširjena oblika oskrbe so klubi za druženje starih ljudi, preživljanje prostega časa in preganjanje osamljenosti. Zelo podobni so dnevnim centrom. Med oblikami skupnostne oskrbe avtorji navajajo še sosedsko pomoč, družabništvo in rejništvo. Ločevanje med institucionalno oskrbo in oskrbo v skupnosti je zgolj raziskovalne narave. Dejansko so domovi za stare ljudi del skupnostne oskrbe, saj zagotavljajo oskrbo le 1 % oseb, starejših od 65 let. Pomembno vlogo v skrbi za stare ljudi imajo še občine, lokalne skupnosti, socialne in politične organizacije, kakor tudi različna združenja državljanov. Posebno vlogo v skrbi za stare ljudi ima družina. Žal življenje v razširjeni družini obstaja le še na podeželju, v večjih mestih pa je že zaslediti modificirane oblike

razširjene družine. Kljub temu so otroci po družinski zakonodaji dolžni poskrbeti za svoje pomoči potrebne starše. Nekoliko krajše poglavje o potrebah in zadovoljevanju potreb opisuje ekonomsko neodvisnost starih ljudi, njihovo zdravje in prehrano, nastanitev in gospodinjstvo, socialno integracijo in aktivnosti. V sklepnem delu raziskava odseva usmerjenost razvoja oskrbe, ki temelji na potrebah starih ljudi, in dvigu vloge starih ljudi v družbi.

Pomembnejše objave:

KAVAR-VIDMAR, Andreja, MESEC, Blaž, MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida, TANASKOVIČ-LAMUT, Milena. Open care for the elderly - Yugoslavia. V: AMANN, Anton (ur.). **Open care for the elderly in seven European countries: a pilot study in the possibilities and limits of care.** Oxford [etc.]: Pergamon Press, 1980, str. 155–180. [COBISS.SI-ID: 2784869]

KAVAR-VIDMAR, Andreja. **Starostno zavarovanje.** Ljubljana: Višja šola za socialne delavce, 1981. 31 str. [COBISS.SI-ID: 3411813]

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Družbeni položaj starejših ljudi v SR Sloveniji = Social standing of the elderly in SR Slovenia. V: VOVK, Marija (ur.). **Rezimei.** Ljubljana: [s.n.], 1982, str. 16–17. [COBISS.SI-ID: 915557]

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Možnosti za zagotavljanje ustreznih življenjskih pogojev v starosti. **Soc. delo**, 1984, letn. 23, št. 3/4, str. 192–228. [COBISS.SI-ID: 2345573]

KAVAR-VIDMAR, Andreja. Ugotavljanje socialnih potreb: (prikaz in razmišljanja ob članku Social needs revisited). **Soc. delo**, 1984, letn. 23, št. 2, str. 70–78. [COBISS.SI-ID: 2344805]

KAVAR-VIDMAR, Andreja. Pokojninski sistem in socialna varnost starih. V: **III. gerontološki kongres Jugoslavije Starenje, starost i društveni razvoj: kongresni materijali.** Zagreb: Gerontološko društvo Hrvatske, 1986, str. 28–33. [COBISS.SI-ID: 630373]

MESEC, Blaž, ČUČNIK-MAJCEN, Nada. Družbeni položaj starejših občanov Ljubljane: povzetek sklepnega poročila. V: MATUTINOVIĆ, Ante (ur.). **Starenje, starost i društveni razvoj: kongresni materijali.** Zagreb: Gerontološko društvo Hrvatske, 1988, str. 37–43. [COBISS.SI-ID: 3305061]

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Edukacija za starost. V: **III. gerontološki kongres Jugoslavije Starenje, starost i društveni razvoj: kongresni materijali.** Zagreb: Gerontološko društvo Hrvatske, 1988, str. 131–136. [COBISS.SI-ID: 872805]

1981

Prostovoljno socialno delo

Vodja raziskave: Bernard Stritih

Sodelavke in sodelavca: Blaž Mesec, Vito Flaker, Pavla Rapoša Tajnšek, Gabi Čačinovič Vogrinčič, Vida Milošević Arnold, Andreja Kavar Vidmar

Višja šola za socialne delavce, 1981, 6 + 284 str.

Akcijska raziskava je nadaljevanje raziskav o socialnoterapevtskem delu z otroki (Terapevtska kolonija na Rakitni, Vpliv družbenega prostora na socializacijo otrok). Njen namen je bil razviti metodične postopke in organizacijske modele prostovoljnega dela z otroki v različnih družbenih okoljih. Raziskovalno poročilo vsebuje poročila o delu s taborniki v okviru OŠ Karla Destovnika Kajuha v Štepanjskem naselju in taborniškem oddelu Črni mrav v Ljubljani in delo z otroki v prostem času v osnovni šoli in krajevni skupnosti Urške Zatler v Ljubljani in teoretsko refleksijo tega dela. Pri tem delu so sodelovali študentje-prostovoljci pod mentorstvom učiteljev VŠSD in drugih strokovnjakov. Uporabljeni so bili pristop akcijskega raziskovanja in kvalitativne metode raziskovanja, kot so opazovanje z udeležbo, analiza dnevnikov, analiza organizacijskih dokumentov (poročila, zapisniki, programi, sezname), individualni in skupinski pogovori z otroki, prostovoljnimi sodelavci in drugimi udeleženci. Solidarnost kot zgodovinski pojav v razvoju od tradicionalnih oblik do sodobnih je temelj pomoči s prostovoljnim delom. Za doživljanje prostovoljcev so značilni intenzivno doživljanje odgovornosti, iskanje novih možnosti strokovnega dela, občutki svobode, sproščenosti, enakopravnosti, ustvarjalnosti in možnosti za učenje in možnosti za premostitev individualizma. Pri poskusu spreminjanja delovanja pristočasne organizacije (taborniki) v bolj solidarnostni smeri je bila ob različnih oblikah skupinskega dela (delno neozaveščeno) uporabljena kombinacija konsenzualne in konfliktno strategije skupnostnega socialnega dela (po Rothmanu). Raziskava je prispevala spoznanja, uporabna za usmerjanje pomoči s socialnim delom sploh, za skupnostno socialno delo in skupinsko socialno delo pri delu z otroki in mladino v vsakdanjih okoljih v prostem času.

Pomembnejše objave:

- MESEC, Blaž. Področja dela in vloge sodelavcev pri prostovoljnem delu v družbeni organizaciji: primer dela s taborniki. **Soc. delo**, 1982, let. 21, št. 1, str. 8–23. [COBISS.SI-ID: 121445]
- ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Akcijsko raziskovalno delo v krajevni skupnosti. V: MESEC, Blaž (ur.). **Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti: zbornik strokovnih razprav**, (Socialno delo, 3). Ljubljana: Univerzum, 1984, str. 135–143. [COBISS.SI-ID: 2478693]
- ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Prostovoljno delo in socializacija v šoli. V: MESEC, Blaž (ur.). **Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti: zbornik strokovnih razprav**, (Socialno delo, 3). Ljubljana: Univerzum, 1984, str. 144–154. [COBISS.SI-ID: 2478949]
- ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Prostovoljno delo in družina: (prostovoljno delo družine, prostovoljno delo za družino – TEZE). V: **Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti: jugoslovansko posvetovanje**, Ljubljana 25.XI. do 27.XI 1985. Ljubljana: Višja šola za socialne delavce, 1985, 4 str. [COBISS.SI-ID: 3305573]
- MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Odnos med prostovoljnim in poklicnim socialnim delom. V: MESEC, Blaž (ur.). **Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti: zbornik strokovnih razprav**, (Socialno delo, 3). Ljubljana: Univerzum, 1984, str. 97–107. [COBISS.SI-ID: 951397]
- STRITI, Bernard, KOS, Anica. Organizacija prostovoljnega dela in metode dela s prostovoljci. V: MESEC, Blaž (ur.). **Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti: zbornik strokovnih razprav**, (Socialno delo, 3). Ljubljana: Univerzum, 1984. [COBISS.SI-ID: 743781]
- STRITI, Bernard. Metode prostovoljnega dela ter usposabljanje in vodenje prostovoljnih sodelavcev. V: MESEC, Blaž (ur.). **Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti: zbornik strokovnih razprav**, (Socialno delo, 3). Ljubljana: Univerzum, 1984. [COBISS.SI-ID: 743269]
- STRITI, Bernard. Organizacija prostovoljnega dela in metode dela s prostovoljci. V: **Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti: jugoslovansko posvetovanje**, Ljubljana 25.XI. do 27.XI 1985. Ljubljana: Višja šola za socialne delavce, 1985. [COBISS.SI-ID: 749669]

1981

Rejništvo v Sloveniji

Vodja raziskave: Vida Miloševič Arnold

Višja šola za socialne delavce, 1981, VI + 203 str.

Raziskava je bila opravljena po naročilu Skupnosti socialnega skrbstva Slovenije za potrebe nadaljnjega razvoja te dejavnosti za pomoč otrokom, ki so prikrajšani za življenje v matičnih družinah. Dobili naj bi odgovor na vprašanje, v kolikšni meri je rejništvo kot ukrep varstva otrok uspešno. Pri raziskavi sta bili uporabljeni kvantitativna in kvalitativna metoda. Kvantitativni podatki so bili zbrani s podrobnim vprašalnikom za rejništvo v konkretni občini. Kvalitativno obdelani pa so bili podatki zbrani na vzorcu socialnih delavcev, ki delajo na področju rejništva. V intervjuju so lahko opisali način dela in svoje razmišljanje o rejništvu. Raziskava je pokazala, da je rejništvo še vedno pomemben in dober ukrep za zaščito otrok (zajetih 0,40 % do 18 let). Opozorila je na obstoj »večnih rejencev« oz. na to, da rejništvo pogosto ni kratkoročen ukrep, ker traja predolgo (v poprečju 4 leta) in s tem povezane slabe možnosti za vrnitev otrok v matične družine. Učni uspeh rejencev je približno za polovico slabši od drugih učencev. V rejništvo so še vedno pogosto nameščeni otroci, ki pri starših ne morejo živeti zaradi njihovega slabega materialnega položaja. Premalo je strokovnega dela s starši in tudi z rejniškimi družinami. Poudarek ugotovitev pa je bil predvsem na premalo poglobljenem delu socialnih delavcev na tem pomembnem področju dela. Po objavi so se postopoma začeli uresničevati predlogi iz raziskave: izdelava metodologije dela na področju rejništva in sistematično izobraževanje za socialne delavce na tem področju in za rejnike.

Pomembnejše objave:

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Nekateri problemi rejništva v Sloveniji. **Soc. delo**, 1983, letn. 22, št. 3/4, str. 87-100. [COBISS.SI-ID: 2344293]

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Rejništvo v SR Sloveniji. V: JOGAN, Maca, FISCHER, Jasna, KONČAR, Polonca, BUČAR, Maja, RENER, Tanja, BOH, Katja,

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. **Ženske in diskriminacija**, (Človek – družina – družba). 1. natis. Ljubljana: Delavska enotnost, 1986, str. 138–153. [COBISS.SI-ID: 604773]

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Razvoj rejništva v Sloveniji. **Rejniški glas.**, 1988, letn. 2, posebna številka, str. 9–17. [COBISS.SI-ID: 608101]

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Developments in foster parenting in Slovenia. V: -GALAWAY, Burt (ur.), MAGLAJLIC, Dada (ur.), HUDSON, Joe (ur.), HARMON, Patricia (ur.), MACLAGAN, John (ur.). **International perspectives on specialist foster family care**. St. Paul,: Human Services Associates, cop. 1990, str. 96–98. [COBISS.SI-ID: 547173]

1982

Metodologija akcijskega raziskovanja v socialnem delu

Vodja raziskave: Blaž Mesec

Sodelavca: Vito Flaker, Bojan Baskar

Višja šola za socialne delavce, 1982, 5 + 303 str.

Leta 1975 se je s terapevtsko kolonijo na Rakitni začela v Sloveniji v okviru Inštituta za sociologijo in filozofijo in Višje šole za socialne delavce vrsta raziskovalnih projektov in praktičnih akcij na področju socialnoterapevtskega dela z otroki in mladino. Tesno povezan s temi projekti je koncept akcijskega raziskovanja (AR). Namen te teoretske metodološke raziskave je bil premisliti koncept AR, ki ga je prvi opredelil K. Lewin in ki je po njem doživel različne konceptualizacije. V raziskavi so predstavljena in kritično analizirana pojmovanja akcijskega raziskovanja K. Lewina, F. Haaga, H. Moserja, pojmovanje odnosa med teorijo in prakso J. Habermasa, pojmovanje raziskovanja P. Freira, posebej odnos med akcijskim raziskovanjem in skupinsko dinamiko in modeli transfera znanja v socialnem delu. Analiza Lewinovega pojmovanja kaže, da je pojmoval AR eksplicitno kot primerjalno raziskovanje družbenih akcij in ne kot novo metodo, implicitno pa je prispeval elemente za poseben način organizacije raziskovanja, ki bolje kot drugi načini omogoča neposredno uporabo spoznanj v praksi in spreminjanje ustaljenih vzorcev ravnanja. Osrednji del raziskave je namenjen kritiki aktivistične reinterpretacije tega koncepta kot nove metodološke paradigme, nasprotne »tradicionalni metodologiji«, »nove epistemologije«, »kritične družbene vede« in podobno. Kritiki »tradicionalne metodologije«, za katero naj bi bilo značilno zatiranje subjektov po raziskovalcih, namreč s postavitvijo emancipacije kot kriterija resničnosti spoznanj izenačijo svoje pojmovanje s pojmovanjem »partijne znanosti« v okviru marksistične ideologije.

Pomembnejše objave:

- FLAKER, Vito. Prispevki k slovarju akcijskega raziskovanja. V: CERAR, Marjeta (ur.), MARENTIČ-POŽARNIK, Barica (ur.). **Akcijsko raziskovanje v vzgoji in izobraževanju: zbornik kolokvija**, [Ljubljana, 9. november 1989]. Ljubljana: Slovensko društvo pedagogov, 1990, str. 21–32. [COBISS.SI-ID: 292709]
- MESEC, Blaž. Akcijsko raziskovanje med socialnim inženirstvom in revolucionarnim aktivizmom. **Soc. delo**, 1993, let. 32, št. 1/2, str. [61]–90. [COBISS.SI-ID: 73454336]
- MESEC, Blaž. Model akcijskega raziskovanja. **Soc. delo**, 33, št. 1 (1994), str. 3–16. [COBISS.SI-ID: 299613]

1982

Različne oblike varstva in vzgoje otrok v mestnih krajevnih skupnostih (1. faza)

Vodja raziskave: Bernard Stritih

Sodelavke in sodelavec: Maja Vojnovič, Pavla Rapoša Tajnšek, Gabi Čačinovič Vogrinčič, Vito Flaker

Višja šola za socialne delavce, 1982, 102 str.

V raziskovalno nalogo so vključeni trije raziskovalni projekti. Prvi je povezan s skupnostnim varstvom in vzgojo (skupnostno delo, igre na ploščadi, krajevna skupnost Urške Zatler). Drugi je delo z varstvenimi družinami (mesto, ki ga ima komercialno družinsko varstvo v skupnosti). Tretji pa je akcijski eksperiment z novimi oblikami neinstitucionalnega varstva in vzgoje. Vstop v polje raziskovanja/akcije je izražen v dveh dimenzijah: prva je dimenzija družina-vrtec in različne oblike otroškega varstva. Druga dimenzija je dimenzija formalne organiziranosti otroškega varstva in vzgoje. Vstop raziskovalcev na to polje ima v prvi fazi namen opisati oblike neinstitucionalnega otroškega varstva in vzgoje, v drugi pa doživeti in raziskati protislovja. Raziskava je tudi akcijski eksperiment, ki lahko poruši odnos sil v raziskovalnem polju, in prav to porušenje ravnotežja omogoča prisotnim na polju spoznavati sile, ki so delovale v kvazistacionarnem ravnotežju, oziroma protislovja, ki so bila v prehodnem stanju prikrita. Raziskovalni pristop torej nima namena vnaprej postavljati problema in ga z raziskovanjem razrešiti (ali vsaj ponuditi rešitev), temveč prav narobe – skupaj z udeleženci raziskovalne akcije odkriti problem. Raziskovalni cilji so zlasti: raziskovati polje neinstitucionalnega otroškega varstva, raziskovati in ugotovljati probleme pri organiziranju nekaterih oblik neinstitucionalnega otroškega varstva in raziskovati vsebino neinstitucionalnih vzgojnovarstvenih oblik oziroma ugotoviti dejansko vsebino tovrstne dejavnosti.

Pomembnejši objavi:

ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Šola more sprejeti drugačnega otroka le, če zmore pristati na individualnost slehernega otroka. V: JELENC, Zoran (ur.). **Drugačnost otrok v naši šoli: zbornik s strokovnega posvetovanja, ki je bilo v Ljubljani, 17. in 18. septembra 1986.** Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše, 1987, str. 82–84. [COBISS.SI-ID: 14435072]

MESEC, Blaž. Kako dober je novi postopek za sprejem otrok v dnevno varstvo v vzgojnovarstvene organizacije. **Vzgoja izob.**, 1985, let. 36, št. 9–10, str. 415–424. [COBISS.SI-ID: 120421]

1982

Socialna politika kot funkcija združenega dela I

(Socialna politika in socialno delo v socialistični samoupravni družbi, 1982)

Vodja raziskave: Pavla Rapoša Tajnšek

Višja šola za socialne delavce, 1982, 44 str.

Namen raziskave, ki naj bi potekala v dveh delih, je bil analiza socialne politike v delovnih organizacijah. Raziskava naj bi proučila povezanost ekonomske in socialne politike v podjetjih, posebno pozornost pa naj bi namenila vlogi in nalogam socialnega dela v podjetjih. V prvem letu raziskave je bila načrtovana analiza pojmov in pregled dotedanjih raziskav, zato se poročilo o tem, prvem delu raziskave omejuje na pregled literature in teoretskih konceptov o socialni politiki in socialnem delu v delovnih organizacijah. Predstavljeni so tehnološki, organizacijski, ekonomski in politični faktorji, ki so vplivali na razvoj socialne politike in socialnega dela v podjetjih. Empirična raziskava je bila predvidena v drugem letu raziskave (1983), zaradi spremembe krovnega raziskovalnega projekta »Socialna politika in socialno delo v socialistični samoupravni družbi« pa je bil ta del izločen iz nadaljnjega raziskovalnega projekta.

Pomembnejše objave:

RAPOŠA-TAJNŠEK, Pavla. Socijalni rad u organizacijama udruženog rada. V: **Zbornik radova III kongresa socijalnih radnika Jugoslavije: socijalni rad u samoupravnom socijalističkom društvu**. Beograd: Savez društava socijalnih radnika Jugoslavije, 1982, str. 136–140. [COBISS.SI-ID: 877413]

RAPOŠA-TAJNŠEK, Pavla. Delovno področje socialnega dela v OZD: (problemi profesionalne identitete). **Soc. delo**, 1988, letn. 27, št. 1, str. 11–23. [COBISS.SI-ID: 292449]

RAPOŠA-TAJNŠEK, Pavla, VOJNOVIČ, Maja. Socialna funkcija združenega dela, socialna politika in socialno delo v OZD. **Soc. delo**, 27, št.1 (1988), str.24–29. [COBISS.SI-ID: 29247744]

RAPOŠA-TAJNŠEK, Pavla. Rad u zajednici kao temeljni princip socijalnog rada. **Soc. rad**, 3, 1-2, str. 5-9. [COBISS.SI-ID: 10252546]

1982

Specifičnosti socialnega dela v samoupravni socialistični družbi – 1. del

(Socialna politika in socialno delo
v socialistični samoupravni družbi, 1982)

Nosilka raziskave: Vida Milošević Arnold

Višja šola za socialne delavce, 1982, 209 + 5 str.

Poročilo opisuje prvo fazo raziskave o posebnostih socialnega dela v samoupravni socialistični družbi. Sestavljeno je iz treh delov. V prvem avtorica opiše marksistični pristop k socialnemu delu in opredeli temeljne pojme, kot so socializem, samoupravljanje, socialna politika, socialno delo in socialni delavec. Med drugim prikaže najpomembnejše usmeritve socialnega dela: konzervativno, reformistično in radikalno marksistično. V drugem delu so opisane temeljne značilnosti razvoja socialnega dela. Avtorica razčleni miselne in idejne vire, ki so vplivali na razvoj socialnega dela: socialistični humanizem, socialistično etiko, vizije utopičnih socialistov in komunistov. Kot dve poglavitni predpoklicni obliki socialnega dela opiše solidarnost in dobrodelnost, pri obravnavi profesionalizacije socialnega dela pa odgovarja na vprašanje, katerih pet meril mora biti zadovoljenih, da dejavnost postane poklic. Potem spoznamo značilnosti in dileme sodobnega socialnega dela v kapitalističnih državah. Po eni strani socialno delo ohranja družbeno ravnovesje in je torej bergla kapitalizmu, po drugi pa se zaveda neenakosti in nepravilnosti in pomeni zametek radikalnejše strategije, ki se je v drugi polovici 50. let pojavila v nekaterih državah zahodne Evrope. Toda »tudi današnja radikalna smer, ki zatrjuje, da deluje na temelju marksističnih spoznanj, se še vse premalo povezuje z naprednimi delavskimi strankami in išče le spremembe znotraj kapitalističnega sistema«. V tretjem delu (ta obsega polovico gradiva) avtorica opiše razvoj socialnega dela v novi Jugoslaviji. Razdeli ga na tri obdobja: predpoklicno socialno delo (1945–1957), profesionalizacijo in

institucionalizacijo socialnega dela (1958–1964) in podružbljanje socialnih dejavnosti (od 1965). Za vsako obdobje prikaže gospodarski in politični razvoj in značilnosti socialne politike. Spremljamo lahko gradnjo socializma z ekonomskimi in političnimi sredstvi, spoznamo najpomembnejše cilje in težave socialne politike, beremo o značilnostih samoupravnih združenj, zakonu o združenem delu in ustavi iz leta 1974. Predstavljen je položaj človeka v samoupravni socialistični družbi (veliko citatov Kardelja), in kako se mora »Zveza komunistov kot avantgarda delavskega razreda« angažirati pri uresničevanju socialističnih ciljev, med katerimi je pomemben ta, »da bo socialna politika prerasla v skrb vseh ljudi za vsakogar in vsakega za vse«. Delo je pomembno za razumevanje institucionalizacije in profesionalizacije socialnega dela v Jugoslaviji, spoznamo pa tudi miselno okolje, v katerem se je razvijalo v 37 letih po koncu druge svetovne vojne.

Pomembnejše objave:

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Doprinos etici socijalnog rada u samoupravnom socijalističkom društvu. V: **Zbornik radova III kongresa socijalnih radnika Jugoslavije: socijalni rad u samoupravnom socijalističkom društvu**. Beograd: Savez društava socijalnih radnika Jugoslavije, 1982, str. 67–75. [COBISS.SI-ID: 876645]

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Odnos med prostovoljnim in poklicnim socialnim delom. V: MESEC, Blaž (ur.). **Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti: zbornik strokovnih razprav**, (Socialno delo, 3). Ljubljana: Univerzum, 1984, str. 97–107. [COBISS.SI-ID: 951397]

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Zаметki prostovoljnega dela, dobrodelnost in poklicno socialno delo. V: MESEC, Blaž (ur.). **Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti: zbornik strokovnih razprav**, (Socialno delo, 3). Ljubljana: Univerzum, 1984, str. 98–108. [COBISS.SI-ID: 2787941]

1982

Temeljni pojmi socialne politike

(Socialna politika in socialno delo
v socialistični samoupravni družbi, 1982)

Vodji raziskave: Pavla Rapoša Tajnšek, Andreja Kavar Vidmar

Sodelavke: Nada Majcen, Milena Car-Drlje (1. del), Polonca Končar
(2. del), Andreja Črnak Meglič, Maja Vojnovič (3.del)

Višja šola za socialne delavce, 1982, 304 str.

Namen raziskave je zbiranje gradiva, evidentiranje in pojasnjevanje izrazov za splošne pojme socialne politike, kar bo rabilo pedagoškemu delu in proučevanju socialne politike. Raziskava sestoji iz treh delov: 1. pojmi socialne politike v dokumentih družbeno-političnih organizacij, 2. pojmi socialne politike v pravnih virih, 3. pojmi socialne politike v strokovni literaturi. V vseh treh delih prevladuje metoda deskripcije, inventarizacija pojmov. Za prvi del je značilno iskanje pojmov v dokumentih. V drugem in tretjem delu so izhodišče pojmi oziroma izrazi, ki se jim pripišejo opredelitve iz analiziranih virov. Nabor pojmov v drugem in tretjem delu se razlikuje. V 1. delu so opisani dokumenti Komunistične partije Jugoslavije oz. Zveze komunistov Jugoslavije in Zveze sindikatov Jugoslavije in Slovenije od 1948 do 1982. Razlog za analizo je moč teh družbenopolitičnih organizacij. Drugi del opisuje pojme socialne politike v slovenski (socialno področje je pretežno v pristojnosti republik) in jugoslovanski zakonodaji, v samoupravnih splošnih aktih in v glavnih mednarodnih virih. Zajeti so veljavni predpisi, časovno od ustave SFRJ iz leta 1974 do zaključka raziskave. V tretjem delu so prikazani prispevki 20 jugoslovanskih in treh tujih avtorjev, prvi iz l. 1957, zadnji iz leta 1981. V vseh treh delih je ugotovljena neenotna in nedosledna raba pojmov in pomanjkanje jasnih opredelitev. Raziskava utemeljuje potrebo po nadaljnjem raziskovanju socialne politike in daje zanj vsebinske in metodološke usmeritve. Izsledki so pomembni za zgodovino in konceptualizacijo socialne politike in za normativno ureditev na socialnem področju.

Pomembnejše objave:

- KAVAR-VIDMAR, Andreja. Socialni primer – med socialno politiko, pravom in socialnim delom. **Soc. delo**, 1985, letn. 24, št. 3/4, str. 399–416. [COBISS.SI-ID: 2346853]
- RUŽICA, Miroslav, RAPOŠA-TAJNŠEK, Pavla, VOJNOVIČ, Maja. Prostovoljno delo in druge oblike (samo)organiziranja ljudi kot sestavni del socialne politike. **Soc. delo**, 1986, letn. 25, št. 1, str. 17–43. [COBISS.SI-ID: 2350437]
- RAPOŠA-TAJNŠEK, Pavla, VOJNOVIČ, Maja. Socialna funkcija združenega dela, socialna politika in socialno delo v OZD. **Soc. delo**, 27, št.1 (1988), str.24–29. [COBISS.SI-ID: 29247744]
- RAPOŠA-TAJNŠEK, Pavla. Socialno skrbstvo je podlaga razvojne socialne politike. **Soc. delo**, 28, št.2 (1989), str.145–155. [COBISS.SI-ID: 11403266]

1983

Professional Education and Training for Social Work in Slovenia

Vodja raziskave: Vida Milošević Arnold

Višja šola za socialne delavce, 1983, 45 str.

Raziskava je bila del širše raziskave »Education of Social Workers in Europe«, ki je potekala v okviru evropske veje Mednarodnega združenja šol za socialno delo v letih 1982/83 in je zajela 9 držav. Temeljni namen je bila primerjava izobraževalnih sistemov za socialno delo, vendar do komparativne raziskave in njene publikacije nikoli ni prišlo. Raziskava je bila kabinetna. Šlo je za zbiranje podatkov po vnaprej določenih vprašanjih oz. področjih, ki so jih raziskovalci za posamezne države (ali dele držav kot v našem primeru) dobili vnaprej od koordinatorja raziskave. Glede na to, da v tistem času nihče ni vodil evidence o področjih, na katerih so zaposleni socialni delavci, in o njihovem številu, je bilo pomembno, da je raziskava dala te podatke (čeprav niso bili popolni). Zanimivo je, da je od 1.120 socialnih delavcev takrat slaba polovica delala na področju socialnega skrbstva (N= 450), skoraj enako število pa v podjetjih (N= 450). Iz današnje perspektive je zanimiv tudi podatek, da je VŠSD v študijskem letu 1981/82 organizirala kar 13 oblik dopolnilnega strokovnega izobraževanja, ki so se ga socialni delavci in drugi strokovnjaki udeleževali v velikem številu (N= 515). Praviloma se je posameznega seminarja udeležilo veliko strokovnjakov, seminarji pa so trajali po več dni. Raziskava je opozorila ne nekatere tedaj aktualne probleme, kot so fluktuacija socialnih delavcev, spreminjanje delovnega časa, pomanjkljivosti delovnih prostorov, težji pogoji za njihovo promocijo, suficitarnost poklica, odprto vprašanje nadaljevanja študija socialnih delavcev v svoji stroki, premalo podpore pri delu (timsko delo) in nerazvitost supervizije. Glede na to, da je šlo le za deskripcijo stanja, ugotovitve raziskave niso imele nobenega vpliva na tedanji sistem na področju izobraževanja socialnih delavcev v Sloveniji.

Pomembnejši objavi:

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Izobraževanje socialnih delavcev. **Soc. delo**, 1984, letn. 23, št. 1, str. 18–28. [COBISS.SI-ID: 2344549]

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Novi koncepti in izkušnje pri izobraževanju za socialno delo v Evropi. **Soc. delo**, 1988, letn. 27, št. 3, str. 222–234. [COBISS.SI-ID: 586085]

1983

Osnovni teoretski problemi svetovalnega dela z družinami

Vodja raziskave: Gabi Čačinovič Vogrinčič

Višja šola za socialne delavce, 1983, 71 str.

Iskanje temeljnih teoretskih konceptov socialnega dela z družinami je nujno v obdobju, ko svetovalno delo z družinami postaja vse pomembnejše področje strokovnega dela socialnih delavcev. Osrednji problem družine v tem obdobju je problem preoblikovanja hierarhičnih vzorcev vedenja in vrednot v nehierarhične, enakopravne. Oblikovanje nehierarhičnega vrednostnega sistema in internalizacija takih odnosov je postala dejanska potreba družine. Vzpostavljane teoretskega okvira je namenjeno usposabljanju socialnih delavcev, ki se morajo ob spremembah v družini ozavestiti in poiskati nove odgovore zase in za stranko hkrati, v času, ko so patriarhalna družinska in družbena razmerja še zmerom idealizirana. Družina je v raziskavi specifični interakcijski sistem, ki je vpet v družbeno okolje, a razvija svojo lastno skupinsko dinamiko in samostojno integrirajočo moč nad svojimi člani. Temeljno vprašanje je, kako pripadnost družinski skupini in življenje v njej omogoči posamezniku, da se zave družbenosti svojega življenja. Teoretska analiza pogojev socializacije v družini pokaže, da je družina (mala) skupina, ki skozi svojo zgodovino izoblikuje pravila, zakonitosti (po M. Selvini Palazzoli) in transakcijske modele in meje (Minushin). Družina tako deluje kot sistem, ki regulira samega sebe. Je strukturno in funkcionalno povezan dinamični sistem, h katerega stabilizaciji (ohranitvi) prispeva vsak družinski član (H. E. Richter). Temeljna za razvoj teoretskih podlag socialnega dela z družino je podrobna analiza komunikacijskega procesa znotraj nje. Prav na obvladanju številnih plasti komunikacije v družini (verbalna, neverbalna, metakomunikacija) temelji po W. Mertensu izdelan koncept vzgoje za progresivno predelovanje konfliktov in iz njega izhajajoča kompetenca »sposobnosti za konflikt«, ki je možno izhodišče za opredelitev ciljev raziskovalnega in svetovalnega dela z družino.

Pomembnejše objave:

ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. **Teksti k predavanjem iz psihologije družine III: družinska skupina.** Ljubljana: Višja šola za socialno delo, 1982. 29 str. [COBISS.SI-ID: 3296357]

ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. **Osnovni teoretični problemi svetovalnega dela z družinami.** Ponatis. Ljubljana: Višja šola za socialne delavce, 1987. [61] str. [COBISS.SI-ID: 472165]

ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Paradigmatske osnove socialnoterapijskog rada s porodicom. **Zb. Prav. fak. Zagrebu**, 1989, god. 39, br. 3, str. 355–364. [COBISS.SI-ID: 612965]

1983

Specifičnosti socialnega dela v samoupravni socialistični družbi – 2. del

Vodja raziskave: Vida Milošević Arnold

Višja šola za socialne delavce, 1983, VI + 185 str.

Namen raziskave je odkriti, v čem in koliko se socialno delo v socialističnem sistemu razlikuje od tistega v kapitalizmu in v čem so njegove specifičnosti. Raziskava je teoretsko-analitska, dopolnjena z nekaterimi empirično pridobljenimi podatki. Anketiranih je bilo 124 naključno izbranih socialnih delavcev s treh različnih področij dela (socialno varstvo, gospodarstvo in šolstvo). Temeljne prvine socialnega dela, kot so njegovi cilji, predmet dela, etika in metode dela, se vsebinsko razlikujejo glede na družbeni sistem, v katerem socialno delo deluje. Najbolj izmed vseh prvin se razlikujejo njegovi cilji in predmet dela, ki sta se tudi skozi dosežanje modele socialnega dela najbolj spreminjala. Po drugi strani pa je mogoče prepoznati določeno enotnost temeljnih prvin socialnega dela (v okviru istega družbeno-ekonomskega sistema) ne glede na področje, na katerem to poteka in različne vloge, ki jih tam prevzemajo socialni delavci. Dobljeni rezultati so uporabni za nadaljnje izgrajevanje teoretskih konceptov socialnega dela.

Pomembnejša objava:

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Soodvisnost poklicnega in prostovoljnega dela. V: **Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti: jugoslovansko posvetovanje, Ljubljana 25.XI. do 27.XI 1985.** Ljubljana: Višja šola za socialne delavce, 1985, 1985, str. 1–15. [COBISS.SI-ID: 542309]

1984

Družbeni položaj starejših občanov Ljubljane

Raziskovalca: Nada Majcen, Blaž Mesec

Višja šola za socialne delavce, 1984, 82 str.

Pobudo za raziskavo je dala Skupnost socialnega skrbstva Ljubljane v okviru priprave srednjeročnega in dolgoročnega družbenega plana do l. 2000. Cilj raziskave je bil opisati socialno-demografsko strukturo populacije 65 in več let starih občanov in njihove življenjske razmere. Iz populacije 65 in več let starih občanov (N = 31.113) je bil izbran 2,3 odstotni kombinirani stratificirani (občine) in dvostopenjski naključnostni vzorec (prva stopnja krajevne skupnosti, druga stopnja posamezniki) (n = 730). Izbrani občani so bili anketirani osebno na njihovih domovih s strukturiranim vprašalnikom, ki je vseboval vprašanja o demografskih podatkih, družinskih, stanovanjskih, gmotnih, zdravstvenih razmerah, pomoči in prostem času. Anketarke so bile študentke VŠSD. Podatki so bili računalniško obdelani in predstavljeni v večdimenzionalnih tabelah z odstotki in grafično. Dve tretjini populacije starejših sestavljajo ženske, večinoma vdove. Med moškimi so vdovci redkejši. Tri četrtine populacije so delovni upokojenci, ostali vzdrževani. Indikatorji družbenega statusa (izobrazba, poklic, gmotno stanje) kažejo, da je populacija starejših razslojena in ne predstavlja družbeno homogene kategorije. Približno petina živi v slabih razmerah, petina v zelo dobrih, ostali se razporedijo vmes. Funkcionalno še vedno obstaja večgeneracijska družina, le da ne živi vselej pod isto streho. V tretjini primerov živijo starejši v isti hiši s potomci, a tudi kjer ni tako, so svojci in sorodniki v bližini in pripravljeni pomagati. Z izjemo najstarejših (80+) več kot polovica občanov zatrjuje, da so zdravi in lahko skrbijo sami zase; za petino pa je bolezen resna težava. 12 odstotkov je odvisnih od bolj ali manj pogoste pomoči drugih; 16 odstotkov si želi organizirane pomoči. Zaokroženo tudi glede potreb po pomoči velja petinska porazdelitev; slaba petina potrebuje katero obliko pomoči, petina je še polna moči, preostali se razporedijo vmes. Raziskava ne vsebuje eksplicitnih smernic za socialno politiko do starih ali za strokovno socialno delo.

Pomembnejše objave:

- MESEC, Blaž. Starost je družbeni proizvod: pogovor Naših razgledov. **NR, Naši razgl.**, 1986, let. 35, št. 17 (832), str. 496. [COBISS.SI-ID: 3308901]
- MESEC, Blaž, ČUČNIK-MAJCEN, Nada. Družbeni položaj starejših občanov Ljubljane: povzetek sklepnega poročila. V: MATUTINOVIĆ, Ante (ur.). **Starenje, starost i društveni razvoj: kongresni materijali.** Zagreb: Gerontološko društvo Hrvatske, 1988, str. 37–43. [COBISS.SI-ID: 3305061]
- VOJNOVIČ, Maja, VEGNUTI, Miljana, MESEC, Blaž, KAMNAR, Helena, HOJNIK-ZUPANC, Ida. Pomoč na domu v funkciji zadovoljevanja socialnih potreb starejših ljudi. **Zdrav. vars.**, 1988, let. 27, št. 3/5, str.119–125, ilustr. [COBISS.SI-ID: 14421504]

1984

Socialna politika in pravo

(Socialna politika in socialno delo
v socialistični samoupravni družbi, 1984)

Nosilka raziskave: Andreja Kavar Vidmar

Sodelavka: Polonca Končar

Višja šola za socialne delavce, 1984, 88 str.

Namen raziskave je ugotoviti, katere cilje socialne politike je možno doseči s pravom socialne varnosti. Uporabljena metoda je analiza teoretske literature, pozitivnih pravnih virov in samoupravnih splošnih aktov in analiza nekaterih posledic odnosa med socialno politiko in pravom. Immanentne značilnosti prava (splošnost, abstraktnost, formalizem, sistematičnost) zagotavljajo pravičnost, enakost, zanesljivost in pravno varnost. Ovirajo pa individualizacijo, spremembe, strokovne postopke socialnega dela. Kolikor bolj socialno delo razvije lastno doktrino, toliko manj je potrebe po podrobnem pravnem urejanju postopkov. Pravo je primeren instrument socialne politike s pogojem, da upošteva posebnosti predmeta, ki ga ureja. Socialna varnost mora ostati odprt sistem, v katerega se lahko vključujejo vsebine strokovnega socialnega dela in prvine podružbljanja prava in socialne politike. Podružbljanje socialne politike se kaže v samoupravnem urejanju in v delovanju nastajajočih prostovoljnih organizacij. Raziskava je pomembna za teorijo socialne varnosti in socialnega dela. V obdobju urejanja pravic socialne varnosti s samoupravnimi akti je bila uporabna kot prispevek k oceni sistema samoupravnega urejanja in pripomoček za oblikovanje samoupravnih splošnih aktov.

Pomembnejši objavi:

KAVAR-VIDMAR, Andreja, OGRINC-RAPE, Sonja. Problemi pravnega urejanja prostovoljnega dela. V: MESEC, Blaž (ur.). **Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti: zbornik strokovnih razprav**, (Socialno delo, 3). Ljubljana: Univerzum, 1984, str. 87–93. [COBISS.SI-ID: 951141]

KAVAR-VIDMAR, Andreja. Socialni primer – med socialno politiko, pravom in socialnim delom: Andreja Kavar-Vidmar. **Soc. delo**, 1985, letn. 24, št. 3/4, str. 399–416. [COBISS.SI-ID: 2346853]

1984

Socialno skrbstvo med NOB in v povojni izgradnji v Sloveniji (1940–1950)

(Socialna politika in socialno delo v samoupravni
socialistični družbi, 1984)

Nosilec raziskave: Anton Kikelj

Sodelavka in sodelavec: Milena Tanasković Lamut, Franc Stopajnik

Višja šola za socialne delavce, 1984, 151 str.

Cilj raziskave je bil zbrati čim več podatkov o socialnem skrbstvu in jih urediti v smiselno celoto, ki naj bi bila čim bolj veren prikaz takratnega stanja. Metoda je zbiranje različnih pisnih virov organov odpora, ki so se ukvarjali tudi s socialnimi razmerami ljudi: Osvobodilne fronte, Rdečega križa, Slovenske protifašistične zveze, Mladinske organizacije. Zbrana so tudi ustna pričevanja 43 udeležencev tedanjih dogodkov. Po uvodnem prikazu splošnih razmer v okupirani Sloveniji je podrobneje opisan razvoj socialnega skrbstva; v tej fazi obravnava Gorenjsko, Koroško in Slovensko Primorje. Ugotavlja idejne in strokovne temelje socialne politike in socialnega dela, ki so bili postavljeni v obravnavanem obdobju. Opis delovanja okupatorja na socialnem področju kaže poskus, kako s socialnimi ukrepi pridobiti prebivalstvo. Raziskava ima velik zgodovinski pomen, ker je zbrala vire za razvoj socialnega skrbstva, ki izginjajo.

Pomembnejša objava:

KIKELJ, Anton. Solidarnost in prostovoljno socialno delo v Dravski banovini in v Ljubljanski pokrajini: (od leta 1848 do 1945). **Soc. delo**, 1985, letn. 24, št. 3/4, str. 417–440. [COBISS.SI-ID: 2347109]

1983

Socialna politika in socialni korektivi v pogojih stabilizacije

Vodji raziskave: Bernard Stritih, Pavla Rapoša Tajnšek

Sodelavke in sodelavec: Andreja Kavar Vidmar,
Blaž Mesec, Ivanka Kapun, Maja Bergant

Višja šola za socialne delavce, 1985, 6 + 239 str.

Namen raziskave je bil prispevati k razumevanju soodvisnosti med socialno varnostjo in družbenim razvojem v pogojih družbene in gospodarske krize in programa stabilizacije razmer. Cilj raziskave je bil raziskati življenjske razmere in podati profil ljudi, ki prejemajo različne oblike socialnih korektivov, in poiskati nove načine pomoči posameznikom in družinam v kritičnih življenjskih razmerah. V obsežnem teoretskem delu je obravnavana najprej teorija potreb, njene antropološke predpostavke, problematika potreb v kapitalistični družbi, model odtujevanja potreb po A. Hellerjevi in implikacije za socialno politiko. Dodana je razprava o socialni varnosti družine s pravnega vidika. V empiričnem delu je na primeru občine Slovenska Bistrica analizirano kopičenje socialnovarstvenih pomoči (SVP) na vzorcu gospodinjstev prejemnikov (n = 100, N = 2100). Ugotovljeno je bilo, da višina SVP na člana gospodinjstva le izjemoma presega najnižjo dogovorjeno raven dohodka. Analiza je potrdila obstoj petih tipov gospodinjstev prejemnikov SVP glede na vrsto in višino SVP: gospodinjstva bolnih in invalidnih oseb, oseb brez premoženja in svojcev, samohranilk, gospodinjstva z neurejenimi družinskimi odnosi in alkoholizmom pa z nizkim dohodkom brez drugih posebnosti. V drugi empirični raziskavi so analizirani podatki priložnega kvotnega vzorca gospodinjstev, ki prejemajo SVP na območju Slovenije. Kvalitativno so opisani primeri teh gospodinjstev in zbirno statistično analizirani. Analiza odkriva šest kategorij gospodinjstev: gospodinjstva z nizkimi dohodki brez drugih posebnosti, gospodinjstva s prizadetimi člani, s starejšimi in bolnimi, starejši brez dohodkov, gospodinjstva

s težavami v medosebnih odnosih in gospodinjstva nezaposlenih v aktivni dobi. Obširna sklepna razprava se zavzema, da v koncipiranju socialne politike ne bi prevladal kriterij zmanjševanja stroškov, temveč ob upoštevanju socialne pravičnosti in človeškega dostojanstva kriterij kakovosti s konceptualno preusmeritvijo, prestrukturiranjem, poudarjenjem strokovnosti in inovativnosti.

Pomembnejša objava:

KAPUN, Ivanka, MESEC, Blaž. Kopičenje socialnovarstvenih pomoči in tipologija prejemnikov: (poskusna analiza v občini Slovenska Bistrica). **Soc. delo**, 1985, letn. 24, št. 2, str. 348–375. [COBISS.SI-ID: 2346085]

1985

Socialna politika in pravo

(Socialna politika in socialno delo v samoupravni socialistični družbi, 1985)

Nosilka raziskave: Andreja Kavar Vidmar

Sodelavka: Polonca Končar

Višja šola za socialne delavce, 1985, 79 str.

Namen (katere cilje socialne politike je mogoče doseči s pravom socialne varnosti) in metoda (analiza teoretske literature, pozitivnih pravnih virov in samoupravnih splošnih aktov) sta enaka kot v prvem delu raziskave, izvedenem leta 1984. Raziskava prikaže razvoj pojma »socialni primer« v pravni in socialnopolitični literaturi in v pozitivnem pravu. Opredeljuje razliko med socialnim primerom in potrebo. Analizirani so otroško varstvo, socialno skrbstvo, zavarovanje za primer brezposelnosti, pokojninsko-invalidsko zavarovanje, socialno varstvo na stanovanjskem področju, zdravstveno varstvo, socialno varstvo na področju izobraževanja in skupnosti socialnega varstva. Podlaga za delitev so samoupravne interesne skupnosti. Na posameznih področjih je prikazano, kateri dogodki in stanja so socialni primeri v pravnem oziroma socialnopolitičnem smislu. Samoupravno urejanje ima pomanjkljivosti na področju varstva pravic. Upoštevano je sodno varstvo. V predpise so sprejeti posamezni strokovni postopki socialnega dela. Podružbljanje se kaže v naraščajoči vlogi raznih društev in prostovoljnega dela pri formulaciji novih potreb in odzivih nanje. Pomen raziskave je v opozorilih na pomanjkljivosti obstoječe ureditve in predlogih za izboljšanje.

Pomembnejše objave:

KAVAR-VIDMAR, Andreja. Socialni primer – med socialno politiko, pravom in socialnim delom: Andreja Kavar-Vidmar. **Soc. delo**, 1985, letn. 24, št. 3/4, str. 399–416. [COBISS.SI-ID: 2346853]

KAVAR-VIDMAR, Andreja. Odnos med pravom in socialnim delom. **Pravnik (Ljublj.)**, 1988, letn. 43, št. 11/12, str. 663–666. [COBISS.SI-ID: 11538690]

KAVAR-VIDMAR, Andreja. Vloga prava pri oblikovanju vede o socialnem delu. **Soc. delo**, 1988, letn. 27, št. 3, str. 187–188. [COBISS.SI-ID: 590949]

1985

Socialno skrbstvo med NOB in v povojni izgradnji (1940–1950) v Sloveniji

(Socialna politika in socialno delo
v samoupravni socialistični družbi, 1985)

Vodja raziskave: Anton Kikelj

Sodelavka in sodelavec: Milena Tanasković Lamut, Franc Stopajnik

Višja šola za socialne delavce, 1985, 417 str.

Namen (zbrati čim več podatkov o socialnem skrbstvu in jih urediti v celoto, ki naj bi bila čim bolj veren prikaz takratnega stanja) in metoda (zbiranje različnih pisnih virov organov odpora) sta enaka kot v prvem delu raziskave, izvedenem leta 1984. Izbor virov je razširjen na dokumente o socialnem skrbstvu pred začetkom druge svetovne vojne. Zaradi pomanjkanja primarnih virov je uporabljenih veliko sekundarnih: časopisi, knjige, zborniki. Uporabljeni so tudi ustni viri. Pri zbiranju so sodelovali študenti in študentke. Raziskava prikazuje stanje in razvoj od leta 1940 do 1945 v Šaleški dolini, Litiji, Dravski banovini, Ljubljanski pokrajini in Prekmurju in ugotavlja idejne in strokovne temelje socialnega dela, ki so bili postavljeni v tem obdobju. Za ta čas in prostor so značilni različni družbeni sistemi in različna okupacijska območja. Raziskava poleg socialnega skrbstva zajema socialno politiko in socialno delo. Prikaže vlogo socialnega področja v vojnih razmerah in ob urejanju razmer po vojni. Podani so predlogi za nadaljnje raziskovanje. Raziskava ima velik zgodovinski pomen za socialno politiko in socialno delo, posebej za socialno delo v izrednih razmerah. Z didaktičnega vidika je prispevek k vključevanju študentov v raziskovalno delo. V povezavi z raziskavo so nastale številne diplomske naloge.

Pomembnejše objave:

KIKELJ, Anton. Solidarnost in prostovoljno socialno delo v Dravski banovini in v Ljubljanski pokrajini: (od leta 1848 do 1945). **Soc. delo**, 1985, letn. 24, št. 3/4, str. 417–440. [COBISS.SI-ID: 2347109]

1985

Mladinske delovne akcije med krizo in perspektivo

Mladinske delovne akcije v SR Sloveniji v letu 1984

Nosilca raziskave: Zoran Pavlovič, Vito Flaker

Sodelavke in sodelavci: Marjetka Dovar, Srečo Dragoš, Tomo Golob, Boris Kononenko, Janko Lah, Radmila Pavlovič, Mojca Rugelj, Slavica Šaupert, Miha Šipeč

Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, Višja šola za socialne delavce, 1985, 250 str.

Raziskava o mladinskih delovnih akcijah (MDA) zajema poletno brigadirsko sezono akcij leta 1984 v Sloveniji. Cilja avtorjev sta opisati akcije in izluščiti probleme, ki so lastni temu fenomenu. Delo ima štiri poglavja. V prvem so predstavljene že izvedene raziskave o MDA, večinoma hrvaških avtorjev: Rudija Supka, Vladimirja Obradovića in Miroslava Jilka. Knjiga Rudija Supka Mladina na poti bratstva (1963) je predstavljena kot »najbolj kompleksno in temeljno delo na tem področju«. V drugem poglavju so pojasnjena metodološka izhodišča. Avtorja izhajata iz tradicije akcijskega raziskovanja (Freire, Gilli), njuna metodologija pa je kvalitativna, saj je sama raziskava zamišljena kot »eksplorativna predfaza možnega akcijskega nadaljevanja«. Namen je izvedeti čim več o MDA in njenih protislovjih ter ta protislovja problematizirati. Najbolj zajetno je tretje poglavje, posvečeno rezultatom. Razdeljeno je na dva dela. V prvem avtorja obravnavata podatke, ki sta jih dobila z intervjuji, v drugem pa poročila opazovalcev, ki so se akcij udeležili. Na podlagi intervjujev obravnavata statistične podatke o MDA, položaj, ureditev in materialne razmere MDA, kaj brigadirji počnejo, organizacijsko strukturo MDA, odnose in skupinsko kulturo na MDA. Rezultati analize poročil opazovalcev z udeležbo (podnaslov »pogled na akcije od znotraj«) pa temeljijo na dnevniških zapiskih, zato ponujajo celovitejšo in bolj plastično podobo skupnosti, čeprav po drugi strani morda

niso tako reprezentativni. Spremljamo konstituiranje skupine, skupinsko dinamiko v MDA, spremembe v čustvenem ozračju med brigadirji, motivacijske zakonitosti, mehanizem delovne skupine. V zadnjem poglavju so strnjeni sklepi. Avtorja raziskujeta vzroke za domnevno krizo MDA. Ugotavljata, da so k družbenemu razvrednotenju in marginalizaciji MDA pripomogle gospodarske težave (namesto velikih povojnih evforičnih akcij graditve socializma je bila zdaj vse bolj v ospredju zadolženost), temeljna idejna kriza in pomanjkanje perspektive (samoupravljanje ne prepriča). V knjigo je vključen dodatek Sreča Dragoša o samoupravljanju in motivaciji na MDA. Delo je pomemben vpogled v mladinske delovne akcije leta 1984 v Sloveniji.

Pomembnejši objavi:

FLAKER, Vito, PAVLOVIĆ, Zoran. **Mladinske delovne akcije med krizo in perspektivo: (MDA v SR Sloveniji v letu 1984)**. Ljubljana: Republiška konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije, Center za mladinsko prostovoljno delo, 1985. 250 str., ilustr. [COBISS.SI-ID: 5236281]

FLAKER, Vito. Poskus opredelitve MDA kot raziskovalnega problema: Zihelovi dnevi – Mladina kot dejavnik razvoja. **Teor. praksa**, 1986, let. 23, št. 4/5. [COBISS.SI-ID: 286053]

1986

Metode in oblike medsebojne pomoči med občani

Vodja raziskave: Blaž Mesec

Sodelavec: Vito Flaker

Višja šola za socialne delavce, 1986, 6 + 303 + 10 + 20 str.

Namen raziskave je bil dvojen: proučiti oblike mladinske samopomoči v okviru dejavnosti Centra za mladinsko samopomoč v Ljubljani in možnosti za razvoj mladinske samopomoči in proučiti oblike samopomoči med občani v krajevni skupnosti kot osnovo za formiranje prostovoljske organizacije, ki bi posredovala med občani, ki potrebujejo pomoč, in tistimi, ki bi jo bili pripravljeni zagotavljati kot prostovoljci. Neposredni cilj raziskave je bil torej ugotoviti, kako delujejo obstoječe oblike samopomoči med mladimi in občani v krajevni skupnosti. V prvem delu so z vidika iniciatorja najprej v obliki poročila opisani in z uporabo skupinskodinamičnih pojmov analizirani prvi poskusi ustanovitve centra za mladinsko samopomoč, »informalnice«, in dejavnosti v tem okviru, na drugem mestu je opisano in analizirano delovanje skupin za prostovoljno delo v vzgojnih zavodih in nakazane so možnosti za razvoj mreže svetovanja (terapevtske samopomoči). V drugem delu so bile v okviru intenzivnega študija primera na podlagi standardiziranih intervjujev z občani, starimi 80 let in več ($n = 24$) na področju ene od krajevnih skupnosti na periferiji Ljubljane proučene njihove življenjske razmere, zlasti potrebe po pomoči in oblike pomoči, ki jo prejemajo. Poleg tega je bilo na podlagi opazovanja z aktivno udeležbo opisano delovanje krajevne organizacije Rdečega križa, katere poglavitna dejavnost je bila pomoč starejšim. Raziskava je odkrila, da starejše in mlajše generacije tipično sobivajo v družinskih hišah, kjer imajo starejši samostojna gospodinjstva vendar z možnostjo neposredne pomoči družin potomcev (»samostojnost v povezanosti«). Analiza delovanja krajevne organizacije Rdečega križa je razkrila strukturalne in funkcionalne značilnosti organizacije,

oblike pomoči starejšim in metodiko in etiko prostovoljk. Ugotovitve kažejo, da ima organizacija pomembne funkcije pri zagotavljanju pomoči in povezanosti v skupnosti, prostovoljno delo pa tudi svoje omejitve.

Pomembnejša objava:

MESEC, Blaž. Ločeni gospodinjstvi ostarelih staršev in družine njihovega otroka v isti hiši: spregledana a pomembna oblika sožitja. **Soc. delo**, 1986, let. 25, št. 3, str. 193–201. [COBISS.SI-ID: 122213]

1986

Uvajanje in evalvacija prostovoljnega dela v strokovne ustanove

(Socialna politika in socialno delo 1986)

Vodja raziskave: Bernard Stritih

Sodelavec: Vito Flaker

Višja šola za socialne delavce, 1986, 79 str.

Namen raziskave je bil utemeljiti smiselnost in učinkovitost načinov vodenja mladih v njihovem prostem času, ki izhaja iz potreb najstnikov, možnosti zadovoljevanja njihovih potreb pa so v nenehnem soočanju s potrebami drugih. Potrebe odraslih pri tem nimajo nobene prednosti pred potrebami otrok. Velja prej nasproten princip, odrasli so bolj sposobni samokontrole, zato jemljejo zelo resno kratkoročne potrebe otrok in najstnikov, jim poskušajo pomagati pri njihovem zadovoljevanju kratkoročnih potreb, hkrati pa so s svojo sposobnostjo samokontrole zgled za bolj dolgoročno doseganje uspešnih zadovoljitev potreb, zlasti pa zadovoljstva s samim seboj. Drugi namen raziskave je bil pokazati, da se krog oseb, ki potrebujejo pomoč ustanov socialnega varstva, nezadržno širi. V vedno večji kompleksnosti sodobne družbe osebe z večjim ali manjšim primanjkljajem skrbi družine in družinske socializacije ne dosegajo zahtev šole in so že v začetku življenja bolj izpostavljene represivnim mehanizmom šole in tudi pozneje v življenju težje izrabljajo dejanske možnosti za samostojno, produktivno življenje in za konstruktivno uveljavljanje sebe kot osebe. Raziskovalci s svojim delom poskušajo dokazati nujnost širjenja klasičnih oblik socialnega skrbstva z raznimi oblikami skupin za samopomoč, izkustvenih treningov in prostovoljnega dela. Prikaz dela v poletnem taboru rabi kot zgled takega dela in dokazuje potrebnost, izvedljivost in uspešnost drugačnih oblik dela.

Pomembnejše objave:

- STRITIH, Bernard, KOS, Anica. Organizacija prostovoljnega dela in metode dela s prostovoljci. V: MESEC, Blaž (ur.). **Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti: zbornik strokovnih razprav**, (Socialno delo, 3). Ljubljana: Univerzum, 1984. [COBISS.SI-ID: 743781]
- STRITIH, Bernard. Soodvisnost psihičnih in psihodinamskih procesov v kolektivu. V: **Gradiva seminarja o obravnavanju odklonskih pojavov otrok in mladostnikov v zvezi s šolo**. V Ljubljani: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, 1986. [COBISS.SI-ID: 743525]
- STRITIH, Bernard. Skupine za samopomoč v duševnih in socialnih težavah: dragocena oblika dela na meji med psihiatrijo in socialnim delom. **Soc. delo**, 1987, letn. 26, št. 2, str. 97–119. [COBISS.SI-ID: 2392421]
- STRITIH, Bernard. Neverbalne komunikacije u terapijskom i preodgojnom radu s djecom i omladinom sa smetnjama u ličnosti i ponašanju. **Soc. rad**, 1988, št. 2, 1–9. [COBISS.SI-ID: 745317]

1986**Teoretski problemi socialnega skrbstva**

(Socialna politika in socialno delo 1986)

Nosilka raziskave: Andreja Kavar Vidmar

Sodelavka: Anjuta Bubnov Škoberne

Višja šola za socialne delavce, 1986, 123 str.

Tematski sklop »Teoretski problemi socialnega skrbstva« je nadaljevanje in zaključek raziskovanja odnosov med socialno politiko in pravom, ki je potekalo v letih 1984 in 1985. Poleg praktičnega cilja je bil namen raziskave ugotoviti, katere posebnosti in problemi se kažejo v sistemu socialnega skrbstva pri spoju dveh različnih elementov prava in socialnega dela. Socialno skrbstvo so proučevali zlasti s pravnega vidika, vendar z namenom prispevati tudi oziroma zlasti k izoblikovanju socialnega dela in socialne politike. Način dela je enak kot v predhodnih raziskavah. To je analiza teoretske literature, zakonodaje in samoupravnih splošnih aktov. V analizo so zajeti samoupravni splošni akti SIS-ov socialnega skrbstva, centrov za socialno delo in socialnih zavodov. Rezultati so pokazali, da ima socialno skrbstvo v socialni varnosti posebno mesto. Z vključitvijo socialnega skrbstva v sistem socialne varnosti so v tej pravni disciplini nastopile največje spremembe. Poleg materialne ogroženosti, ki jo je še mogoče opredeliti kot socialni primer v pravnem smislu, socialno skrbstvo pokriva vrsto nedefiniranih situacij, ko se občani znajdejo v stanju socialne potrebe nematerialne narave. Z različnimi oblikami strokovne pomoči, prilagojene potrebam posameznikov, družin, skupin in skupnosti, socialno skrbstvo poveže socialno varnost kot pravno disciplino s strokovnim socialnim delom. Ugotovitve so prispevale k razčiščevanju nekaterih teoretičnih vprašanj na socialnem in pravnem področju in opozarjanju na nekatere neustavne in nezakonite določbe v socialnem skrbstvu in so dale nekaj sugestij za spremembe in dopolnitve zakona o socialnem skrbstvu.

Pomembnejše objave:

KAVAR-VIDMAR, Andreja. Odnos med pravom in socialnim delom. **Pravnik (Ljublj.)**, 1988, letn. 43, št. 11/12, str. 663–666. [COBISS.SI-ID: 11538690]

KAVAR-VIDMAR, Andreja. Vloga prava pri oblikovanju vede o socialnem delu. **Soc. delo**, 1988, letn. 27, št. 3, str. 187–188. [COBISS.SI-ID: 590949]

KAVAR-VIDMAR, Andreja. Vprašanje strokovnega nadzora v socialnem skrbstvu. **Združ. delo**, 1989, 15, 1, str. 61–68. [COBISS.SI-ID: 10793730]

KAVAR-VIDMAR, Andreja. Pomen prava v izobraževanju za socialno delo. **Soc. delo**, 1990, 29, št. 1/3, str. 157–162. [COBISS.SI-ID: 27675138]

1986

Socialne razmere in ukrepi v obdobju administrativnega upravljanja (1946–1955) na območju Slovenije

(Socialna politika in socialno delo 1986)

Nosilec raziskave: Anton Kikelj

Sodelavec: Franc Stopajnik

Višja šola za socialne delavce, 1986, 128 str.

Raziskava o varstvu otrok in mladine v letih 1945–1950 (torej samo v prvih petih letih po vojni in ne do leta 1955, kot zavaja naslov raziskave) je bila izvedena leta 1986 na podlagi neurejene in pomanjkljive dokumentacije iz arhiva SRS. Raziskava torej ni temeljita, temveč je prikaz socialnih razmer, ustvarjen iz naključnih drobcev. Vsebuje osem poglavij. V prvem avtor ugotavlja, da po vojni zaradi potrebe po obnovi države financiranje oskrbe otrok ni bilo rešeno, izjema so bile sirote borcev in aktivistov NOB. V drugem opiše pogoje za sprejem v dečje domove, »državne zdravstveno-socialne ustanove zaprte zaščite«, v katerih so bivali otroci do dopolnjenega tretjega leta starosti. Ekonomska osamosvojitve žensk je v poznih 40. letih 20. stol. zahtevala ustanovitev prvih jasli, zato je v tretjem poglavju objavljen članek iz Ljudske pravice o otrocih delavk mariborske predilnice in tkalnice. V četrtem poglavju (domovi in zavetišča za otroke in mladino), ki zavzema več kot polovico raziskovalnega poročila, avtor opiše 20 otroških zavetišč, 3 mladinske domove, 3 domove »invalidne mladine«, 5 vzgojnih zavodov in 7 prehodnih mladinskih domov. Za vsako ustanovo navede prostorske razmere, število osebja in otrok, včasih pa tudi jedilni list, dnevni red, zdravniško nego in kategorijo otrok («duševno defektni otroci», »otroci belogardistov in švabov«). V petem poglavju je opisan odnos države do »zanemarjene ali kriminalne ali od staršev zapuščene oziroma osirotele mladine« in do mladine staršev, ki so »bežali, so zaprti ali oddani na prisilno delo«. Oblast je ta problem reševala z institucijami individualnega in generalnega varuštva,

skrbnikov, skrbniških svetov, referatov in posvojitvev. V šestem poglavju avtor obravnava t. i. kolonizacijo bosanskih otrok v Slovenijo: leta 1946 so v Slovenijo prisilno poslali 4.332 otrok. Raziskava oriše njihovo usodo v novem okolju. V sedmem poglavju so predstavljena mladinska okrevališča. Zadnje poglavje je namenjeno počitniškim in zdravstvenim kolonijam v letih 1945–47. Ker je bil avtorju raziskave dostop do dokumentov otežen ali so bili ti izgubljeni ali uničeni, je raziskava samo površen prikaz spoprijemanja socialistične oblasti s problemom velikega števila nepreskrbljenih otrok po vojni.

1986

Skupinska dinamika in odnosi v skupnosti

(Socialna politika in socialno delo 1986)

Nosilec raziskave: Vito Flaker

Višja šola za socialne delavce, 1986, loč. pag.

Namen raziskovalne naloge je bil spoznavati skupinske procese, raziskovanje teoretskih modelov skupinske dinamike in izdelovanje metod za skupinsko delo v skupnosti in ustanovah. V letu 1986 so bile posebej obdelane nekatere teorije skupinske dinamike, ki izvirajo iz psihoanalize. Upoštrevane so bile teoretske predpostavke, ki izhajajo iz teorij S. Freuda in M. Klein, še zlasti mehanizma interaktivne in projektivne identifikacije. Podrobno je bila obdelana tudi teorija W. R. Biona, ki je temelj psihoanalitičnega pojmovanja skupine. Še zlasti pa je bilo obdelano dialektično razmerje med delovno skupino in osnovnimi predpostavkami v skupini. Predmet raziskovanja so bile tudi teorije dveh sodobnikov, G. Amona in J. Southgatea. Medtem ko prvi avtor postavlja v ospredje diferenciacijo članov skupine, je pri drugem zanimiva obravnava skupinskih procesov in različnih ravni delovanja skupine. Skupaj s teoretsko analizo je potekalo tudi beleženje nekaterih skupinskih procesov na terenu. Zlasti so spremljali skupinsko dinamiko na terapevtskem in delovnem raziskovalnem taboru, še posebej v povezavi s terapevtskim odnosom do otrok udeležencev tabora in v povezavi z vključevanjem udeležencev tabora v skupnost in skupnostne dejavnosti. V prvem primeru so bili skupinski procesi usmerjeni navznoter, na diferenciacijo vlog in odnosov, v drugem pa navzven, v dejavnosti skupnosti in medskupinsko interpretacijo.

Pomembnejše objave:

FLAKER, Vito. Tabor v Hrastovcu – motnja ali spodbuda. **Hrastov. an.**, str. 45–72. [COBISS.SI-ID: 3449090]

FLAKER, Vito. Izobraževanje za poklicno vlogo socialnega delavca terja poseben »duh« šole. **Soc. delo**, 1988, let. 27, št. 3, str. 189–191. [COBISS.SI-ID: 282469]

FLAKER, Vito. Onkraj norosti in razuma. **Mladina**, 13.1.1989, št. 1. [COBISS.SI-ID: 284773]

1987**Socialne razmere v Sloveniji v obdobju
administrativnega upravljanja (1945–1950)****(Socialna politika in socialno delo 1987)**

Nosilec raziskave: Anton Kikelj

Sodelavec: Franc Stopajnik

Višja šola za socialne delavce, 1987, 168 str.

V letu 1987 so nadaljevali z raziskovanjem socialnih razmer v Sloveniji v prvih letih po osvoboditvi. Raziskovali so tri področja, ki so bila v upravni pristojnosti ministrstva za socialno skrbstvo ali pa je bila ta pristojnost deljena z drugimi ministrstvi oziroma jugoslovansko armado: repatriacijo, stanovanjske razmere in varstvo vojnih invalidov. Poleg tega so obravnavali dejavnosti Rdečega križa Slovenije, zlasti socialno in zdravstvenosocialno. Ob tem so iz pozabe potegnili usodo »Bosančkov«, usodo grških otrok in skrb za hrvaške otroke v Beli Krajini. V poročilu je tudi zajeto medvojno dogajanje na Štajerskem.

1987

Uvajanje in evalvacija prostovoljnega dela v strokovne ustanove

(Socialna politika in socialno delo 1987)

Nosilec raziskave: Bernard Stritih

Sodelavec: Vito Flaker

Višja šola za socialne delavce, 1987, 152 str.

V uvodnem delu poročila je podan prikaz dotedanjega razvoja akcij-skoraziskovalnih projektov »socialnoterapevtskih taborov« za otroke in mladino z vedenjskimi, osebnimi in socialnimi problemi, ki so v Sloveniji potekali od leta 1975 dalje. Počitniški tabori so pojmovani kot terapevtska skupnost, ki uokvirja tudi nekatere simbiotske procese in hkrati ponuja določene možnosti za emancipacijo udeležencev. Po prikazu raznih teoretskih konceptov pojmovanja skupnosti (zlasti F. Tonnies) in skupine (A. Heller) in zgodovinskih začetkov metod socialnega skupinskega dela je podana analiza poteka terapevtske izmene tabora Črni Mrav Krka-Podgozd, ki je potekal leta 1987. V zadnjem delu je podan dobeseden prepis evalvacijske razprave med izvajalci tabora. Komentarji k razpravi so osnutek interpretacije, ki so jo nadaljevali naslednje leto.

Pomembnejše objave:

STRITIH, Bernard. Neverbalne komunikacije u terapijskom i preodgojnom radu s djecom i omladinom sa smetnjama u ličnosti i ponašanju. **Soc. rad**, 1988, št. 2, 1–9. [COBISS.SI-ID: 745317]

STRITIH, Bernard. Kdo je Guenter Ammon in kaj je bistvo njegovega dela. V: RANDALL, Rosemary, SOUTHGATE, John. **Skupinska dinamika v skupnosti – ali – Ni treba, da so vaši sestanki tako neznosni**. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije: Višja šola za socialne delavce, 1988, str. 67–9. [COBISS.SI-ID: 668005]

STRITIH, Bernard. Nekaj misli k članku Guenterja Ammona. V: RANDALL, Rosemary, SOUTHGATE, John. **Skupinska dinamika v skupnosti – ali – Ni treba, da**

so vaši sestanki tako neznosni. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije: Višja šola za socialne delavce, 1988, str. 75–76. [COBISS.SI-ID: 668261]

MESEC, Blaž. Vrste akcijskih raziskav. **Soc. delo**, 1988, let. 27, št. 2, str. 93–102. [COBISS.SI-ID: 8723970]

1987

Skupinska dinamika in odnosi v skupnosti

(Socialna politika in socialno delo 1987)

Vodja raziskave: Vito Flaker

Sodelavka in sodelavca: Bernard Stritih,
Blaž Mesec, Gabi Čačinovič Vogrinčič

Zunanja sodelavka in sodelavci: Zoran Pavlovič,
Miran Možina, Mirjana Ule, Ciril Klajnšček, Dare Kovačič

Višja šola za socialne delavce, 1987, 36 str.

Raziskovalno poročilo je bilo gradivo za poletno šolo, ki so jo organizirali sodelavci Sekcije za skupinsko dinamiko in osebnostno rast Društva psihologov Slovenije v Dvoru pri Žužemberku. Namen poročila je legitimacija uporabe metod skupinske dinamike in prikaz kritičnih razmišljanj članov sekcije. Uporabljena je bila metoda akcijskega raziskovanja, organizatorji so razvili vrsto heterogenih idej in okvirni model izvedbe tridnevnega srečanja somišljenikov sekcije. Zbrani prispevki avtorjev so raznovrstne refleksije aktualnih družbenih procesov. Naslov poletne šole kaže na njen namen, to pa je tematizacija avtonomije in simbioze, s čimer so organizatorji nameravali sprožiti proces ozaveščanja dveh pomembnih vidikov tega, kar navadno razumemo kot povezanost ali kohezivnost skupine in se odraža predvsem kot skupinsko vzdušje. Iz uvoda v raziskovalno poročilo lahko razberemo, da so organizatorji dosegli dejanski obrat od poudarjanja skupinske pripadnosti kot utopičnega učinka (evforično vzdušje in nestvarno propagiranje skupinskega dela), ki je bilo značilno za dotedanje delovanje sekcije, k poudarjanju osebnih projektov in usmerjanju v razreševanje konkretnih zadev. Raziskovalno poročilo dokazuje, da so organizatorji vložili velik napor, da bi prišlo do premika tudi na področju teorije, to je, da bi od reprodukcije že znanega prešli v produkcijo novega – nove teorije ali vsaj bistveno novih prispevkov.

Pomembnejši objavi:

- STRITIH, Bernard. Skupine za samopomoč v duševnih in socialnih težavah: dragocena oblika dela na meji med psihiatrijo in socialnim delom. **Soc. delo**, 1987, letn. 26, št. 2, str. 97–119. [COBISS.SI-ID: 2392421]
- FLAKER, Vito. Problematika, ozaveščanje, dialog: pedagogika Paola Freira. V: RANDALL, Rosemary, SOUTHGATE, John. **Skupinska dinamika v skupnosti – ali – Ni treba, da so vaši sestanki tako neznosni**. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije: Višja šola za socialne delavce, 1988, str. 56–60. [COBISS.SI-ID: 2479973]

1987

Osnovni teoretski problemi svetovalnega dela z družinami

(Socialna politika in socialno delo
v samoupravni socialistični družbi 1987)

Vodja raziskave: Gabi Čačinovič Vogrinčič

Višja šola za socialne delavce, 1987, 61 str.

V izhodišču raziskovalne naloge je teza, da je osrednji problem, s katerim se srečuje družina, problem preoblikovanja hierarhičnih vzorcev vedenja in vrednot v nehierarhične, enakopravne. Družino so raziskovali kot specifični interakcijski sistem, ki je vpet v družbeno okolje in ki kot specifična enota družbenega sistema razvija svojo lastno skupinsko dinamiko in samostojno integrirajočo moč nad svojimi člani. Interakcije in komunikacije v družini ji dajejo strukturo in določajo procese spreminjanja. V teoretski analizi družinskih odnosov se pokaže, da družina kot skupina z zgodovino po metodi poskusov in zmot v skupnem življenju izoblikuje pravila, zakonitosti (M. Selvini Palazzolli), transakcijske modele in meje (Minuchin), ki delujejo kot sistem, ki sam sebe regulira. To pomeni, da se morajo vloge posameznikov v družini izoblikovati tako, da vsakdo prispeva svoj delež k ohranitvi družinskega sistema (H. E. Richter). Razpetost družine med potrebo po ohranitvi ravnotežja (tudi za vsako ceno v psihotični družini) in silami, ki se zoperstavljajo spreminjanju, da bi ohranili skupini varnost in jasnost na eni strani in potrebo po spreminjanju, prilagajanju, oblikovanju novih meja in transakcijskih modelov na drugi strani, nam pomaga razumeti stvarne možnosti posameznika, da družino spreminja zase. Rezultati so pokazali, da je relevantno vprašanje, v kakšnih pogojih v družinski skupini lahko podrobnosti socializacijskega procesa postanejo transparentne. Martensov koncept vzgoje za progresivno predelovanje konfliktov predstavlja možno izhodišče za opredelitev ciljev svetovalnega in raziskovalnega dela z družino.

Pomembnejše objave:

ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. **Osnovni teoretični problemi svetovalnega dela z družinami**. Ljubljana: Višja šola za socialne delavce, 1987. [61] str. [COBISS.SI-ID: 472165]

ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Paradigmatske osnove socialnoterapijskog rada s porodicom. **Zb. Prav. fak. Zagrebu**, 1989, god. 39, br. 3, str. 355–364.[COBISS.SI-ID: 612965]

ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Socialni program preživetja: družina v času krize. **Soc. delo**, 28, št. 2 (1989), str.188–196. [COBISS.SI-ID: 36260864]

MARTINOVIĆ, Milan, HALMI, Aleksandar, MILINKOVIĆ, Dušan, AJDUKOVIĆ, Mari-
na, ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi, DERVIŠBEGOVIĆ, Muhamed, JANKOVIĆ,
Josip, MILOŠEVIĆ, Vida. Znanstveni skup Specifičnosti metodologije socijalnog
rada – pretpostavke za razvoj znanosti i prakse, Zagreb, 12. i 13.05. 1989. god.
Zb. Prav. fak. Zagrebu, 39, 3, str. 271–404. [COBISS.SI-ID: 10722050]

ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. **Paradigmatske osnove socialno-terapevtskega dela z družino**. Ljubljana: Višja šola za socialne delavce, 1989. 18 str. [COBISS.SI-ID: 2041673]

1987

Razvoj mladinskega prostovoljnega dela

(Izboljšanje in varstvo zdravja ter socialne varnosti populacije)

Vodja raziskave: Vito Flaker

Višja šola za socialne delavce, 1987, 22 str.

Poročilo podaja različne ravni doživljanja akterjev mladinskega delovnega tabora Hrastovec. Izkušnja tabora je obravnavana kot študija primera, z uporabo metod akcijskega raziskovanja pa so poskušali oceniti učinke in tematiko tabora ter predstaviti izkušnjo kot problem. Tabor, kot so ga načrtovali, je odličen primer tega, kar je K. Lewin poimenoval rušenje kvazistacionarnega ravnotežja, saj se s prihodom udeležencev tabora spremeni odnos v socialnem polju ter se pokažejo sile, ki so bile do tedaj skrite v uravnoteženem vzajemnem delovanju. Raziskovalec naj bi beležil dogodke, ki se pojavijo, vendar je hkrati tudi postavljen pred nalogo, da sile, ki jih porušeno ravnotežje razgali, tudi intepretira, kar pa sodelujočim lahko povzroči probleme semantične in semiološke narave. Glede na hipoteze metodološkega značaja o kvazistacionarnem ravnotežju, deobjektivizaciji in dialogu je bila raziskovalna usmeritev na taboru Hrastovec (a) vložiti kar največ napora v beleženje in dokumentiranje situacije, različnih dogodkov in njihovih različnih aspektov (z zapisovanjem, magnetofonom in videom: zbiranjem različnih izdelkov), (b) spodbujati procese refleksije, kjer in kadar je to mogoče glede na razmerja družbene moči in v te procese vključevati čim več različnih akterjev (udeleženci tabora, oskrbovanci, strokovna in laična javnost), (c) izvesti različne usmerjene raziskovalne akcije (zbiranje podatkov in dokumentacije, z intervjuji itn.) z namenom izpopolnjevanja in širjenja interpretativnega okvirja (zgodovina locusa, ustanove, obravnave, stališča in miselnosti skupin). V sklepnem delu poročila so opredeljeni učinki tabora na oskrbovance, osebje, udeležence tabora in javnosti.

Pomembnejše objave:

- FLAKER, Vito (ur.), UREK, Mojca (ur.). **Hrastovski anali za leto 1987**. Ljubljana: Republiška konferenca ZSMS, Center za mladinsko prostovoljno delo, 1988. 153 str., ilustr. [COBISS.SI-ID: 68019201. PIPAN, Neva, FLAKER, Vito. Splošni podatki o zavodu. *Hrastov. an.*, str. 23–30. [COBISS.SI-ID: 3448066]
- FLAKER, Vito. Tabor v Hrastovcu – motnja ali spodbuda. **Hrastov. an.**, str. 45–72. [COBISS.SI-ID: 3449090]
- FLAKER, Vito, UREK, Mojca. Spremna beseda ali kaj bi Goffman videl v Hrastovcu. V: FLAKER, Vito (ur.), UREK, Mojca (ur.). **Hrastovski anali za leto 1987**. Ljubljana: Republiška konferenca ZSMS, Center za mladinsko prostovoljno delo, 1988, str. 138–152. [COBISS.SI-ID: 2413669]

1988**Socialne razmere v Sloveniji v obdobju
administrativnega upravljanja (1945–1950)****(Socialna politika in socialno delo 1988)**

Nosilec raziskave: Anton Kikelj

Višja šola za socialne delavce, 1988, 142 str.

Raziskovalno poročilo za leto 1988 obravnava povojne socialne razmere na Slovenskem (1950–1955) in je komplementarno prejšnjima poročiloma (iz let 1986 in 1987). Podan je kratek oris socialnih posledic druge svetovne vojne in iz njih izhajajočih socialnih potreb in prikaz, kako se je nanje odzvala socialna politika na zvezni in republiški ravni. Pri financiranju socialnega skrbstva je najpomembnejši odlok NKOJ iz leta 1944 o podelitvi podpor nepreskrbljenim rodbinam, ki je bil do institucionalizacije drugih virov socialnega skrbstva, varstva invalidov in drugih socialnih institucij glavni vir dohodkov za t. i. marginalne populacije, ki naj bi bile v določenih odnosih s kolaboracijo. Varstvo otrok in mladine, ki je bilo pod posebnim varstvom države, je najprej obravnavano kot organiziranost varstva otrok in mladine (zlasti nepreskrbljenih). Če je bilo prejšnje obdobje zaznamovano z vsenarodnim gibanjem za preživetje nepreskrbljenih otrok, je drugo zaznamovano s prvimi poskusi strokovnega pristopa. V drugem delu raziskave pa je varstvo otrok in mladine obravnavano kot problem delinkventne mladine. Mladinska delinkvenca se je v tem obdobju obravnavala zlasti kot politično in ne strokovno vprašanje, zato so bili tudi represivni ukrepi izrazito diskriminacijski. Naivno prepričanje, da socializem že sam po sebi izključuje delinkvenco, se je le počasi in z veliko krči prebijalo v delo skrbstvenih organov, sodišč, prehodnih, vzgojnih in kazenskih zavodov, predvsem pa v družino in delovno okolje.

1988

Skupinska dinamika in odnosi v skupnosti

(Socialna politika in socialno delo 1988)

Nosilec raziskave: Vito Flaker

Višja šola za socialne delavce, 1988, 152 str.

Namen raziskovalne naloge je študij različnih pogledov na skupinsko dinamiko, pojmov skupine, skupinskih procesov zlasti na podlagi teorij E. Goffmana in F. Guattarija. Gre za dela, ki so med drugim povezana z vprašanjem psihiatrije, dinamiko institucij, terapije itn., vendar pa je tema teh del zastavljena širše in je posebej poučna tako v svojih ugotovitvah kot implikacijah. V tej raziskavi zaradi njene hevristične narave težko govorimo o enoznačnih ugotovitvah ali zaključkih, lahko pa navedemo nekatere poudarke. Goffmanova analiza totalne ustanove daje na prvi pogled vtis, da kaj takega kot »skupinska dinamika« v totalni ustanovi tako rekoč ni mogoče. Ustroj totalne ustanove daje vtis, da oblikuje svojo skupinsko dinamiko čisto po svoje, brez večjega vpliva njenih akterjev – varovancev in osebja, po drugi strani pa obstaja tudi raven sekundarnih prilagoditev, podtalnega življenja ustanove, kjer »skupinska dinamika« cveti. Iz tega izhaja ena najbolj relevantnih ugotovitev, da za oblikovanje identitete ni pomembna zgolj identifikacija s skupino (primarna prilagoditev) ampak tudi nasprotovanje, distanciranje od skupine, njenih vrednosti, norm, tudi kršenje pravil in delovanje v nasprotju z njenimi zapovedmi (sekundarna prilagoditev). Mladinski tabor Hrastovec je bil priložnost, ki je po eni strani zahtevala razumevanje skupinske dinamike s pomočjo Goffmanovih in Guattarijevih pojmov, po drugi strani pa je v totalni ustanovi deloval kot sekundarna prilagoditev, saj pomeni znotraj institucionalnih koordinat nekaj nepredvidenega in nepredvidljivega in odpira vmesne prostore v sicer trdni institucionalni ureditvi.

Pomembnejše objave:

FLAKER, Vito. Mejniki norosti: mladinski socialnoraziskovalni tabor Hrastovec 88. **Soc. delo**, 1988, let. 27, št. 3, str. 253–257. [COBISS.SI-ID: 589157]

- PIPAN, Neva, FLAKER, Vito. Splošni podatki o zavodu. **Hrastov. an.**, str. 23–30. [COBISS.SI-ID: 3448066]
- FLAKER, Vito. Dezinstucionalizacija kot program preživetja. **Soc. delo**, 1989, let. 28, št. 2, str.197–202. [COBISS.SI-ID: 36261376]
- FLAKER, Vito. Onkraj norosti in razuma. **Mladina**, 13.1.1989, št. 1. [COBISS.SI-ID: 284773]
- FLAKER, Vito. Reichov stroj deluje. **Anthropos (Ljublj.)**, 1990, let. 22, št. 3–4, str.291–308. [COBISS.SI-ID: 33531392]

1988

Teoretski koncepti skupinske dinamike pri socialnem delu z mladino

(Socialna politika in socialno delo 1988)

Nosilec raziskave: Bernard Stritih

Višja šola za socialne delavce, 1988, 115 str.

Namen raziskave je predstaviti skupino kot socialnopsihološki pojav in zgodovino skupinskega dela, zlasti skupinske dinamike. Zaradi splošnega nezaupanja do »novotarije« avtor na začetku oriše nastanek in razvoj pogledov na skupinsko dinamiko, in sicer tako, da o značilnostih množic, skupnosti in družbe niza pogloblitve ugotovitve pomembnih evropskih sociologov Durkheima in Toenniesa, zlasti pa filozofskega razmišljanja Agnes Heller, priznane avtoritete marksizma. Predstavljeno je problematično razmerje med posameznikom in družbo kot čredo v času svetovnih vojn in totalitarizmov, kot so ga videli Nietzsche in humanista Rolland in Hesse. Del poročila je namenjen prikazu Freudovega razumevanja množične psihologije in njegovi analizi jaza. Sledijo ugotovitve pionirjev teorije skupinske dinamike in najpomembnejši izsledki praktičnih raziskovalcev avtokratskega, razpuščenega in demokratičnega sistema vodenja: Lewina, Lippitta in Whitea. Omenjenih je nekaj eksperimentov s področja akcijskega raziskovanja. Del raziskave je namenjen predstavitvi Lewinovega prispevka k sodobni znanosti, na primer razumevanju delovanja mehanizmov socialne diferenciacije in stigmatizacije. Pomemben del poročila se nanaša na Foulkesove pojme, kot so skupinska matrika, skupinska analitska situacija, komunikacijske mreže, skupinske asociacije, skupinska terapija. Psihične težave po Foulkesovem mnenju nastajajo v odnosnih mrežah, zato je skupinska situacija pravo mesto za odpravljanje teh motenj. Podrobno je tudi prikazana teorija, ki jo razvija nemški avtor G. Ammon. Omenjene so naloge terapevta v skupinski terapiji. Zadnja četrtina raziskave je namenjena ekosocialnemu modelu socializacije otrok. Avtor opiše, kako se razvija identiteta, zakaj se včasih ne razvije, zakaj se pojavijo prisilna ponavljanja, kako se je mogoče

spoprijeti s problematičnimi izkušnjami iz otroštva. Na koncu so navedeni konkretni primeri socialnoterapevtskega dela v tabornih skupinah mladostnikov. Raziskava obsega kronološki pregled teoretskih konceptov skupinske dinamike, praktična uporabnost konceptov v socialnem delu z mladino je samo nakazana. Zaključni del raziskave je pomemben predvsem zato, ker avtor povezuje teorijo skupinske dinamike z idejami kibernetike in sistemske teorije in navaja praktične primere socialnoterapevtskega dela v poletnih taborih.

Pomembnejše objave:

STRITIH, Bernard. Kdo je Guenter Ammon in kaj je bistvo njegovega dela. V: RANDALL, Rosemary, SOUTHGATE, John. **Skupinska dinamika v skupnosti – ali – Ni treba, da so vaši sestanki tako neznosni.** Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije: Višja šola za socialne delavce, 1988, str. 67–9. [COBISS.SI-ID: 668005]

STRITIH, Bernard. Nekaj misli k članku Guenterja Ammona. V: RANDALL, Rosemary, SOUTHGATE, John. **Skupinska dinamika v skupnosti – ali – Ni treba, da so vaši sestanki tako neznosni.** Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije: Višja šola za socialne delavce, 1988, str. 75–76. [COBISS.SI-ID: 668261]

STRITIH, Bernard. Tabor kot kompleksni avtopoetski sistem. **Soc. delo**, letn. 31, str. 185–189. [COBISS.SI-ID: 745573]

1988

Vprašanja sodobnega prostovoljnega dela

(Socialna politika in socialno delo 1988)

Nosilec raziskave: Vito Flaker

Sodelavka in sodelavca: Darja Zaviršek, Srečo Dragoš, Nino Rode

Višja šola za socialno delo 1988, 2+99 str.

Namen raziskave je bil preveriti naklonjenost prostovoljcev do različnih oblik prostovoljnega dela in čim bolj natančno posneti njihovo zadovoljstvo s dotedanjimi akcijami. Hkrati so želeli testirati uporabnost Supkovega instrumentarija z začetka 60. let prejšnjega stoletja v takratnih razmerah. V raziskavi je bil uporabljen obširen anketni vprašalnik, ki je bil sestavljen iz petih delov in je obsegal 142 spremenljivk. Poskušal je zajeti vse morebitne razlike, saj so raziskovalci nameravali raziskavo izvesti na celotnem ozemlju takratne Jugoslavije, kar se je pozneje izkazalo za neizvedljivo in je raziskava potekala le v Sloveniji. Prvotno zastavljen vprašalnik se je na več mestih izkazal za nesmiselnega, bil je preobširen, kar je oteževalo anketiranje in nižalo kvaliteto podatkov. Pozneje je bil vprašalnik skrajšan, a je ohranil prvotno strukturo. Raziskava je potekala v letih 1987 in 1988 in je pokazala, da so anketiranci v glavnem zadovoljni z mladinskimi delovnimi akcijami. Vendar za oceno stališč mladih do mladinskih delovnih akcij in problemov okoli njih ne moremo dobiti relevantnih odgovorov prostovoljcev, saj so ti že selekcionirani po svojem stališču do dejavnosti. Da bi dobili odgovore na ta vprašanja, bi morali raziskovanje usmeriti v celotno populacijo mladih. Raziskava je pokazala, da je med anketiranci največje zadovoljstvo z odnosi z ostalimi prostovoljci. Zadovoljstvo anketirancev je v največji meri odvisno od odnosov na bazi in med prostovoljci, v letu 1988 tudi od odnosov med prostovoljci iz različnih baz. Izmed različnih oblik prostovoljnega dela, ki so bile navedene v anketi, so anketiranci navajali, da bi se najraje udeležili akcije, ki bi trajala dlje časa, tj., tri tedne bi delali, četrti teden pa bi v okviru akcije preživeli na počitnicah. Ti podatki potrjujejo hipotezo, da mladinske delovne

akcije prevzemajo vlogo poceni počitnic. Po tej hipotezi se tovrstnih akcij udeležujejo mladi iz manj premožnih družin, ki si počitnic drugače ne morejo privoščiti. Glavna motivacija za udeležbo na mladinskih delovnih akcijah bi bila po tej hipotezi spoznavanje novih krajev in ljudi. Do taborov so anketiranci neodločeni. Premik je opazen v letu 1988, ko so anketiranci o taborih bolj ozaveščeni in imajo o njih izdelano mnenje. V tem letu je opazen porast tistih, ki so izjavili, da se taborov ne bi udeležili. V letu 1988 so opazni tudi premiki v vrednotenju strokovnih akcij (leta 1987 je 25,8 % vprašanih trdilo, da se tovrstnih akcije ne bi udeležilo, leta 1988 pa je bilo takih 19,3 %). Anketiranci so zelo kritični do akcij, na katerih bi bilo ukinjeno tekmovanje.

Pomembnejša objava:

FLAKER, Vito. Svetovna deklaracija o prostovoljnem delu. **Soc. delo**, 1991, letn. 30, št. 1-2, str. 91-93. [COBISS.SI-ID: 956005]

1988

Akcijskoraziskovalni projekti kot oblike skupnostnih psihosocialnih intervencij

(Socialna politika in socialno delo 1988)

Nosilec raziskave: Blaž Mesec

Višja šola za socialne delavce, 1988, loč. pag.

Namen dveletne raziskave je eksplicirati prispevek akcijskoraziskovalnih projektov, izvedenih v Sloveniji v obdobju od 1975–1985, k teoriji skupnostnih akcij kot posebne vrste skupnostnih intervencij v družbene sisteme. Kot najširši okvir za obravnavo psihosocialnih intervencij je bila izbrana skupnostna psihologija. Zato je bila prva naloga pregledati nekatere konceptualizacije skupnostne psihologije, sledijo pa osnovni koncepti na tem polju. Podan je pregled nekaterih teorij ekološke psihologije (Barker, Bronfenbrenner, Kelly Moos) in sistemske teorije (klasične sistemske teorije po Bertalanffyju, Luhmanovega pristopa in noveše sistemske epistemologije). Prikazano je tradicionalno pojmovanje preventive in v tem okviru izdelana večdimenzionalna klasifikacija oblik preventive, temu pa sledi kritični pretres tradicionalnega pojmovanja preventive s stališča depsihiatrizacije. V tem pojmovnem okviru sta obravnavana pojma socialne kompetentnosti in obremenilnih situacij. V poglavju o skupnostnih intervencijah so prikazane klasifikacije socialnih intervencij po Hornsteinu, tipologija intervencij po Blake-Moutonu in klasifikacija po Murrellu. Od posameznih intervencij so opisane konzultacija in usposabljanje.

Pomembnejše objave:

MESEC, Blaž. Vrste akcijskih raziskav. **Soc. delo**, 1988, let. 27, št. 2, str. 93–102. [COBISS.SI-ID: 8723970]

MESEC, Blaž. O specifičnosti metodologije v socialnem delu. **Soc. delo**, 1990, 29, št. 1/3, str. 143–149. [COBISS.SI-ID: 27670786]

MESEC, Blaž. Akcijsko raziskovanje med navdušenjem in dvomom. V: CERAR, Marjeta (ur.), MARENTIČ-POŽARNIK, Barica (ur.). **Akcijsko raziskovanje v vzgoji**

in izobraževanju: zbornik kolokvija, [Ljubljana, 9. november 1989]. Ljubljana: Slovensko društvo pedagogov, 1990. [COBISS.SI-ID: 3301221]

1988

Predlog metodološke rešitve za ugotavljanje izobraževalnih potreb v integralni koncepciji planiranja kadrov in izobraževanja

(Socialna politika in socialno delo 1988)

Nosilka raziskave: Marija Ovsenik

Višja šola za socialne delavce, 1988, 113 str.

Cilj raziskave je bil razvoj in testiranje simulacijskega modela kadrovskega sistema in njegova uporaba pri predvidevanju razvoja kadrovske strukture na primeru proizvodne delovne organizacije. Raziskovalka je uporabila deskriptivno metodo raziskovanja z elementi kavzalne neeksperimentalne metode. Metodični pristop je temeljil na dedukciji in indukciji, poleg omenjenih metod pa so bile uporabljene tudi delfi metoda in statistična metoda simulacije. Raziskava je potrdila, da so razvojni modeli kadrovskega sistema primerni za uporabo pri predvidevanju dinamike razvoja kadrovske strukture in ugotavljanje potreb po izobraževanju. Simulacijski razvojni model kadrovskega sistema na nivoju opredeljenih kategorij kadrov dovolj dobro odraža strukturo in dinamične karakteristike obravnavanega realnega sistema. Bolj natančna razdelitev kadrov bi dala model, ki bi bil bolj realističen posnetek dinamičnih lastnosti dejanskega sistema, vendar bi taka delitev kadrov sistema negativno vplivala na možnosti natančnega določanja parametrov modela. Razvit model je dovolj natančen in precizen za predvidevanje dinamike razvoja kadrovskega sistema in ugotavljanje potreb po izobraževanju, njegove natančnosti ne omejujejo osnovne predpostavke modela, ampak natančnost, s katero so določeni njegovi parametri in vhodi v sistem. Na temelju prognoz je bil izdelan korigiran realističen predlog izobrazbene strukture vstopajočih kadrov in stopnje in strukture prekvalifikacij, ki omogoča, da izobrazbena struktura v okviru dopustnih odstopanj doseže strukturo, ki je predvidena v dolgoročnem planu razvoja. Omenjeni predlog daje osnovne informacije za pripravo

načrtov štipendiranja in izobraževanja ob delu ter za planiranje ustreznih stimulativnih ukrepov.

Pomembnejši objavi:

OVSENIK, Marija. Problem planiranja kadrov in izobraževanja v novi luči kot problem kulturno-vrednotnega izobraževanja. **Soc. delo**, 1989, letn. 28, št. 1, str. [36]–41. [COBISS.SI-ID: 11397122]

OVSENIK, Marija. Prognoziranje kadrovske strukture do leta 2000. **Organ. kadri**, 1992, št., str. 294–299. [COBISS.SI-ID: 234853]

1988

Razvoj mladinskega prostovoljnega dela

(Izboljšanje in varstvo zdravja in socialne varnosti –
Kvaliteta življenja Slovencev)

Nosilec naloge: Vito Flaker

Sodelavke: Darja Zaviršek, Mojca Urek, Neva Pipan

Višja šola za socialne delavce, 1988, 123 str.

Raziskava je študij primera mladinskega delovnega tabora Hrastovec 1988 kot posebne oblike mladinskega prostovoljnega dela. Raziskovalne predpostavke na taboru je mogoče povzeti s pojmi: akcijsko raziskovanje, dialog in deobjektivizacija. To pomeni, da so bivanje udeležencev tabora v zavodu pojmovani kot rušenje kvazistacionarnega ravnotežja in spoznavanja sil, ki v običajnem delovanju ustanove niso evidentne, da so v dialogu z ostalimi akterji (stanovalci, osebjem, javnostjo) raziskali situacijo in jo na novo poimenovali ter jo lahko začeli spreminjati. Obenem je tak raziskovalni pristop imel tudi emancipatorični učinek deobjektivizacije. Poleg osebne afinitete raziskovalk in raziskovalcev za to področje in zelo angažiranega sodelovanja je bil projekt iz več ozirov pomemben tudi za razvoj mladinskega prostovoljnega dela. V organizacijskem smislu kot poskus demokratičnega organiziranja dela in življenja na taboru in kot samorasla pobuda, ki vsaj na začetku ni imela institucionalnega zaledja. Projekt je bil pomemben tudi, ker je vseboval vprašanja civilizacijskega pomena (norost, zapiranje), bil je družbeno angažiran in si je prizadeval za spremembe na tem področju. Kot tak je bil tabor preskusni kamen, ki je postavil domet mladinskemu prostovoljnemu delu kot potencialu za nastajanje skupin-subjektov in za spreminjanje institucij. Eden od učinkov drugega hrastovškega tabora je bil, da so se taboreči intenzivneje ukvarjali z vprašanji Hrastovca kot posebne ustanove in poskušali povezati dejavnosti in bodoče načrte z razvojem in spremembo zavoda. Tabor je pomenil neke vrste eksperiment v drugačnih oblikah sporazumevanja, spreminjanju zavesti in ozaveščanju o

problemih, ki jih je Hrastovec postavljaj pred udeležence. Dolgoročni učinek je bilo spoznanje, da nujno potrebujemo strukture podpore zunaj institucionalnih zidov. Prav tako je iz tabora izšla nuja po javnem dialogu glede teh vprašanj, ki jih je treba zastaviti kot politična vprašanja z zahtevami za spremembe. Praktični učinek tabora je bil ustanovitev Odbora za družbeno zaščito norosti kot skupine pritiska, ki se je v nekaj letih preoblikovala v Altro, prvo društvo na področju duševnega zdravlja, ki je pričelo z ustanavljanjem struktur v skupnosti (stanovanjska skupina, dnevni center, zagovorništvo).

Pomembnejše objave:

FLAKER, Vito. Mejniki norosti: mladinski socialnoraziskovalni tabor Hrastovec 88. **Soc. delo**, 1988, let. 27, št. 3, str. 253–257. [COBISS.SI-ID: 589157] .

FLAKER, Vito. Onkraj norosti in razuma. **Mladina**, 13.1.1989, št. 1. [COBISS.SI-ID: 284773]

ZAVIRŠEK, Darja. Psihijatrija kot prostor prisile. **Nova revija**, 8, št.92 (1989), str.1642–1651. [COBISS.SI-ID: 15967744]

ZAVIRŠEK, Darja. Ženske v politiki duševnega zdravlja sodobne psihijatrije. **Soc. delo**, 28, št.3 (1989), str.307–316. [COBISS.SI-ID: 9566210]

1989

Socialne razmere na Slovenskem v letih 1910 [1908!]-1925

(Programski sklop Socialna politika
in socialno delo 1989)

Vodja raziskave: Anton Kikelj

Višja šola za socialne delavce, 1989, 192 str.

Namena raziskave sta bila ustvariti vir za razumevanje socialnega dela v »posebnih razmerah«, kot avtor poimenuje vojne, krize, izredne razmere, katastrofalne nesreče in podobno, in ustvarjanje avtentične slovenske doktrine socialnega dela v posebnih razmerah. Za namen raziskave je bilo analizirano pisno gradivo časnikov Slovenski narod, Slovenec, Socialna misel ter arhivsko gradivo iz pokrajinskega muzeja v Novi Gorici. Izvedeni so bili tudi osebni intervjuji s še živečimi pričami zgodovinskih dogodkov. Avtor predstavi starostno in ubožno skrbstvo med leti 1908 in 1926. Vse do leta 1880 je veljalo, da so ubožni brez državljanskih pravic. Socialno skrbstvo je bilo uvedeno na Slovenskem po prvi svetovni vojni, leta 1924. Do takrat so bili ubožni v pristojnosti policije. Sredstva za financiranje so se črpala iz Občinskega ubožnega zaklada, ki se je financiral z denarnimi kaznimi, zaplembami premoženja prodanega na dražbah ter protialkoholnim denarjem od kazni za gostilničarje. Za vdove in sirote vojakov je skrbel vdovski in sirotinjski zaklad ustanovljen leta 1917. Ubožna oskrba v Jugoslaviji je bila urejena z Zakonom o zaščiti ubogih, starih in onemoglih iz leta 1922. Avtor predstavi področje alkoholizma s prikazom protialkoholnih kongresov med leti 1907 in 1909, protialkoholnih shodov (1918) in protialkoholnih zvez in društev pred prvo svetovno vojno, katerih cilj je bil »dvigniti naš ljubljeni narod iz globin pogrebnega alkoholizma, v katerem se potaplja«. Prikazane so tudi razmere v zavodih za otroke, kjer so se leta 1911 srečevali s fizičnim nasiljem in spolnimi zlorabami. Leta 1915 je bilo v oskrbi 390.146 beguncev, za begunce brez sredstev so bila zgrajena taborišča z barakami.

Po začetku prve svetovne vojne se je pojavil problem glede preskrbe trgovin s hrano, saj je premožno prebivalstvo pokupilo hrano v trgovinah, malo iz bojazni pred pomanjkanjem, bolj pa zaradi špekulacij s cenami in vojnih dobičkov. Pomanjkanje osnovnih živil je bilo razlog za uvajanje aprovizacije, kar je pomenilo popolno regulacijo cen in trga. Špekulacije so skušali leta 1914 nadzorovati z uredbo, vendar brez učinka. Rdeči križ je med prvo svetovno vojno zbiral prispevke za vojake, postavljaj poljske bolnišnice na bojiščih, postavljaj sanitetne zavode v zaledju bojišč in okrepevalnice za vojake, ki so prihajali iz bojišč na večjih železniških postajah, za prebivalstvo so zagotavljali poizvedovanje o ranjencih. Avtor piše tudi o »ciganih«, ki so bili obravnavani kot nadloga, težave pa so reševali predvsem z izgonom Romov. Po letu 1914 se zapisi o Romih ne pojavljajo več. Socialno zavarovanje je bilo opredeljeno z zakonom za primer starosti in onemoglosti, za slučaj bolezni in nezgod (1908). Kranjski kmetje so odklonili zavarovanje za starost in onemoglost, saj je bila višina prispevka previsoka.

1989

Skupinska dinamika in odnosi v skupnosti

(Socialna politika in socialno delo 1989)

Vodja raziskave: Vito Flaker

Višja šola za socialne delavce, 1989, 12 str.

Kratko in zgoščeno raziskovalno poročilo zajema razmišljanja avtorja ob študiju literature in praktičnem angažiranju pri vodenju skupin in pri sodelovanju v nekaterih akcijskih projektih. Ugotavlja, da v uvodih v učbenike skupinske dinamike pogosto omenjajo »skupinskost« kot splošno in večno značilnost človeškosti, ki je postala predmet znanstvenega zanimanja in je bila paradoksalno odkrita pred kratkim. Skupino poskuša izločiti iz drugih kolektivitet tako, da najprej pregleda kratko zgodovino njenega preučevanja, njen nastanek pa poskuša izvesti iz zgodovine individualnosti; to pospremi tudi s primerom (Hrastovec), ki naj bi osvetlil njegova razmišljanja. Zaključuje s poskusom definicije skupine, pomena članstva v skupini, normah in konfliktih v skupini in z nekaterimi drugačnimi definicijami skupine.

Pomembnejše objave:

FLAKER, Vito. Dezinstucionalizacija kot program preživetja. **Soc. delo**, 1989, let. 28, št. 2, str.197–202. [COBISS.SI-ID: 36261376]

Kronološki pregled dela Odbora za družbeno zaščito norosti od ustanovitve do 1. novembra, **Onstran razuma in norosti**, bilten odbora za družbeno zaščito norosti, št. 4, 1989

Odgovor na odprto pismo dr. Brajše, **Onstran razuma in norosti**, bilten Odbora za družbeno zaščito norosti, št. 2., 1989

1989

Teoretični koncepti in uporabnost skupinske dinamike pri socialnem delu z mladino

(Socialna politika in socialno delo 1989)

Vodja raziskave: Bernard Stritih

Višja šola za socialne delavce, 1989, 38 str.

Poročilo najprej kritično analizira nekatere ključne pojme socialne politike oziroma načela države socialne blaginje. Kritika izhaja iz konceptov enega vodilnih mislecev leve opcije F. Guattarija. Ključna ideja njegove kritike delovanja socialnih, izobraževalnih in psihiatričnih ustanov je, da delujejo po načelih industrijske organizacije dela. Drugi del raziskovalnega poročila govori o izkušnjah iz prakse skupinskega dela na socialnoterapevtskih taborih. Namen sestavka presega okvirje dela z mladimi in išče nove možnosti za pomoč ljudem v stiskah na osnovi enakopravnega dialoga v skupini, ki omogoča neposredne medsebojne odnose. Amon je poudarjal, da lahko posameznik razmeroma avtonomno išče priložnosti za samorealizacijo le, če najde notranjo oporo v občutku lastne identitete. Največja nevarnost za ljudi v deželah blagostanja niso represivni sistemi, ampak človeška izpraznjenost atmosfere, v kateri živijo in delajo. Potreba po doživetjih neposrednih človeških stikov je v sedanosti toliko večja, ker tudi družina izgublja karakter trajne in kompleksne skupnosti, ki omogoča sožitje oseb več generacij in različnih spolov. Taka skupnost je omogočala zanesljiv občutek človeške bližine, izkušnje potrebnosti, medsebojne razmejitve in zaupanje v možnost poštenega tekmovanja. Birokratizirano socialno delo pomeni zapravljenost priložnosti za emancipacijo ljudi in zavedanja njihovih lastnih virov. Morda lahko odmevnost teh idej v Sloveniji odkrijemo na robu uradnih postopkov, v širjenju raznih skupin za samopomoč, v širjenju prostovoljnega dela in uvajanju novih oblik pomoči oziroma dela s hendikepiranimi posamezniki.

Pomembnejši objavi:

STRITIH, Bernard. Iskanje možnosti za prestrukturiranje socialnih pomoči. **Soc. delo**, 28, 1, str. 107–124. [COBISS.SI-ID: 11402498]

STRITIH, Bernard. Kriza je lahko tudi izziv za spremembe v socialnem delu. **Soc. delo**, 1990, 29, št. 1/3, str. 118–125. [COBISS.SI-ID: 27662850]

1989

Protislovja in problemi mladinskega prostovoljnega dela

(Socialna politika in socialno delo) (1989)

Nosilec raziskave: Vito Flaker

Sodelavka: Darja Zaviršek

Višja šola za socialne delavce, 1989, 7 str.

V prvem delu je podan kratek prikaz razvoja mednarodnega mladinskega prostovoljnega dela, s posebnim poudarkom na razvoju mladinskega prostovoljnega dela – delovnih brigad v Jugoslaviji. V drugem delu pa so podane mednarodne izkušnje s taborov v Hrastovcu. Posebej je treba poudariti skupne vrednote prostovoljcev, ki pridejo na tabor, so pripravljeni pomagati neki skupnosti pri reševanju problemov, premoščanju razlik itn. Skupne vrednote prostovoljcev tudi ugodno vplivajo na domačine, organizatorje in udeležence.

Pomembnejše objave:

FLAKER, Vito. Hrastovec v Ljubljani – Mladinski delovni tabor Hrastovec ,89. **Čas. krit. znan.**, 1991, 19, št. 138 /139, str. 47–96. [COBISS.SI-ID: 58823424]

FLAKER, Vito. Duševno zdravje in socialno delo. V: **Duševno zdravje v skupnosti**, (Socialno delo, 1–2/1993). Ljubljana: Skupnost socialnega varstva Slovenije [etc.], 1993, 1993, let. 32, št. 5–6, str. 29–39. [COBISS.SI-ID: 3685]

ZAVIRŠEK, Darja. Ženske v politiki duševnega zdravja sodobne psihiatrije. **Soc. delo**, 28, št.3 (1989), str.307–316. [COBISS.SI-ID: 9566210]

1989

Akcijsskoraziskovalni projekti kot oblika skupnostnih psihosocialnih intervencij: Prispevki k teoriji

(Socialna politika in socialno delo 1989)

Nosilec raziskave: Blaž Mesec

Višja šola za socialne delavce, 1989, 125 str.

Avtor je želel z raziskavo prikazati pomembnost akcijskoraziskovalnih projektov pri organiziranju in izvajanju intervencij v skupnosti, ki so od šestdesetih let pomembno orodje spreminjanja družbenih sistemov. Na podlagi analize skupnostnih intervencij, kot jih je razvijala skupnostna psihologija, avtor proučuje teoretsko ozadje pojmov, kot so ekosistem-ska perspektiva, preventiva, pojav obremenilnih situacij in neenakih dostopov do virov, povezanih s pripadnostjo družbenemu sloju, teoretsko klasifikacijo intervencij ter analizira dve obdobji akcijskega raziskovanja. Najprej predstavi temeljne koncepte skupnostne psihologije, ki jih analizira na primeru skupnostnih intervencij s področja duševnega zdravja. Pri tem izhaja iz koncepta »duševnozdravstvene revolucije«, ki ga je v šestdesetih letih predstavil Korchin. V nadaljevanju sta predstavljeni ekosistemska perspektiva s prikazom Kellyeve ekološke analogije in Moosova socialna ekologija, ki je taksonomski pristop za opis velikega števila različnih okolij; ta opis osvetli naravo okolij in njihov vpliv na ljudi. Pomemben del raziskave je namenjen analiziranju osnovnega pojma skupnostne psihologije – pojma preventive – od medicinskega modela duševne bolezni do oblik, ki so sestavni del skupnostno-psiholoških pristopov. V nadaljevanju raziskave je predstavljen pojem skupnostne intervencije kot namerno in smotrno delovanje, katerega namen je spremeniti odnos med posameznikom in njegovim družbenim okoljem v smeri bolj usklajenega delovanja. V ta namen so predstavljene klasifikacija družbenih intervencij po Hornsteinu in drugih, Blake-Moutonova tipologija intervencij, Murrellova klasifikacija skupnostnopsiholoških

intervencij in intervencijske vloge po Mannino in Shore. V zadnjem delu raziskave sta predstavljeni dve obdobji akcijskega raziskovanja; prvega zaznamuje Lewin, ki akcijsko ali uporabno raziskovanje označi kot krožni kavzalni proces, nenehno gibanje od percepcije do akcije, od subjektivnega k objektivnemu in nazaj. Drugo obdobje pa se nanaša na akcijsko raziskovanje v okviru kritične družbene teorije (Haag), ki pomeni prvo rekonceptualizacijo akcijskega raziskovanja, kot jo je utemeljil Lewin.

Pomembnejše objave:

MESEC, Blaž. Vrste akcijskih raziskav. **Soc. delo**, 1988, let. 27, št. 2, str. 93–102. [COBISS.SI-ID: 8723970]

MESEC, Blaž. O specifičnosti metodologije v socialnem delu. **Soc. delo**, 1990, 29, št. 1/3, str. 143–149. [COBISS.SI-ID: 27670786]

MESEC, Blaž. Akcijsko raziskovanje med navdušenjem in dvomom. V: CERAR, Marjeta (ur.), MARENTIČ-POŽARNIK, Barica (ur.). **Akcijsko raziskovanje v vzgoji in izobraževanju: zbornik kolokvija, [Ljubljana, 9. november 1989]**. Ljubljana: Slovensko društvo pedagogov, 1990. [COBISS.SI-ID: 3301221]

1989

Predlog metodološke rešitve za ugotavljanje izobraževalnih potreb v integralni koncepciji planiranja kadrov in izobraževanja

(Socialna politika in socialno delo 1989)

Vodja raziskave: Marija Ovsenik

Višja šola za socialne delavce, 1989, 62 str.

Namen raziskave je bil podati primerjalno analizo različnih modelov kadrovskih sistemov, ki se v svetu uporabljajo za predvidevanje dinamike kadrovskih struktur in predvidevanje potreb po izobraževanju. Najprej so obravnavane karakteristike vseh tipov razvojnih modelov (pretočnih, obnovitvenih, modelov za prognoziranje poklicne poti) in normativnih modelov in analizirana področja, možnosti in načini njihove uporabe. Sledi študija o uporabi modelov kadrovskih sistemov v svetu. Obravnavana je njihova uporaba na poglobitnih in geopolitičnih območjih v razvitem zahodnem svetu, v državah v razvoju in v državah realnega socializma. Nato so primerjali uporabnost posameznih vrst modelov kadrovskih sistemov v našem okolju. Sklenejo z ugotovitvijo, da bi bila lahko v teh razmerah najbolj uspešna uporaba pretočnih modelov, ki bi jih morali prilagoditi specifičnim razmeram in zakonodaji v naši družbi. Smiselno bi bilo razviti dokaj splošen pretočni model in izdelati ustrezen uporabniku prijazen računalniški program, ki bi ga lahko uporabljali strokovni delavci v kadrovskih službah, ki nimajo računalniške izobrazbe. V ta namen je bil izdelan predlog metodološke rešitve takega modela za prognoziranje razvoja kadrov in razvita matematično-logična osnova zanj. Opredeljene so tudi zahteve, ki bi jim moral ustrezati računalniški program za njegovo realizacijo.

Pomembnejše objave:

OVSENIK, Marija. Protuvrječnosti uloge i položaja socijalnog rada u privrednim organizacijama. **Soc. rad soc. zašt.**, št. 3-4, str. 19-24. [COBISS.SI-ID: 231013]

- OVSENIK, Marija. Socialni rad, ekonomska kriza i promjena paradigme. **Soc. rad soc. zašt.**, 1989, str. 11–18. [COBISS.SI-ID: 525413]
- OVSENIK, Marija. Problem planiranja kadrov in izobraževanja v novi luči kot problem kulturno-vrednotnega izobraževanja. **Soc. delo**, 1989, letn. 28, št. 1, str. [36]–41. [COBISS.SI-ID: 11397122]
- OVSENIK, Marija. Da li su poduzetništvo i socijalnost (nužno) proturječni?. **Soc. rad**, 3, 1–2, str. 35–48. [COBISS.SI-ID: 10256642]

1989

Proces institucionalizacije in profesionalizacije socialnega dela: (Analiza jugoslovanskih izkušenj)

(Socialna politika in socialno delo 1989)

Vodja raziskave: Vida Milošević

Višja šola za socialne delavce, 1989, 153 str.

Avtorica prikaže proces institucionalizacije in profesionalizacije socialnega dela v Jugoslaviji na centrih za socialno delo skozi analizo razvoja socialnega dela in z definiranjem njegovih protislovij v družbenih razmerah. Kot problem definira upravne, samoupravne in svetovalne prijeme in protislovje upravnega in svetovalnega načina dela na centrih za socialno delo. Stopnjo institucionalizacije in profesionalizacije raziskuje skozi kriterije teoretske utemeljenosti, profesionalne etike, družbene afirmacije, avtoritete profesije in povezanosti pripadnikov poklica. Raziskava je teoretsko analitična in empirična. Poleg študija relevantne literature je vključena tudi analiza vprašalnika, ki ga je izpolnjevalo 66 centrov za socialno delo iz celotne Jugoslavije, po ključu 10 institucij na vsako republiko in 5 iz pokrajin, z izjemo republike Črne Gore, kjer je tedaj delovalo le 6 centrov za socialno delo. Avtorica analizira področje socialnega dela v Jugoslaviji skozi delovanje centrov za socialno delo. V ta namen predstavi proces profesionalizacije in institucionalizacije, ki ga strni v štiri faze: nepoklicno socialno delo (1945–1957), profesionalizacija in institucionalizacija socialnega dela (1958–1964), podružbljanje socialnih dejavnosti (1965–1987) in prizadevanje za strokovno avtonomijo socialnega dela (od 1988). Za namene raziskave kritično analizira zadnji dve fazi. Avtonomnost socialnega dela je bila v veliki meri pogojena z ideološko vlogo socialnega dela v družbi in strokovne nedefiniranosti, ki je bila posledica zavračanja nekaterih metod socialnega dela kot »neprimernih«, saj so nastajale v kapitalističnih družbenih razmerah. Kot možen odgovor na krizo socialne politike avtorica prikaže inovativne

modele delovanja: deregulacijo, deinstitucionalizacijo, deprofesionalizacijo in samoorganiziranost, ki ponujajo novo kvaliteto, temelječo na socialni animaciji kot cilju novih programov. Avtorica tudi razmišlja o večjem uveljavljanju človekovih pravic, animaciji in usposabljanju ljudi za samopomoč in samoorganiziranje, razvijanju neformalnih in prostovoljnih socialnih dejavnosti in o strokovni pomoči pri reševanju socialnih problemov in socialnih stisk ljudi.

Pomembnejši objavi:

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Problemi profesionalne i društvene promocije socijalnog radnika. **Soc. polit. soc. rad**, 1989, letn. 25, št. 2-3, str. 28-50. [COBISS.SI-ID: 542053]

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Znanstvena zasnovanost socijalnog rada kao uvjet njegove profesionalizacije. **Zb. Prav. fak. Zagrebu**, 1989, god. 39, br. 3, str. 395-403. [COBISS.SI-ID: 613221]

1989

Razvoj mladinskega prostovoljnega dela – Zavod za duševno in živčno bolne Hrastovec – Trate

(Izboljšanje in varstvo zdravja ter socialne varnosti: Kvaliteta življenja Slovencev)

Nosilec raziskave: Vito Flaker

Sodelavka: Darja Zaviršek

Višja šola za socialne delavce, 1989, 77 + 7 str.

Raziskovalno poročilo je neke vrste kolaž in kronika hkrati, ker je sestavljen iz zelo različnih prvin – spominov, dnevniških zapisov, anket, razglasov, vabil in esejev, da bi lažje razumeli dejavnosti in spoznali dogodke, ki so se nanašali na Zavod za duševno in živčno bolne Hrastovec – Trate. Sledi teoretski prispevek, ki ni v celoti vezan na Hrastovec in tamkajšnje izkušnje, temveč obravnava problem žensk v psihiatriji. Temu sledi blok deskriptivnega gradiva, ki poskuša predstaviti izkušnje pridobljene na taboru prostovoljnega dela leta 1988, ki je bil poimenovan »Hrastovec v Ljubljani«.

Pomembnejše objave:

FLAKER, Vito. Hrastovec v Ljubljani – Mladinski delovni tabor Hrastovec ,89. **Čas. krit. znan.**, 1991, 19, št. 138/139, str. 47–96. [COBISS.SI-ID: 58823424]

FLAKER, Vito, JERMAN, Diana. Bibliografija o vmesnih strukturah, stanovanjskih skupinah, skupnostni psihiatriji. **Čas. krit. znan.**, 19, 138–139, str. 197–201. [COBISS.SI-ID: 28965634]

LAMOVEC, Tanja, FLAKER, Vito. Kaj je duševna bolezen?. **Soc. delo**, 1993, let 32, št. 3/4, str. [87]–92, ilustr. [COBISS.SI-ID: 73493248]

FLAKER, Vito. On the values of normalisation. **Care place**, 1994, let. 1, št. 3, str. 225–230. [COBISS.SI-ID: 67941]

1990

Modeli skupinske dinamike za uporabo v procesih pomoči s socialnim delom

(Socialna politika in socialno delo 1990)

Vodja raziskave: Bernard Stritih

Višja šola za socialne delavce, 1990, loč. pag.

Namen raziskave je bil orisati smiselni teoretski okvir za prikaz razvoja raziskovalnih projektov, v katerih so uporabljali nekatere oblike skupinskega dela, samoorganizacije, osebne pomoči in samopomoči. Končni cilj raziskovalnega dela ni bil razvijati oblik prostovoljnega dela, temveč predvsem razvijanje takih organizacijskih in metodičnih postopkov, s katerimi bo mogoče najti nova pota med številnimi protislovji tedanjega časa. V uvodu so prikazana nekatera pojmovanja, ki so podlaga znanosti o pomoči ljudem in jih lahko po večletnem delu vzamemo kot izhodišča pri razvijanju novih oblik pomoči. Sledijo sestavki, ki obravnavajo posamezne vidike dejavnosti za uvajanje skupinskega dela z mladostniki, odraslimi in družinami. Na kratko so prikazani nastavki in pomen avtonomnega prostora za strokovno in raziskovalno delo, kot so ga v zadnjih 15 letih ustvarili na Višji šoli za socialne delavce. V osrednjem delu je predstavljen razvoj akcijskoraziskovalnih projektov. V zaključnem delu pa sledijo trije sestavki, ki predstavljajo prispevke za aplikacijo skupinske dinamike in sistemske teorije na področju dela z mladino in družinskega svetovanja.

Pomembnejše objave:

FLAKER, Vito. Hrastovec v Ljubljani – Mladinski delovni tabor Hrastovec, 89. **Čas. krit. znan.**, 1991, 19, št. 138/139, str. 47–96. [COBISS.SI-ID: 58823424]

STRITIH, Bernard. Tabor kot kompleksni avtopoetski sistem. **Soc. delo**, letn. 31, str. 185–189. [COBISS.SI-ID: 745573]

STRITIH, Bernard. Taborništvo, skavtizem, duhovnost. **Tabor (Ljubl., Tisk. izd.)**. [Tiskana izd.], 37, št.1 (1992), str.10–11; št.2 (1992), str.8–9. Portret. [COBISS.SI-ID: 37196288]

STRITIH, Bernard. Možnosti skupnostnega dela za reševanje problematike uživanja drog. **Zdrav Vestn**, 61, št.3 (1992), str.141–144. [COBISS.SI-ID: 30550016]

STRITIH, Bernard. »Hej, fantje, tako ste skrivnostni, da si bom mislil vse mogoče...«: skupnostno delo kot dopolnilo institucijam. **Delo (Ljubl.)**, 34, št.108 (13.V.1992), str.15. [COBISS.SI-ID: 31398400]

1990

Predlog metodološke rešitve za programiranje razvoja kadrovske strukture in ugotavljanje njenega vpliva na socialno problematiko

(Socialna politika in socialno delo 1990)

Vodja raziskave: Marija Ovsenik

Višja šola za socialne delavce, 1990, loč. pag.

Prikazani so rezultati empirične raziskave, usmerjene v ugotavljanje obsega in alokacije »tehnološke neustreznosti« zaposlenih v Sloveniji in prognoze te problematike do leta 2000. V namen študije je bil izdelan vprašalnik, ki je bil poslan 150 naključno izbranim proizvodnim delovnim organizacijam, razporejenim enakomerno tako po panogah dejavnosti kot tudi po geografskih regijah. Glavni cilj je bil najti odgovor na vprašanje, v kolikšni meri že ali pa še ne ustreza tistim stopnjam tehnološke razvitosti, ki so jih slovenske delovne organizacije že takrat predvidevale doseči do leta 2000 (primerjanje tehnološke ozaveščenosti po eni strani in kadrovske ozaveščenosti po drugi strani – seveda s pogledom v leto 2000). Za merilo ustreznosti evolucije kadrovske strukture v evoluciji tehnoloških struktur je bil v tej študiji uporabljen Auerhanov model kvalifikacijskih struktur delovne sile na posameznih stopnjah tehničnega razvoja v odstotkih (J. Ovsenik, 1979). Podatki raziskave kažejo, da v slovensko gospodarstvo postopno že prodira zavest, da je tehnološki napredek na najvišjih stopnjah neizogibno vezan tudi na znanstvene profile. Zato se ponekod že odraža primanjkljaj znanstvenih delavcev, četudi še zelo sramežljivo. Primerjava z Auerhanom pa pove, da na tem področju slovensko gospodarstvo nikakor ne namerava dosegati teh modelnih normativov in da zbuja vtis, da misli tehnološko napredovati ob velikih kadrovske neskladjih in primanjkljajih strokovnjakov vseh vrst oziroma kvalifikacijskih kategorij. Protislovja se torej jasno pokažejo med aspiracijami po tehnološkem razvoju in stanjem kot tudi politiko izobraževanja. S tem ko si slovensko gospodarstvo ne ustvarja kadrovske

kvalifikacijske strukture, potrebne za tehnološki razvoj in socialni napredek, pa se SRS izpostavlja tveganju, da bo njen tehnološki razvoj bistveno oviran in nedosežen.

Pomembnejša objava:

OVSENIK, Marija. Prognoziranje kadrovske strukture do leta 2000. *Organ. kadri*, 1992, št., str. 294–299. [COBISS.SI-ID: 234853]

1990

Razvoj mladinskega prostovoljnega dela – Zavod za duševno in živčno bolne Hrastovec – Trate

(Izboljšanje in varstvo zdravja ter socialne varnosti: Kvaliteta življenja Slovencev)

Nosilec raziskave: Vito Flaker

Sodelavki: Diana Jerman, Darja Zaviršek

Višja šola za socialne delavce, 1990, 56 + 8 str.

Najprej je podan pregled in povzetek literature na temo stanovanjskih skupin. Sledi prikaz dogajanja na poletnem taboru Hrastovec. Zapažanja udeležencev tabora so naslovili »Evalvacijske teme«, ki so na pol poti med reproduciranjem situacij in intervencijo. Nato so podani rezultati in ugotovitve, problemi in protislovja pa predlogi in načrti ustanavljanja stanovanjskih skupin. V zaključnem delu je podana izčrpna bibliografija na temo stanovanjskih skupin in skupnostne skrbi na področju duševnega zdravja. Štiriletna raziskava se zaključuje s ponovno opredelitvijo osnovnih ciljev dela na področju duševnega zdravja, ki so deinstitutionalizacija, normalizacija življenja duševno prizadetih, avtonomno (samostojno) življenje, državljanske in človeške pravice duševno prizadetih, novi akterji na področju skrbi za duševno prizadete (skupine za samopomoč, skupine svojcev, prostovoljne organizacije itn.).

Pomembnejše objave:

LAMOVEC, Tanja, FLAKER, Vito. Kaj je duševna bolezen?. **Soc. delo**, 1993, let 32, št. 3/4, str. [87]–92, ilustr. [COBISS.SI-ID: 73493248]

FLAKER, Vito. Zagovorništvo v akciji – proces emancipacije. **Soc. delo**, 1993, let. 32, št. 3–4, str. [39]–51. [COBISS.SI-ID: 8549]

LAMOVEC, Tanja, FLAKER, Vito. Izkušnja pekla in nebes: Odbor za zaščito norosti. **Delo (Ljubl.)**, 20.II.1993, letn. 35, št. 41, str.28. [COBISS.SI-ID: 39982848]

1991

Socialna Slovenija

(Socialna politika in socialno delo, 1991)

Vodja raziskovalne skupine: Andreja Kavar Vidmar

Raziskovalke in raziskovalci: Gabi Čačinovič Vogrinčič, Vito Flaker, Anton Kikelj, Blaž Mesec, Vida Miloševič, Marija Ovsenik, Pavla Rapoša-Tajnšek, Bernard Stritih, Srečo Dragoš, Darja Zaviršek, Milko Poštrak

Višja šola za socialne delavce, 163+7 str.

Namen programskega sklopa je bil podati podobo »socialne Slovenije«, to je stanja in problemov socialnega dela v Sloveniji: podobo teoretskih konceptov, teorij ravnanja, metod, definicije področij dela in organizacijskih ter institucionalnih značilnosti te dejavnosti. V poročilu je podan pregled objavljenih del, ki obravnavajo nekatera področja socialnega dela in socialne politike. Osnovna vprašanja teorije socialnega dela in razvoja stroke nasploh. Na to področje segajo prispevki o sistemski teoriji socialnega dela (G. Čačinovič Vogrinčič), samoorganizaciji in avtopoezi (B. Stritih) kot tudi razmišljanje o svetovalni in kontrolni funkciji socialnega dela (G. Čačinovič Vogrinčič). S tem povezano je vprašanje koncepta izobraževanja za socialno delo (G. Čačinovič Vogrinčič). V ta sklop sodi tudi disertacija o metodi akcijskega raziskovanja (B. Mesec). Problematika socialnega dela z družino in pomena družinske dinamike za socialno delo je drugo osrednje področje obravnave, s prispevki o notranjedružinskih odnosih in o družini kot konfliktni skupini (G. Čačinovič Vogrinčič). Tesno povezana s problematiko družine je obravnava klasičnega socialnovarstvenega ukrepa, rejništva, ki je obravnavano s treh vidikov: kot občutljiv postopek socialnega dela (V. Miloševič), kot alternativa zavodskemu varstvu in z vidika razvojnih potreb in pravic otroka (G. Čačinovič Vogrinčič). Pomoč starim ljudem je tudi eno od ustaljenih področij socialnega dela. Danes vse aktualnejšo problematiko pomoči na domu obravnava prispevek o pomoči na domu v okvirih pluralističnega socialnega varstva (B. Mesec). Področje socialnega dela

na področju vzgoje in izobraževanja obravnava več prispevkov. Del jih analizira funkcije in pomen socialnega dela v šoli v okviru aktualne problematike šolskih svetovalnih služb (G. Čačinovič Vogrinčič in B. Stritih), del pa – prav tako z aktualno noto – socialno delo v predšolskih vzgojno-varstvenih zavodih, s posebnim poudarkom na razvijanju skupnostnih pristopov (P. Rapoša Tajnšek) in razvoju avtonomije, identitete, ustvarjalnosti in podjetnosti (G. Čačinovič Vogrinčič, M. Ovsenik, P. Rapoša Tajnšek, B. Mesec). Socialno delo na področju duševnega zdravja in psihosocialne pomoči obravnavata dva prispevka (V. Flaker). (7) Socialno delo v podjetjih in na področju zaposlovanja obravnavajo prispevki o novem zakonu o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti obravnava A. Kavar Vidmar, s perspektivo socialnega dela v podjetjih se ukvarja P. Rapoša Tajnšek, odnos med podjetništvom in socialnim delom pa obdela M. Ovsenik. Predstavljen je tudi model spremljanja bremen delovne sile. Pomemben prispevek k zgodovini socialnega dela in socialne politike in k primerjalnemu proučevanju socialnih doktrin je raziskava o socialnih doktrinah v okviru katolicizma (S. Dragoš).

Pomembnejše objave:

- OVSENIK, Marija, OVSENIK, Jože. Značilnosti socialnega dela v razmerah podjetništva – do obzorij nove kulture. 1. del. **Soc. delo**, 1991, 30, št. 1/2, str. 20–29. [COBISS.SI-ID: 62555904]
- OVSENIK, Marija. V dilemi sociale in socialnega dela v podjetjih. **Organ. kadri**, 24, 7–8, str. 546–551. [COBISS.SI-ID: 27520002]
- OVSENIK, Marija. Kdo bo rešil socialno vprašanje – v svetu in pri Slovencih 1992. **Organ. kadri**, 1992, 25, št. 1/2, str. 94–99. [COBISS.SI-ID: 72436736]
- MESEC, Blaž. Pomoč na domu v okviru pluralističnega socialnega varstva. V: **Sedanjost in prihodnost gerontoloških dejavnosti v Sloveniji, Cankarjev dom, 17. 12. 1991, Ljubljana: okrogla miza**. Ljubljana: Gerontološko društvo Slovenije, 1991, str. 32–41. [COBISS.SI-ID: 123493]
- KAVAR-VIDMAR, Andreja. **Zaposlovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti: (študijsko gradivo)**. Ljubljana: Univ. v Ljubljani, Višja šola za socialne delavce, 1991. 54 str. [COBISS.SI-ID: 3295845]

1989

Socialna Slovenija

(Socialna politika in socialno delo 1992)

Kordinator skupine: Andreja Kavar Vidmar

Raziskovalke in raziskovalci: Gabi Čačinovič Vogrinčič, Srečo Dragoš, Vito Flaker, Blaž Mesec, Vida Milošević, Marija Ovsenik, Milko Poštrak, Pavla Rapoša Tajnšek, Bernard Stritih, Darja Zaviršek

Visoka šola za socialno delo 1992, 165 + (5) str.

Namen programskega sklopa je bil prispevati k razvoju socialnega dela v Sloveniji s proučevanjem nekaterih temeljnih vprašanj, ki zajemajo socialne doktrine (na posebnem primeru slovenskega katolicizma), osnovne teoretske usmeritve socialnega dela, posebej sistemske teorije in teorije svetovalnega dela z družinami, metodične vidike skupinskega in skupnostnega dela, metodologijo raziskovanja v socialnem delu, sistem socialnega varstva (organizacija ustanov) in metode socialnega dela na področju zaposlovanja in socialnega dela v podjetjih, na področjih duševnega zdravja, bolezni odvisnosti, nasilja nad otroki in ženskami in dela s starimi. Raziskava je nadaljevanje raziskave Socialna Slovenija iz leta 1991. V prvem delu poročila so dokumentirana dela, ki so sinteza večletnega raziskovanja. B. Stritih raziskuje sistemsko teorijo in njene implikacije za socialno delo; sinteza je podana in extenso v njegovi doktorski disertaciji, v skrčeni obliki pa v delu Avtopoeza. Sistemska teorija je tu predstavljena kot najširši teoretski okvir prakse socialnega dela in okvir osmislitve raznovrstnih socialnoterapevstskih dejavnosti. Aplicirana je tudi na tedaj aktualno vprašanje dela na področju »narkomanije«. G. Čačinovič Vogrinčič raziskuje psihodinamske procese v družinski skupini in njihove implikacije za socialno delo. V delih raziskovalke so predstavljene različne teorije družinskih procesov, točka razlikovanja in konvergence pa je koncept transparentnosti dogajanja. Metode akcijskega raziskovanja v socialnem delu so v delih raziskovalca B. Mesca pojmovane kot pristop, ki združuje značilnosti razvojnega in bazičnega

raziskovanja in je osrednjega pomena za socialno delo. Odnos med pravom in socialnim delom raziskuje A. Kavar Vidmar. Skupnostno socialno delo se v raziskavi P. Rapošej Tajnšek kaže zlasti kot skupnostna usmeritev v praksi socialnega dela v Sloveniji. Drugo skupino sestavljajo dela, ki se lotevajo novih problemov in področij, in dela, ki so nastala v okviru projekta »Socialna Slovenija«, katerega namen je bil posredovati presek stanja v teoriji in praksi na področju socialne problematike, ureditve področja socialnega varstva in pristopov socialnega dela v Sloveniji v prvih letih devedesetih let. Raziskovanje socialnih doktrin na Slovenskem (S. Dragoš) je novo področje, ki se odpira z obsežno in temeljito raziskavo socialnih doktrin slovenskega katolicizma. Raziskovanje na posameznih področjih socialnega dela je predstavljeno z raziskavami o socialnem delu na področju duševnega zdravja (V. Flaker, D. Zaviršek), na področju odvisnosti (V. Flaker), brezposelnosti (A. Kavar Vidmar), nasilja v družini in nasilja nad ženskami (D. Zaviršek), na področju socialnega dela s starimi ljudmi (A. Kavar Vidmar, V. Milošević), brezdomci (S. Dragoš), prostitutkami (D. Zaviršek). Formalna in neformalna pomoč, organizacije socialnega varstva in delo ustanov so predstavljeni z raziskavami o oblikah neformalne pomoči (B. Mesec), o centrih za socialno delo (M. Poštrak), o zavodih za zaposlovanje (A. Kavar Vidmar), o socialnem delu v podjetjih (M. Ovsenik). Posebej je treba omeniti raziskavo o položaju beguncev. Raziskava o problemih družin, pri katerih gostujejo begunci (V. Milošević) je bila opravljena za Visoki komisariat ZN za begunce. Rezultati so bili predstavljeni na več domačih in mednarodnih konferencah, razvilo se je sodelovanje s šolami za socialno delo iz drugih držav. Iz rezultatov raziskave izhaja sprejeti visokošolski program socialnega dela. V raziskovalnem poročilu je navedenih skupno 55 del, ki so bila objavljena v letu 1992 ali v tem letu oddana v tisk.

1992

Refugees Staying with their Families in Slovenia

A Study Carried out by the School of Social Work, University of Ljubljana

Vodja raziskave: Vida Milošević Arnold

Sodelavke in sodelavci: študenti VŠSD

Ljubljana: United Nations High Commissioner for Refugees, Višja šola za socialno delo 1992, VI + 33 str.

Naročnik raziskave je bil Visoki komisariat za begunce pri Združenih narodih (UNHCR), ki je želel spoznati razmere, v katerih živijo bosanski begunci pri gostiteljskih družinah v Sloveniji. Raziskava je bila kvantitativna in je zajela vzorec beguncev pri gostiteljskih družinah in tudi vzorec njihovih gostiteljev. Anketarji so družine obiskovali na domovih po vsej Sloveniji. Raziskava je pokazala, da živijo begunci pri gostiteljskih družinah v zelo slabih razmerah. Praviloma so bili tudi njihovi gostitelji priseljeni delavci z nizkimi dohodki, največkrat sorodniki beguncev, ki so si tem, ko so gostili begunce, še poslabšali položaj (v gmotnem in stanovanjskem smislu in glede odnosov v družini). Naročnik je lahko glede na izsledke raziskave uravnal svojo politiko pomoči beguncem pri gostiteljskih družinah (konkretno: vsi so od takrat dalje začeli dobivati denarno pomoč), pa tudi za pritisk na slovensko vlado glede njene neprijazne politike do beguncev.

Pomembnejše objave:

MILOŠEVIČ, Vida. Refugees – a challenge for social work. V: **La formation au service social dans une Europe en mutation: seminar of the european Regional Group**. Torino: Università di Torino, AIDOSS Associazione italiana docenti di servizio sociale, 1993, 1–8. [COBISS.SI-ID: 541541]

MILOŠEVIČ, Vida. Problemi gostiteljskih družin beguncev v Sloveniji. V: VOUK-ŽELEZNIK, Jadranka (ur.). **Begunci v Sloveniji: zbornik razprav, Bled 4.–6. 11.**

1992. 1. natis. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialno varstvo Republike Slovenije, 1993, 1993, str. 98–103. [COBISS.SI-ID: 53071872]

MILOŠEVIČ, Vida. Socialno delo z begunci v Sloveniji in izkušnje Visoke šole za socialno delo na tem področju. V: PAGON, Milan (ur.), MIKUŠ-KOS, Anica (ur.). **Begunci v Sloveniji: pregled dosedanjih aktivnosti.** Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola, 1998, str. 105–111. [COBISS.SI-ID: 584805]

1992

Oblikovanje modela sodelovanja z osnovnimi šolami pri blaženju in odpravljanju težav, ki nastajajo pri/med udeleženi v interakciji otrok v šolo

Vodja raziskave: Miloslav Poštrak

Sodelavke in sodelavci: socialni delavci ljubljanskih centrov za socialno delo, med njimi Nenad Stojanović, Jani Bras, Marjan Vončina

Višja šola za socialno delo 1992, 55 str.

Z raziskavo so želeli socialni delavci ljubljanskih centrov za socialno delo, predvsem CSD Ljubljana-Moste, in sodelavec VŠSD Milko Poštrak raziskati možnosti permanentnega, organiziranega, kontinuiranega sodelovanja med ljubljanskimi CSDji in svetovalnimi službami ljubljanskih osnovnih šol, ki so v okviru krajevnih pristojnosti omenjenih CSDjev. Želeli so tudi vzpostaviti kanale kontinuiranega sodelovanja. Izvajalci raziskave so ugotavljali značilnosti otrok in mladostnikov, ki imajo težave pri vključevanju v šolski sistem, pregledali so obstoječe kanale sodelovanja in ugotavljali, ali jih lahko uporabijo kot osnovo za bodoče sodelovanje. V ta namen so opravili več razgovorov s člani svetovalnih služb nekaterih ljubljanskih osnovnih šol. Pregledali so obstoječo literaturo v zvezi z otroki in mladostniki s težavami v odraščanju. Ugotovili so, da je bilo sodelovanje med posameznimi CSDji in svetovalnimi službami ljubljanskih osnovnih zelo tesno in uspešno, med drugimi manj, med tretjimi pa slabo. Kakovost sodelovanja je bila zelo odvisna od vključenih oseb in ne od sistemske rešitve. Tako so predlagali, da je treba sistemsko rešiti oblike sodelovanja med CSDji in svetovalnimi službami osnovnih šol, uskladiti koncepte svetovalnega dela in vzpostaviti obstojne oblike sodelovanja med CSDji in osnovnimi šolami.

1992

Opis stanovanjskih skupin v Sloveniji

Vodja raziskave: Vito Flaker

Sodelavki in sodelavca: Bojan Dekleva,
Bojana Tizmonaver, Zoran Sedmak, Irena Benedikt

Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti,
Višja šola za socialne delavce, 1992, 84 str.

V poročilu je podana predstavitev razvoja stanovanjskih skupin v Sloveniji na področju dela z mladostniki z motnjo vedenja. Stanovanjske skupine so bile vzpostavljene kot alternativna oblika vzgojnemu zavodu. Osnovni namen je predstavitev in opis delovanja stanovanjskih skupin kot nove oblike podpore. Uporabljena raziskovalna metoda je bila kvalitativna metodologija. Raziskava je bila izvedena kot akcijsko raziskovanje. Metodi zbiranja podatkov sta bili intervju in opazovanje z udeležbo. Intervjuje so opravili v osmih različnih stanovanjskih skupinah, in sicer v Vzgojnem zavodu Logatec, na Prulah, v društvu YHD, v VDC Šiška – Zelena jama, v Mladinskem domu Tone Kozelj v Mariboru, v Vzgojno-izobraževalnem zavodu Višnja gora, v ZDUM Črna na Koroškem in v Vzgojnem zavodu Smlednik. Povsod so opravili skupinske pogovore in opazovanje z udeležbo. Z metodo akcijskega raziskovanja so vzpostavili stanovanjsko skupino PMD Jarše. Stanovanjske skupine sodijo v eno izmed vmesnih struktur med različnimi načini obravnave ljudi in niso le družbene inovacije, temveč tudi kritike koncepta totalne ustanove. Stanovanjske skupine so po mnenju avtorjev ena najbolj obetavnih poti za razvoj oblik pomoči po meri posameznika. Raziskovalno poročilo je podlaga za ustanavljanje stanovanjskih skupin. Do leta 1991 je bilo v Sloveniji 8 stanovanjskih skupin s področja motnje vedenja in osebnosti, od tega 5 dislociranih enot zavodov. Na področju duševne prizadetosti sta bili dve skupini (VDC Tončke Hočevar), Črna na Koroškem in nastanitveni center Društva paraplegikov, kjer so živeli študentje in invalidi, ki so na usposabljanju v Ljubljani. Po letu 1992 opazimo velik porast stanovanjskih skupin, zlasti na področju duševnega zdravlja. Zoran Sedmak kot sodelavec raziskave

je vodil projekt ustanavljanja stanovanjskih skupin za hrastovške oskrbovance v okviru Odbora za družbeno zaščito norosti. Raziskava je najbolj pregleden in opisen način dela in življenja v stanovanjskih skupinah.

Pomembnejši objavi:

FLAKER, Vito. Gospodinjstva brez gospodinj. **Soc. delo**, 1993, let. 32, št. 1–2, str. 38–52. [COBISS.SI-ID: 4453]

JERMAN, Diana. Dez institucionalizacija in nova psihiatrija. **Časopis za kritiko znanosti**, let. 19, št. 138–139, str. 103–112. COBISS.SI-ID: 58831104]

1993

Normativi in standardi v socialnem varstvu

Nosilec raziskave: Bernard Stritih

Sodelavka in sodelavec: Pavla Rapoša Tajnšek, Miran Možina

Visoka šola za socialno delo 1993, 164 str.

Namen dela je bil pokazati razvojne možnosti organizirane pomoči socialnega varstva. Raziskovalno poročilo je nastalo ob uvedbi novega zakona o socialnem varstvu (1993), ko sta se pokazali temeljni vprašanja: kako porazdeliti dela in naloge med različne profile in kako razdeliti odgovornost med državnimi službami in novimi zasebnimi zavodi oz. dobrodelnimi organizacijami. Ker naj bi bila od odgovorov na obe vprašnji odvisna identiteta socialnega dela kot stroke in znanstvene discipline, se je raziskava usmerila v prikaz doktrinarnih temeljev, na katere se je mogoče opreti pri odločanju o posameznih izvedbenih projektih za opravljanje socialnovarstvenih storitev. Poročilo je sestavljeno iz treh delov. V prvem delu so opisani metodološki pristopi h koncipiranju normativov in standardov v socialnem varstvu. Prikazani so procesi, ki so omogočili nastajanje novih zamisli, razvijanje novih oblik dela in praktično preizkušanje: akcijsko raziskovanje, Balintove skupine, Grossmanov sistemski model, Beerov model, Freirov generativni dialog. Drugi del z naslovom »Prispevki za oblikovanje ključnih teoretskih konceptov socialnega dela« pokaže, da koncept države socialne blaginje ne ustreza več potrebam sodobnih razvitih družb. Avtor se ukvarja z vprašanjem, kateri koncept so boljši. Pri tem se opira na sistemsko teorijo in opiše najpomembnejše predpostavke sistemskega načina mišljenja (Bateson, Minuchin, Simon). V tretjem delu so predstavljene teoretske osnove treh vrst socialnovarstvenih storitev: prva socialna pomoč, pomoč družini in osebna pomoč. Za vsako storitev je podan zgoščen prikaz od opisa problema in prikaza prve socialne pomoči kot delovnega procesa do možnega izvajanja prve socialne pomoči in sistemskega pogleda na transformacijo družinskega sistema (milanski sistemski model po Selvini-Palazzoli). Poudarki so na izhodu iz težav, krožnih vprašanjih

in epistemološkem premiku. Dragocenost dela je v poskusu razvijanja lastne strokovne identitete napodročju socialnega varstva kot socialno konstitutivne akcije, kajti avtor se ukvarja z epistemološkimi predpostavkami specifičnih pristopov in oblik dela pri spoprijemanju s kompleksnimi družbenimi problemi.

Pomembnejše objave:

STRITIH, Bernard. Pogled na socialno delo v sedanjosti za prihodnost. **Soc. delo**, 1996, let. 35, št. 5, str. 385–394. [COBISS.SI-ID: 103013]

STRITIH, Bernard. Etika psihosocialne pomoči. V: PAUKO, Miha (ur.), TOPLAK, Ludvik (ur.), LORBER, Lučka (ur.). **Profesionalna etika pri delu z ljudmi: zbornik**. Maribor: Univerza; v Ljubljani: Inštitut Antona Trstenjaka za psihologijo, logoterapijo in antropohigieno, 1996, str. 105–115. [COBISS.SI-ID: 583781]

RAPOŠA-TAJNŠEK, Pavla. Profesionalna identiteta socialnih delavk in delavcev in ugled socialnega dela v javnosti. **Soc. delo**, 1996, let. 35, št. 5, str. 445–450. [COBISS.SI-ID: 109669]

STRITIH, Bernard. Pomoč mladim za odnose, v katerih se lahko potrjuje oseba in človeške vrednote. V: BALIGAČ, Andrej (ur.). **Mladi, ulica, prihodnost: zbornik predavanj: mednarodni seminar**. Ljubljana: Salve, 1998. [COBISS.SI-ID: 744293]

STRITIH, Bernard. Kako doseči medsebojno dopolnjevanje psihiatrične pomoči, socialnega dela, uporabniških organizacij in svojcev?. V: **Poboljnišnična psihosocialna skrb za ljudi z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju: predstavitev rešitev po posameznih državah: mednarodna strokovna konferenca, Ljubljana, 7. in 8. oktober 1998: zbornik predavanj**. [Maribor]: Ozara – Nacionalno združenje za kakovost življenja, Slovenija, 1998, str. 7–14. [COBISS.SI-ID: 12643289]

STRITIH, Bernard, MOŽINA, Miran. **Nova strategija pomoči v socialnem delu: študijsko gradivo za predmet teorije pomoči**. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo, 1998. 82 str., ilustr. [COBISS.SI-ID: 12931218]

1993

Socialna Slovenija

Nosilec raziskave: Blaž Mesec

Sodelavke in sodelavci: Srečo Dragoš, Vito Flaker, Andreja Kavar Vidmar, Tone Kikelj, Bernard Stritih, Nada Turnšek, Darja Zaviršek

Višja šola za socialno delo 1993 , 231 str.

Sklepni projekt raziskovalnega obdobja 1981–1992 je po namenu pre-rez stanja na področju socialnega varstva in socialnega dela takoj po obdobju prelomnih družbenih sprememb in afirmacija nastajajoče znanosti socialnega dela. Vsebuje opise in analizo stanja na 11 področjih »sociale«. Spričo vse večjega poudarka na neformalni pomoči in usklajenem sodelovanju med formalnim in neformalnim sektorjem je v prvem prispevku predstavljena empirična taksonomija oblik neformalne pomoči glede na ustaljenost in širino socialnega kroga pomoči. V prispevku o iskanju novih možnosti pri reševanju kompleksnih osebnih in socialnih problemov je podan pregled treh modelov reševanja problemov in nakazana je nujnost prehoda k sistemski paradigmi pomoči. V prispevku o odnosu socialnega dela in problematike duševnega zdravja je podan pregled zgodovinskega razvoja obravnavanja duševnega zdravja, zakonodaja in statistika tega področja pri nas; opisani so trije pristopi pri obravnavanju ljudi s težavami v duševnem zdravju. Posebej je prikazana problematika socialnega dela s posamezniki in družinami, ki imajo probleme v zvezi z alkoholom, v razlikovanju s psihiatrično obravnavo in z vidika sistemske teorije komunikacij. V nadaljevanju je opisana problematika treh do tedaj zanemarjenih področij socialnega dela: nasilja nad ženskami in otroki v družini, spolne zlorabe otrok in posilstva. Predstavljene so nove oblike reševanja teh problemov. Glede na naravo tranzicijskih sprememb je aktualna problematika brezposelnosti obravnavana skozi 41 intervjujev z brezposelnimi, pri čemer je izpostavljena problematika posebej ogroženih skupin; opisani sta zakonodaja in institucionalna ureditev področja zaposlovanja. V razpravi o socialni funkciji vrtcev je izpostavljena kriza koncepta podružbljanja

predšolskega varstva in vzgoje in nakazane so rešitve. V prispevku o skupnostnem socialnem delu so opisani modeli tega dela in razvoj tega pristopa pri nas s pogledom na njegov položaj v pluralnem sistemu socialne blaginje. V članku o brezdomstvu je razvojno opisana pravna regulativa tega področja, razširjenost te problematike in institucionalne rešitve z vidika uspešnosti in učinkovitosti. Sklepna prispevka obravnava dobrodelnost v okviru verskih skupnosti, posebej organizacijo katoliške dobrodelnosti Caritas.

Pomembnejša objava:

DRAGOŠ, Srečo (ur.), MESEC, Blaž (ur.). **Socialna Slovenija**, (Socialno delo, Let. 32, 1993, št. 5/6). [Ljubljana]: Visoka šola za socialno delo, 1993. 231 str. [COBISS. SI-ID: 779593]

1993

Načrtovanje razvoja psihosocialnih služb na podlagi potreb ljudi z dolgotrajnimi psihosocialnimi stiskami na področju Republike Slovenije (1992–1994)

Nosilec raziskave: Vito Flaker

Sodelavke in sodelavca: Gabi Čačinovič Vogrinčič,
Darja Zaviršek, Blaž Mesec, Mojca Urek, Bogdan Lešnik

Zunanje sodelavke in sodelavci: Tanja Lamovec, Andrej Kastelic,
Vesna Švab, Nada Turnšek, Nino Rode, Zoran Sedmak

Tuje sodelavke in sodelavci: Shulamit Ramon, Herta Kuna,
Lorenzo Toresini, Jo Lucas, David Brandon, Justin Bateman

Visoka šola za socialno delo, 1995, 349 str.

Raziskava je bila zastavljena na temelju ugotovitev, da v Sloveniji obstajata potreba in nuja po razvoju izveninstitucionalnih oblik skrbi za ljudi z dolgotrajnimi duševnimi stiskami v skupnosti. Če so bile v zahodnih državah v času začetka raziskave (1992) stanovanjske skupine, dnevni centri, uporabniške organizacije že priznane oblike skrbi v skupnosti, pa smo imeli v Sloveniji le eno tovrstno stanovanjsko skupino. Namen raziskave je bil ugotoviti, kakšne so potrebe ljudi z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju v Sloveniji in kakšne skupnostne službe bi potrebovali. V ta namen so analizirali že obstoječe službe in potencialne resurse za organizacijo novih služb. Končni cilj raziskave je bil načrt in vizija mreže skupnostnih služb na področju duševnega zdravja. Uporabili so različne raziskovalne metode in principe, kot so akcijsko raziskovanje, kvalitativno raziskovanje, analiza tekstov, epidemiološka študija, eksperimentalno načrtovanje. Analizirali so temeljno tujo in domačo literaturo s tega področja (procesi deinstitucionalizacije, normalizacija, vloga bolnika, socialni model duševne stiske, spolni in kulturni vidiki duševne stiske in drugo). Pri opisovanju potreb ljudi so bile v ospredju kvalitativne metode. Na ta

način so rekonstruirali vsakdanje življenje ljudi s pozornostjo na zaplete, ki jih prinašajo njihove življenjske situacije. Zanimale so jih različne plati življenja od povsem materialnih do odnosnih, socialno-suportivnih vidikov. V raziskovalno polje so vstopali z nekaterimi koncepti, na katere so bili vnaprej občutljivi (stigma, mreža podpore, normalizacija, spolne razlike) in ki so imeli naravo predpostavk, ki so jih soočili s stvarnostjo sogovornikov. Kvalitativni del raziskave je temeljil na anketah in poglobljenih intervjujih in se je v enem delu osredotočil na populacijo hospitaliziranih žensk v UPK Polje, v drugem pa na manjši vzorec uporabnikov prve stanovanjske skupine in drugih uporabnikov društva Altra. V kvantitativnem epidemiološkem delu raziskave so prišli do približne ocene o številu ljudi s potrebo po dolgotrajni oskrbi. Ta je bila v času raziskave 5.000, pri čemer niso vključili ljudi z nalepko duševne prizadetosti in ljudi z demenco, ki živijo v domovih starejših občanov. Prav tako niso bili všteti ljudje, ki preživljajo dolgotrajne težave doma in niso uporabniki institucij. Predvidevali so, da bi lahko bila končna številka nad 10.000. Kvalitativna analiza potreb hospitaliziranih žensk je med drugim razkrila velik delež izkušenj nasilja in spolnih zlorab med intervjuvanimi in s tem potrebo po večji senzibilizaciji strokovnjakov za ta vprašanja kot tudi potrebo po varnih prostorih za ženske, ki doživljajo nasilje. Ugotovitve so strnili v zaključni izdelek z naslovom »Dolgoročna vizija služb ...«, ki se zavzema za postopno deinstitucionalizacijo, uporabo že obstoječih in navadnih virov, namenjenih vsem občanom, odmik od »posebne obravnave«, razvoj difuznih služb, povečanje terenskega dela in prisotnost strokovnjakov na terenu, individualno načrtovanje in financiranje, podporo uporabniške solidarnosti, zaščito pravic in restitucija krivic, kontekstualne metode dela in kulturno in spolno senzibilnost.

Pomembnejše objave:

- LAMOVEC, Tanja, FLAKER, Vito. Ali v Sloveniji potrebujemo zagovorništvo?. **Soc. delo**, 1993, 32, št. 3/4, str. [31]–38. [COBISS.SI-ID: 73490688]
- LAMOVEC, Tanja, FLAKER, Vito. Kaj je duševna bolezen?. **Soc. delo**, 1993, let 32, št. 3/4, str. [87]–92, ilustr. [COBISS.SI-ID: 73493248]
- FLAKER, Vito. Zagovorništvo v akciji – proces emancipacije. **Soc. delo**, 1993, let. 32, št. 3–4, str. [39]–51. [COBISS.SI-ID: 8549]
- FLAKER, Vito. Duševno zdravje in socialno delo = Mental health and social work. **Soc. delo**, 1993, let. 32, št. 5/6, str. 29–39. [COBISS.SI-ID: 2327769]

- FLAKER, Vito. On the values of normalisation. **Care place**, 1994, let. 1, št. 3, str. 225–230. [COBISS.SI-ID: 67941]
- ZAVIRŠEK, Darja. Psihiatrični oddelek med boleznijo in njeno kulturno manifestacijo: študija primera (I). **Soc. delo**, 1994, let. 33, št. 1, str. 39–49. [COBISS.SI-ID: 92005]
- ZAVIRŠEK, Darja. Psihiatrični oddelek med boleznijo in njeno kulturno manifestacijo: študija primera (II). **Soc. delo**, 1994, let. 33, št. 2, str. 99–106. [COBISS.SI-ID: 91493]
- ZAVIRŠEK, Darja. Psihiatrični oddelek med boleznijo in njeno kulturno manifestacijo: študija primera (III). **Soc. delo**, 1994, let. 33, št. 3, str. 217–225. [COBISS.SI-ID: 90981]
- ZAVIRŠEK, Darja. Psihiatrični oddelek med boleznijo in njeno kulturno manifestacijo: študija primera (IV). **Soc. delo**, 33, št. 4 (1994) str. 301–308. [COBISS.SI-ID: 391261]
- ZAVIRŠEK, Darja. Psihiatrični oddelek med boleznijo in njeno kulturno manifestacijo: študija primera V. **Soc. delo**, 33, št. 5 (1994) str. 407–414. [COBISS.SI-ID: 543837]
- ZAVIRŠEK, Darja. **Ženske in duševno zdravje: o novih kulturah skrbi**, (Zbirka Ženske in duševno zdravje, knj. 1). Ljubljana: Visoka šola za socialno delo, 1994. 333 str. [COBISS.SI-ID: 37366272]
- FLAKER, Vito. Vizija služb za ljudi z dolgotrajnimi psihosocialnimi stiskami. **Soc. delo**, 1995, let. 34, št. 6, str. 419–426. [COBISS.SI-ID: 16484957]
- FLAKER, Vito, LESKOŠEK, Vesna. Vpliv študija duševnega zdravlja v skupnosti na socialno delo na področju duševnega zdravlja. **Soc. delo**, 1995, let. 34, št. 6, str. 395–400. [COBISS.SI-ID: 16483933]
- FLAKER, Vito. Norost pred norišnicami. **Altra (Ljubl.)**, pomlad 1995, letn. 1[!], št. 2, str. 6. [COBISS.SI-ID: 110282240]
- FLAKER, Vito. The birth of total institution and the rationalisation of charity in the age of reason. *Perspect. soc. work*, Sep. 1995, vol. 1, št. 5, str. 159–168. [COBISS.SI-ID: 16510301]
- FLAKER, Vito. V prvi vrsti smo ljudje ali kakšno zakonodajo potrebujemo. **Altra (Ljubl.)**, 1996, 1, št. 3/4, str. 31. [COBISS.SI-ID: 10769722]
- FLAKER, Vito. **Odpiranje norosti: vzpon in padec totalnih ustanov**, (Oranžna zbirka). Ljubljana: Založba /cf., 1998. 269 str. ISBN 961–6271–05–9. [COBISS.SI-ID: 79770368]
- UREK, Mojca. Od feministične socialne akcije k feminističnemu socialnemu delu. **Soc. delo**, 1997, let. 36, št. 5/6, str. 383–397. [COBISS.SI-ID: 18032477]
- UREK, Mojca. Vprašanje materinstva v teoriji in praksi feminističnega socialnega dela v ženski svetovalnici = Motherhood issue in feminist social work theory and practice in women's counselling project. **Zdrav. vars.**, 1998, letn. 37, št. 3/4, str. 163–169. [COBISS.SI-ID: 7901145]

UREK, Mojca. Vsak ima svoj hendikep: diktatura vitkosti. *AWOL, Časop. soc. štud.*, 1998, let. 4, št. 1–2, str. 81–90. [COBISS.SI-ID: 203877]

LAMOVEC, Tanja. Razvoj zagovorništva za uporabnike psihiatrije v Sloveniji. *Soc. delo*, 1997, let. 36, št. 1, str. 53–60. [COBISS.SI-ID: 111205]

LAMOVEC, Tanja. **Psihosocialna pomoč v duševni stiski**. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo, 1998. 453 str., graf. prikazi. ISBN 961–90257–6–8. [COBISS.SI-ID: 79596032]

1996

Principi dobre prakse v psihosocialnih službah na področju dela z ljudmi, ki imajo težave z duševnim zdravjem

Vodja raziskave: Darja Zaviršek

Sodelavke in sodelavci: strokovnjakinje in strokovnjaki, ki delajo na psihosocialnem področju, prostovoljke in prostovoljci s področja socialnega dela, uporabnice in uporabniki, ki iščejo podporo in pomoč v različnih psihosocialnih službah (predvsem uporabnice in uporabniki dveh nevladnih skupin: ALTRE in MODRE), študentke in študenti Visoke šole za socialno delo Ljubljana, Margaret Page in Nuala Lordan.

Visoka šola za socialno delo 1996, 2 + 156 str.

Raziskava se je omejila na tiste inovacije v socialnem delu na področju duševnega zdravja in dela z ženskami, katerih značilnost je, da temeljijo na potrebah ljudi, na zagovorništvo, socialni krepitevi in pravicah uporabnikov in da iščejo take oblike pomoči, v katerih ljudje kar v največji meri ohranijo nadzor nad svojim življenjem. Namen raziskave je bil odkriti, kaj pomenijo principi dobre prakse za socialne delavke in delavce in kolikšni so njihovi občutki moči oz. nemoči pri delu. V raziskovalnem projektu je bila uporabljena kvalitativna raziskava. Podatki so bili zbrani s pomočjo vprašalnikov, ki so jih raziskovalci razposlali med socialne delavke in delavce, zaposlene v državnih, karitativnih, profitnih in neprofitnih socialnovarstvenih službah. Vprašalniki so vsebovali odprta vprašanja. Ugotovitve raziskave so, da socialne delavke in delavci v okviru dobre prakse pojmujejo situacije, ko obstajajo pogoji za kvalitetno delo v ustanovi v formalnem in zakonodajnem smislu, ko obstajajo v ustanovi dobri medkolegialni odnosi in podpora, ko ima delavka poleg strokovnega znanja tudi osebnostne značilnosti, s katerimi se obrača na uporabnike, ko so spoštovane pravice oseb in ko so lahko v vlogi zagovornic/zagovornikov. Raziskava je pokazala tudi, da obstajajo velike razlike med principi, ki govorijo o predstavah socialnih

delavk in delavcev v zvezi s kvalitetnim delom, prav tako o vrednotah in v zvezi z dejansko prakso. Večina socialnih delavk in delavcev ima pogosto pri delu občutke nemoči. Manj nemoči občutijo tiste socialne delavke in delavci, ki sodelujejo kot prostovoljke/prostovoljci pri nekaterih socialnih inovacijah. Del projektnega raziskovanja so sestavljale tudi tri vrste socialnih inovacij: (a) krizni tim za osebe v globoki psihični stiski, katerega oblikovanje in delovanje je sledilo ugotovitvam tujih raziskav, da je opogumljajoče in varno okolje ključnega pomena za izhod iz krize, (b) oblikovanje asertivnega treninga za strokovnjakinje in uporabnice psihosocialnih služb in (c) oblikovanje samousmerjajoče skupine za samopomoč. Raziskovalni projekt je potekal vse leto 1995, nekateri projekti (skupina za samopomoč, projekt krizni tim, delo v vzpostavljenimi mrežami, mednarodno sodelovanje) pa so potekali tudi po tem, ko se je raziskovalni projekt zaključil.

Pomembnejše objave:

ZAVIRŠEK, Darja. Krizni tim kot oblika preprečevanja psihiatrične hospitalizacije. **Soc. delo**, 1997, let. 36, št. 2, str. 101–110. [COBISS.SI-ID: 100453]

ZAVIRŠEK, Darja. Diskurzi o nasilju in pomoči. **Soc. delo**, 1997, let. 36, št. 5/6, str. 329–345. [COBISS.SI-ID: 18031197]

ZAVIRŠEK, Darja. Developing culturally sensitive mental health services in Slovenia and the role of social innovation in the process of change. V: **Social work education. Advancing human rights: final report of the EASSW European seminar, Lisbon, 30 of April, 1 and 2 of May 1995**. Lisboa, 1997: European Association of Schools of Social Work, str. 257–259. [COBISS.SI-ID: 667237]

1996

Vpliv bivanja v stanovanjski skupnosti na socialno funkcioniranje oskrbovancev v primerjavi z bivanjem v psihiatrični bolnišnici

Vodja raziskave: Gabi Čačinovič Vogrinčič

Sodelavke in sodelavec: Vesna Švab, Igor Pavel,
Špela Zgonc, Bernarda Konjar

Visoka šola za socialno delo, 1996, loč. pag.

Pilotna raziskava je bila izdelana z dvema ciljema: (1) v tradiciji akcijskega raziskovanja omogočiti uporabnikom psihiatrije varno bivanje izven psihiatrične bolnice, torej vzpostaviti mrežo ljudi, ki bo to omogočila, in (2) izdelati in preskusiti metodologijo (anketni vprašalnik), s katero je mogoče dobiti podatke o funkcioniranju v stanovanjski skupini. Teoretsko se raziskava opira na kontekst socialnega dela (Lüssi, de Vries) in je zanj tudi izdelana. Namen vprašalnika, katerega metodološka ustreznost je bila preskušena v tem pilotskem projektu, je bil pridobiti podatke glede ovrednotenja vpliva vključitve oseb z izkušnjo psihiatrične bolezni v urejeno bivalno okolje po naslednjih vidikih: psihiatrični simptomi, funkcioniranje na področju osnovne skrbi zase, vedenje, socialni stiki in zadovoljstvo z življenjem. Anketiranih je bilo pet oseb po trikrat v obdobju šestih mesecev. Poskusna izvedba je potrdila ustreznost izbrane metodologije za nadaljnje raziskovanje, hkrati pa je že prva analiza pokazala, da so teme v stanovanjski skupnosti dejansko drugačne kot v zavodih in bolnišnicah. V ospredje stopijo samostojna skrb zase, življenje v skupnosti, iskanje zaposlitve, hkrati pa se izkaže, da tudi v stanovanjski skupnosti ostaja težavna naloga ustvariti uporabnikom pot v vsakdanji svet ljudi. Drugi del pilotne raziskave je poročilo socialne delavke, ki je skoraj dve leti in pol delala z dvema mladima ženskama z izkušnjo hospitalizacije v psihiatrični ustanovi, o ustvarjanju možnosti za življenje zunaj psihiatrične bolnice. V tem obdobju jima je pomagala vzpostaviti osnovne življenjske razmere (stanovanje, možnost

zaslužka), podprla ju je pri učenju vsakodnevnih življenjskih veščin in okoli njiu pomagala vzpostaviti socialno mrežo. Ena od obeh žensk se v obdobju, ki ga zajema poročilo, ni več vrnila v psihiatrično ustanovo, medtem ko je bila druga nekajkrat hospitalizirana. Opis tega obdobja je pokazal na izjemno kompleksnost vzpostavljanja poti v vsakdanje življenje, na kateri opore ne potrebujejo samo uporabniki, pač pa tudi strokovnjaki, socialni delavci, ki jim pomagajo.

Pomembnejša objava:

ŠVAB, Vesna. Analiza uspešnosti skupnostnih služb na območju mesta Ljubljana: poročilo o raziskavi. **Soc. delo**, april 1997, let. 36, št. 2, str. 111-124. [COBISS. SI-ID: 107365]

1996

Notranji dialog v družini in razvijanje socialnih mrež za pomoč družinam v krizi v Sloveniji

Vodja raziskave: Bernard Stritih

Sodelavki in sodelavca: Gabi Čačinovič Vogrinčič, Miran Možina, Lea Šugman Bohinc, Jože Ramovš

Visoka šola za socialno delo, 1996, 301 str.

Obstojnost družine, torej njena viabilnost, sposobnost preživetja, in njena notranja stabilnost v sodobnosti ni nekaj samoumevnega, kot je to veljalo za obdobja, v katerih družbene spremembe niso bile tako hitre v primerjavi z informacijsko oziroma postindustrijsko dobo. Tako v sodobnosti skorajda ni družine, ki zaradi sprememb v sodobnem načinu življenja ne bi preživela ene ali več kriz. Te ob slabostih notranjega družinskega dialoga praviloma razkrijejo tudi pomanjkljivosti socialnih podpornih mrež, od tistih, ki delujejo na področju vzgoje in varstva otrok, do služb socialnega varstva, ki naj bi družinam v krizah pomagale. Raziskava izhaja iz ugotovitve, da v Sloveniji na področju institucionalne pomoči družinam prevladuje t. i. statični oziroma patološko-diagnostični, kavzalni model socialne pomoči, ki pasivizira klientski sistem in mu odvzema kompetenco za samopomoč in samoorganizacijo. Cilj projekta je razvijanje t. i. dinamičnega oziroma funkcionalno-problemskega modela socialne pomoči, ki službam omogoča spodbujati notranji dialog klientskega sistema v smeri aktiviranja lastnih virov in podporne socialne mreže, torej samopomoči in samoorganiziranja. Pričakovanje, da bi bilo mogoče povsem preoblikovati statični model v dinamičnega, je ne-realistično, zato je cilj projekta razvijanje sodelovanja, dopolnjevanja in korigiranja med institucionalnim sektorjem (kjer prevladuje statični model) in izveninstitucionalnim sektorjem (kjer prevladuje dinamični). Raziskava je zastavljena metodološko pluralno, pri čemer prevladujeta dva pristopa. Najprej kvalitativna računalniška analiza tekstov (Gabek), ki so nastali v anketi esejskega tipa o problemih mladih družin med študenti socialnega dela in sodelavci Karitas. Drugo skupino metod pa lahko

uvrstimo med akcijska raziskovanja, ki so vključevala delo sodelavcev raziskave pri konkretnih postopkih na CSD, organizacijo seminarjev, prostovoljnih taborov, supervizij ipd. Tako je nastalo bogato gradivo za analizo, hkrati pa so bile aplicirane metode, ki razvijajo dinamični model socialne pomoči.

Pomembnejše objave:

- MESEC, Blaž, ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Analiza kronoloških in interakcijskih vzorcev: kvantitativna analiza na primeru socialnega dela z družino. **Soc. delo**, 1996, let. 35, št. 2, str. 89–114. [COBISS.SI-ID: 16647773]
- ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Socialno delo z družino: prispevek k doktrini. **Soc. delo**, 1996, let. 35, št. 5, str. 395–401. [COBISS.SI-ID: 103269] .
- ŠUGMAN BOHINC, Lea. Pojmovanje zavesti in zaznave v jeziku kibernetike II. reda. **Psihol. obz. (Ljubl.)**, december 1996, vol. 5, št. 4, str. 61–71. [COBISS.SI-ID: 9138530]
- ŠUGMAN BOHINC, Lea. Kibernetika svetovalnega in terapevtskega razgovora. **Psihol. obz. (Ljubl.)**, december 1998, vol. 7, št. 4, str. 81–94. [COBISS.SI-ID: 18959709]
- ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi, ŠUGMAN BOHINC, Lea. Učinkovitost (uspešnost) razgovora v socialnem delu z družino. **Soc. delo**, 2000, letn. 39, št. 3, str. 175–189. [COBISS.SI-ID: 327781]

1997

Strategije socialne pomoči

Zaključno poročilo o rezultatih opravljenega znanstvenoraziskovalnega dela na področju aplikativnega raziskovanja

Vodja raziskave: Bernard Stritih

Visoka šola za socialno delo, 1997, 48 str.

Cilj projekta je bil preveriti izhodiščno hipotezo, da se v socialnih službah pojavljata dva modela pomoči: trdi (model A), pri katerem oblike pomoči, intervencij in skrbstvenih ukrepov izhajajo iz predpostavljene patologije in v težjih primerih vodijo do perpetuiranja težav (v posameznih primerih do stopnjevanja), in mehki (model B), pri katerem socialna služba deluje dinamično, to pomeni, da s svojimi oblikami pomoči, intervencij in skrbstvenih ukrepov podpira klienta in njegov odnosni sistem v uspešnih oblikah samoorganiziranja in samopomoči. Z oblikami supervizijskega dela (supervizijska skupina za socialno delo z družinami, supervizija v Balintovih skupinah in supervizijsko delo s prostovoljnimi sodelavci) so v večini primerov dosegli bistven premik pomoči v smeri modela B. Razvili so metodične postopke in organizacijske oblike, ki so uporabne v strokovnih službah socialnega varstva.

Pomembnejše objave:

ZAVIRŠEK, Darja. Diskurzi o nasilju in pomoči. **Soc. delo**, 1997, let. 36, št. 5/6, str. 329–345. [COBISS.SI-ID: 18031197]

STRITIH, Bernard, MOŽINA, Miran. **Nova strategija pomoči v socialnem delu: študijsko gradivo za predmet teorije pomoči**. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo, 1998. 82 str., ilustr. [COBISS.SI-ID: 12931218]

STRITIH, Bernard. Na poti k avtonomiji socialnega dela kot stroke in znanosti. **Soc. delo**, 1998, let. 37, št. 3/5, str. 159–168. [COBISS.SI-ID: 94053]

STRITIH, Bernard, MOŽINA, Miran. Social work with psychiatric patients in Slovenia: the dialect between control strategy and strategy of help. **Dyn. Psychiatr.**, 2000, str. 299–311. [COBISS.SI-ID: 577125]

1998

Evalvacija socialnega dela z družinami na centrih za socialno delo

Nosilka raziskave: Gabi Čačinovič Vogrinčič

Sodelavke in sodelavci: Bernard Stritih, Lea Šugman Bohinc, Katja G. Šugman, Marinka Lipoglavšek, Irena Bizjak

Visoka šola za socialno delo, 1998, 139 str.

Prva naloga raziskave je bila eksplikacija konceptov teorije in prakse socialnega dela na področju urejanja stikov. Prispevek socialnega dela so analizirali kot pomoč in podporo v procesu transformacije družine po ločitvi in razvezi. Posebej je bila obdelana izhodiščna situacija v interakciji psihosocialne pomoči in pomen začetka dela na projektu. Pokazali so bistvo in pomen socialnega dela, ki razmeji in razloči socialno delo in pravno stroko na centru za socialno delo, razmeji center za socialno delo od pravosodnih institucij na institucionalni ravni, da bi bila mogoča optimalna koordinacija sodelovanja. Od ZZZDR socialno delo potrebuje zagotovilo, da ga bo mogoče opraviti v določenem in zagotovljenem času in prostoru. Druga naloga zajema študij primerov projekta urejanja stikov. Pri tem sta predstavljena in interpretirana dva programska sklopa. V prvem so proučeni koncept vzajemnega starševstva in možnosti, ki jih odpira socialnemu delu v projektu pomoči družinam v procesu transformacije. Drugi prikaže pomen vzpostavljanja takega delovnega odnosa, ki omogoča sodelovanje vseh udeleženih v problemu in s tem relativno trajne, dogovorjene rešitve. Tretja naloga je ta, da v socialno delo z družinami uvajajo koncept sprememb prvega in drugega reda v projektu transformacije družin po ločitvi oziroma razvezi. S svojim prispevkom želijo razširiti področje dela in omogočiti učinkovito pomoč in podporo ljudem. Kot posebno uporaben se kaže model Margaret Robinson, ki odgovarja konceptu sprememb drugega reda, upošteva kontinuiteto starševstva in »koristi otroka«, kar je mogoče razumeti šele v tem kontekstu.

Pomembnejše objave:

- ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Socialno delo z družino: prispevek konstruktivizma. **Soc. delo**, 1998, let. 37, št. 3/5, str. 225–228. [COBISS.SI-ID: 18685277]
- ŠUGMAN BOHINC, Lea. Kibernetika svetovalnega in terapevtskega razgovora. **Psihol. obz. (Ljubl.)**, december 1998, vol. 7, št. 4, str. 81–94. [COBISS.SI-ID: 18959709]
- ŠUGMAN BOHINC, Lea. Epistemologija socialnega dela, II. del. **Soc. delo**, december 1998, let. 37, št. 6, str. 417–440. [COBISS.SI-ID: 152165]
- ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Family social work: postmodern concepts for projects of help and cooperation: workshop 9. Paradigms of child welfare and work with children. V: European Association of schools for social work (EASSW), Conference in Helsinki, Finland, 10–13 June 1999. **European social work: building expertise for the 21st century: programme and abstract book**. [Helsinki: University of Helsinki, Department of Social Policy, 1999], str. 45. [COBISS.SI-ID: 540517]
- ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Vzpostavitev in ohranjanje svetovalnega odnosa: postmoderno v terapiji in svetovanju. **Psihol. obz. (Ljubl.)**, 2000, letn. 9, št. 2, str. 81–86. [COBISS.SI-ID: 357989]
- ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi, ŠUGMAN BOHINC, Lea. Učinkovitost (uspešnost) razgovora v socialnem delu z družino. **Soc. delo**, 2000, letn. 39, št. 3, str. 175–189. [COBISS.SI-ID: 327781]
- ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Prispevek socialnega dela v postopkih iz razmerij med starši in otroki. **Pravosod. bilt.**, 2000, letn. 21, [št.]4, str. 31–33. [COBISS.SI-ID: 114706176]
- ŠUGMAN BOHINC, Lea. Kibernetika spremembe in stabilnosti v kontekstu svetovalnega in terapevtskega dela s klientskim sistemom. **Psihol. obz. (Ljubl.)**, 2000, letn. 9, št. 2, str. 87–101. [COBISS.SI-ID: 359525]
- ŠUGMAN BOHINC, Lea. Kibernetika spremembe in stabilnosti. **Soc. delo**, 2000, letn. 39, št. 2, str. 93–107. [COBISS.SI-ID: 294757]

1998

Evalvacija preventivnih programov centrov za socialno delo 1995–1998

Vodja raziskave: Blaž Mesec

Sodelavka in sodelavci: Milko Poštrak,
Nino Rode, Bojan Kern, Nika Cigoj Kuzma

Visoka šola za socialno delo, 1998, 217 str.

Namen raziskave je bil oceniti uspešnost in učinkovitost preventivnih programov centrov za socialno delo na področju RS, ki jih podpira ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Zaradi časovnih omejitev je bila izvedena metaevalvacija petih programov, pri katerih so bile predhodno že izvedene samoevalvacije: program prostovoljnega dela za različne kategorije uporabnikov, projekt učno-vzgojne pomoči učencem osnovnih šol, program pomoči ogroženim družinam, projekt skupine samopomoči za duševno bolne in projekt mladinskih delavnic. Za namen metaevalvacije je bil uporabljen model kompleksne tridimenzionalne »evalvacijske mreže«, ki upošteva evalvacijo vloženega napora, procesa, doseganja ciljev in nenamernih učinkov, na individualni, skupinski in organizacijski ravni pri izvajalcih in uporabnikih. Konstruiran je bil merski instrument, sestavljen iz ocenjevalnih lestvic za dimenzije vložka, ciljno usmerjenost, kvaliteto izvedbe, uspešnosti, učinkovitosti in vpliva na delovanje organizacije. Raziskava ugotavlja, da projekti segajo na vse tri ravni preventive. Vodijo jih strokovno ustrezno usposobljeni kadri, ki se opirajo na strokovno znanje, vključujejo prostovoljce, dejavnosti v njih potekajo redno, uporabniki pa izražajo zadovoljstvo, občutek sprejetosti in napredovanja pri urejanju problematike. Projekti so pomemben vir energije in motivacije za vodje, izvajalce in uporabnike in ugodno vplivajo na celotno organizacijo, v okviru katere se izvajajo. Pretežno na mnenja uporabnikov, izvajalcev in analizo procesa oprta metaevalvacija ugotavlja, da so rezultati na večini dimenzij ugodni in da projekti kot viabilne družbene enote že s svojim obstojem pomembno prispevajo k vključevanju ogroženih populacij. Predlagana je nadaljnja

podpora tem projektom in metodološko boljše načrtovane in izvedene samoevalvacije. Raziskava je bila prva obsežnejša sistematična evalvacija socialnega dela pri nas.

Pomembnejši objavi:

MESEC, Blaž, POŠTRAK, Milko, RODE, Nino, KERN, Bojan, CIGOJ-KUZMA, Nika. Evalvacija preventivnih programov centrov za socialno delo 1995–1998. **Soc. delo**, 1999, let. 38, št. 3, str. 135–150. [COBISS.SI-ID: 211557]

MESEC, Blaž. Evaluation of social work programmes: application of a qualitative evaluation procedure (COMQUE) to programmes of social prevention. V: **European association of schools of social work: theoretical approaches in social work education: approches théoriques dans l'éducation du travail social: conference in Łódź, Poland, June 7–9, 2001**. Łódź: European Association of schools of social work conference, 2001. [COBISS.SI-ID: 1398885]

1998

Izobraževalni programi v rejništvu

Vodja raziskave: Gabi Čačinovič Vogrinčič

Sodelavke: Maksimiljana Mali, Nataša Banko,
Alenka Savnik, Branka Knific, Bronislava Repotočnik

Visoka šola za socialno delo, 1998, 31 str.

V študiji sta izdelana dva samostojna predloga izobraževalnih programov v rejništvu. Prvi je program tem in vsebin priprave bodočih rejnikov in rejnic oziroma rejniških družin na rejništvo. Drugi je predvidoma obvezni program kontinuiranega izobraževanja rejnikov in rejnic, ki prinaša tudi potrdilo o ustreznih znanjih. Projekt oblikovanja izobraževalnih programov temelji na dolgoletnih izkušnjah socialnih delavk v rejništvu in na novi paradigmi socialnega dela. Temeljni koncept je individualna projektna skupina, ki pomeni, da se v socialnem delu oblikuje in vzdržuje transparenten projekt za vsakega otroka, ki mu zagotavlja pomoč in sodelovanje na poti v življenje. Kompleksne probleme tako rešujejo vsi udeleženi v skupini: rejniki, rejenci, matična družina in socialna služba. Program usposabljanja bodočih rejniških družin je sestavljen iz petih tem in vsebin izobraževanja, eksplicirana sta namen in organizacija izobraževanja. Vsebine obsegajo predstavitev rejništva skozi njegov zgodovinski razvoj, njegovo organizacijo v sodobnosti in pravni okvir njegovega delovanja, sklop o družini in njenih potrebah, sklop o čustvenih potrebah otrok s poudarkom na rejencih, sklop o odnosih med matično družino rejenca in rejniško družino s posebnim poudarkom na rekonstrukciji družine, predvideno pa je tudi zaključno srečanje, namenjeno refleksiji udeležениh parov o opravljenem delu in evalvaciji izobraževalnega programa. Izobraževalni program je sestavljen iz predavanj, enako pomembne pa so tudi delavnice, ki zahtevajo aktivno sodelovanje udeležencev. Program kontinuiranega izobraževanja v rejništvu obsega tri vsebinske sklope: družina in vzgoja, življenje v rejniški družini in socialno delo – izobraževanje za sodelovanje v projektih socialnega dela. Izvedba predvideva tako predavanja kot

delavnice. Predvideno je, da je izobraževanje za rejnike obvezno in ovrednoteno z javno veljavnim potrdilom.

Pomembnejša objava:

ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Prispevek socialnega dela v postopkih iz razmerij med starši in otroki. **Pravosod. bilt.**, 2000, letn. 21, [št.]4, str. 31–33. [COBISS. SI-ID: 114706176]

1998

Postopek posvojitve

Vodja raziskave: Pavla Rapoša Tajnšek

Sodelavke: Gabi Čačinovič Vogrinčič, Vida Milošević Arnold, Metoda Bole, Anita Kovačec, Nataša Radonjič, Vlasta Rozman, Mojca Mikolič, Sabina Rajšelj.

Avtorice dodatnih primerov: Marija Šauperl, Elvira Zorko, Vesna Žigante

Visoka šola za socialno delo, 1998, 143 str.

Cilj raziskave je bil proučiti teoretske koncepte in pravne vidike na področju posvojitve ter njihovo uveljavljanje v delu centrov za socialno delo in drugih akterjev na področju posvojitve v Sloveniji. Raziskava je kvalitativna, zasnovana kot prikaz in sinteza preteklih raziskav na področju posvojitve (zlasti diplomskih nalog na Visoki šoli za socialno delo) in izbranih študijev primerov iz prakse centrov za socialno delo in drugih akterjev, ki se vključujejo v postopke posvojitve: socialnega dela v ginekološki kliniki oz. porodnišnici, materinskih domov, rejniških družin in društva posvojiteljskih družin Deteljica. Raziskava je pokazala, da so strokovni delavci vodili postopke posvojitve predvsem po administrativni poti in da je bila praksa centrov za socialno delo in drugih strokovnih služb premalo občutljiva do potreb vseh udeležencev v postopkih posvojitve: posvojenih otrok, še posebej nekoliko starejših otrok, bioloških staršev, zlasti mater, ki oddajo otroke v posvojitve, rejniških družin, v katerih so živeli otroci do posvojitve, in posvojiteljev, ki niso imeli ustreznih priprav na to specifično obliko družinske situacije. Iz študija primerov izhaja, da osnovna ovira za pomanjkljivo strokovno prakso niso bile že takrat deloma preživele določbe zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, temveč nepoznavanje in neupoštevanje sodobnih strokovnih konceptov in metod v praksi socialnega dela. Posvojitve so zaradi krajevne pristojnosti izvajali skoraj vsi centri za socialno delo, čeprav so večinoma imeli le po nekaj primerov na leto ali morda po en primer vsakih nekaj let. Strokovni delavci, ki izvajajo posvojitve, zvečine

niso imeli dovolj specializiranega znanja in izkušenj na tem področju ali pa tega znanja niso ustrezno prenašali v prakso (tudi zaradi objektivnih ovir); vse to je negativno vplivalo na upoštevanje potreb udeležencev in kakovost storitev v postopkih posvojitve. Rezultate raziskave je raziskovalna skupina poslala ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve in socialnim delavcem na strokovnih srečanjih.

Pomembnejša objava:

RAPOŠA-TAJNŠEK, Pavla, MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida, ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi, ROZMAN, Vlasta, RADONIČ, Nataša, BOLE, Metoda, KOVAČEC, Anita, MIKOLIČ, Mojca, RAJŠEL, Sabina. Postopki, organizacija in standardi na področju posvojitve. **Soc. delo**, februar 2002, letn. 41, št. 1, str. 1-41. [COBISS.SI-ID: 21117021]

1998

Strategija in evalvacija socialnega dela

Nosilec raziskave: Bernard Stritih

Sodelavec: Miran Možina

Visoka šola za socialno delo, 1998, 188 str.

Namen raziskave je pokazati, da socialni delavci v praksi pomoči ravnajo po dveh implicitnih teorijah, ki izhajata iz nereflektirane življenjske filozofije. Strategija A, ki so jo poimenovali »kontrolna strategija«, izhaja iz kavzalnega mišljenja, ni imuna za uporabo prikritih ali odkritih groženj in je po svoji logiki neprožna. Strategijo B so poimenovali »strategija pomoči«; izhaja iz pragmatično-realističnega mišljenja in podpira prožno iskanje novih možnosti urejanja neobvladljive kompleksnosti. V drugem poglavju avtorja osvetlita vplive različnih družbenih dejavnikov na oblikovanje obeh navedenih strategij in na možnosti preseganja kontrolne strategije. V empiričnem delu raziskave so prikazani trije primeri iz sočasne prakse pomoči s socialnim delom. Vsi trije primeri so prikazani zelo podrobno. Z analizo primerov avtorja skupaj s socialnima delavcema ugotavljata prevladovanje ene strategije in iščeta možnosti prehoda v uporabo strategije B. Raziskava je uporabna kot primer beleženja in prikazovanja zelo raznovrstnih interakcij klientskih sistemov z izvajalci pomoči. Raziskava ponuja metodična znanja za uporabo strategije B; obenem tudi kaže na nevarnosti, ki se skrivajo v upravno administrativnem ukrepanju socialnih služb, in na možnosti aktivnih praktičnih načinov strokovnega delovanja.

Pomembnejše objave:

STRITIH, Bernard. Na poti k avtonomiji socialnega dela kot stroke in znanosti. **Soc. delo**, 1998, let. 37, št. 3/5, str. 159–168. [COBISS.SI-ID: 94053]

MOŽINA, Miran, STRITIH, Bernard. Balintove skupine za socialne delavce. **Soc. iz-ziv**, 1999, letn. 5, št.10, str. 44–45. [COBISS.SI-ID: 3204709]

STRITIH, Bernard, MOŽINA, Miran. Social work with psychiatric patients in Slovenia: the dialect between control strategy and strategy of help. **Dyn. Psychiatr.**, 2000, str. 299–311. [COBISS.SI-ID: 577125]

- STRITIH, Bernard, MOŽINA, Miran. Narcistične motnje, duševne krize in ekološka suportivna pomoč v starosti. **Soc. delo**, avg./okt. 2000, letn. 39, št. 4/5, str. 263–286. [COBISS.SI-ID: 129308416]
- STRITIH, Bernard. Ekološko suportivna pomoč osebam s psihiatričnimi diagnozami. V: ŠVAB, Vesna (ur.). **Vloga psihoterapije pri skrbi za osebe s psihotičnimi motnjami**. Ljubljana: Šent, 2000. [COBISS.SI-ID: 750693]

1998

Ulično delo – metoda socialnega dela

Vodja raziskave: Bernard Stritih

Sodelavki in sodelavci: Miran Možina, Simona Žnidarec Demšar, Leonida Kobal, Matjaž Medvešček, Martin Lisec

Visoka šola za socialno delo, 1998, 228 str.

Raziskovalni tim si je zadal nalogo prikazati delovanje treh projektov izvajanja »uličnega dela« v Sloveniji: Odmev, Skala in Alpin. Raziskava naj bi rabila nadaljevanju razvoja in širjenju teh oblik dela v Sloveniji, medsebojnemu poznavanju, mednarodni koordinaciji in sodelovanju med različnimi projekti, pomemben del pa je ustvarjanje mostu med teorijo in prakso. Uporabljena je metoda komparativnega študija vseh treh projektov kot primerov uličnega dela. Dosledno je uporabljena metodologija kvalitativnega raziskovanja. Raziskava je pokazala podobnosti obravnavanih projektov; oblike dela v vseh treh projektih so primerljive s podobnimi aktivnostmi v tujini. Skupna značilnost je, da prostovoljni in poklicni sodelavci stopajo na področje tveganja, kjer se morajo ločiti od svojih teoretskih predpostavk in se odpreti – prisluhniti – dejanskemu dogajanju med mladimi v socialno degradiranih okoljih. Edino jamstvo gotovosti in varnosti sodelavcev je njihovo sprejemanje in konstruktivno ocenjevanje drugačnosti. Ulični delavci so po eni strani izvajalci projektov, zaupanje v smiselnost in etično utemeljenost projekta jim daje osebno gotovost; po drugi strani so ulični delavci soljudje oseb, ki jih srečajo na ulici in jim prav kot soljudje prebujajo zaupanje, ki se mu ne smejo izneveriti. Celostno razumevanje ljudi in razmer, v katerih živijo, se gradi pozneje v procesu supervizije in skupinske evalvacije vseh, tudi negativnih učinkov akcije.

Pomembnejše objave:

STRITIH, Bernard. Pomoč mladim za odnose, v katerih se lahko potrjuje oseba in človeške vrednote. V: BALIGAČ, Andrej (ur.). **Mladi, ulica, prihodnost: zbornik predavanj: mednarodni seminar**. Ljubljana: Salve, 1998. [COBISS.SI-ID: 744293]

ŽNIDAREC DEMŠAR, Simona. **Model uličnega dela v nevladni organizaciji Skala:**
[predavanje na] **Posvet o uličnem delu**, *Ljubljana, 9. februar 1999*. Ljubljana,
1999. [COBISS.SI-ID: 2458469]

ŽNIDAREC DEMŠAR, Simona. **Skupnostni pristop v socialnem delu:** [predavan-
je na] **Posvet o uličnem delu**, *Ljubljana, 9. februar 1999*. [COBISS.SI-ID:
2458213]

1999

Oblike bivanja za odrasle ljudi, ki potrebujejo organizirano skrb in podporo

Analiza in predlog ukrepov

Vodja raziskave: Vito Flaker

Sodelavke in sodelavci: Nino Rode, Iztok Jurančič, Marjan Vončina, Jelka Škerjanc, Andreja Kavar Vidmar, Darja Zaviršek, Andrej Kastelic, Petra Videmšek, Jelka Zorn, Darja Zupančič, Mihael Cigler, Jože Šircelj

Visoka šola za socialno delo, 1999, 179 + 26 str.

Namen raziskave je oceniti potrebe po različnih oblikah služb v mestni občini Ljubljana na osnovi kvalitativnih in kvantitativnih kazalcev o tem, kakšne so potrebe ranljivih skupin v Ljubljani, kakšne službe obstajajo in kako naj poteka nadaljnji razvoj različnih oblik oskrbe ranljivih skupin. Ranljivo skupino ljudi predstavljajo občani mestne občine, ki potrebujejo kontinuirano in organizirano dolgotrajno oporo in pomoč za samostojno življenje v skupnosti, in sicer osebe z demenco, ljudje s težavami v duševnem zdravju in ljudje z intelektualnimi in telesnimi ovirami, osebe s kombiniranimi potrebami in ljudje, ki trpijo nasilje. Rezultati kažejo, da so te osebe nameščene v posebne socialne zavode po vsej Sloveniji, saj v osrednjem delu Slovenije ni posebnega socialnega zavoda. V primeru, da bi se vsi vrnili na območje občine stalnega bivališča, bi v ljubljanski mestni občini potrebovali mrežo različnih služb, ki bi učinkovito zadovoljevale njihove potrebe. Zaradi obstoječe mreže služb morajo uporabniki uporabljati različne vrste in oblike služb. Žal pa obstajajo precejšnje razlike med obstoječimi službami za osebe z demenco in ljudi z dolgotrajnimi duševnimi stiskami. Osebe z demenco imajo največ možnosti za institucionalno varstvo, kjer pa obstaja kar velik razkorak med dejanskimi potrebami oseb z demenco in oblikami pomoči, saj storitve domov niso dovolj prilagojene posameznikom z demenco. Nekoliko boljša, čeprav nič manj zaskrbljujoča je situacija za ljudi z dolgotrajnimi duševnimi stiskami. Tisti, ki niso institucionalizirani

v posebne socialne zavode izven MOL, lahko na območju MOL kombinirajo pomoč različnih nevladnih organizacij, društev, a je ponudba storitev pri vseh dokaj podobna, prav tako pa tudi način dela in odnos do uporabnikov. Za zagotovitev potrebnih rešitev so potrebni organizacijski ukrepi in spremembe, uveljavitev novih metod in načel (paradigmatskih sprememb) in tudi splošnih strategij. Poleg tega nekateri odgovori obstajajo v neformalnih mrežah in ne zahtevajo nujno novih in organiziranih intervencij.

Pomembnejša objava:

FLAKER, Vito. Stanovanjske težave ljudi z dolgotrajnimi duševnimi stiskami in možne rešitve. V: MANDIČ, Srna (ur.). **Pravica do stanovanja: brezdomstvo in druga stanovanjska tveganja ranljivih skupin**. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo, 1999, str. 43–70. [COBISS.SI-ID: 2482789]

1999

Landscapes od Heroin Use in Slovenia – Harm Reduction Point of View

(Preliminary Research Report)

Vodja raziskave: Vito Flaker

Sodelavke in sodelavci: Vera Grebenc, Nino Rode, Janko Belin, Dragica Fojan, Alenka Grošičar, Ilonka Feher, Mateja Šantelj, Andrej Kastelic, Darja Zupančič, Zlato Merdanović

School for Social Work [Visoka šola za socialno delo], 1999, 72 str.

Raziskava je del projekta Phare »Zmanjševanje povpraševanja po droghah«, v katerega je bila vključena tudi Slovenija. Slovenija je skupaj s Češko in Makedonijo sprejela regionalni podprojekt »Zmanjševanje škode«. Raziskava temelji na metodi »hitra ocena in odgovor« (RAR), ki je instrumentarij, ki sta ga Stimms and Rhodes razvila za Združene narode. Glavnina gradiva, na katerega se opira raziskovalno poročilo, izhaja iz intervjujev z uživalci heroina, teme so predstavljene predvsem z vidika uživalcev in večkrat z njihovimi besedami. Raziskovalci so pri metodologiji, pri obdelavi in v besedilu dosledno upoštevali perspektivo uživalcev. Poročilo ne gradi enotne teorije uživanja heroina, temveč glede na zbrano gradivo ustvarja podobo uživanja in zemljevid praks uživalcev v Sloveniji. Teme, ki jih obravnava raziskava in so zajete v poročilu, so poznavanje in zaznavanje uživanja drog v širši skupnosti, dostopnost drog, zdravstvene posledice, nasilje, zaposlitev, stanovanje, stiki s sorodniki, druženje z vrstniki, kariera, razpečevanje drog, tveganja pri injiciranju in »overdose«, spolnost in droge, prostitucija in evalvacija služb. Pomemben rezultat raziskave je, da je pokazala socialne vidike zmanjševanja škode, saj so dosedanje strategije zmanjševanja škode poudarjale le zdravstvene vidike. Temeljni uporabljeni metodologiji sta bili akcijsko in kvalitativno raziskovanje.

Pomembnejše objave:

- FLAKER, Vito, GREBENC, Vera, RODE, Nino, BELIN, Janko, FOJAN, Dragica, GROŠIČAR, Alenka, FEHER, Ilonka, ŠANTELJ, Mateja, KASTELIC, Andrej, ZUPANČIČ, Darja, MERDANOVIČ, Zlato. Podobe uživanja heroina v Sloveniji z vidika zmanjševanja škode: preliminarno poročilo o raziskavi. **Soc. delo**, 1999, let. 38, št. 4–6, literatura: 341–393. [COBISS.SI-ID: 265317]
- GREBENC, Vera. Izobraževanje za terensko delo z uživalci drog. V: **Povzetki**. Ljubljana: Ministrstvo za zdravstvo Republike Slovenije, 1999, str. 82. [COBISS.SI-ID: 9049305]
- FLAKER, Vito. Družbene okoliščine uživanja drog. **Teor. praksa**, 1999, let. 36, št. 5, str. 809–819. <http://dk.fdv.uni-lj.si/tip/tip19995Flaker.PDF>. [COBISS.SI-ID: 246885]
- FLAKER, Vito. Etnografsko raziskovanje in zmanjševanje škode. V: **Povzetki**. Ljubljana: Ministrstvo za zdravstvo Republike Slovenije, 1999, str. 79. [COBISS.SI-ID: 9048537]
- FLAKER, Vito. Delo in stigma: socialna posledica uživanja heroina. **Odvisnosti (Ljubl.)**, maj 2000, letn.1, št. 1/2, str. 44–55. [COBISS.SI-ID: 394597]
- GREBENC, Vera. Ekspertiza na podlagi izkušnje in prepovedana vednost v pripovedih uživalcev drog. **Soc. delo**, april-avgust 2001, letn. 40, št. 2–4, str. 105–117. [COBISS.SI-ID: 405861]
- GREBENC, Vera. Ponesrečeni pobegi ujetnikov biografij. **Soc. delo**, 2001, letn. 40, št. 2–4, str. 151–158. [COBISS.SI-ID: 406373]
- FLAKER, Vito. Heroin use in Slovenia: a consequence or a vehicle of social changes. **European addiction research**, 2002, letn. 8, št. 4, str. 170–177. [COBISS.SI-ID: 769381]
- FLAKER, Vito. Harm reduction and structural change. V: **13th International Conference on the reduction of drug related harm Ljubljana, Slovenia: book of abstracts**. Ljubljana, 2002, str. 211. [COBISS.SI-ID: 2490725]
- FLAKER, Vito, GREBENC, Vera. Reduction of drug-related harm, Training and research. V: LOVREČIČ, Mercedes (ur.), KOSTNAPFEL-RIHTAR, Tatja (ur.). **Report to the EMCDDA by the REITOX National Focal Point the Republic of Slovenia drug situation 2001**, (Zdravstveno varstvo, Suplement, letn. 41). Ljubljana: Institut of Public Health of the Republic of Slovenia, 2002, str. 46. [COBISS.SI-ID: 974949]
- FLAKER, Vito. Drugs and transition: response. **Int. j. drug policy**. [Print ed.], 2002, letn. 13, št. 6, str. 469–470. [COBISS.SI-ID: 697557]
- FLAKER, Vito, BELIN, Jani, FOJAN, Dragica, GREBENC, Vera, KASTELIC, Andrej. **Živeti s heroinom**. (Oranžna zbirka). Ljubljana: Založba /cf., 2002. 2 zv., ilustr. ISBN 961–6271–29–6. ISBN 961–6271–44–X. [COBISS.SI-ID: 118685952]

GREBENC, Vera. Etnografija heroinske krize. V: LEŠNIK, Bogdan (ur.). **Lokalno – globalno – socialno: zbornik abstraktov**. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo, 2002, str. 67. [COBISS.SI-ID: 640869]

GREBENC, Vera. Expertise on the base of experience and the forbidden knowledge in the narrative of drug use. V: 13th International Conference on the Reduction of Drug Related Harm, Ljubljana, 3–7 March, 2002, Cankarjev dom – Ljubljana – Slovenia. **Book of abstracts**, (Odvisnosti). Ljubljana: International Harm Reduction Association, 2002, str. 199. [COBISS.SI-ID: 14429401]

1999

Organiziranost trženja neprofitnih organizacij z analizo uspešnosti trženja slovenskih neprofitnih organizacij s področja socialnega varstva

Nosilka raziskave: Marija Ovsenik

Visoka šola za socialno delo, 1999, 88 str.

Raziskava je imela namen ugotoviti stopnjo organiziranosti trženja slovenskih nepridobitnih organizacij. V teoretskem delu so predstavljene ugotovitve različnih strokovnjakov (N. Johnson, V. A. Pestoff, A. Evers, H. Winterberger), ki so proučevali organiziranost in delovanje nepridobitnega sektorja. V metodološkem delu so predstavljeni posamezni rezultati raziskave s pomočjo odgovorov na zastavljena vprašanja iz vprašalnika, skupaj s komentarji pridobljenih rezultatov. Rezultati raziskave jasno kažejo, da je slovenski nepridobitni sektor razdeljen na javni nepridobitni sektor, ki je v fazi tranzicije, in privatni nepridobitni sektor, ki se pri svojem ustanavljanju in razvoju ukvarja z velikimi začetnimi problemi delovanja in organiziranosti. Potrjene so bile hipoteze, da se v slovenskih NPO s trženjem ukvarjajo premalo usposobljeni ljudje, da slovenske NPO uporabljajo različne metode za nabiranje sredstev in da slovenske NPO slabo poznajo davčne olajšave in jih redko uporabljajo kot stimulacijo za nabiranje sredstev pri potencialnih donatorjih in sponzorjih.

Pomembnejše objave:

ČUFER, Anka, OVSENIK, Marija. Organizacija in menedžment v invalidskih podjetjih v Sloveniji. **Soc. delo**, 2002, let. 41, št. 3–4, str. 173–181. [COBISS.SI-ID: 574821]

OVSENIK, Marija, MEKINC, Janez. Uspešnost pridobivanja sredstev v nepridobitnih organizacijah. **Soc. delo**, 2002, let. 41, št. 3–4, str. 183–197. [COBISS.SI-ID: 575077]

- OVSENIK, Marija, MEKINC, Janez. Analiza organiziranosti trženja slovenskih nepridobitnih organizacij – rezultati raziskave. V: VUKOVIČ, Goran (ur.). 21. znanstvena konferenca o razvoju organizacijskih ved, Portorož, 27.–29. marec 2002. **Management in Evropska unija: zbornik konference z mednarodno udeležbo.** Kranj: Moderna organizacija, 2002, str. 238–247. [COBISS.SI-ID: 609125]
- MEKINC, Janez, OVSENIK, Marija. Organiziranost trženja v nepridobitnih organizacijah z analizo uspešnosti trženja slovenskih nepridobitnih organizacij. V: LOBNIKAR, Branko (ur.), ŽUREJ, Jurij (ur.). **Raziskovalno delo podiplomskih študentov v Sloveniji – novo tisočletje, Družboslovje in humanistika.** Ljubljana: Društvo mladih raziskovalcev Slovenije, 2001, str. 339–354. [COBISS.SI-ID: 519013]

1999

Učinkovitost razgovora v socialnem delu z družino (v interakciji psihosocialne pomoči)

Vodja raziskave: Gabi Čačinovič Vogrinčič

Sodelavka: Lea Šugman Bohinc

Visoka šola za socialno delo, 1999, 162 str.

Socialni delavci in delavke kot tudi drugi akterji na področju socialnega dela z družino uporabljajo številne smernice, utemeljene na strokovno-teoretskih okvirih systemskega socialnega dela, vendar je ta uporaba velikokrat delna, nereflektirana in pogosto preprejena z zdravorazumskimi pristopi. V praksi je tako meja med stroko socialnega dela in neformalnimi oblikami psihosocialne pomoči pogosto nejasna. Predmet raziskave so tisti temeljni vidiki, smernice in strategije socialnega dela z družino, ki vzpostavljajo in vzdržujejo značilni kontekst za učinkovito socialno delo, kot se po eni strani uresničuje v razgovoru v interakciji psihosocialne pomoči družinam na centrih za socialno delo kot tudi v supervizijskih razgovorih, povezanih s tem področjem socialnega dela. Za namene analize so bili zabeleženi oziroma posneti pogovori med socialnimi delavci in klienti na centrih za socialno delo in supervizijski razgovori na Visoki šoli za socialno delo. Transkribirani posnetki oziroma zapiski so bili analizirani s kvalitativno (deloma tudi kvantitativno) računalniško metodo Gabek Winrelan. Analiza zbranega gradiva je potrdila hipotezo, da se v praksi socialnega dela z družino oziroma znotraj socialnodelavskega razgovora prepleta raba konceptov socialnega dela z rabo splošnih oziroma zdravorazumskih resnic (truizmov), pri tem pa umanjka zlasti ključni element udejanjanja »znanja za ravnanje«, namreč jasno definiranje zelenih ciljev in uresničljivih korakov na poti k njim kot tudi preverjanje in utrjevanje sprejetih dogovorov. Raziskava je pokazala, da je tudi v prihodnje nujno spremljanje učinkovitosti socialnega dela z družino v analizi socialnodelavskih razgovorov. Predvsem pa je nujno doslednejše uvajanje supervizije socialnih delavcev kot učnega konteksta za metode, ki izboljšujejo učinkovitost socialnega dela z družino. Na podlagi rezultatov raziskave so bili

oblikovani predlogi sprememb na področju socialnega dela z družino kot tudi spremembe na področju supervizije socialnega dela.

Pomembnejše objave:

ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi. Family social work: postmodern concepts for projects of help and cooperation: workshop 9. Paradigms of child welfare and work with children. V: European Association of schools for social work (EASSW), Conference in Helsinki, Finland, 10–13 June 1999. **European social work: building expertise for the 21st century: programme and abstract book**. [Helsinki: University of Helsinki, Department of Social Policy, 1999], str. 45. [COBISS.SI-ID: 540517]

ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, Gabi, ŠUGMAN BOHINC, Lea. Učinkovitost (uspešnost) razgovora v socialnem delu z družino. **Soc. delo**, 2000, letn. 39, št. 3, str. 175–189. [COBISS.SI-ID: 327781]

ŠUGMAN BOHINC, Lea. Kibernetika konverzacije – o spreminjanju razumevanja sebe in drugega skozi razgovor. V: BOHAK, Janko (ur.), MOŽINA, Miran (ur.). **Kaj deluje v psihoterapiji: novejša raziskava njene uspešnosti: zbornik prispevkov**. Maribor: Slovenska krovna zveza za psihoterapijo, 2003, str. 35–44. [COBISS.SI-ID: 16405209]

ŠUGMAN BOHINC, Lea. Pripovedovanje zgodb v socialnem svetovanju in psihoterapiji. **Soc. delo**, dec. 2003, letn. 42, št. 6, str. 377–383. [COBISS.SI-ID: 1072741]

ŠUGMAN BOHINC, Lea. Od nezmožnosti ne komunicirati k uspešnemu komuniciranju. **Emzin (Ljublj.)**, dec. 2003, letn. 13, št. 3/4, str. 81–85. [COBISS.SI-ID: 128288256]

1999

Organizacija in standardi na področju posvojitve

Vodja raziskave: Pavla Rapoša Tajnšek

Sodelavke in sodelavec: Gabi Čačinovič Vogrinčič,
Vida Milošević Arnold, Nino Rode, Mojca Mikolič,
Sabina Rajšelj, diplomantki VŠSD

Zunanje sodelavke oz. konzultantke: Metoda Bole,
Anita Kovačec, Vlasta Rozman, Elvira Zorko

Visoka šola za socialno delo, 1999, 145 str.

Cilj raziskave, ki je nadaljevanje in nadgradnja raziskave o postopku posvojitve iz leta 1998, je bil ugotoviti, v kolikšni meri so obstoječa organiziranost, standardi in metode dela pri posvojitvah usmerjeni v iskanje in sprejemanje optimalnih rešitev, ki v prvi vrsti upoštevajo koristi otroka, vključujejo pa tudi potrebe ostalih udeležencev posvojitelskega trikotnika oziroma četverokotnika, to je bioloških staršev, posvojiteljev in rejnikov. Raziskava je v ospredje postavila uveljavljanje modela tako imenovane »odprte« posvojitve, ki je v svetu začel pridobivati podporo ravno takrat, ko smo z družinskim zakonom iz leta 1976 v Sloveniji utrdili model »zaprte« posvojitve, ki pretrga vez med posvojenim otrokom in njegovo preteklostjo. Raziskava kombinira empirične in kvalitativne metode. Poleg poročila o delu centrov za socialno delo na področju posvojitve je na posebno anketo odgovorilo 54 strokovnih delavcev, ki na CSD izvajajo posvojitve; osebni intervjuji so bili opravljeni s 24 pari, ki so otroka posvojili v zadnjih petih letih pred raziskavo, in z 19 pari, ki so čakali na otroka. Rezultati raziskave potrjujejo domnevo, da delo na področju posvojitve zaostaja za sodobno strokovno doktrino in ne poteka kot skupni delovni projekt, v katerem sodelujejo vsi udeleženci. Izvajalci sami opozarjajo, da so prezrte in zapostavljene zlasti pravice in potrebe otrok kot udeležencev posvojitve, večjo pozornost bi morali na eni strani nameniti stiskam bioloških staršev, po drugi strani pa hitreje in učinkoviteje ukrepati pri odvzemu roditeljskih pravic. Nepopolno je

tudi delo s posvojitelji, ki je marsikdaj reducirano le na zbiranje dokumentacije in preverjanje z zakonom določenih kriterijev; sistematičnih skupinskih priprav, ki edine omogočajo uveljavitev modela odprte posvojitve, velika večina centrov ne organizira. Kot veliko oviro navajajo tako izvajalci kot posvojitelji in kandidati za posvojitelje slabo organiziranost domačih in povsem kaotično situacijo na področju mednarodnih posvojitvev. Rezultati raziskave in predlogi za spremembo prakse so bili predani strokovnim delavcem na več seminarjih in članom društva posvojiteljskih družin Deteljica na posebnem srečanju.

Pomembnejša objava:

RAPOŠA-TAJNŠEK, Pavla, MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida, ČAČINOVIČ-VOGRINČIČ, Gabi, ROZMAN, Vlasta, RADONIČ, Nataša, BOLE, Metoda, KOVAČEC, Sabina, MIKOLIČ, Mojca, RAJŠEL, Sabina. Postopki, organizacija in standardi na področju posvojitvev. **Soc. delo**, februar 2002, letn. 41, št. 1, str. 1–41. [COBISS. SI-ID: 21117021]

2000

Analiza psihosocialne pomoči starostniku

Vodja raziskave: Simona Žnidarec Demšar

Visoka šola za socialno delo, 2000, 83 str.

Raziskava je študij primera psihosocialne pomoči staremu človeku, v katero je bila vključena avtorica raziskave, in se ukvarja z aplikativnostjo teoretskih konceptov, smernic, strategij in metod dela na področju psihosocialne pomoči starim ljudem. Temelji na kvalitativni obdelavi gradiva, dnevniških zapisov, z računalniško metodo Gabek Winrelan, ki je nastala z namenom razumevanja kompleksnih podatkov in reševanja kompleksnih problemov. Rezultati so pokazali dinamičen proces reševanja problemov, ki temelji na postopnem preosredotočanju od problema k iskanju rešitev. V interakciji s starim človekom je pomembno raziskovanje zgodb o pomenih v življenju starega človeka. Učeči pristop z uporabo konverzacije omogoča uporabniku razumevanje sebe in življenjskega okolja. Po jasni instrumentalni definiciji problema je potreben dogovor za sodelovanje med uporabnikom in svetovalcem in dogovor za skupno iskanje rešitev. Iskanje rešitev je proces odkrivanja možnosti, ki so za uporabnika sprejemljive in upoštevajo njegove vire moči za uresničevanje rešitev. Rešitve so konkretna novost v življenju uporabnika. Sistemski pristop omogoča celovito reševanje problema in funkcionalno delovanje sistema. Metoda Gabek je uporabna pri svetovalnem delu, saj z analizo gradiva poudari nove vidike, načine ravnanj in iskanje rešitev. Je odličen instrument za orientacijo, sprejemanje odločitev in ustvarjanje novih možnosti ravnanja v kompleksnih problemskih situacijah. Metoda Gabek ni uporabna zgolj v raziskovalne namene, ampak lahko pomaga tudi pri svetovalnem delu, saj omogoča uvid v različne vzorce vedenja, omogoča vpogled v ponavljanja v različnih časovnih obdobjih in pregled nad celotnim procesom pomoči.

Pomembnejša objava:

ŽNIDAREC DEMŠAR, Simona. **Ugotavljanje potreb v skupnosti**. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo, 2000. [6] str. [COBISS.SI-ID: 2460773]

2000

Modeli in metode za merjenje učinkov razvojnih in preventivnih programov na področju socialnega varstva

Evalvacija stroškovne učinkovitosti in uspešnosti 5-letnih socialnovarstvenih programov

Nosilca raziskave: Vito Flaker, Nino Rode

Sodelavki in sodelavca: Blaž Mesec, Nada Turnšek, Iztok Jurančič, Mojca Urek

Visoka šola za socialno delo, 2000, 118 str.

Namen raziskave je bil pregledati stanje na področju evalvacije razvojnih in preventivnih programov na področju socialnega varstva s posebnim poudarkom na modelih merjenja učinkov petletnih socialnovarstvenih programov in njihove stroškovne učinkovitosti in uspešnosti. V ta namen so v raziskavi preskusili evalvacijski model, ki je bil uporabljen pri evalvaciji rezidenčnih programov v Veliki Britaniji (Cooney, Dean: 1992) in so ga priredili našim razmeram. Model se je osredotočil na kakovost programa in stroške, ki s tem nastajajo. V prirejenem modelu so upoštevali tudi perspektivo uporabnikov, ki v izvirnem modelu ni bila predvidena, pozornost pa so posvetili tudi dobri praksi na tem področju. V raziskavi so zbrali tri vrste podatkov: o uporabnikih (vprašalnik o dobri praksi v organizaciji, vprašalnik o kvaliteti življenja, vprašalnik o spretnosti uporabnika), o zaposlenih (vprašalnik o dobri praksi v organizaciji, vprašalnik o pogojih dela, vprašalnik o splošnem zdravju) in o organizaciji (objektivni podatki o stroških iz finančnih dokumentov evalviranih organizacij, intervju z vodstvi o delovanju organizacij). Evalvacijo so opravili v organizacijah Altra, Materinski dom, Ozara in Projekt Človek. Na podlagi rezultatov teh evalvacij so predlagali adaptacije modela evalvacije. Predlagali so tudi razširitev modela na spremljanje izidov programov, kar bi zahtevalo vzpostavitev spremljanja dela organizacij in uveljavitev kvazi eksperimentalnega in procesnega pristopa k evalvaciji. Prav tako so predlagali modifikacije, potrebne za različne

vrste programov: preventivne, prehodne, terapevtske in vzdrževalne. Model evalvacije, ki so ga predlagali, je bil temelj za nadaljnji razvoj sistema evalvacije na področju socialnega varstva.

Pomembnejše objave:

VIDEMŠEK, Petra. Slovenia employment programmes for people with difficulties in mental health. **Gamian-Europe Newsletter**. [Tiskana izd.], 2004, letn. 6, no 13, str. 13–14. [COBISS.SI-ID: 2592869]

VIDEMŠEK, Petra. Mental health community services in Slovenia. **Gamian-Europe Newsletter**. [Tiskana izd.], 2004, vol. 6, no 16, str. 7–10. [COBISS.SI-ID: 2568805]

VIDEMŠEK, Petra. Izkušnje z izobraževanjem v okviru projekta Prospect = Experiences with education and training within the framework of the project Prospect. V: ŠVAB, Vesna (ur.). Mednarodna konferenca o izobraževanju in preventivi na področju duševnega zdravja, 27.–29. maj 2004, Nova Gorica, Slovenija. **Izobraževanje za spremembo: zbornik konference Izobraževanje za spremembo: proceedings of the Conference Education for Change**. [Ljubljana]: ŠENT – Slovensko združenje za duševno zdravje: = ŠENT – Slovenian Association for Mental Health, 2004, str. 77–78. [COBISS.SI-ID: 2572133]

VIDEMŠEK, Petra. Individualno načrtovanje kot proces krepitev moči uporabnikov socialnih storitev. V: AVBERŠEK, Slavica, ŠVAB, Vesna. **Psihosocialna rehabilitacija**. Ljubljana: Šent – Slovensko združenje za duševno zdravje, 2004, str. 44–49. [COBISS.SI-ID: 2566245]

VIDEMŠEK, Petra. Aktivnosti društva. V: RAVTER, Staš (ur.). **Živeti s težavami v duševnem zdravju**. Maribor: Ozara Slovenije, 2004, str. 22–25. [COBISS.SI-ID: 2567013]

2001

Socialni modeli prizadetosti

Nosilka raziskave: Darja Zaviršek

Fakulteta za socialno delo, 2001

Gre za primerjalno analizo konceptov, socialnih politik in prakse socialnega del na področju študij hendikepa (*disability studies*). Utemeljena je na paradigmatškem premiku od medicinskega k socialnem in kulturnem modelu hendikepa. Temelji na interdisciplinarnosti, uporabljajoč zgodovinsko, sociološko, socialnodelovno, antropološko, psihološko in socialno politično perspektivo. Raziskava analizira dejstvo, da so socialno utemeljene ovire in zatiranje (upoštevajoč univerzalne človekove pravice) povezane in vraščene v vrednotne sisteme posameznih družb, skupnosti in držav in se manifestirajo na različne načine. Socialne ovire in diskriminacija hendikepiranih ljudi v ekonomskem in simbolnem smislu so analizirane v kontekstu socialnih in političnih okvirov posameznih držav in njihovih oblik zatiranja. Vrednostni sistemi in družbeni fenomeni, kot so delo, delovno mesto in plačana zaposlitev, biološka reprodukcija, skrbstveno delo v družinah, telesna normativnost, koncepti »srečnega življenja«, ideje o neodvisnosti in avtonomiji in svobodnem gibanju, sposobnosti komunikacije, običajne za večino ljudi, so najpogostejša točke, na katerih se križajo človekove pravice, zadovoljevanje človekovih potreb, normativna pričakovanja posamezne družbe in osebne izkušnje posameznika in posameznice. Raziskava zasleduje součinkovanje med posameznikom in strukturo na različnih ravneh: a) na ravni osebne izkušnje ovirane osebe v sistemu, b) na ravni vpetosti strokovnjakov s področja socialnega dela v okvire socialne politike in neposrednega dela z uporabniki, c) na ravni socialnih politik in njihovih okolij. Poseben poudarek je namenjen naslednjim teorijam in njihovim empiričnim prikazom in uporabi v različnih družbah: teoriji vključevanja in izključevanja (na področju prostora, izobraževanja, zaposlovanja, simbolnih reprezentacij), teoriji nasilja (v institucijah, strukturno in interpersonalno), teoriji državljanstva in potreb, teoriji samoodločbe in neodvisnega življenja,

teoriji enakosti in smiselne udeležbe, teoriji telesa in teoriji socialnih politik in socialnega dela. Raziskava vseskozi upošteva perspektivo spola, etničnosti in perspektivo življenjskega poteka (*life course approach*). Poleg teoretskih analiz knjiga vključuje tudi študije primerov, izseke poglobljenih biografskih študijev primerov, naracij in terenskega dela.

Pomembnejše objave:

ZAVIRŠEK, Darja. **Hendikep kot kulturna travma: historizacija podob, teles in vsakdanjih praks prizadetih ljudi**, (Oranžna zbirka). Ljubljana: Založba /cf., 2000. 350 str., fotogr. ISBN 961-6271-30-X. [COBISS.SI-ID: 111602176]

ZAVIRŠEK, Darja. Pictures and silences: memories of sexual abuse of disabled people. **Int. j. soc. welf. (Print)**, 2002, letn.11, št. 4, str. 270-285. [COBISS.SI-ID: 673125]

ZAVIRŠEK, Darja. Nevidno nasilje – normativnost in normalizacija nasilja nad ljudmi z gibalnimi, senzornimi in intelektualnimi ovirami = [Invisible violence: norm-activity and norm-alisation of violence against people with motor, sensorial and intellectual disabilities]. **Rev. krim. kriminol.**, jan/mar 2003, let. 54, št. 1, str.3-14. [COBISS.SI-ID: 833614]

ZAVIRŠEK, Darja. Hendikep je društvena kategorija: intervju sa Darjom Zaviršek. **Misao**, okt./nov. 2004, god. 2, br. 12/13, str. 21-23. [COBISS.SI-ID: 1892453]

ZAVIRŠEK, Darja. Surviving ethnicity and disability – minority children in public care. V: TRYGGED, Sven (ur.). **Moving away from residential care: reports from the 2nd Conference on children and residential care, Stockholm, May 2003**. Stockholm: Stockholm university, Department of social work, cop. 2004, str. 23-37. [COBISS.SI-ID: 1431653]

ZAVIRŠEK, Darja. Između formalnih i stvarnih prava osoba sa intelektualnim onesposobljenjem u Sloveniji. V: BRANKOVIĆ, Drago (ur.), GAVRILOVIĆ, Ana (ur.). **Od-rživi razvoj i socijalni rad: studija slučaja regionalne mreže na Balkanu**. Banja Luka: Univerzitet u Banjoj Luci, Filozofski fakultet, 2005, str. 239-257. [COBISS.SI-ID: 2342757]

ZAVIRŠEK, Darja. Položaj otrok z ovirami: od formalne enakosti do resnične vključenosti. V: ČRNAK-MEGLIČ, Andreja (ur.). **Otroci in mladina v prehodni družbi: analiza položaja v Sloveniji**, (Zbirka Juventa). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino; Maribor: Aristej, 2005, str. 221-238. [COBISS.SI-ID: 2387045]

ZAVIRŠEK, Darja. Between formal and actual rights of people with intellectual disabilities in Slovenia. V: HESSLE, Sven (ur.), ZAVIRŠEK, Darja (ur.). **Sustainable development in social work: the case of a regional network in the Balkans**, (International projects). Stockholm: Stockholm University, Department of social work, 2005, str. 176-191. [COBISS.SI-ID: 2341477]

ZAVIRŠEK, Darja. Hendikepirane matere – hendikepirani otroci: antropološka perspektiva pri razumevanju družbenih ovir mater in otrok v socialnem varstvu in socialnem delu. **Soc. delo**, 2005, let. 44, št. 1–2, str. 3–15. [COBISS.SI-ID: 1669733]

2002

Evalvacija projektov dela z mladino v Mestni občini Ljubljana (I)

Vodja raziskave: Blaž Mesec

Sodelavka in sodelavci: Nino Rode, Simona Demšar, Bojan Kern, Marko Mesec, Milko Poštrak

Fakulteta za socialno delo, Društvo socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2002, 169 str.

Raziskava je po svojem namenu raziskovalna evalvacija socialnovarstvenih programov nevladnih organizacij s področja dela z mladimi in za mlade, ki jih dolgoročno financira MOL. Rabila naj bi usmerjanju politike oddelka za zdravstvo in socialno varstvo mestne občine Ljubljana v odnosu do projektov dela z mladino na področju mestne občine. Cilj raziskovalne evalvacije je bil zbrati podatke o ključnih dimenzijah izvajanja programov teh organizacij in izdelati kriterije za evalvacijo uspešnosti in učinkovitosti projektov dela z mladino in poskusno aplicirati te kriterije pri evalvaciji projektov, ki so se izvajali v letih 2001 in 2002. Dolgoročni cilj projekta je bil izdelava in implementacija postopka evalvacije projektov dela z mladino sploh. V prvem delu (2001) je bil opravljen pregled 10 programov na podlagi pregleda dokumentacije in intervjujev z nosilci. Med drugimi so bili opisani Društvo mladih za osebno rast in zdravo življenje, Zveza prijateljev mladine, Društvo za preventivno delo, Zavod Janeza Smrekarja-Skala, Svetovalnica Fužine. Projekti so bili kvalitativno opisani po enotni shemi (z vključevanjem relevantnih kvantitativnih podatkov), da bi si ustvarili sliko o naravi posameznega projekta, njegovem namenu, ciljih in načinih in okoliščinah izvedbe in o samoevalvacijskih postopkih in izidih. Ti opisi so bili podlaga za razmislek o kriterijih vrednotenja projektov. Rezultat prvega dela je seznam kriterijev evalvacije projektov z opisom oziroma definicijami. Ti kriteriji vključujejo tri dimenzije: dimenzijo zahtevnosti ali intenzitete dela (pogledjenost dela, raven preventive), dimenzijo obsega (kvantitete) dela in epidemiološko dimenzijo (pokritost populacije). Na

enem koncu kontinuuma bi bil torej umišljeni projekt individualnega rehabilitacijskega svetovanja ali terapije z velikim številom uporabnikov, ki popolnoma pokriva potrebe po tej vrsti pomoči, na drugi strani pa program preventivnih predavanj za splošno populacijo mladih z manjšim številom uporabnikov in slabo pokritostjo ciljne populacije. Ti kriteriji so bili aplicirani na programe v drugem delu raziskave.

Pomembnejša objava:

MESEC, Blaž, RODE, Nino. Evalvacija projektov dela z mladino v mestni občini Ljubljana. V: MESEC, Blaž (ur.), RODE, Nino, RIHTER, Liljana, MESEC, Blaž, HORVAT, Blaž. **Evalvacija v socialnem delu: študijsko gradivo**. Ljubljana: Univ. v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo, 2006, str. 79–122. [COBISS.SI-ID: 2631781]

2002

Evalvacija projektov dela z mladino v Mestni občini Ljubljana (II)

Vodja raziskave: Blaž Mesec

Sodelavka in sodelavci: Nino Rode, Simona Demšar, Marko Mesec, Milko Poštrak

Fakulteta za socialno delo, Društvo socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2002, 55 str.

Namen raziskave je bil evalvirati socialnovarstvene programe nevladnih organizacij s področja dela z mladimi in za mlade, ki jih dolgoročno financira MOL. Rabila naj bi usmerjanju politike oddelka za zdravstvo in socialno varstvo mestne občine Ljubljana v odnosu do projektov dela z mladino na področju mestne občine. Cilj raziskovalne evalvacije je bil zbrati podatke o ključnih dimenzijah izvajanja programov teh organizacij ter izdelati kriterije za evalvacijo uspešnosti in učinkovitosti projektov dela z mladino in poskusno aplicirati te kriterije pri evalvaciji projektov, ki so se izvajali v letih 2001 in 2002. Dolgoročni cilj projekta je izdelava in implementacija postopka evalvacije projektov dela z mladino sploh. V prvem delu (2001) je bil opravljen pregled 10 programov na podlagi pregleda dokumentacije in intervjujev z nosilci in izdelani kriteriji za oceno programov. V drugem delu (2002) so bili ti kriteriji aplicirani pri evalvaciji predhodno opisanih programov, tako da so bile na podlagi operacionalizacije kriterijev izdelane ocenjevalne lestvice in postopek ocenjevanja in izvedeno ocenjevanje projektov. Vsak raziskovalec (5) je po posebnem postopku, opisanem v poročilu, ocenil štiri projekte: dva, o katerih je kvalitativno poročilo izdelal sam, in dva na podlagi poročil drugih raziskovalcev. Ocene so obdelane z metodo korespondenčne analize, pri kateri primerjamo med seboj celotne profile ocen in poudarimo dimenzije, pri katerih so razlike med organizacijami največje. Rezultati kažejo, da v projektih prevladuje osebna pomoč in primarna preventiva. Projekti se najbolj razlikujejo v zastopanosti metodičnih ciljev na eni strani in končnih ciljev na drugi. Najpogostejša cilja sta socializacija in socialna

kompetentnost. Projekti uspešno dosegajo cilje, ki si jih zastavijo, vendar si ne zastavljajo nekaterih ciljev, ki bi si jih morali. Najpomembnejša razlika med projekti je v individualni oziroma množični usmeritvi. Uporabljeni postopek ocenjevanja se je izkazal za izvedljivega, priporoča pa se, da se ocenjuje vsako dejavnost (projekt) posebej in ne celotne organizacije z raznolikimi dejavnostmi ali projekti hkrati.

Pomembnejši objavi:

MESEC, Blaž, RODE, Nino. Evalvacija projektov dela z mladino v mestni občini Ljubljana. V: MESEC, Blaž (ur.), RODE, Nino, RIHTER, Liljana, MESEC, Blaž, HORVAT, Blaž. **Evalvacija v socialnem delu: študijsko gradivo**. Ljubljana: Univ. v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo, 2006, str. 79–122. [COBISS.SI-ID: 2631781]

VIDMAR, Gaj, RODE, Nino. Visualising concordance. **Comput. stat. (Z.)**, 2007, letn. 22, str. 499–509. [COBISS.SI-ID: 23556057]

2002

Strategija razvoja in postavitve modela za delovanje CSD v luči nacionalnega programa socialnega varstva do leta 2005

Katalog nalog

Vodja programske skupine: Marija Perkovič

Vodja ožje delovne skupine: Vito Flaker

Sodelavke in sodelavec: Gabi Čačinovič Vogrinčič,
Bernard Stritih, Vida Milošević Arnold,
Pavla Rapoša Tajnšek, Jelka Škerjanc

Evalvatorji kataloga: Zinka Kolarič, Blaž Mesec, Nino Rode

Skupnost CSD, Visoka šola za socialno delo, 2002, 48 str.

Cilj, ki si ga je zastavila projektna skupina skupaj z zunanjimi sodelavci, je bil pripraviti temeljni dokument, ki bo kot gradivo vključen v vsebino operacionalizacije nacionalnega programa socialnega varstva. Katalog nalog je del razvojnega projekta, ki naj bi bil konkretna podlaga za izvajanje nalog centrov za socialno delo po nacionalnem programu socialnega varstva in za ustrežnejšo organiziranost centrov za izvajanje nalog. Ožja delovna skupina je popisala vse naloge, ki jih center izvaja na podlagi zakonodaje in ugotovitve, da se nalog po zakonih in javnih pooblastilih ne da izvajati brez strokovnih podlag. Javna pooblastila zavezujejo socialne delavke in socialne delavce k ukrepanju, upravni postopek pa določa sklope opravil. Naloga skupine je tudi bila opredeliti uporabo metode strokovnega dela za vse strokovne profile pri izvajanju nalog po zakonu in javnih pooblastilih na področju socialnega varstva. Pripravili so tudi opis strokovnih metod dela na področju socialnega varstva, ki so univerzalne in uporabljive v vseh pogojih izvedbe. Vsebinsko so dopolnili katalog nalog z opredelitvijo potrebnih opravil, ki jih je nujno izvesti v določenem postopku. Poleg tega so z opisom in opredelitvijo drugih opravil zaokrožili izvedbo naloge v celoti.

Pomembnejše objave:

- FLAKER, Vito. Examining the basic and necessary skills and procedures in work practice. **IUC Journal of social work**, 2003/2004, no 7. http://www.bemidjistate.edu/academics/publications/social_work_journal/issue07/articles/Examining%20Basic%20Skills.htm. [COBISS.SI-ID: 2486117]
- FLAKER, Vito. Temeljne in nujne spretnosti socialnega dela. **Soc. delo**, avg./okt. 2003, letn. 42, št. 4/5, str. 237–257. [COBISS.SI-ID: 973925]
- FLAKER, Vito. Kako dela socialno delo. V: LEŠNIK, Bogdan (ur.). **Tradicije, prelomi, vizije: zbornik abstraktov**. Ljubljana: [Fakulteta za socialno delo], 2005, str. 49. [COBISS.SI-ID: 2302309]
- FLAKER, Vito. **Oris metod socialnega dela: uvod v katalog nalog centrov za socialno delo**, (Zbirka Katalog socialnega dela). V Ljubljani: Fakulteta za socialno delo: Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, 2003. 103 str., tabele. ISBN 961-91026-1-4. [COBISS.SI-ID: 123155200]
- DRAGOŠ, Srečo, LESKOŠEK, Vesna, PETROVIČ ERLAH, Polona, ŠKERJANC, Jelka, URH, Špela, ŽNIDAREC DEMŠAR, Simona. **Krepitev moči**, (Zbirka Katalog socialnega dela). V Ljubljani: Fakulteta za socialno delo, 2005. 92 str., graf. prikazi, tabele. ISBN 961-91026-8-1. [COBISS.SI-ID: 222117120]

2002

Skupnostni pristop k zmanjševanju škode, povezane z uživanjem drog

Vodja raziskave: Vito Flaker

Sodelavke in sodelavci: Vera Grebenc, Nino Rode, Dragica Fojan, Janko Belin, Andrej Kastelic, Mojca Vodlan, Theo van Dam, Maja Vižintin, Lan Dečman, Tina Šterk, Nuša Pavko.

Visoka šola za socialno delo, 2002, 2 + 240 str.

Raziskava je kombinacija kvalitativnega in akcijskega raziskovanja; gre za kvalitativno analizo etnografskega gradiva, akcijsko raziskovanje in pregled ter analizo drugih relevantnih virov in projektov. Poročilo je sestavljeno iz štirih delov. Prvi del govori o politiki in praksi zmanjševanja škode kot konceptu, na katerem je mogoče utemeljiti dobro prakso skupnostnega dela. Drugi del govori o socialnih posledicah uživanja drog v povezavi s principi zmanjševanja škode. Gre za pregled tveganj, ki so povezana s socialnim kontekstom uživalcev drog. V tretjem delu so predstavljeni rezultati analize služb v Sloveniji. Ocena in analiza delovanja služb, ki se v Sloveniji ukvarjajo s področjem drog, je narejena na podlagi kvalitativne obdelave etnografskega gradiva, zbranega v okviru raziskave Podobe uživanja heroina v Sloveniji (VŠSD, 1999–2000). Ocena je utemeljena na stališčih uporabnikov služb. Poseben poudarek je posvečen službam zmanjševanja škode in perspektivi tega pristopa. Četrty del poročila bralca seznanja z vsebinskim ozadjem akcijskega projekta, ki sledi raziskovalnemu delu. Predstavi oceno ljubljanske mestne četrti Fužine, ki je bila izdelana po metodologiji hitre ocene in odgovora (Rapid Assessment and Response RAR, Stimms in Rhodes 1998). Raziskovalce je poleg kvantitativnih pokazateljev posledic uživanja drog zanimalo tudi, kako uživalci drog živijo, kako se srečujejo s težavami v življenju, kakšni so njihovi pogledi in vrline pri srečevanju s težavami, katere vrste drog uživajo in na kakšne načine. Da bi prišli do odgovorov na raziskovalna vprašanja, so študentje Visoke šole za socialno delo ob usmerjanju članov raziskovalnega tima izvedli osnovno poizvedovanje

na terenu, ki je vključevalo demografske značilnosti soseske, infrastrukturo naselja in analizo obstoječih institucij in pogovore z uživalci drog. Da bi dopolnili hitro oceno, so izvedli tudi intervjuje o življenju mladih v Fužinah, z uživalci drog, hišniki, opravili pa so tudi splošno anketo o zaznavanju uživanja drog v Fužinah (anketa je bila opravljena med ključnimi mimoidočimi). Na ta način so raziskovalci izbrano populacijo opisali z vidika demografskih značilnosti, opisali so glavne značilnosti lokalne ekonomije, glavne komunikacijske kanale in dostop do medijev, temeljno infrastrukturo, sistem lokalne samouprave in politično strukturo in ravni odločanja, podali so analizo služb v Fužinah z vidika izobraževalnih ustanov in socialnih služb, zabeležili prekrške in kazenske pregone. Ključna spoznanja, vezana na oceno uživanja drog v Fužinah, so tale. Večina uporabnikov nedovoljenih drog je mladostnikov, starih od 14 do 18 let. Večina heroin kadi na folijo, kokain je v porastu, kakor tudi uživanje heroina. Intravenozno uživa droge le manjši del mlade populacije. Med intravenoznimi uživalci najdemo večinoma starejše od 17 let. Ocena zdravstvenih posledic je pokazala, da v zadnjem času v zdravstvenem domu in v lekarni zaznavajo izrazito povečano število obiskovalcev, ki se na njih obračajo zaradi uživanja drog. V lekarni letno izdajo okrog 8.100 igel. Opažajo, da je med kupci veliko mlajših oseb. Ocena socialnih posledic kaže, da je nasilje v tem predelu mesta nad povprečjem, čeprav se je po mnenju prebivalcev stopnja agresivnosti zmanjšala, med uživalci drog je prisotno brezdomstvo, starejši uživalci drog pogosto živijo pri znancih in v kletah blokov. Pri mlajših uživalcih je tega manj. Raziskovalci so ugotovili, da med uživalci drog vlada visoka stopnja brezposelnosti, mlajši uživalci so vključeni v sistem izobraževanja. Ocena tveganega vedenja pri uživanju kaže, da so tveganja zelo raznovrstna. Pojavlja se tveganje pri injiciranju, spolnosti, tveganje »overdosa«. Raziskovalci so raziskali tudi politiko drog in naredili oceno potreb po službah in storitvah, ki še ne obstajajo. Tu se je pokazala izrazita potreba po širjenju pravic in možnosti za uživalce: dnevni center, dnevni prostor za zadrževanje, informiranje, druženje, deljenje igel, varni prostori, kjer bi lahko hranili svoje stvari, varna mesta uživanja, možnost nočitve v stiski.

Pomembnejše objave:

- FLAKER, Vito, GREBENC, Vera. Reduction of drug-related harm, Training and research. V: LOVREČIČ, Mercedes (ur.), KOSTNAPFEL-RIHTAR, Tatja (ur.). **Report to the EMCDDA by the REITOX National Focal Point the Republic of Slovenia drug situation 2001**, (Zdravstveno varstvo, Suplement, letn. 41). Ljubljana: Institut of Public Health of the Republic of Slovenia, 2002, str. 46. [COBISS.SI-ID: 974949]
- FLAKER, Vito. Drug-use patterns and consequences observed among socially-excluded people, Social exclusion and reintegration. V: LOVREČIČ, Mercedes (ur.), KOSTNAPFEL-RIHTAR, Tatja (ur.). **Report to the EMCDDA by the REITOX National Focal Point the Republic of Slovenia drug situation 2001**, (Zdravstveno varstvo, Suplement, letn. 41). Ljubljana: Institut of Public Health of the Republic of Slovenia, 2002, str. 62-65. [COBISS.SI-ID: 17026265]
- FLAKER, Vito, BELIN, Jani, FOJAN, Dragica, GREBENC, Vera, KASTELIC, Andrej. **Živeti s heroinom**, (Oranžna zbirka). Ljubljana: Založba /cf., 2002. 2 zv., ilustr. ISBN 961-6271-29-6. ISBN 961-6271-44-X. [COBISS.SI-ID: 118685952]

2003

Oblikovanje sistema evalviranja izvajanja programov socialnega varstva

Vodja raziskave: Nino Rode

Sodelavke: Liljana Rihter, Jelka Zorn, Barbara Kobal

Fakulteta za socialno delo, Inštitut Republike Slovenije
za socialno varstvo, 2003, 150 str.

Naloga raziskave je bila izdelati predlog sistema, ki bo omogočal evalviranje izvajanja programov socialnega varstva na ta način, da bi bili rezultati evalvacij uporabna podlaga za odločanje, v kolikšni meri evalvirani projekt zadovoljuje zastavljene zahteve in cilje, hkrati pa bi ovrednotili cilje skozi pogled vseh vpletenih. Skratka, naloga, ki si jo je zadala raziskovalna skupina, je bila izdelati predlog sistema evalvacij, ki bi omogočal izdelavo v uporabo usmerjenih evalvacij. Raziskava je izhajala iz predpostavke, da na področju socialnega varstva ne obstaja »zlata standard«, na podlagi katerega bi lahko po istem merilu ovrednotili delo organizacij in programov na tem področju. Še več, tudi če zastavimo določene kriterije za evalviranje programov, bodo ti kriteriji imeli različno težo pri različnih programih vsaj glede na njihov namen in trajanje. Da bi zajeli raznovrstnost, so razvili tipologijo programov socialnega varstva, ki upošteva dimenzijo trajanja programov in dimenzijo namena programa (preprečevanje/popravljanje). Prav tako so razvili predlog za kriterije evalviranja, ki se delijo na splošne, pomembne za vso področje socialnega varstva (kakovost življenja, perspektiva moči in normalizacija), posebne, vezane na učinke določenih skupin programov (funkcionalna sposobnost uporabnikov in terapevtski učinki), in specifične, značilne za posamezne programe (te bi bilo treba določiti za vsak program posebej). Programe v socialnem varstvu so uvrstili v predlagano tipologijo, razvili merske instrumente za zbiranje podatkov o zadovoljevanju splošnih in posebnih kriterijev in pripravili predlog poteka evalvacije programov v parih, kjer bi skozi dialog in medsebojno ocenjevanje dveh programov s strani notranjih in zunanjih evalvatorjev prišli do evalvacijskih rezultatov skozi primerjavo med programoma in v

procesu razvijali kriterije za tako evalvacijo. Tak model evalvacije bi po določenem času izvajanja omogočil stabilizacijo kriterijev in krepitev dialoga tako med programi kot med vsemi vpletenimi akterji.

Pomembnejše objave:

RIHTER, Liljana. Testing the evaluation model in praxis in the field of drug addiction = Preverjanje modela evalviranja v praksi v programih, ki se ukvarjajo z odvisniki. **Odvisnosti (Ljubl.)**, 2003, letn. 4, št. 1–2, str. 59–62. [COBISS.SI-ID: 17649113]

RODE, Nino, KOBAL, Barbara, RIHTER, Liljana. Formation of the system of evaluation of social welfare progress in Slovenia. **IUC Journal of social work**, 2004/2005, no 11. http://www.bemidjstate.edu/academics/publications/social_work_journal/issue11/articles/rode.htm. [COBISS.SI-ID: 2450789]

RODE, Nino. Translation of measurement instruments and their reliability: an example of job-related affective well-being scale. **Metodol. zv. (Tisk. izd.)**. [Tiskana izd.], 2005, vol. 2, no. 1, str. 15–26, graf. prikazi. <http://mrvar.fdv.uni-lj.si/pub/mz/mz2.1/rode.pdf>. [COBISS.SI-ID: 24321885]

KOBAL, Barbara, RODE, Nino, RIHTER, Liljana, ZORN, Jelka. Priprava evalvacije izvajanja programov socialnega varstva. **Soc. delo**, jun 2005, letn. 44, št. 3, str. 201–209. [COBISS.SI-ID: 1945189]

RIHTER, Liljana, RODE, Nino, KOBAL, Barbara. Izhodišča za oblikovanje sistema evalvacije izvajanja socialnovarstvenih programov. **Soc. delo**, okt.–dec. 2004, letn. 43, št. 5–6, str. 257–263. [COBISS.SI-ID: 1529189]

2004

Delo z dementnimi osebami

Priprava modela obravnave oseb z demenco (Prodem)

Vodja raziskave: Vito Flaker

Sodelavke: Barbara Kresal, Jana Mali, Vida Miloševič Arnold,
Liljana Rihter, Ingrid Velikonja

Fakulteta za socialno delo 2004, 133 str.

Raziskava je namenjena pregledu in strnitvi izkušenj pri delu z osebami z demenco v domovih za stare ljudi. Raziskovanje fenomena demence poteka s povsem vsakdanjega vidika, z vidika življenja stanovalcev domov, njihovih interakcij z osebjem in svojci. Cilj raziskovanja je pridobitev čim bolj natančnih podatkov o tem, kaj se dogaja s stanovalci z demenco v slovenskih domovih za stare ljudi. V ospredju so odnosi, ki jih z osebami z demenco vzpostavljajo drugi stanovalci v domu. Metodološko raziskava temelji na spraševanju, deloma na opazovanju življenja oseb z demenco in vsega, kar se z njimi dogaja med 24-urnim bivanjem v domu. Raziskava se ukvarja tudi z vprašanji, koliko so svojci vključeni v skrb za stanovalce z demenco, ali so doživljali ob odhodu svojca v dom stiske in kakšne so možnosti za vključevanje svojcev pri načrtovanju oskrbe oseb z demenco v domu in za njihovo sodelovanje pri oskrbi. V raziskavi je sodelovalo 22 domov. Ugotovitve kažejo, da v domovih obstajajo trije modeli skrbi za osebe z demenco: integrirani, segregirani in delno segregirani. Delavci so opozorili, da se spopadajo z različnimi problemi (organizacijskimi, prostorskimi, kadrovskimi, s pomanjkanjem ustreznih normativov in drugo). Kljub temu pa skoraj v vseh domovih poskušajo zadovoljiti dejanske potrebe oseb z demenco in v okviru tega razvijajo ustrezne programe. Nekateri pristopi so inovativni, zato lahko trdimo, da je praksa veliko pred obstoječo zakonodajo. Iz raziskave izhaja predlog o uvedbi socialnega modela skrbi za osebe z demenco, ki temelji na individualiziranem pristopu do posameznika, pri katerem enakopravno sodelujeta področje zdravstva in socialnega varstva. Gre za uporabo integrativnega modela obravnave in specializiranih

programov, ki so prilagojeni stopnji demence posameznika. Pomembni so tudi predlogi glede sprememb v kadrovski zasedbi osebja, ki dela s stanovalci z demenco, saj so deloma že uresničeni s spremembo v Pravilniku o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev (Ur. l. RS, št. 125/2004).

Pomembnejše objave:

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida, RIHTER, Liljana, MALI, Jana. Delo z dementnimi osebami – priprava modela obravnave oseb z demenco: (projekt). V: KAMNIK, Marjana (ur.). *Zbornik predavanj. 1. strokovno srečanje: »Socialno delo z osebami z demenco v domovih za stare«*: Terme Zreče, 20. in 21. maj 2004. Ljubljana: Skupnost socialnih zavodov Slovenije, 2004, str. 41–55. [COBISS.SI-ID: 1568101]

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida, MALI, Jana. Skrb za osebe z demenco v slovenskih domovih starejših občanov = Care for people with dementia in homes for the elderly in Slovenia. V: VELIKONJA, Ingrid (ur.). **[Zdravstveni, pravni in socialni vidiki obravnave oseb z demenco: zbornik prispevkov]**. Ljubljana: Spominčica – Slovensko združenje za pomoč pri demenci, [2005], str. 50–65. [COBISS.SI-ID: 2455141]

MALI, Jana. Demenca – tveganje ali izziv za medčloveške odnose?. V: **Tveganje priložnost, ne grožnja: krepitev zmožnosti ravnanja s tveganji: Hrastovec, 12.06.2006 in 13.05.2006**. Hrastovec: Združenje za spodbujanje duševnega zdravja Alpe Adria, Mednarodna kolaborativna mreža duševnega zdravja, Evropska demokratična psihiatrija in Zavod Hrastovec, Univ. v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo, 2006, str. [35–41]. [COBISS.SI-ID: 2494309]

MALI, Jana, RIHTER, Liljana. Skrb za stanovalce z demenco v domovih za stare. **Soc. delo**, dec. 2006, letn. 45, št. 6, str. 323–332. [COBISS.SI-ID: 2612837]

MALI, Jana. Raziskovanje demence v socialnem delu. **Kakov. starost**, 2007, letn. 10, št. 4, str. 25–34. [COBISS.SI-ID: 2868069]

MALI, Jana. Raziskovanje značilnosti totalne institucije v domovih za stare. **Dialogi (Maribor)**, 2008, letn. 44, št. 10, str. 181–197. [COBISS.SI-ID: 3058789]

2004

Evalvacija nevladnih organizacij, ki delujejo na področju ženske problematike in jih financira Mestna občina Ljubljana

Nosilka raziskave: Darja Zaviršek

Sodelavke: Špela Urh, Urša Abram, Hazemina Đonlić, Jelka Zorn

Fakulteta za socialno delo, MODRA, 264 str.

Raziskava je zajela vse ženske nevladne organizacije (NVO) v mestu Ljubljana in s kvalitativno evalvacijsko metodo analizirala njihovo delo in njihove učinke. Opravljeni so bili poglobljeni intervjuji s strokovnimi delavkami, ki so zaposlene v NVO, med njimi so najpogostejše socialne delavke. Ženske NVO so zajemale tiste, ki so se ukvarjale z nasiljem nad ženskami in otroki in kjer so bile zaposlene le ženske, njihove uporabnice pa so bile tudi ženske (z nekaj izjemami). Uporabnicam so bili razdeljeni vprašalniki. Ključna ugotovitev raziskave je bila, da so ženske NVO postale socialne službe za ženske, ki so organizirane podobno kot že obstoječe državne organizacije. Evalvacija pokaže, da se je z leti izgubila aktivistična naravnost ženskih NVO, da se kaže določena mera oportunitizma v obliki ponujanja programov, kjer je zagotovljeno financiranje, in da se je izgubila politična dimenzija dela na področju problematike žensk.

Pomembnejše objave:

ZAVIRŠEK, Darja. Od aktivizma do profesionalizacije: refleksija delovanja ženskih nevladnih organizacij na področju nasilja nad ženskami in otroki v Sloveniji. V: HORVAT, Dalida (ur.). **Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje: priročnik**. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja, 2004, str. 1-13. [COBISS.SI-ID: 1554277]

ZAVIRŠEK, Darja. Vloga služb socialnega varstva pri obravnavi nasilja nad ženskami in otroki. **Javna uprava**, 2005, letn. 41, št. 2/3, str. 553-570. [COBISS.SI-ID: 1972837]

ZAVIRŠEK, Darja. Nasilje nad ženskami in otroki v družini: 10 let ozaveščanja in preprečevanja. V: PERŠAK, Brigita (ur.). **Jubilejni zbornik: 25. november 1996–25. november 2006**. Maribor: Center za socialno delo, Varna hiša, 2006, str. 30–40. [COBISS.SI-ID: 2621285]

ZAVIRŠEK, Darja. Socialne skrbi između skrbi i zanemarivanja. V: **Nasilje u društvu – izazov suvremenom socijalnom radu: zbornik sažetaka**. Zagreb: Hrvatska udruga socijalnih radnika, 2006, str. 12. [COBISS.SI-ID: 2620773]

2004

Individualiziranje financiranja storitev socialnega varstva

Načrt pilotskega projekta uvajanja neposrednega financiranja

Nosilec raziskave: Vito Flaker

Sodelavke in sodelavca: Iztok Jurančič, Barbara Kresal, Mateja Nagode, Nino Rode, Jelka Škerjanc, Špela Urh, Petra Videmšek, Darja Zaviršek

Inštitut RS za socialno varstvo, Fakulteta za socialno delo, 2004, 89 str.

Poročilo je načrt pilotnega projekta »Individualiziranje financiranja storitev socialnega varstva«. Namen projekta je bil ustvariti organizacijsko strukturo, ki bo omogočala postopek načrtovanja, odobritve in spremljanja osebnih paketov storitev, financiranje, izvajanje in raziskovalno spremljanje učinkov in stroškov in preskušanju »Predloga za uvedbo zavarovanja za dolgotrajno nego v Republiki Sloveniji« iz leta 2004. V prvem delu raziskava povzema konceptualna izhodišča projekta, kot so neposredno financiranje, pluralizacija izvajalcev, decentralizacija, uvajanje skupnostne oskrbe in individualizacija. Nato povzema sisteme neposrednega financiranja v Avstriji, Veliki Britaniji in na Švedskem in slovenske izkušnje z neposrednim financiranjem na Obali. Drugi del govori o načrtu eksperimenta, njegovi organizaciji in raziskovalni metodologiji. Celoten projekt je temeljil na metodi akcijskega raziskovanja, ki predpostavlja faze načrtovanja aktivnosti, izvedbo, preverjanje, popravke, ponovno akcijo, preverjanje itn. V projektu kot akcijski raziskavi je pomenilo individualizirano neposredno financiranje vsakega posameznega sodelujočega, samostojno raziskavo, prav tako po metodi akcijskega raziskovanja.

Pomembnejši objavi:

- VIDEMŠEK, Petra, FLAKER, Vito, JURANČIČ, Iztok, KRESAL, Barbara, NAGODE, Mateja, RODE, Nino, ŠKERJANC, Jelka, ZAVIRŠEK, Darja. Neposredno financiranje kot odgovor na individualne potrebe uporabnikov. V: LEŠNIK, Bogdan (ur.). **Tradicije, prelomi, vizije: zbornik abstraktov.** Ljubljana: [Fakulteta za socialno delo], 2005, str. 145. [COBISS.SI-ID: 2331493]
- VIDEMŠEK, Petra, FLAKER, Vito, JURANČIČ, Iztok, KRESAL, Barbara, NAGODE, Mateja, RODE, Nino. **Neposredno financiranje kot odgovor na individualne potrebe uporabnikov.** Portorož: Drugi kongres socialnega dela, 21.–23. sept. 2005. [COBISS.SI-ID: 24326749]

2004

Kontekstualne metode v socialnem delu

Nosilec raziskave: Vito Flaker

Sodelavke in sodelavca: Mojca Urek, Rezka Osredkar, Leonida Kobal, Vera Grebenc, Nino Rode, Blaž Mesec, Gabi Čačinovič Vogrinčič, Pavla Rapoša Tajnšek

Fakulteta za socialno delo, 2004, 40 str.

Proces deinstitucionalizacije postavlja pred socialno delo številna, do sedaj manj raziskana vprašanja metod dela z ljudmi, ki so jih v raziskavi zaradi njihove skupne značilnosti vezanosti na kontekst poimenovali kontekstualne metode socialnega dela. »Kontekst« je pri tem mišljen kot organizacijski okvir in neposredna artikulacija metod socialnega dela. Temeljni cilji raziskave so bili: preučiti kontekstualnost in vsakdanje življenje kot temeljna koncepta, znotraj katerih se generirajo razlage in odgovori na psihosocialne situacije uporabnikov socialnega dela, utemeljiti, podrobneje razdelati in preskusiti kontekstualne metode socialnega dela (zlasti analizo tveganja in spoznavni intervju), katerih značilnost je konstruiranje ustreznih odgovorov znotraj konteksta nastanka določene krize, in raziskati načine strokovne reprezentacije uporabnikov in samorepresentacij (samopripovedi). Osnovne koncepte so preverjali in dograjevali skozi nekatere teme in »raziskovalne terene«: analizo ustnih in pisnih pripovednih praks v socialnem delu s podlago v spisovnem gradivu ustanov, raziskavo življenjskega sveta uživalcev drog na podlagi njihovih pripovedi, primerjavo reprezentacije norosti v filmski komediji in v kontekstu socialnega dela s primerjalno analizo filmov in interakcij med strokovnjaki in uporabniki v zavodu Hrastovec, analizo svetovalnega odnosa s podlago v kvalitativni evalvaciji učinkov socioterapevtskih taborov iz zornega kota uporabnikov (otrok in mladostnikov) in svetovalcev in analizo načinov in kontekstov, s katerim socialne delavke osmišljajo svoje delo. Raziskovalne metode in tehnike, ki so jih uporabili, so bile prilagojene posameznim ciljem in posebnostim partikularnih raziskovalnih terenov. Pri terenskem delu posameznih

raziskovalnih (pod)projektov pa so uporabljali zlasti metodo narativne analize dokumentov, intervjuje in zbiranje zgodb, analizo diadnih odnosov med pomagajočim in uporabnikom. Konkreten rezultat je izdelava zemljevida metod socialnega dela, ki je nastal v sodelovanju s Skupnostjo centrov za socialno delo. Drugi sklop rezultatov je nastal zlasti v polju socialnega dela na področju duševnega zdravja v skupnosti in na področju uživanja drog. Od vseh postopkov so najpodrobneje razdelali analizo tveganja kot ene od najbolj uporabnih metod socialnega dela, ki temeljijo na kontekstu nastanka stiske. Raziskava je opozorila, da zapisi v socialnem delu niso le mrtve besede na papirju, temveč pomenijo že neke vrste intervencijo; imajo realno moč dokazil, strokovnih mnenj, uradnih poročil itn., obenem pa pomembno vplivajo na psihoterapevtske postopke. V navezavi na projekt, ki so ga raziskovalci istočasno delali skupaj s Skupnostjo centrov za socialno delo, so izdelali zemljevid socialnega dela in katalog nalog socialnega dela v centrih za socialno delo. Organizirali so serijo usposabljanj za posamezne postopke, ki jih predvideva katalog. Razdelali so potek kontekstualnih metod (ocenjevanje tveganja in spoznavni pogovor), ki sta neposredno uporabni v praksi socialnega dela. Eden od praktičnih produktov je bil tudi oblikovanje instrumentov in metod za raziskovanje potreb (uživalcev drog) v skupnosti. V letih po projektu so izdali serijo priročnikov o različnih metodah socialnega dela in začeli z redno ponudbo delavnic v urjenju posameznih metod in tehnik socialnega dela.

Pomembnejše objave:

- FLAKER, Vito. Intervju kot umetnost spoznavanja: etnometodološke beležke o tem, kako strokovnjaki spoznavajo uporabnike. **Soc. delo**, april–avgust 2001, letn. 40, št. 2–4, str. 77–103. [COBISS.SI-ID: 405605]
- FLAKER, Vito. Kaj je duševno zdravje v skupnosti? = What is community mental health?. **Zdrav. vars.**, 2001, letn. 40, št. 1/2, str. 69–73. [COBISS.SI-ID: 12996825]
- GREBENC, Vera. Ekspertiza na podlagi izkušnje in prepovedana vednost v pripovedih uživalcev drog. **Soc. delo**, april–avgust 2001, letn. 40, št. 2–4, str. 105–117. [COBISS.SI-ID: 405861]
- GREBENC, Vera. Ponesrečeni pobegi ujetnikov biografij. **Soc. delo**, 2001, letn. 40, št. 2–4, str. 151–158. [COBISS.SI-ID: 406373]
- GREBENC, Vera. Etnografija heroinske krize. **Soc. delo**, april 2003, letn. 42, št. 2, str. 109–120. [COBISS.SI-ID: 1073253]

- GREBENC, Vera. **Zmanjševanje socialne škode povezane z uživanjem drog in iskanje odgovorov v skupnosti: magistrsko delo.** Ljubljana: [V. Grebenc], 2003. 179 f., tabele. [COBISS.SI-ID: 124940800]
- UREK, Mojca. **Pripovednost socialnega dela: doktorska disertacija.** Ljubljana: [M. Urek], 2003. 412 f. [COBISS.SI-ID: 764005]
- FLAKER, Vito. **Oris metod socialnega dela: uvod v katalog nalog centrov za socialno delo,** (Zbirka Katalog socialnega dela). V Ljubljani: Fakulteta za socialno delo: Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, 2003. 103 str., tabele. ISBN 961-91026-1-4. [COBISS.SI-ID: 123155200]
- GREBENC, Vera. Heroinska kriza kot pokrajina na zemljevidu uživanja drog. **Teor. praksa,** mar./apr. 2005, letn. 42, št. 1, str. 159-177. [COBISS.SI-ID: 1779557]
- UREK, Mojca. **Zgodbe na delu: pripovedovanje, zapisovanje in poročanje v socialnem delu,** (Oranžna zbirka). Ljubljana: Založba /cf., 2005. 319 str. ISBN 961-6271-76-8. [COBISS.SI-ID: 221286912]

2005

The History of Social Work in Eastern Europe 1900–1960

Nosilki mednarodne raziskave: Sabine Hering (Univerza v Siegnu),
Berteke Waaldijk (Univerza v Utrechtu)

Nosilka raziskave v Sloveniji: Darja Zaviršek

Sodelavka: Vesna Leskošek

Faculty of Social Work, 2005, 150 str.

Raziskava je razdeljena na dve obdobji: prvo se nanaša na obdobje pred drugo svetovno vojno od 1900 do 1940 in drugo od začetka druge svetovne vojne leta 1941 do leta 1960. V prvem delu, ki ga obravnava Vesna Leskošek, je najprej podan kratek pregled zgodovine Slovenije. Nato pa sledi prikaz teorij in ideologij socialne politike, saj z razvojem države blaginje tudi druge, sekularne organizacije začno ponujati pomoč in usluge ljudem, ki to potrebujejo. Obstajale so različne ideje, kako regulirati to področje in kakšna naj bi bila vloga države. Te ideje se izražajo v naslednjih kategorijah: katoliški integralizem (Anton Mahnič), krščanski solidarizem (Aleš Ušeničnik), krščanski socialni aktivizem (Janez Evangelist Krek), krščanski socializem (Andrej Gosar), avtoritarni korporativizem (velika podpora Cerkve). Sledijo prikaz ukrepov socialne politike pred prvo svetovno vojno in po njej in prikaz in pregled dejavnosti različnih dobrotelčnih organizacij. V zadnjem poglavju prvega dela so podane biografije žensk, ki so se ukvarjale z dobrotelnim socialnim delom. V drugem delu, ki ga raziskuje Darja Zaviršek, je podan prikaz nastanka in razvoja šol za socialno delo v Jugoslaviji in nato v Sloveniji. Uvedbo in razvoj šole za socialno delo (leta 1955) raziskuje zlasti z analizo pričevanj in intervjujev nekaterih učiteljev in prvih študentov socialnega dela. Značilno za raziskovalno obdobje 1945–1960 je, da sta uvedba izobraževanja za socialno delo in sama praksa socialnega dela pomenili pomemben preobrat v razumevanju socialnega skrbstva in socialne pravičnosti. Obenem pa se tudi kaže, da je komunistični režim pogosto

izrabljal socialno delo za nadzor, kontrolo in kaznovanje. V zgodovini razvoja socialnega dela v obdobju po drugi svetovni vojni so še mnoge sive lise, ki jih bo potrebno zgodovinsko osmisliti.

Pomembnejše objave:

LESKOŠEK, Vesna. Žensko gibanje na Slovenskem in boj za pravice žensk. V: JALUŠIČ, Vlasta (ur.), ZAGORAC, Dean (ur.). **Človekove pravice žensk: uvodna pojasnila in dokumenti**, (Zbirka Izobraževanje za človekove pravice, 4). Ljubljana: Društvo Amnesty International Slovenije: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije, 2004, str. 89–113. [COBISS.SI-ID: 1388133]

LESKOŠEK, Vesna. The role of the Slovenian women's movement in the development of social work: history of social work in Slovenia, 1900–1940. V: SCHILDE, Kurt (ur.), SCHULTE, Dagmar (ur.). **Need and care: glimpses into the beginnings of Eastern Europe's professional welfare**. Opladen, Blommfield Hills: Barbara Budrich Publishers, 2005, str. 149–160. [COBISS.SI-ID: 2279781]

LESKOŠEK, Vesna. Žensko gibanje in začetki socialnega dela. V: LESKOŠEK, Vesna (ur.), ZAVIRŠEK, Darja (ur.). **Zbornik povzetkov**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2005, str. 12. [COBISS.SI-ID: 1759845]

LESKOŠEK, Vesna. **Women's movement and the development of the welfare state: Welfare beyond the »Iron Curtain«**. **History of social work in Eastern Europe 1900–1960, Bonn – Bad Godesberg, 17–18 September, 2005**. [COBISS.SI-ID: 2275173]

2005

Oblikovanje sistema evalviranja izvajanja programov socialnega varstva 2004–2005

Vodja projekta: Nino Rode

Sodelavke: Liljana Rihter, Barbara Kobal, Jelka Zorn

Fakulteta za socialno delo, Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo, 2004, 230 str. 2005, 237 str. + 149 str. pril.

Raziskava je bila pilotska aplikacija modela evalvacije, ki so ga razvili v okviru istoimenskega projekta v letu 2003. Njen namen je bil dodelati posebne kriterije za posamezne skupine programov, empirično preskusiti predlagani model evalvacije in evidentirati probleme, ki pri tem nastajajo. Dodatno so izdelali navodila in instrumente za izvedbo evalvacije programov na področju socialnega varstva, pri čemer so uporabili Yatesov model evalvacije virov, postopkov, procesov in izidov. Za določanje posebnih kriterijev so izvedli fokusne skupine z izvajalci in uporabniki nekaterih programov: prve socialne pomoči kot kriznega centra za intervencije in kratkotrajne namestitve, storitve pomoči družini na domu, storitve institucionalnega varstva starejših oseb, institucionalnega varstva oseb z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, ki so vključene v programe storitev varstveno-delovnih centrov in potrebujejo organizirano oskrbo in varstvo, mreže terapevtskih skupnosti in drugih programov, ki omogočajo nastanitev za uživalce drog, mreže ekip za svetovanje po telefonu otrokom, mladostnikom in drugim osebam v osebnih stiskah, mreže centrov za svetovanje in zagovorništvo za osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, mreže centrov za svetovanje in socialno rehabilitacijo zasvojenih s prepovedanimi drogami, ki potrebujejo vsakodnevno obravnavo. Poskusno so izvedli evalvacijo domov za ostarele in kriznih centrov za mlade. Pri izvedbi poskusnih evalvacij dveh programov iz skupine programov kriznih centrov za intervencije in kratkotrajne namestitve in dveh organizacij, ki izvajajo storitve institucionalnega varstva starejših oseb, so naleteli na probleme financiranja zlasti materialnih stroškov zbiranja podatkov,

pripravljenosti nadrejenih za podporo izvedbi evalvacije in dodatne časovne obremenitve, ki nastane zaradi zbiranja podatkov, potrebnih za evalvacijo. Uvajanje enotnega sistema evalvacije na področju socialnega varstva bi omogočilo, da presežemo tako stanje in zagotovimo stalno spremljanje in izboljšanje kvalitete dela in storitev na področju socialnega varstva. To pa pomeni, da je treba podatke za (samo)evalvacijo zbirati kontinuirano in za to zagotoviti ustrezne vire. Samo na tak način so lahko rezultati evalvaciji primerni za ukrepanje v smeri boljše kakovosti programov in storitev in za ustrezno nagrajevanje bolj učinkovitih in uspešnih.

Pomembnejši objavi:

KOBAL, Barbara, RODE, Nino, RIHTER, Liljana, ZORN, Jelka. Priprava evalvacije izvajanja programov socialnega varstva. **Soc. delo**, jun 2005, letn. 44, št. 3, str. 201–209. [COBISS.SI-ID: 1945189]

RODE, Nino, RIHTER, Liljana, KOBAL, Barbara. Uvajanje sistema evalvacije v socialnem varstvu: predlog postopka. **Soc. delo**, feb.–apr. 2006, letn. 45, št. 1/2, str. 1–7. [COBISS.SI-ID: 2471781]

2005

Oblikovanje sistema indikatorjev za ugotavljanje potreb ljudi po vrsti in količini posameznih storitev in razvoja novih oblik storitev/pomoči na področju socialnega varstva v Ljubljani

Nosilca raziskave: Vito Flaker, Vera Grebenc

Sodelavke in sodelavec: Liljana Rihter, Nino Rode, Vida Milošević Arnold, Petra Videmšek, Bernarda Dajčman, Alenka Žagar

Fakulteta za socialno delo, 2005, 289 str.

Namen raziskave je bil ugotoviti potrebe treh ciljnih skupin, ki živijo na področju Mestne občine Ljubljana. Stari, mladi, ki so izpadli iz sistema šolanja, ženske in otroci, žrtve nasilja. V ta namen je izdelana metodologija, ki omogoča intenziven posnetek stanja. Triangulacija podatkov je zagotovljena s kombinacijo virov in pogledov: uporabniški, izvajalski in iz obstoječih statistik. Na podlagi gradiva so bili izdelani etnografski zemljevidi za vsako področje in zemljevidi služb. Ti zemljevidi rabijo kot podlaga za oblikovanje katalogov potreb in kot vodilo pri prepoznavanju indikatorjev potreb. Bistvene ugotovitve so, da v Ljubljani obstajajo razvejani sistemi pomoči in storitev na področju socialnega varstva, toda storitve bodisi ne ustrezajo konkretnim potrebam bodisi ljudje ne poznajo vseh oblik, nekaterih storitev pa je premalo. Izvajalci storitev poročajo o veliki obremenjenosti in občutku, da delujejo na robu zmogljivosti. Za vsako od treh ciljnih skupin so na podlagi potreb določena ključna področja, ki nakažejo indikatorje potreb: demografski podatki o populaciji, materialna varnost (revščina, dohodki), varnost in tvegana (nasilje, nesreče), zdravje, dostop do storitev, stanovanjska politika, izobrazba in izobraževanje.

Pomembnejše objave:

- GREBENC, Vera. Kontekstualni pristop pri raziskovanju potreb: etnografski zemljevidi. V: LEŠNIK, Bogdan (ur.). **Tradicije, prelomi, vizije: zbornik abstraktov**. Ljubljana: [Fakulteta za socialno delo], 2005, str. 53. [COBISS.SI-ID: 2303333]
- GREBENC, Vera. Needs assessment in community: what communities can tell us. V: FLAKER, Vito (ur.), SCHMID, Tom (ur.). **Von der Idee zur Forschungsarbeit: Forschen in Sozialarbeit un Sozialwissenschaft**, (Böhlau Studienbücher BSB). Wien: Böhlau Verlag, Herbst 2006, str. 167–189. [COBISS.SI-ID: 2621797]
- GREBENC, Vera. Tveganja, povezana s starostjo in nasilje: nekaj misli in poudarkov. V: ŽIBERNA, Angelca (ur.), KOŽUH-NOVAK, Mateja (ur.). **Odnos do starejših v slovenski javnosti: [zamolčane zgodbe]**. Ljubljana: Zveza društev upokojen-
cev Slovenije: Slovenska filantropija, društvo za promocijo prostovoljnega dela, 2007, str. 25–36. [COBISS.SI-ID: 2904677]
- GREBENC, Vera, KVATERNIK, Ines. Researching needs in the community: drug users as partners in research process. **Odvisnosti (Ljubl.)**, 2007, vol. VIII, no 1, str. 23. [COBISS.SI-ID: 2755685]

2006**Na kokainu**

Raziskovalni projekt na področju rabe kokaina

Vodja raziskave: Vera Grebenc

Sodelavke in sodelavci: Ines Kvaternik Jenko, Dragica Fojan,
Vito Flaker, Mina Kranjc, Matej Sande, Borut Bah

Fakulteta za socialno delo, 2006, 110 str.

Raziskovalni projekt je bil po vedenju raziskovalcev prvi poskus vpregleda v značilnosti uporabe kokaina v različnih družbenih skupinah v slovenskem prostoru. Naročnik raziskave je bil urad za droge pri ministrstvu za zdravje. Na podlagi kvalitativne in eksplorativne raziskovalne strategije in z uporabo instrumentarija hitre ocene potreb so ugotavljali značilnosti skupin, ki uživajo kokain, posebej so raziskovalce zanimale socialne in zdravstvene posledice uživanja kokaina, negativni učinki uporabe te droge in strategije zmanjševanja tveganj. Na podlagi rezultatov so izdelali tipologijo uživalcev kokaina, zabeležili zaznavanje zdravstvenih in socialnih tveganj, definirali potrebe po oblikah pomoči in predlagali načine odzivov na izražene potrebe uživalcev. Ugotovili so, da so respondenti dobro seznanjeni s psihičnimi posledicami, slabo pa so poznali fizične posledice uporabe te droge. Glede načina uživanja so raziskovalci opazili, da so obdobja intenzivnega uživanja, včasih tudi vsakodnevnega uživanja večjih količin kokaina praviloma omejena in se hitreje izmenjujejo z obdobji zmanjševanja in opuščanja uživanja kot v primerih rabe heroina, da je poznavanje učinkov, tveganj in posledic rabe kokaina razmeroma dobro, so pa manjše razlike glede poznavanja učinkov in posledic kokaina med različnimi podskupinami uživalcev. Kot posebej nevarno se je pokazalo ekscenno uživanje, ko osebe več dni zaporedoma uživajo kokain brez prekinitve in brez počitka, kar lahko privede do različnih zdravstvenih zapletov. Ugotovili so, da uživalci kokaina praviloma ne iščejo pomoči v obstoječih programih na področju drog, posebej ne v tistih programih, ki zahtevajo identifikacijo oziroma kjer je osebni stik pogoj za dostop do storitev. Tudi število

uporabnikov, ki iščejo pomoč zaradi posledic, povezanih izključno z rabo kokaina, je nizko. Med iskalci pomoči prevladuje tip uživalcev, ki uporabljajo kokain poleg uporabe drugih drog, zlasti heroina. Pomoči pa zaradi strahu pred razkritjem ne išče toliko skupina tistih uživalcev, ki so socialno vpeti v konvencionalne socialne strukture. Kot pomemben način informiranja in svetovanja se je izkazalo internetno svetovanje in oblike pomoči, ki omogočajo anonimnost.

Pomembnejše objave:

GREBENC, Vera, FOJAN, Dragica, KVATERNIK, Ines. Uporaba kokaina v Sloveniji: zaznavanje tveganj in zmanjševanje škode. V: SANDE, Matej (ur.). **Na spidu. 2, Stanje na področju sintetičnih drog in kokaina v Sloveniji**. Ljubljana: DrogArt, 2007, str. 101–130. [COBISS.SI-ID: 2697573]

KVATERNIK, Ines, GREBENC, Vera, FOJAN, Dragica. Uživanje kokaina v Sloveniji in načrt zmanjševanja škode. V: DEBELJAK, Barbara (ur.), UREK, Mojca (ur.). **Socialno delo za enake možnosti za vse: knjiga povzetkov**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007, str. 93. [COBISS.SI-ID: 2825829]]

KVATERNIK, Ines, GREBENC, Vera. Varnejši prostor za uživanje drog kot smiseln odgovor na potrebe uživalcev drog v skupnosti. **Soc. delo**, 2009, letn. 48, št. 5/6, str. 287–296. [COBISS.SI-ID: 3244645]

2006

Psihološki vidiki obvladovanja stresnih obremenitev pri izvajanju nalog v tujini

Končno poročilo drugega soizvajalca projekta

Nosilec projekta: Bernard Stritih

Sodelavke in sodelavec: Gabi Čačinovič Vogrinčič, Lea Šugman Bohinc, Leonida Kobal Možina, Nino Rode, Jasna Solarovič

Fakulteta za socialno delo 2006, 222 str.

V teoretskem delu so predstavljene sodobne teorije za razumevanje škodljivih stresnih in travmatskih doživetij oziroma njihovih posledic, vključno s posttravmatsko stresno motnjo (PTSM). Prikazane so tudi ugotovitve o varovalnih dejavnikih. Kratkoročne in dolgoročne posledice travmatskih doživetij je mogoče razlikovati kot motnje v delovanju telesnih funkcij, kot motnje psihične samoregulacije (duševne rane) in kot motnje participacije v socialnih sistemih (socialne rane). Čeprav so posledice travm kompleksno prepletene, je treba v procesu pomoči posvetiti pozornost vsem trem nivojem, na katerih se kažejo posledice. Ob prizadevanjih za enostransko pomoč prihaja do pojavov »retravmatizacije«. V teoretskem uvodu so upoštevane tudi izkušnje s psihosocialno pomočjo skupinam in posameznim prebivalcem Posočja po katastrofalnem potresu leta 2004. Poseben poudarek so avtorji namenili pomembnosti podpore družinam vojakov pred odhodom na misijo, v času trajanja misije in ob povratku. Empirični del raziskave je bil izveden v tesnem sodelovanju z raziskovalno skupino oddelka za psihologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Analiza anketnih odgovorov dokazuje, da imajo podporno vlogo pri soočanju z obremenitvami vojnega stresa zlasti ti dejavniki: izkazana pozitivna ocena partnerskih odnosov v lastni družini, ugodna ocena odnosov v vojni enoti, zlasti do predpostavljenih, identifikacija z uradnimi (deklariranimi) cilji mirovnih operacij. Raziskava daje izhodišča za organiziranje in delovanje svetovalnih služb v vojnih enotah (socialno delo, psiholog, duhovna oskrba) in za razvijanje služb v podporo družinam.

Pomembnejši objavi:

STRITIH, Bernard. Strategije pomoči pri socialnem delu s travmatiziranimi osebami in družinami. **Soc. delo**, dec. 2006, letn. 45, št. 6, str. 333–343. [COBISS.SI-ID: 2613093]

UREK, Mojca, RODE, Nino, ŠKERJANC, Jelka, LAMOVŠEK, Vili, ZIDAR, Romana. Socialno delo v primeru naravnih ali drugih nesreč. V: ZORN, Matija (ur.), KOMAC, Blaž (ur.), PAVŠEK, Miha (ur.), PAGON, Polona (ur.). 1. trienalni znanstveni posvet, lg. 11. december 2008. **Naravne nesreče v Sloveniji: 1. trienalni znanstveni posvet, lg. 11. december 2008: zbornik povzetkov**. Ljubljana: ZRC, 2008, str. 67. [COBISS.SI-ID: 3092325]

2006

Ocena potreb in načrtovanje odgovorov po novih programih pomoči za uživalce drog v Republiki Sloveniji

Vodja raziskave: Vito Flaker

Sodelavke in sodelavci: Vera Grebenc, Ines Kvaternik Jenko, Borut Bah, Dragica Fojan, Dare Kocmur, Heino Stöver, Franz Trautman, Maja Sever, Brankica Štrukelj, Darinka Kovše Ketiš, Larisa Safran, Bojana Macogovič Mori, Lorena Pahovič, Andreja Kolarič, Peter Recer, Aleksandra Hribernik

Fakulteta za socialno delo, 2006, 2+121 str.

Temeljni cilj raziskave je bil prenos rezultatov raziskave v prakso oz. politiko na področju drog. Cilje lahko razdelimo v tri večje skupine: (a) izdelava metodologije raziskovanja v skupnosti, ki bo omogočala hitro oceno potreb, (b) izdelava etnografskega zemljevida s ciljem definiranja in oblikovanja indikatorjev potreb, da bi lahko načrtovali odgovore na te potrebe, in (c) nadaljevanje projekta iniciativne skupine za vzpostavitev novih programov pomoči za uživalce drog v lokalnih skupnostih, da bi spodbudili lokalne prebivalce k razvijanju novih programov. V raziskovalnem procesu je bila kombinirana kvalitativna in kvantitativna metodologija. Glavna ugotovitev raziskave je, da različne ciljne skupine (uživalci drog, starši, strokovnjaki) poročajo o nujnosti sočasnega obstoja tako specializiranih programov pomoči kot tudi integriranih splošnih služb, v katerih uživanje drog ne izstopa kot središčni problem. Specializirani programi lahko pripomorejo k večji izpostavljenosti uživalcev drog, kar je zlasti pogosto v manjših lokalnih skupnostih, in povzročajo dodatno stigmatizacijo. Zaznati je bilo mogoče potrebo po bolj anonimni in diskretni obravnavi uživalcev, pojavlja se potreba po bolj individualiziranem načinu obravnave uživalcev drog, specifični obravnavi za različne ciljne skupine uživalcev, dostopnejšem substitucijskem zdravljenju, diskretni izmenjavi igel, prostorih za preživljanje prostega časa mladih in stanovalnih tako za aktivne uživalce drog kot za tiste, ki se vračajo iz komun,

nadalje potreba po možnostih zaposlovanja, izobraževanja uživalcev, staršev in strokovnjakov o tveganjih pri rabi različnih drog, identifikaciji mlajših uživalcev drog, do katerih službe nimajo dostopa, in po programih, ki bi bili namenjeni izključno tem skupinam, potreba po varni sobi za intravenozne uživalce drog, izražena je bila tudi potreba po boljših informacijah o ponudbi različnih programov. Na podlagi ugotovitev so bila izdelana priporočila za načrtovanje dogovorov.

Pomembnejše objave:

- GREBENC, Vera. Needs assessment in community: what communities can tell us. V: FLAKER, Vito (ur.), SCHMID, Tom (ur.). **Von der Idee zur Forschungsarbeit: Forschen in Sozialarbeit un Sozialwissenschaft**, (Böhlau Studienbücher BSB). Wien: Böhlau Verlag, Herbst 2006, str. 167–189. [COBISS.SI-ID: 2621797]
- GREBENC, Vera, KVATERNIK, Ines. Researching needs in the community: drug users as partners in research process. **Odvisnosti (Ljubl.)**, 2007, vol. VIII, no 1, str. 23. [COBISS.SI-ID: 2755685]
- KVATERNIK, Ines, GREBENC, Vera. Varnejši prostor za uživanje drog kot smiseln odgovor na potrebe uživalcev drog v skupnosti. **Soc. delo**, 2009, letn. 48, št. 5/6, str. 287–296. [COBISS.SI-ID: 3244645]

2006

Ocena potreb po socialno-zdravstvenih storitvah in možnosti oblikovanja študijskih programov v severnoprimorski regiji

Nosilca raziskave: Vito Flaker, Leonida Kobal

Sodelavke in sodelavec: Liljana Rihter, Jelka Škerjanc, Vera Grebenc, Barbara Krtelj, Tanja Cink, Bojan Perše

Fakulteta za socialno delo, 2006, 106 str.

Namen projekta je vzpostaviti sistem visokošolskega izobraževanja na področju socialnega varstva v severnoprimorski regiji v skladu z njenimi potrebami. Prvi cilj projekta je bil ugotoviti potrebe po socialno-zdravstvenih storitvah v regiji. S pomočjo eksplorativne raziskave so raziskovalci ugotavljali značilnosti obravnavanih ciljnih skupin uporabnikov (osebe s težavami v duševnem zdravju in osebe z motnjami v razvoju, stari, mladi, zasvojeni z igrami na srečo, osebe v postpenalni obravnavi, uživalci drog, dolgotrajno brezposelni) v severnoprimorski regiji in zbirali podatke o izvajalcih storitev glede na tematsko področje. Na podlagi izraženih potreb ljudi so po induktivni poti sklepanja oblikovali poskusne ugotovitve o njihovem položaju. V nadaljevanju so na podlagi teh ugotovitev sklepali o potrebnih vsebinah, ki naj bi jih ponudili dodatni izobraževalni programi izvajalcem programov (in uporabnikom), da bi lahko v obstoječih in morebitnih novih socialno-zdravstvenih programih (dodiplomskem in dopolnilnih specialističnih programih) na ustrežnejši in kvalitetnejši način odgovorili na obstoječe nezadovoljene potrebe uporabnikov. Nastajajoči profil strokovne delavke ali strokovnega delavca naj ne bi pomenil profiliranja nove socialnovarstvene storitve, temveč naj bi bil povezovalni skupni dejavnik med posameznim krajanom, skupnostjo in strukturami. Strokovna delavka, ki bi zaključila tak program, naj bi bila pobudnik in motor za skupnostne vsebine dela, naslovnik za potrebe starih ljudi, vir informacij in povezovalka, zagovornik, koordinator, posrednik dela s skupnostjo in

posameznikom. Pokazala se je tudi potreba po raznovrstnih dopolnilnih izobraževanjih.

Pomembnejša objava:

ŠUGMAN BOHINC, Lea, ZAVIRŠEK, Darja, RAPOŠA-TAJNŠEK, Pavla, KOBAL, Leonida, MOŽINA, Miran, ŽNIDAREC DEMŠAR, Simona, URH, Špela. **Prenova in razvoj vseh treh stopenj študija socialnega dela: poročilo ob zaključku projekta.** Ljubljana: Univ. v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo, 2007. 5 str. [COBISS.SI-ID: 3183717]

2006

Študentje in metodologija

Vodja raziskave: Blaž Mesec

Sodelavka: Liljana Rihter

Fakulteta za socialno delo, 2006, 122 str.

Pri dveh generacijah drugega letnika visokošolskega strokovnega programa socialnega dela na Fakulteti za socialno delo (2003/04 in 2004/05, n = 464) je bila izvedena anketa o izkušnjah z raziskovalnim delom in pričakovanih glede študija pri predmetu metodologija raziskovanja v socialnem delu s statistiko I. Ta predmet študentje ocenjujejo kot enako ali bolj zahtevnega v primerjavi z drugimi predmeti, pri čemer ga predvsem izredni študentje ocenjujejo kot zahtevnejšega. Tudi pričakovano zanimivost tega predmeta ocenjujejo izredni študentje nekoliko višje kot redni. Tako redni kot izredni študentje ocenjujejo, da bodo znanje tega predmeta potrebovali pri študiju drugih predmetov in pri praktičnem delu. Glede količine in vrste dosedanjih raziskovalnih izkušenj so med študenti precejšnje razlike, kljub temu pa si bo velika večina prizadevala pri izpitu dobiti vsaj prav dobro (8) oceno. Ugotovljene so bile neznatne do nizke korelacije med merami učnega uspeha v srednji šoli in merami študijskega uspeha v prvem letniku visoke šole, kar pojasnjujejo s tem, da so mere uspeha v srednji šoli relativne in ne upoštevajo ranga šol glede na povprečni učni uspeh dijakov. Ugotovljene so bile zmerne korelacije med merami študijskega uspeha na visoki šoli, kar pomeni, da se hierarhija na osnovi srednješolskega uspeha po prihodu na visoko šolo »premeša« in se vzpostavi nova hierarhija uspešnosti, ki kaže določeno konsistentnost in vztrajnost. Predlagana je sprememba sistema pripisovanja vpisnih točk in nadaljnje vztrajanje pri uveljavljanju visokošolskih kriterijev znanja.

Pomembnejša objava:

MESEC, Blaž, RIHTER, Liljana. Študentje in Metodologija: sledenje zadnjih dveh generacij visokošolskega programa socialnega dela. **Soc. delo**, dec. 2007, letn. 46, št. 6, str. 281–293. [COBISS.SI-ID: 2872421]

2006

Priprave na aplikacijo sistema evalviranja izvajanja programov in storitev socialnega varstva

Vodja raziskave: Nino Rode

Sodelavke: Liljana Rihter, Barbara Kobal,
Suzana Oreški, Tanja Mlač

Fakulteta za socialno delo, Inštitut Republike Slovenije
za socialno varstvo, 2006, 149 + 12 str.

Projekt je bil namenjen predvsem diseminaciji ugotovitev raziskav iz prejšnjih let in nadaljevanju pilotskih evalvacij. Izvedeni so bili izobraževanja za predstavnike organizacij v socialnem varstvu pa tudi za socialne delavke v zdravstvu in šolstvu, poskusna evalvacija dveh programov iz mreže centrov za svetovanje in zagovorništvo za osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju.

Pomembnejše objave:

RODE, Nino, RIHTER, Liljana, KOBAL TOMC, Barbara. Uvajanje sistema evalvacije v socialnem varstvu: predlog postopka. **Soc. delo**, feb.-apr. 2006, letn. 45, št. 1/2, str. 1-7. [COBISS.SI-ID: 2471781]

RODE, Nino, RIHTER, Liljana, KOBAL TOMC, Barbara. **Evalvacija programov v socialnem varstvu: model in postopek izvedbe**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo: Inštitut RS za socialno varstvo, 2006. 165 str., tabele, graf. prikazi. ISBN 961-6569-03-1. [COBISS.SI-ID: 228362752]

RIHTER, Liljana, RODE, Nino, KOBAL TOMC, Barbara. Establishing the system to evaluate the implementation of social protection programmes in Slovenia. V: **Abstracts: evaluation in society: critical connections: joint international conference 4-6 October 2006**. London: United Kingdom Evaluation Society, European Evaluation Society, 2006, str. [56]. [COBISS.SI-ID: 2591333]

RIHTER, Liljana, RODE, Nino, KOBAL TOMC, Barbara, DREMELJ, Polona. Vloga evalvacij med tekmovalnostjo in sodelovanjem. V: KRPIČ, Tomaž (ur.). 22. slovensko sociološko srečanje 2007, Ptuj, 19.-20. oktober 2007. **Družba med solidarnostjo in tekmovalnostjo**, (Novice SSD, letn. 22, št. 1). Ljubljana: Slovensko sociološko

društvo, 2007. http://www.sociolosko-drustvo.si/index.php?option=com_content&task=view&id=139&Itemid=27. [COBISS.SI-ID: 2849125]

RIHTER, Liljana, RODE, Nino, KOBAL TOMC, Barbara. Uvajanje enotnega sistema spremljanja in evalviranja socialnovarstvenih programov. V: DEBELJAK, Barbara (ur.), UREK, Mojca (ur.). **Socialno delo za enake možnosti za vse: knjiga povzetkov**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007, str. 138. [COBISS.SI-ID: 2837349]

RIHTER, Liljana, RODE, Nino, KOBAL TOMC, Barbara. Evaluation of social protection programmes in Slovenia: challenges for governance and progress. V: **Building for the future: evaluation in governance, development and progress: abstract book**. Lisboa: European evaluation society, 2008, str. 203. [COBISS.SI-ID: 3017573]

RODE, Nino. Evaluation in social work: based on which evidence?. V: ZAVIRŠEK, Darja (ur.), NABERGOJ, Tjaša (ur.). **Global crisis in/and social work: the ambiguities and challenges**. Ljubljana: Faculty of Social Work, 2009, str. 66. [COBISS.SI-ID: 3209317]

2006

Vzpostavljanje osebnih paketov storitev

Poročilo o drugi fazi akcijskoraziskovalnega projekta »Individualiziranje financiranja storitev socialnega varstva«

Nosilec projekta: Vito Flaker

Sodelavke in sodelavci: Lea Brišar, Maja Cuder, Iztok Jurančič, Barbara Kresal, Mateja Nagode, Kristina Podbevšek, Nevenka Podgornik, Nino Rode, Sandra Stare, Jelka Škerjanc, Špela Urh, Petra Videmšek, Romana Zidar, Darja Zaviršek, Magdalena Žakelj, študenti 4. letnika FSD

Inštitut RS za socialno varstvo, Fakulteta za socialno delo, 2006, 214 str.

Raziskava povzema vmesne ugotovitve eksperimenta o neposrednem in individualiziranem financiranju. Namen pilotskega projekta je vzpostaviti individualno financiranje za omejeno število ljudi, da bi lahko preučili njegove učinke, hkrati pa razvili in proučili postopke in metode, ki so potrebni za neposredno financiranje. Prvi del poročila predstavi potek prve faze projekta od pomladi 2003 do konca leta 2006, opiše priprave na projekt, zagon in številne zastoje. Drugi del govori o formalni organizaciji in konkretnem delovanju strukture znotraj projekta. Nato podaja analizo postopka, ki omogoča preobrazbo uporabnika v pogodbenega posameznika in partnerja pri izvajanju storitev. Zadnji del besedila je analiza pripovednih in izvedbenih delov osebnih načrtov uporabnikov, ki so se vključili v projekt v prvi fazi. Osebni načrti so analizirani glede na cilje, potrebne storitve in predvidene stroške. Poročilo raziskovalci zaključujejo s predlogi za spremembo projekta. Po prvi fazi se je namreč izkazalo, da je treba zaradi številnih zastojev pri poteku projekta spremeniti akcijski načrt, ki so ga raziskovalci načrtali v prvem poročilu iz leta 2004. Bistvene spremembe v projektu so bile ustanovitev Agencije IN, ki je prevzela izvajalski del projekta in močnejša vloga občin kot financirjev osebnih paketov storitev.

Pomembnejše objave:

- VIDEMŠEK, Petra, FLAKER, Vito, KRESAL, Barbara, NAGODE, Mateja, RODE, Nino, ŠKERJANC, Jelka, URH, Špela. Neposredno financiranje kot odgovor na potrebe uporabnikov. **Soc. delo**, 2006, letn. 45, št. 3/5, str. 249–252. [COBISS.SI-ID: 2541925]
- FLAKER, Vito, CUDER, Maja, NAGODE, Mateja, PODBEVŠEK, Kristina, PODGORNIK, Nevenka, RODE, Nino, ŠKERJANC, Jelka, ZIDAR, Romana. **Vzpostavljanje osebnih paketov storitev: poročilo o pilotskem projektu Individualiziranje financiranja storitev socialnega varstva**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007. 276 str., ilustr. ISBN 978–961–6569–14–9. [COBISS.SI-ID: 236504320]
- KODELE, Tadeja, FLAKER, Vito. »Da iz številke postanem človek«: stanovanjske skupine 16 let pozneje – ob okrogli mizi o stanovanjskih skupinah. **Pet (Ljubl.)**, jul. 2008, let. 20, št. 93, str. 5–8. [COBISS.SI-ID: 2979941]
- NAGODE, Mateja, FLAKER, Vito. Prihaja obrat?. **Vzajemna (2000)**, dec. 2008, letn. 8, št. 12, str. 32. [COBISS.SI-ID: 3130469]
- FLAKER, Vito, NAGODE, Mateja. Kakšen je položaj danes?: dolgotrajna oskrba. **Vzajemna (2000)**, nov. 2008, letn. 9, št. 11, str. 32. [COBISS.SI-ID: 3060581]

2006

Kvaliteta življenja v primežu zasvojenosti in politike

Podoktorski raziskovalni projekt

Vodja raziskave: Ines Kvaternik

Fakulteta za socialno delo, 2006

Namen raziskave je bil identificirati razkorak med potrebami uživalcev/uživalk drog in uporabnikov/uporabnic različnih programov pomoči in služb in ponudbo obstoječih programov pomoči (zdravstvenih in socialnovarstvenih). Izhodiščno raziskovalno vprašanje je bilo, ali uživalci/uživalke različnih stopenj vključenosti v sceno uživanja različnih drog (od občasnih do uličnih zasvojenih uživalcev/uživalk) potrebujejo bolj specializirane ali bolj splošne službe od obstoječih (centri za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog, center za zdravljenje odvisnosti, programi zmanjševanja škode zaradi uživanja drog, visokopražni programi). V okviru raziskave so bile identificirane potrebe po novih programih pomoči za uživalce/uživalke drog. Temeljni cilji raziskovalnega projekta so sinteza, evalvacija in teoretska refleksija obstoječih rezultatov raziskav. Izvedena je bila primerjava obstoječih rezultatov s sedanjo situacijo, identifikacija novih potreb uživalcev drog in oseb z dvojno diagnozo, oblikovanje novih strategij (odgovorov) in prenos rezultatov v prakso/politiko na področju drog in zasvojenosti. Raziskovalni projekt se osredotoča na moderne pristope. V nasprotju s tradicionalnim pristopom, ki ocenjuje uspeh preprečevanja in terapije z abstinenco kot končnim ciljem, sodobna politika na področju drog – utemeljena na potrebah uživalcev drog – daje prednost omogočanju vzpostavljanja stikov uživalcev drog s službami, ki na socialnem in zdravstvenem področju izvajajo potrebne in zelene intervencije. Splošno poimenovanje zmanjševanja škode razločuje škodo na različnih nivojih (individualni, skupnostni, družbeni) in v različni tipologiji škode (socialni, zdravstveni in ekonomski). S to širino pregleda nad področjem vpeljuje koncept zmanjševanja škode analitičen pristop na različnih

segmentih in s tem ponuja praktične rešitve pri načrtovanju konkretnih intervencij, kakor tudi pri načrtovanju politik in širših družbenih ukrepov. Koncept zmanjševanja škode razširja pojem političnega znotraj prevladujočih diskurzov na področju politike do drog, kar sovpada s spreminjanjem dosedanjega globalnega odziva na pojav drog (ideološka simbioza represije in zdravljenja).

Pomembnejše objave:

KVATERNIK, Ines, GREBENC, Vera. Vrzeli med medicino in socialnim delom: primer »dvojnih diagnoz«. **Teor. praksa**, jan.–apr. 2008, let. 45, št. 1/2, str. 129–143. [COBISS.SI-ID: 2925413]

KVATERNIK, Ines, GREBENC, Vera. The role of social work in the field of mental health: dual diagnoses as a challenge for social workers = Vloga socialnega dela na področju duševnega zdravja: Dvojne diagnoze izziv za socialno delo. **European journal of social work**, no. 3, 2009, 13 str., doi: 10.1080/13691450902981426. [COBISS.SI-ID: 3182693]

KVATERNIK, Ines, GREBENC, Vera. Varnejši prostor za uživanje drog kot smiselni odgovor na potrebe uživalcev drog v skupnosti. **Soc. delo**, 2009, letn. 48, št. 5/6, str. 287–296. [COBISS.SI-ID: 3244645]

KVATERNIK, Ines, GREBENC, Vera, RIHTER, Liljana. **Droge med politiko in vsakdanjim življenjem**. V Ljubljani: Fakulteta za socialno delo, 2008. 141 str., tabele. ISBN 978–961–6569–19–4. [COBISS.SI-ID: 242417664]

2006

Mladina in prosti čas

Problematika celjskega parka

Nosilka raziskave: Vesna Leskošek

Fakulteta za socialno delo 2006, 48 str.

Projekt je nastal po naročilu oddelka za družbene dejavnosti mestne občine Celje, ki želi načrtovati ustrezne ukrepe za odpravo problematike celjskega parka. Zbiranje mladine v celjskem parku je za občino problem, ki ga poskuša rešiti že vrsto let. Zbiranje je problematično zlasti zato, ker je povezano s čezmernim uživanjem alkohola in drog in vandalizmom. Rešitve torej ne moremo iskati v prepovedi dostopa do parkovnih površin ali povečani kontroli nad zbiranjem, temveč v aktivnejših oblikah večanja kakovosti preživljanja prostega časa v parku in v povečanem številu mladinskih prostorov in dejavnosti, ki so na voljo v mestu na sploh, da bi zmanjšali potrebo po osredotočanju na en sam prostor. Rezultati raziskave so bili oblikovani na podlagi izvedbe in analize fokusnih skupin z vsemi relevantnimi skupinami in institucijami v Celju. Rezultati prispevajo k oblikovanju celostne podobe problema in nudijo podlago za oblikovanje ustreznih rešitev. Najpomembnejše ugotovitve raziskave so bile: park je potrebno ponovno združiti v celoto, opraviti segmentiranost prostora, odpraviti parcialne rešitve, ki prispevajo k neurejenosti prostora, park konstruirati kot urbano središče, zagotoviti medgeneracijsko povezanost in tako prispevati h družbeni kohezivnosti, park konstruirati kot prostor kakovostnega preživljanja prostega časa vseh generacij, zagotoviti dostopnost do celotne površine parka, odpraviti fizične delitve na različne dele parka, z ureditvijo zagotoviti izkoriščenost prostora na kreativen način, zagotoviti delo nevladnih organizacij in neformalnih skupin, spodbuditi nastajanje novih skupin in organizacij, podpirati ustvarjalnost mladih na področjih, kot so kultura, novi športi, informacijska tehnologija in podobno, spodbuditi medvrstniško učenje in delovanje in s tem spodbujati avtonomnost in prevzemanje odgovornosti, omogočiti razvoj civilno-družbenih akter

in akterjev in tako vplivati na razvoj aktivnega državljanstva, aktivacija mladine za bolj ustvarjalno preživljanje časa, ki ga preživijo z vrstniki. Raziskovalni projekt je bil neposredno koristen za naročnika, ki je na podlagi raziskave načrtoval strategijo na področju dela z mladimi.

2007

Transnacionalno državljanstvo

Dostopnost socialnih služb in metode dela z (i)migranti
(Postdoktorski raziskovalni projekt 2005–2007)

Vodja raziskave: Jelka Zorn

Fakulteta za socialno delo, 2007.

Namen raziskave je bil (1) raziskati meje socialnega državljanstva in konceptualizirati transnacionalno državljanstvo, (2) raziskati odzivnost in dostopnost javnih služb države blaginje (zlasti socialnih služb) v primeru nedržavljanov, (3) identificirati primere dobrih praks na področju socialnega dela z (i)migranti v Sloveniji in izbranih državah EU, (4) opisati in analizirati konkretne metode socialnega dela s to ranljivo skupino ljudi. Projekt je obsegal pregled relevantne literature, intervjuje z zaposlenimi v socialnih službah, na tujih univerzah, strokovnjaki in aktivisti v Sloveniji in Veliki Britaniji. V Sloveniji so bili opravljeni intervjuji z osebjem tudi v zdravstveni ambulanti za osebe brez zdravstvenega zavarovanja, azilnem domu in centru za tujce. Ena od pomembnih ugotovitev, pridobljena na podlagi intervjujev in študijskih obiskov na tujih univerzah in socialnih službah, je, da so metode dela s priseljenci tesno povezane z razumevanjem širših družbenih pogojev, vključno s sistemom zagotavljanja pravic (denimo v primeru prosilcev za azil so razlike med Slovenijo in Veliko Britanijo pri oblikah nastanitve, dostopu do socialnih in zdravstvenih služb pa tudi v zgodovinskih kontekstih bojev za pravice). Temeljne metode socialnega dela ostajajo tudi v primeru priseljencev učinkovita obveščенost o pravicah in zagovorništvo, zlasti pa spodbujanje povezanosti in kolektivnega samozagovorništva. Gre za uveljavljeno metodo dela, ki ima za cilj socialno krepitev. Gre tudi za vprašanje, kako politično delovanje integrirati v prakso in teorijo socialnega dela. To se navezuje na vprašanje avtonomije socialnih služb, kar je bila implicitna tema intervjujev z zaposlenimi zlasti v Veliki Britaniji.

Pomembnejše objave:

- ZORN, Jelka (2006): Od izjeme do norme: centri za tujce, pridrževanje in deportacije. **Časopis za kritiko znanosti**, letn. 34, št. 226, str. 54–73. [COBISS.SI-ID: 2658661]
- ZORN, Jelka (2005): Strategije izključevanja begunk, beguncev oziroma prosilcev za azil in oseb brez statusa. **Socialno delo**, letn. 44, št. 4/5, str. 259–275. [COBISS.SI-ID: 2158181]
- ZORN, Jelka (2009) The Right to Stay: Challenging the Policy of Detention and Deportation, **European Journal of Social Work**. letn. 12, št. 2: 247–260. [COBISS.SI-ID: 3177573]
- ZORN, Jelka (2007): Borders, Exclusion and Resistance: The Case of Slovenia. V: Lavalette, Michael in Ferguson, Iain (ur.), **International Social Work and the Radical Tradition**. Birmingham: Venture Press. Str.: 117–143. [COBISS.SI-ID: 2689125]
- ZORN, Jelka (2007): New Borders, New Exclusions. V: Darja Zaviršek et al. (ur.) **Ethnicity in Eastern Europe: A Challenge for Social Work Education**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, str: 161–177. [COBISS.SI-ID: 2720869]
- ZORN, Jelka (2007): »Mi, etno-državljeni etno-demokracije«: nastajanje slovenskega državljanstva. **Časopis za kritiko znanosti**, 2007, letn. 35, št. 28, str. 17–33. [COBISS.SI-ID: 2898277]
- ZORN, Jelka (2008): »We, the ethno-citizens of ethno-democracy«: the formation of Slovene citizenship. V: Zorn, Jelka in Lipovec Čebren, Uršula (ur.). **Once upon an erasure: from citizens to illegal residents in Republic of Slovenia**. Ljubljana: Študentska založba, 2008, str. 52–69. [COBISS.SI-ID: 3129445]
- ZORN, Jelka (2008): Ljudje brez pravice do pravic in vloga socialnega dela. **Socialno delo**, 2008, letn. 47, št. 3/6, str. 115–131. [COBISS.SI-ID: 2969957]

2007

Tveganja pri začetnem uživanju dovoljenih in nedovoljenih drog – preprečevanje in zmanjševanje škode

Integrativni pristop

Nosilec raziskave: Vito Flaker

Sodelavke in sodelavci: Vera Grebenc, Ines Kvaternik Jenko,
Dragica Fojan, Borut Bah, Mina Kranjc, Dare Kocmur, študentje FSD

Fakulteta za socialno delo, 2006–2007, 7 str.

Glavni cilji projekta so bili izdelava etnografskega zemljevida uživanja drog v lokalni skupnosti, analiza potreb uživalcev drog in služb v lokalni skupnosti, podpora lokalnim iniciativam na področju drog in oris skupnostnega načrta v lokalni skupnosti. Projekt je potekal z namenom razvoja programov obravnave drog v lokalnih skupnostih Krško, Murska Sobota in Ravne na Koroškem, kjer obstajajo potrebe po teh programih in kjer ti programi še niso ali pa so slabo razviti. Projekt je bil zasnovan na več aktivnostih: oblikovanje ocene stanja in trendov v zvezi z drogami, iskanje najustrežnejšega načina in vzpostavljanja ali ohranjanja sodelovanja med delujočimi projekti, novimi iniciativami in posamezniki, ki delujejo na področju obravnave drog, in izvedba izobraževanj/usposabljanj lokalnih strokovnjakov, uporabnikov in drugih zainteresiranih posameznikov. Pri izvedbi projekta so sledili smernicam in načelom skupnostnega dela, od vstopa v lokalno skupnost do iskanja partnerstev, mediacije, raziskovanja, vzpostavljanja lokalnih timov, zagotavljanja vztrajnosti projekta, krepitve lokalnih iniciativ za samostojno delo. Bistvena ugotovitev projekta je, da je nujen pogoj uspešnosti pri delu pripravljenost skupnosti, da se angažira. Nekatere skupnosti potrebujejo več spodbud in več spremljanja pri načrtovanju novih programov, včasih pa so pričakovanja tudi preveč usmerjena na zunanje strokovnjake. V takih primerih je nujno krepiti strokovno znanje in pozicijo lokalnih izvajalcev. Ugotovili so tudi, da v določene lokalne skupnosti ne morejo vstopati »na silo« ter da

se mora akcijskoraziskovalni tim vedno prilagajati poteku dogodkov na terenu kot tudi interesom in virom v skupnosti.

Pomembnejše objave:

- GREBENC, Vera. Kontekstualni pristop pri raziskovanju potreb: etnografski zemljevidi. V: LEŠNIK, Bogdan (ur.). **Tradicije, prelomi, vizije: zbornik abstraktov**. Ljubljana: [Fakulteta za socialno delo], 2005, str. 53. [COBISS.SI-ID: 2303333]
- GREBENC, Vera, KVATERNIK, Ines. Researching needs in the community: drug users as partners in research process. **Odvisnosti (Ljubl.)**, 2007, vol. VIII, no 1, str. 23. [COBISS.SI-ID: 2755685]
- GREBENC, Vera, ŠABIĆ, Amra. Zmanjševanje tveganj zaradi uživanja drog in alkohola v prometu: vrstniške delavnice. V: DEBELJAK, Barbara (ur.), UREK, Mojca (ur.). **Socialno delo za enake možnosti za vse: knjiga povzetkov**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007, str. 65. [COBISS.SI-ID: 2818661]
- KVATERNIK, Ines, GREBENC, Vera, FOJAN, Dragica. Uživanje kokaina v Sloveniji in načrt zmanjševanja škode. V: DEBELJAK, Barbara (ur.), UREK, Mojca (ur.). **Socialno delo za enake možnosti za vse: knjiga povzetkov**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007, str. 93. [COBISS.SI-ID: 2825829]
- KVATERNIK, Ines, RIHTER, Liljana, GREBENC, Vera, FLAKER, Vito, RODE, Nino. Izvajanje resolucije o nacionalnem programu na področju drog v Sloveniji: med evropskimi smernicami in slovensko realnostjo. V: DEBELJAK, Barbara (ur.), UREK, Mojca (ur.). **Socialno delo za enake možnosti za vse: knjiga povzetkov**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007, str. 94. [COBISS.SI-ID: 2826085]
- GREBENC, Vera, KVATERNIK, Ines. **Začetniki = Beginners: [referat na seminarju] Uživanje drog in alkohola med mladimi = Youth alcohol and drug use, Strunjan, 17. 1. 2008**. Strunjan, 2008. [COBISS.SI-ID: 2936933]

2007

Experienced Involvement (Ex-In): Qualifications of People with Lived Experience in Mental Distress for an Employment as Trainer and Service Provider in Mental Health Services

(Projekt evropskega programa Leonardo da Vinci)

Nosilec raziskave v Sloveniji: Vito Flaker

Sodelavke in sodelavca: Nika Cigoj Kuzma, Vera Grebenc, Tadeja Kodele, Bogomir Kranjc, Tina Pirnat, Alojz Smole, Mojca Urek, Petra Videmšek, Simona Žnidarec Demšar

Fakulteta za socialno delo, 2007, 7 str.

Cilj projekta je bil oblikovati in preskusiti program izobraževanja za pridobitev poklicne kvalifikacije strokovnjaka z izkušnjo težav v duševnem zdravju za delo v psihiatričnih službah ali za usposabljanje strokovnjakov na področju duševnega zdravja. V okviru projekta so osebe z izkušnjo duševne stiske, strokovnjaki s področja duševnega zdravja in učitelji iz sedmih evropskih držav tako skupaj razvijali program izobraževanja, osredotočen na izkušnje sodelujočih. Naslovi modulov, ki so jih razvijali drugod, so bili: Spodbujanje zdravja, dobrega počutja in blagostanja, Izkušnja in udeležba, Trialog, Vidiki in izkušnje pri okrevanju, Sprejemanje in osmišljanje tako imenovane psihotične izkušnje s poudarkom na prislulih, Neodvisno vrstniško zagovorništvo v duševnem zdravju, Ocena in načrtovanje, ki temeljita na konceptu okrevanja ljudi v duševni krizi, Medvrstniška podpora in Poučevanje. Raziskovalni tim na Fakulteti za socialno delo je delal na pripravi modula »Krepitev moči v teoriji in praksi«, ki je namenjen tako tistim, ki imajo izkušnjo duševne stiske, kot tudi strokovnjakom. Namen je bil pripraviti modul, ki bo udeležence vodil h krepitvi moči, jim pomagal pridobiti samospoštovanje in spoznati vrednost svojih izkušenj, a tudi objektivno okrepil njihov položaj, jim omogočil vstop v različne in cenjene vloge, uporabil različne vire družbene moči v njihovo korist in pripomogel k pravičnejšim razmerjem moči v areni duševnega

zdravja. Fakulteta za socialno delo ima dolgoletno tradicijo v skupnostni obravnavi duševnega zdravja, vključevanju uporabnikov in krepitevi njihove moči. Nov izziv je prenesti koncepte in izkušnje v praktični paket, ki bi bil uporaben na ravneh izobraževanja in osebne uporabe in ki bi ponudil kaj različnim občinstvom na področju duševnega zdravja (uporabnikom, strokovnjakom, svojcem idr.). V samem paketu so novosti, kot na primer kviz zgodovine norosti, pripomoček za analizo moči uporabnikov, uporaba katalogov potreb in oblik za diskusijo o vsakdanjem življenju in službah, ki so na voljo, in uporabniške raziskave. Pomemben konkreten učinek projekta v praksi je bil ustanovitev uporabniškega društva Mostovi, ki so jo na začetku sestavljali prav udeleženci pilotskega preizkusa modula.

Pomembnejše objave:

Harry van Haaster (ur.) (2007), Training programme for people with experience in mental health crisis to work as trainer and peer supporter. Available in website: http://www.ex-in.info/produkte2.php?WEBYEP_DI=5

EU Leonardo da Vinci – Pilot project: EX-IN – Experienced involvement (CD-ROM - Project documentation), http://www.ex-in.info/produkte2.php?WEBYEP_DI=10.

UREK, Mojca. **Deinstitutionalising user's life stories: ENTER's 9th annual conference Mobilising community resources for mental health**, *Paros*, 4–6 June 2008. Paros, 2008. [COBISS.SI-ID: 2989157]

VIDEMŠEK, Petra. Development of community services in Slovenia. **Gamian-Europe Newsletter**. [Tiskana izd.], February 2007, year 9, no 25, str. 8–10. [COBISS.SI-ID: 2691941]

VIDEMŠEK, Petra. Službe za mentalno zdravje u zajednici u Sloveniji. V: GRUBER, Ema N. (ur.). **Prihvatimo različnosti, odbacimo predrasude – živjeti s duševnom bolešću: psihoedukacijska predavanja i radionice podrške i samopomoći udruge »Sretna obitelj«**. Popovača: Udruga za unapređenje duševnog zdravlja i podizanje kvalitete bolesnika i njegove obitelji »Sretna obitelj«, 2007, str. 87–96. [COBISS.SI-ID: 2708069]

VIDEMŠEK, Petra. User research: a challenge for the profession of social work. V: **Korisnici kako iskustveni eksperti na području obrazovanja i istraživanja u socijalnom radu: zbornik sažetaka: interni materijal sa skupa**. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet, Studijski centar socijalnog rada, 2008, str. 14. [COBISS.SI-ID: 3020389]

VIDEMŠEK, Petra. Empowerment: the Slovenian experience. V: **Gamian-Europe's 10th anniversary: 2007 Annual educational convention programme**. Bucharest: Gamian-Europe, 2007, str. 13. [COBISS.SI-ID: 2952805]

VIDEMŠEK, Petra, CIGOJ-KUZMA, Nika, FLAKER, Vito, UREK, Mojca. Izkušnje z izvajanjem projekta EX-IN. V: DEBELJAK, Barbara (ur.), UREK, Mojca (ur.). **Socialno delo za enake možnosti za vse: knjiga povzetkov**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007, str. 166. [COBISS.SI-ID: 2844773]

VIDEMŠEK, Petra. Peto srečanje partnerjev projekta Ex-In: Birmingham, Anglija, 30. 1.-2. 2. 2007. **Soc. delo**, feb.-apr. 2008, letn. 47, št. 1/2, str. 105-107. [COBISS.SI-ID: 2915941]

2007

Zgodovina socialnega dela v Sloveniji

Nosilka raziskave: Darja Zaviršek

Sodelavke in sodelavec: Jelka Zorn, Srečo Dragoš,
Vito Flaker, Gabi Čačinovič Vogrinčič, Vesna Leskošek,
Špela Urh, Ana Marija Sobočan

Fakulteta za socialno delo, 2007

Zgodovina profesionalnega socialnega dela v Sloveniji sega v leto 1955, ko je nastala prva šola za socialno delo v Ljubljani. Raziskovanje socialnega dela je umeščeno v širši kontekst razvoja socialističnega socialnega dela v nekdanji Jugoslaviji in še širše konceptualizacije socialne politike v vzhodni Evropi. Med raziskovalnim procesom so bile uporabljene različne raziskovalne metode od analize arhivskih virov in analize literature med 1945–1960 do intervjujev z najstarejšimi socialnimi delavkami. Zgodovinska, socialna in politična kontekstualizacija nastajanja socialnega dela kot nove stroke in pozneje znanstvene discipline razkriva, da njenega razvoja ne moremo ločiti od notranjih in zunanjih strukturnih procesov povojnega obdobja. Med notranjimi procesi sta najpomembnejša povojna normalizacija življenja in sprememba politične oblasti, ki je imela dramatične posledice tudi na socialnem področju. Poleg negativnih učinkov komunistične oblasti na vsakdanje življenje ljudi je bila prav ta po zmagi nad nacizmom tudi nosilka pozitivnih procesov – modernizacije, socialne pravičnosti in formalne enakopravnosti žensk (na področju plačane zaposlitve in volitev). Nobenega dvoma ni, da so bile v tem političnem okviru prav ženske nosilke procesov modernizacije. Nekaj žensk je bilo dejavnih akterk (Katja Vodopivec, Nika Arko, Vida Tomšič, pionirke izobraževanja za socialno delo in še mnoge druge), največ pa je bilo izvajalk projekta družbene modernizacije. Izvajalke so najprej opravljale prostovoljno delo in nadomestile dejavnosti žensk, ki so bile pred vojno deloma kanonizirane v cerkvenih aktivnostih deloma pa v levo usmerjenih feminističnih organizacijah. Ženske, ki so delovale »na terenu«, so bile tudi v smislu lastnega ambivalentnega delovanja

resnične predhodnice socialnega dela. Po eni strani jim gre zasluga, da so poskrbele za osirotele otroke, najrevnejše družine, hendikepirane in stare, po drugi strani pa je njihovo delo obsegalo tudi »sortiranje« ljudi, sodelovanje pri prisilnih odvzemih pri večjih kmetih, pobiranje davkov in odvzemanje otrok. Njihovo delo je uresničevalo ideje o socialni pravičnosti in je obenem rabilo nadzorovanju ljudi. Dogmatični univerzalizem je imel dve sivi pegi: izključevanje posameznikov in posameznic zaradi političnega prepričanja in drugih posebnosti in predpostavko, da terenske delavke najboljše vedo, kaj je za ljudi najboljše. Take korenine profesionalnega socialnega dela so se pozneje razvejale v nenehni spopad z opisano ujetostjo med individualno podporo, skupnostnim delom in kritično socialno akcijo in izvajanjem družbenega nadzora nad ljudmi in konstruiranjem »družbenih problemov« (»prostitucija«, »mladoletno prestopništvo«, »ženske žrtve nasilja kot družbeni problem« ipd.).

Pomembnejše objave:

ZAVIRŠEK, Darja, FLAKER, Vito, RAPOŠA-TAJNŠEK, Pavla. **Z diplomu mi je bilo lažje delat!: znanstveni zbornik ob 50-letnici izobraževanja za socialno delo v Sloveniji.** Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2005. 246 + [9] str., fotografski posnetki. ISBN 961-91026-6-5. [COBISS.SI-ID: 221418752]

ZAVIRŠEK, Darja. Socialno delo kot dejavnik modernizacije družbe: začetki izobraževanja in pionirke socialnega dela v Sloveniji. V: LEŠNIK, Bogdan (ur.). **Tradicije, prelomi, vizije: zbornik abstraktov.** Ljubljana: [Fakulteta za socialno delo], 2005, str. 156. [COBISS.SI-ID: 2334309]

ZAVIRŠEK, Darja. Profesionalizacija socialnega dela med subverzijo in politično prilagoditvijo. V: LESKOŠEK, Vesna (ur.), ZAVIRŠEK, Darja (ur.). **Zbornik povzetkov.** Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2005, str. 13. [COBISS.SI-ID: 1760357]

ZAVIRŠEK, Darja. »You will teach them some, socialism will do the rest!«: history of social work education in Slovenia during the period 1940-1960. V: SCHILDE, Kurt (ur.), SCHULTE, Dagmar (ur.). **Need and care: glimpses into the beginnings of Eastern Europe's professional welfare.** Opladen, Blommfield Hills: Barbara Budrich Publishers, 2005, str. 237-272. [COBISS.SI-ID: 2280037]

ZAVIRŠEK, Darja. Između nelagode i entuzijazma: razvoj edukacije za socijalni rad u Jugoslaviji. V: BRANKOVIĆ, Drago (ur.), GAVRILOVIĆ, Ana (ur.). **Održivi razvoj i socijalni rad: studija slučaja regionalne mreže na Balkanu.** Banja Luka: Univerzitet u Banjoj Luci, Filozofski fakultet, 2005, str. 33-42. [COBISS.SI-ID: 2342245]

- ZAVIRŠEK, Darja. Razvoj edukacije za socialni rad u Sloveniji tokom perioda 1940–1960. V: BRANKOVIĆ, Drago (ur.), GAVRILOVIĆ, Ana (ur.). **Održivi razvoj i socialni rad: studija slučaja regionalne mreže na Balkanu**. Banja Luka: Univerzitet u Banjoj Luci, Filozofski fakultet, 2005, str. 57–73. [COBISS.SI-ID: 2342501]
- ZAVIRŠEK, Darja (ur.), LESKOŠEK, Vesna (ur.). **Zgodovina socialnega dela v Sloveniji: med družbenimi gibanji in političnimi sistemi**, (Zbirka Zgodovina socialnega dela). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2006. 358 str. ISBN 961–6569–06–6. ISBN 978–961–6569–06–4. [COBISS.SI-ID: 230293760]
- ZAVIRŠEK, Darja. Spol, socialna skrb i obrazovanje za socialni rad u početku socijalističke vlasti u Sloveniji. **Ljetop. Stud. cent. soc. rada**, 2006, svez. 13, br. 1, str. 63–73. [COBISS.SI-ID: 2763109]
- ZAVIRŠEK, Darja. Nujnost socialnega: 50. letnica izobraževanja za socialno delo: [tematski govor]. **Vestn. – Univ. Ljublj. (1991, Tisk. izd.)**. [Tiskana izd.], 2006, letn. 37, št. 1/2, str. 3–4. [COBISS.SI-ID: 2448485]
- ZAVIRŠEK, Darja. Gender welfare and social work education under communism in Slovenia. V: 33° **Congreso mundial de escuelas de trabajo social, Chile, Santiago, 28–31 agosto 2006: crecimiento y desigualdad:escenarios y desafios del trabajo social el siglo XXI = croissance et inégalité: scénarios et défis travail social au XX siecle = growth and inequality: social work scenarios and challenges in the XXI century = crescimento e desigualdade: cenários e desafios do trabalho social no século XXI**. Santiago, 2006. [COBISS.SI-ID: 2585957]
- ZAVIRŠEK, Darja. Socialist social work and its legacies in the countries of former Yugoslavia. V: BORNAROVA, Suzana (ur.). **Contemporary developments in social protection and social work: professionalisation, deinstitutionalisation and reforms**. Skopje: Faculty of philosophy, Institute for social work and social policy, 2008, str. 73–85. [COBISS.SI-ID: 3016549]
- ZAVIRŠEK, Darja. Social work education and practice under state socialism in Eastern Europe. V: **34th Biennial Congress of the International Association of Schools of Social Work (IASSW), Durban, 20–24 July 2008: programme and abstracts**. Durban: Association of South African social work education institutions, 2008, str. 62. [COBISS.SI-ID: 2979685]
- ZAVIRŠEK, Darja. Engendering social work education under state socialism in Yugoslavia. **Br. j. soc. work**, June 2008, vol. 38, no 4, str. 734–750. [COBISS.SI-ID: 2977125]

2007

Evaluation of Substitution Maintenance Treatment in Slovenia

Assessing Quality and Efficiency

Nosilca raziskave: Franz Trautmann, Nino Rode (za Slovenijo)

Sodelavke in sodelavci: Andre van Gageldonk, Daan van der Gouwe,
Esther Croes, Romana Zidar, Heino Stöver, Mojca Gašparič,
Nuša Konec-Jurišič

Inštitut za duševno zdravje Trimbos (Utrecht),
Fakulteta za socialno delo, 2007, 102 str.

Poročilo vsebuje rezultate evalvacije vzdrževalnega nadomestnega (substitucijskega) zdravljenja v Sloveniji. Ob finančni pomoči evropske komisije jo je izvedel nizozemski inštitut Trimbos v sodelovanju s Fakulteto za socialno delo. Gre za kvalitativni pregled vidikov vodenja, organizacije in stroškovne učinkovitosti takega zdravljenja. Poročilo se začne s kratkim pregledom metodoloških poudarkov in z opisom metod, uporabljenih v evalvaciji (drugo poglavje). Tretje poglavje obravnava kontekst vzdrževalnega nadomestnega zdravljenja v Sloveniji. To zajema opis razvoja in dejanskega položaja zdravljenja v Sloveniji (3.1), povzetek utemeljitev in ciljev zdravljenja in podatke o učinkovitosti (3.2) pa tudi kratko analizo sil in interesov, ki vplivajo na politične odločitve glede zdravljenja (3.3). V četrtem poglavju so predstavljene ugotovitve o kakovosti vzdrževalnega nadomestnega zdravljenja, ki izhajajo iz intervjujev z osebjem v centrih za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog (4.1) in iz intervjujev o zadovoljstvu pacientov (4.2). Peto poglavje zajema ugotovitve, ki izhajajo iz intervjujev z osebjem v centrih za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog. V šestem poglavju je podana kratka predstavitev podatkov, ki omogočajo grobo primerjavo med situacijo v Sloveniji in situacijo v štirih drugih državah EU (Nemčija, Češka, Nizozemska, Litva). Sedmo poglavje je namenjeno razpravi o teh ugotovitvah. Pri tem

so obravnavana vprašanja, ki zadevajo osebe, vprašanja, ki zadevajo paciente, vidike zdravljenja, notranje organizacijske zadeve in zunanje organizacijske zadeve. Zadnje, osmo poglavje je namenjeno priporočilom. Tu najdemo nasvete, ki se nanašajo na kadrovske zmogljivosti, komunikacijo v timu, usposabljanje osebja, dostopnost zdravljenja, zbiranje podatkov, politično odgovornost in finančni in upravni nadzor. Raziskava je pomembna, ker je to prva raziskava o slovenskih uporabnikih, ki se zdravijo z nadomestki prepovednih drog. Pred tem ni bilo tako podrobno raziskano, koliko jih sploh je in kako se vedejo in razmišljajo.

Pomembnejša objava:

TRAUTMANN, Franz, RODE, Nino, GAGELDONK, André van, GOUWE, Daan van der, CROES, Esther, ZIDAR, Romana, STÖVER, Heino, GAŠPARIČ, Mojca, KONEC JURIČIČ, Nuša. **Evalvacija vzdrževalnega substitucijskega programa zdravljenja v Sloveniji – ocena kvalitete in učinkovitosti**. Utrecht: Inštitut Trimbos – Nizozemski inštitut za duševno zdravje in odvisnost; Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007. 118 str., tabele. ISBN 978-961-6569-15-6. [COBISS.SI-ID: 2900837]

2008

Individualiziranje financiranja storitev socialnega varstva

Vodja projekta: Vito Flaker

Sodelavke in sodelavec: Lea Brišar, Polonca Jakob, Iztok Jurančič, Barbara Kresal, Mateja Nagode, Kristina Podbevšek, Nevenka Podgornik, Jelka Škerjanc, Nataša Udovič, Romana Zidar

Inštitut RS za socialno varstvo, Fakulteta za socialno delo, 2008, 181 str.

Raziskava je sestavljena iz treh vsebinsko zaključenih sklopov. Prvi sklop je poročilo o dolgotrajni oskrbi v Sloveniji. Značilnosti dolgotrajne oskrbe so v prispevku opredeljene skozi sociodemografski in ekonomski kontekst države, značilnosti ciljne skupine in regulatornega okvira, vlogo privatnega sektorja, civilne družbe, družinske oskrbe in druge neformalne oskrbe. Drugi sklop je prispevek k snovanju zakona o zavarovanju za dolgotrajno oskrbo in organizaciji sistema dolgotrajne oskrbe. Predlogi se nanašajo na model nege/oskrbe, zagotavljanje sredstev, organizacijo in postopek dolgotrajne oskrbe, akterje in udeležence in storitve dolgotrajne oskrbe. Zadnji sklop poročila predstavi delovanje in potek projekta v letu 2007. Avtorji poročajo o izvajanju osebnih paktov storitev, o raznih spremembah, kot so sprememba postopka, prilagoditev organizacije projekta in sodelovanje z občinami in o delovanju agencije IN in nadaljnjem raziskovanju. Poročilo je namenjeno zakonodajalcu, strokovni in širši javnosti in naj bi rabilo kvalitetnejši diskusiji o zakonu o zavarovanju za dolgotrajno oskrbo v trenutku, ko je bilo pričakovati, da bo sprejet.

Pomembnejše objave:

FLAKER, Vito. From institutional logic to common knowledge: power, action and reflection. **IUC Journal of social work**, no 15, 2007/2008. http://www.bemid-jistate.edu/academics/publications/social_work_journal/issue15/articles/flaker.htm. [COBISS.SI-ID: 3008613]

- FLAKER, Vito, MALI, Jana, UREK, Mojca. Deinstitutionalisation process in long-term mental health institutions in Slovenia. V: LONDON, Mervyn (ur.). **Conference monograph: Vilnius Lithuania 2007**. [Cambridge]: European Network for Training Evaluation and Research in Mental Health, [2008], [19 str.]. [COBISS.SI-ID: 2994533]
- FLAKER, Vito, MALI, Jana, KODELE, Tadeja, GREBENC, Vera, ŠKERJANC, Jelka, UREK, Mojca. **Dolgotrajna oskrba: očrt potreb in odgovorov nanje**. V Ljubljani: Fakulteta za socialno delo, 2008. 480 str., tabele, graf. prikazi. ISBN 978-961-6569-23-1. [COBISS.SI-ID: 242807040]
- FLAKER, Vito. From institutional logic to common knowledge: power, action and reflection. V: MAGLAJLIĆ, Dada M. (ur.). **Social work theory and practice: an international perspective: 20th anniversary conference Dubrovnik, June 28–July 4, 2009**. Special ed. Dubrovnik: Inter-university centre Dubrovnik, 2009, str. 265–288. [COBISS.SI-ID: 3182181]
- FLAKER, Vito, NAGODE, Mateja. Dolgotrajna oskrba: stanje, izzivi, eksperimenti in reforma. **Kakov. starost**, 2009, letn. 12, št. 3, str. 24–37. [COBISS.SI-ID: 3240805]

2008

Oblike bivanja in podpore za ranljive skupine prebivalcev (oseb z demenco, ljudi z dolgotrajnimi duševnimi stiskami in intelektualno oviranih oseb) v Mestni občini Ljubljana

Vodja raziskave: Gabi Čačinovič Vogrinčič

Sodelavke: Vera Grebenc, Tadeja Kodele, Jana Mali,
Vida Miloševič Arnold, Liljana Rihter, Jelka Škerjanc, Mojca Urek

Fakulteta za socialno delo, 2008, 239 str. + 58 str. pril.

V raziskavi so bile ocenjene potrebe po različnih oblikah služb v mestni občini Ljubljana za skupine ljudi, ki potrebujejo kontinuirano in organizirano dolgotrajno pomoč in oporo za samostojno življenje v skupnosti. Temeljna metodološka odločitev je bila, da se raziskava v največji meri osredotoči na posameznike, ki živijo v institucijah, sploh ker so te institucije praviloma izven območja MOL in so njihovi uporabniki zato iztrgani iz svojega življenjskega okolja. Ranljive skupine so vključevale osebe z demenco, ljudi s težavami v duševnem zdravju, ljudi z intelektualno in telesno oviranostjo in ljudi, ki trpijo nasilje. Metodološko je raziskava potekala z dvema logično in procesno povezanima pristopoma. Najprej je bil oblikovan katalog služb, ki na območju MOL skrbijo za potrebe v raziskavo vključenih skupin ljudi, nato pa so bili opravljeni intervjuji z uporabniki pomoči in podpore, njihovimi svojci in strokovnjaki. Opravljeni so bili intervjuji z vodji organizacij, ki skrbijo za pomoč in podporo, kot tudi anketa med njihovim članstvom. Na podlagi tako zbranih podatkov je bil izdelan indeks potreb. Nastal je katalog prek 500 življenjskih situacij in možnih odgovorov na potrebe, ki iz teh situacij izhajajo. Analiza je pokazala, da je na območju MOL sicer razvejana mreža različnih izvajalcev podpore in pomoči, ki pa ima dve ključni slabosti: fragmentiranost oz. nekoordiniranost služb in neenakomerno pokritost različnih tipov potreb. Poseben problem so nastavitvene oblike, ki jih je premalo, to pa vpliva na visoko število občanov

Ljubljane v institucionaliziranih v zavodih na periferiji ali drugje v Sloveniji. Na podlagi analize je bilo izdelano večje število praktičnih predlogov oziroma seznam potreb, in sicer na nivojih strategij, načel, metod in organizacijskih ukrepov. Predlogi se nanašajo na pet kategorij oblik skupnostne skrbi: nastanitvene oblike, oblike preživljanja časa in zaposlitve, storitve, spremljajoče dejavnosti in organizacijska vprašanja.

Pomembnejše objave:

MALI, Jana. Socialno delo z osebami z demenco. V: MALI, Jana (ur.), MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida (ur.). **Demenca – izziv za socialno delo**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007, str. 37–50. [COBISS.SI-ID: 2890597]

MALI, Jana, MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida. Tveganja pri demencah. V: MALI, Jana (ur.), MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida (ur.). **Demenca – izziv za socialno delo**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007, str. 63–71. [COBISS.SI-ID: 2891109]

MALI, Jana. Potrebe svojcev oseb z demenco. V: MALI, Jana (ur.), MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida (ur.). **Demenca – izziv za socialno delo**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007, str. 117–130. [COBISS.SI-ID: 2892389]

MILOŠEVIČ-ARNOLD, Vida, MALI, Jana. Demenca kot izziv za socialno delo. V: ŠTRUKELJ, Katarina Barbara (ur.), KOGOJ, Aleš (ur.). **Gerontopsihiatrija – izziv in priložnost sodobnega časa: [zbornik prispevkov]**. Ljubljana: Spominčica – Slovensko združenje za pomoč pri demenci, 2008, str. 8–18. [COBISS.SI-ID: 3137125]

MALI, Jana. Social work with people with dementia: the case of Slovenia. V: LESKOŠEK, Vesna (ur.). **Theories and methods of social work: exploring different perspectives**. Ljubljana: Faculty of Social Work, 2009, str. 149–159. [COBISS.SI-ID: 3279717]

MALI, Jana. Social work in the development of institutional care for older people in Slovenia = Razvoj socialnega dela v slovenskih domovih za stare ljudi. **European journal of social work**, Dec. 2009, 14 str., doi: DOI 10.1080/13691450903403784. [COBISS.SI-ID: 3521125]

2008

Varna vožnja

Obvladovanje tveganj in nevarnih življenjskih slogov v prometu

Vodja raziskave: Vera Grebenc

Sodelavki: Amra Šabić, Ines Kvaternik

Fakulteta za socialno delo, 2008, 86 str.

Raziskava, ki je bila izvedena za potrebe mestne občine Ljubljana, je bila namenjena ugotavljanju različnih vrst tveganj in obsegu tveganih ravnanj mladih, ko so udeleženi v prometu. Pri raziskovanju so raziskovalci uporabljali smernice akcijskega raziskovanja in kombinirali kvantitativni in kvalitativni raziskovalni pristop. Na podlagi intervjujev in fokusnih skupin so zbirali informacije o različnih situacijah uporabe alkohola in drog, ko istočasno prihaja tudi do udeležbe v prometu. Ugotavljali so stališča mladih do vožnje pod vplivom drog in alkohola, o zaznavanju tveganj, o skupinskih normah in pravilih, ki se jih držijo mladi, ko so na cesti, in o vrstah samopomoči in vrstniške podpore. Pri raziskovanju so bili zlasti pozorni na osebne izkušnje, beležili so vsakdanje, »praktično« znanje o učinkovanju alkohola in drog in na podlagi analize teh vsakdanjih situacij izdelali preglednico potovalnih situacij, v katerih se dnevno nahajajo mladi kot udeleženci v prometu. Ugotovitve kažejo, da mladi večinoma odgovorno ravnaajo, ko so na cesti. 50,2 % mladih je odgovorilo, da niti kot potniki niti kot vozniki nimajo izkušenj z alkoholom ali/in prepovedanimi drogami v povezavi z vožnjo, vsi ostali (49,8 %) so vsaj enkrat že doživeli vožnjo, ko je bil voznik/voznica pod vplivom alkohola/drog. Najpogostejše priložnosti, ob katerih dijaki uživajo alkohol, so tiste, v katerih se znajdejo kot sopotniki (31,1 %), in v situacijah, ko potujejo od zabave do zabave (23,5 %). Ugotovili smo sicer, da se mladi tveganj dobro zavedajo, da v večini primerov, ko so v opitem oziroma omamljenem stanju, poskrbijo, da bodo varno prišli domov, in si navadno priskrbijo nadomestni prevoz. Vendarle pa obstajajo posamezniki in skupine, ki namenoma tvegajo

v prometu in je tveganje del njihovih subkulturnih vrednot, kar 8 % se jih je namreč izreklo, da uživajo alkohol, ko so sami v vlogi voznika. Z raziskavo so želeli spodbuditi različne akterje varnosti v prometu (mlade, starše, šolske delavce) in predvsem ugotoviti, ali lahko delujemo na različne momente tveganj, pri čemer so se s predlogi osredotočali na preprečevanje tako zdravstvene kot socialne škode. Ugotovili so, da je treba pri načrtovanju odzivov upoštevati raznovrstnost konkretnih prometnih situacij in različne potrebe udeležencev v prometu in da lahko na ravni obvladovanja tveganj delujemo na treh ravneh: s preprečevanjem dogodkov takrat, ko je tveganje veliko, z zmanjševanjem škode, ko vemo, da nimamo vseh možnosti, da dogodka preprečimo, in s popraviljanjem škode, ko je do škode zaradi dogodka že prišlo in popravljamo posledice.

Pomembnejše objave:

- GREBENC, Vera, ŠABIĆ, Amra. Zmanjševanje tveganj zaradi uživanja drog in alkohola v prometu: vrstniške delavnice. V: DEBELJAK, Barbara (ur.), UREK, Mojca (ur.). **Socialno delo za enake možnosti za vse: knjiga povzetkov.** Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007, str. 65. [COBISS.SI-ID: 2818661]
- GREBENC, Vera, GJEREK, Daša. **Etnografski zemljevid tveganih prometnih situacij: [prispevek na posvetu] Vozi trezno!** *Fakulteta za socialno delo, 20.12.2007.* Ljubljana, 2007. [COBISS.SI-ID: 2937189]
- GREBENC, Vera, KVATERNIK, Ines. **Strategije zmanjševanja in preprečevanja tveganih ravnanj mladih v prometu: [prispevek na posvetu] Vozi trezno!** *Ljubljana, Fakulteta za socialno delo, 20.12.2007.* Ljubljana, 2008. [COBISS.SI-ID: 2937445]
- ŠABIĆ, Amra, GREBENC, Vera, KVATERNIK, Ines. **Vrstniško svetovanje na področju zmanjševanja tveganj v prometu: letno srečanje lokalnih akcijskih skupin na področju drog, Portorož, 12. december 2007.** 2007. [COBISS.SI-ID: 2874213]
- GREBENC, Vera, ŠABIĆ, Amra, KVATERNIK, Ines. **Varna vožnja: obvladovanje tveganj in nevarnih življenjskih slogov v prometu.** V Ljubljani: Fakulteta za socialno delo, 2008. 110 str., graf. prikazi, tabele. ISBN 978-961-6569-17-0. [COBISS.SI-ID: 242030080]
- KVATERNIK, Ines, ŠABIĆ, Amra, GREBENC, Vera. **The involvement of peers in the prevention of harm among people using alcohol and/or drugs in the road traffic: peer projects at driving schools: [poster presentation at] IHRA's 19th International Conference Harm Reduction 2008, Barcelona, 10-15 May 2008.** Barcelona, 2008. [COBISS.SI-ID: 2944869].

GREBENC, Vera. »Peer – drive clean!«: peer education in driving schools in Slovenia: Final evaluation conference, Institut Mistel, Magdeburg, 15–18 June, 2008. Magdeburg, 2008. [COBISS.SI-ID: 3118437]

GREBENC, Vera. Mladostniki v tveganih življenjskih situacijah: primer obvladovanja in zmanjševanja škode v prometu. V: GABER, Slavko (ur.), SARDOČ, Mitja (ur.), STREL, Janko (ur.), LUKŠIČ, Andrej (ur.). **Za manj negotovosti: aktivno državljanstvo, zdrav življenjski slog, varovanje okolja.** V Ljubljani: Pedagoška fakulteta, 2009, str. 177–188. [COBISS.SI-ID: 3211109]

GREBENC, Vera, NERAT, Barbara. **Za volan le trezni!: Studio Delo, 25. junij 2009.** Ljubljana, 2009. <http://www.delo.si/clanek/82620>. [COBISS.SI-ID: 3179365]

2008

Evalvacija procesov deinstitucionalizacije v posebnih socialnih zavodih v Sloveniji

Vodja raziskave: Vito Flaker

Sodelavke in sodelavec: Gabi Čačinovič Vogrinčič, Vera Grebenc, Tadeja Kodele, Jana Mali, Vida Milošević Arnold, Pavla Rapoša Tajnšek, Liljana Rihter, Nino Rode, Mateja Sedmak, Jelka Škerjanc, Mojca Urek, Darja Zaviršek

Fakulteta za socialno delo, 2008, 356 str.

Raziskava je namenjena evalviranju uspešnosti prestrukturiranja zavodov, preselitev in vključitve uporabnikov v okolje, izdelavi merskih instrumentov in merjenju učinkov navedenih sprememb. Metodološko temelji na evalvacijskih metodah s prvinami akcijskega eksperimenta. Rezultati kažejo, da se tendenca prestrukturiranja velikih ustanov v skupnostne oblike počasi uresničuje, saj je med posebnimi socialnimi zavodi zaznati prestrukturiranje dela obstoječih kapacitet v nove, uporabnikom prijaznejše oblike, zlasti v skupnostne in izveninstitucionalne programe, ki dopuščajo večjo avtonomijo, poudarjajo individualizacijo, krepitev moči, premik od ponudbe k povpraševanju, pravice uporabnikov, multidisciplinarnost ipd. V vseh posebnih socialnih zavodih je zaslediti odpiranje manjših bivalnih enot v bližini zavoda ali na drugih lokacijah. Za doseganje opisanih sprememb so bili potrebni vložki v organizacijske spremembe, izobraževanje in usposabljanje osebja. Uporabniki, ki še živijo v domačem okolju, so manj samostojni. Zaradi pomoči, ki jo zagotavljajo njihovi svojci, se pogosto popolnoma prepustijo toku dogajanja, kar jih ne osrečuje in tudi ne zadovoljuje povsem. Svojci, ki zanje skrbijo, vse naredijo namesto njih, čeprav bi določena opravila še lahko opravljali sami. Življenje v stanovanjskih skupinah ocenjujejo kot bolj humano, saj imajo več vpliva nad lastnim življenjem, čeprav še vedno ne v celoti. To pomeni, da ob novih metodah in pristopih za delo z uporabniki, kar je povezano tudi z dodatnimi finančnimi sredstvi, pri organiziranih oblikah bivanja v skupnosti potrebujemo tudi nove

metode, ki ponujajo paradigmski premik od tradicionalnih modelov obravnave. Te temeljijo na individualiziranem pristopu, na zagovorniški in proaktivni držji, na konceptu družbene konstrukcije ovire (motnje, nezmožnosti), na poznavanju konteksta in vsakdanjika uporabnika, na prevzemanju izračunanega tveganja, na ekspertizi uporabnika, na spolni in kulturni senzibilnosti.

Pomembnejše objave:

FLAKER, Vito. From institutional logic to common knowledge: power, action and reflection. **IUC Journal of social work**, no 15, 2007/2008. http://www.bemid-jistate.edu/academics/publications/social_work_journal/issue15/articles/flaker.htm. [COBISS.SI-ID: 3008613]

FLAKER, Vito, MALI, Jana. Deinstitutionalisation process in long-term mental health institutions in Slovenia. V: LONDON, Mervyn (ur.). **Conference monograph: Vilnius Lithuania 2007**. [Cambridge]: European Network for Training Evaluation and Research in Mental Health, [2008], 18 str. [COBISS.SI-ID: 2987621]

MALI, Jana. Raziskovanje značilnosti totalne institucije v domovih za stare. **Dialogi (Maribor)**, 2008, letn. 44, št. 10, str. 181–197. [COBISS.SI-ID: 3058789]

MALI, Jana. Comparison of the characteristics of homes for older people in Slovenia with Goffman's concept of the total institution = Primerjava značilnosti domov za stare v Sloveniji z Goffmanovim konceptom totalne ustanove. **European journal of social work**, Dec. 2008, vol. 11, no 4, str. 431–443. [COBISS.SI-ID: 3099237]

MALI, Jana. Spremembe v institucionalnem varstvu starejših. V: HLEBEC, Valentina (ur.). **Starejši ljudje v družbi sprememb**, (Dialogi, letn. 10). Maribor: Aristej, 2009, str. 95–107. [COBISS.SI-ID: 3211365]

FLAKER, Vito. To keep the deinstitutionalisation machine going. V: UREK, Mojca (ur.), DAWSON, Ian (ur.). **Latest trends in training for mental health professionals in Europe: abstracts**. Ljubljana: Faculty of Social Work, 2009, str. 9. [COBISS.SI-ID: 3151717]

2008

Vrednotenje izvajanja nacionalne strategije in medresorskega sodelovanja na področju dovoljenih in nedovoljenih drog

Vodja raziskave: Vera Grebenc

Sodelavki in sodelavca: Ines Kvaternik,
Liljana Rihter, Nino Rode, Vito Flaker

Fakulteta za socialno delo, 2008, 218 str.

Z namenom analize izvajanja nacionalne strategije na področju dovoljenih in nedovoljenih drog je bila v okviru raziskovalnega projekta z analizo stanja (teritorialno pokritost s programi, izvajalci, viri, modeli delovanja) ocenjena regijska pokritost s programi in iz tega so bili izpeljani predlogi, ki bodo prispevali h krepitvi zdravja in zmanjševanju tveganj tako na ravni posameznika kakor tudi na ravni lokalnih skupnosti. Z analizo medresorskih politik avtorji prispevajo k oblikovanju priporočil za načrtovanje akcijskega načrta na področju drog. Analiza ključnih vsebinskih sklopov – izhodišča in splošne usmeritve, usklajevanje, ukrepi na področju zmanjševanja povpraševanja in ponudbe, mednarodno sodelovanje, informiranje, raziskovanje in vrednotenje – pokaže, da so cilji slovenske politike vsebinsko podobni ciljem na ravni EU. Pomanjkljivosti se pojavijo na ravni operacionalizacije ciljev, usklajevanja politik, prepletenosti ukrepov in pogoste »delitve« podobnih nalog med različne akterje, pri čemer je odgovornost za izvedbo nalog nejasno postavljena. Analiza štirih vsebinskih sklopov – problematika drog in alkohola v družbi, prispevek resorja k reševanju problematike, sodelovanje z drugimi akterji in prihodnje predvidene aktivnosti – pokaže, da resorji, ki so zadolženi za zmanjševanje povpraševanja po drogah pri oblikovanju in izvajanju resornih politik, upoštevajo resolucijo o nacionalnem programu na področju drog. Pomanjkljivosti se pojavijo na ravni zbiranja in izmenjave podatkov, prepletanja in prekrivanja nalog posameznih resorjev in na področju koordinacije in medresorskega sodelovanja.

Pomembnejše objave:

- RIHTER, Liljana, KVATERNIK, Ines, GREBENC, Vera, RODE, Nino, FLAKER, Vito. Slovenska politika na področju drog v evropskem kontekstu. **Teor. praksa**, maj-avg. 2007, letn. 44, št. 3/4, str. 431–446. [COBISS.SI-ID: 2777189]
- KVATERNIK, Ines, RIHTER, Liljana, GREBENC, Vera, FLAKER, Vito, RODE, Nino. Izvajanje resolucije o nacionalnem programu na področju drog v Sloveniji: med evropskimi smernicami in slovensko realnostjo. V: DEBELJAK, Barbara (ur.), UREK, Mojca (ur.). **Socialno delo za enake možnosti za vse: knjiga povzetkov**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007, str. 94. [COBISS.SI-ID: 2826085]
- KVATERNIK, Ines, GREBENC, Vera, RIHTER, Liljana. **Droge med politiko in vsakdanjim življenjem**. V Ljubljani: Fakulteta za socialno delo, 2008. 141 str., tabele. ISBN 978-961-6569-19-4. [COBISS.SI-ID: 242417664]
- RODE, Nino, RIHTER, Liljana, GREBENC, Vera, ŠABIĆ, Amra, RAPE, Tamara, KVATERNIK, Ines. Problematika drog v očeh diplomantk in diplomantov fakultete za socialno delo. **Soc. delo**, 2009, letn. 48, št. 5/6, str. 275–286. [COBISS.SI-ID: 3244389]
- KVATERNIK, Ines, RIHTER, Liljana. Med nacionalnimi usmeritvami in prakso: politika zmanjševanja povpraševanja na področju dovoljenih in nedovoljenih drog. **Soc. delo**, 2009, letn. 48, št. 5/6, str. 263–273. [COBISS.SI-ID: 3244133]

2008

Socialno starševstvo kot ključni vidik sodobnih družinskih oblik

Nosilka raziskave: Darja Zaviršek

Sodelavke: Vesna Leskošek, Mojca Urek, Špela Urh, Ana M. Sobočan, Tanja Mastnak, Barbara Goričan, Irena Rezar, Maja Klun

Fakulteta za socialno delo, 2008, 185 str.

Socialno starševstvo je socialna kategorija in koncept, ki zaradi družbenih sprememb pridobiva vse večjo znanstveno pozornost. Opisuje tip sorodstvenega razmerja, ki ni klasično biološko (predvsem v odnosu starši-otroci), temveč socialno. Poudarja socialno povezanost, ki je stalna, čustvena in ekonomska in zaobjema opravljanje starševskih funkcij v daljšem časovnem razdobju. Taka družinska ali sorodstvena razmerja so obstajala v vseh človeških družbah, le da so jih do nedavnega zakonodaje s tega področja v primerjavi z biološkimi vezmi med odraslimi in otroki praviloma marginalizirane. Kljub pogostosti socialnega starševstva in socialnih intimnih odnosov, ki so posledica redkejših porok, pogostejših ločitev, vse večjega števila t. i. »združenih družin«, povečanja otrok v istospolnih družinah, porasta mednarodnih posvojitev in uporabe reproduktivne tehnologije, pa pojem sorodstva in starševstva praviloma temelji na bioloških predpostavkah in upošteva kot najpristnejše le najožje krvne vezi. V Sloveniji se prevlada biološkega nad socialnim kaže tako v zakonodaji kot v vsakdanjih družbenih reprezentacijah in tradiciji (»kri ni voda!«, demonizacija »mačeh« in »očimov«). V današnjih spremenjenih slogih zasebnega in družbenega postaja socialno starševstvo vse večji izziv za tradicionalne zakonodaje, ki biologizirajo družinske vezi in določajo kakovost po načelu biološke povezanosti. Zakonodaje v EU so se do danes že v marsičem približale praksam vsakdanjega življenja in vsakdanjim potrebam ljudi na področju družinskega življenja. Razkorak med tradicionalno normativnim in vsakdanjo prakso se najbolj odraža na področju družinske politike, njenih ukrepov in praks, s katerimi se socialne delavke/delavci srečujejo pri vsakdanjem delu. Raziskovalni

projekt »Socialno starševstvo« temelji na kvalitativni raziskavi vsakdanjih praks ljudi, ki živijo različne oblike socialnega starševstva in imajo z njim daljše izkušnje. Raziskava obsega primerjalno analizo mednarodne literature s tega področja, izdelane vprašalnike za ljudi, ki živijo v različnih tipih družinskih odnosov, opravljene poglobljene intervjuje in analizo dobljenih rezultatov. Raziskava analizira štiri oblike družinskega življenja: združene družine, družine, ki so otroka posvojile, istospolne družine in družine, v katerih so bile za reprodukcijo uporabljene nove medicinske tehnologije. Namen raziskave je predstavitev osebnih izkušenj, definiranje ključnih pojmov in konceptov na tem področju, analiza veljavne zakonodaje in predstavitev nujnih sprememb na tem področju.

Pomembnejše objave:

ZAVIRŠEK, Darja, LESKOŠEK, Vesna, UREK, Mojca, URH, Špela, SOBOČAN, Ana Marija. Socialno starševstvo kot ključni vidik sodobnih družbenih politik. V: DEBELJAK, Barbara (ur.), UREK, Mojca (ur.). **Socialno delo za enake možnosti za vse: knjiga povzetkov**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007, str. 174. [COBISS.SI-ID: 2846565]

ZAVIRŠEK, Darja. Zakonska zveza in njene omejitve. V: KOBEL, Zdravko (ur.), PRIBAC, Igor (ur.). **Prava poroka?: 12 razmišljanj o zakonski zvezi**, (Knjižna zbirka Krt, 138). 1. izd. Ljubljana: Krtina, 2006, str. 191–210. [COBISS.SI-ID: 2627429]

SOBOČAN, Ana Marija. Istospolne družine v heteronormativnem svetu: mamiči sta kakor sonce. **Narobe**, 2008, letn. 2, št. 5, str. 19–20. [COBISS.SI-ID: 2935909]

ZAVIRŠEK, Darja. Med krvjo in skrbjo: socialno starševstvo kot širitev koncepta starševstva v današnjem svetu. **Soc. delo**, feb.–jun. 2009, letn. 48, št. 1/3, str. 3–16. [COBISS.SI-ID: 3131493]

ZAVIRŠEK, Darja. Zakaj socialno starševstvo za socialno delo. **Soc. delo**, feb.–jun. 2009, letn. 48, št. 1/3, str. 1–2. [COBISS.SI-ID: 3131237]

ZAVIRŠEK, Darja, ČEPIN ČANDER, Maja. Otrok ne potrebuje očeta in mame, potrebuje odgovorne odrasle. **Dnevnikov objektiv**, 12. sept. 2009, str. 12–15. [COBISS.SI-ID: 3221605]

ZAVIRŠEK, Darja. Pripoved socialne in biološke mame o prvih mesecih izkušenj starševstva. **Soc. delo**, feb.–jun. 2009, letn. 48, št. 1/3, str. 157–160. [COBISS.SI-ID: 3135589]

SOBOČAN, Ana Marija, ZAVIRŠEK, Darja, URH, Špela, UREK, Mojca, GORIČAN, Barbara, KLUN, Maja, REZAR, Irena, MASTNAK, Tanja. Priporočena literatura za razumevanje teme socialnega starševstva. **Soc. delo**, feb.–jun. 2009, letn. 48, št. 1/3, str. 175–182. [COBISS.SI-ID: 3136101]

- ZAVIRŠEK, Darja (ur.). **Socialno starševstvo**, (Socialno delo, Let. 48, 2009, št. 1/3).
Ljubljana: Univ. v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo, 2009. 197 str. [COBISS.
SI-ID: 3136613]
- SOBOČAN, Ana Marija. Istospolne družine v Sloveniji. **Soc. delo**, feb.-jun. 2009,
letn. 48, št. 1/3, str. 65–86. [COBISS.SI-ID: 3132517]

2009

Raziskava o značilnostih uporabe alkohola med učenci ljubljanskih osnovnih šol in iskanje odgovorov za preprečevanje in zmanjševanje tveganj

Nosilka raziskave: Vera Grebenc

Sodelavke: Amra Šabić, Ines Kvaternik, Tadeja Kodele

Fakulteta za socialno delo, 2009, 179 str.

Namen raziskave je ugotavljanje uživanja alkohola med učenci višjih razredov osnovnih šol na območju Ljubljane z namenom načrtovanja zmanjševanja in preprečevanja škode in obvladovanja tveganih situacij, vezanih na uživanje dovoljenih in nedovoljenih drog. V raziskavo so bili zajeti otroci v starosti od 12 do 15 let. Uporabljena sta bila kvalitativna raziskovalna metodologija in instrumentarij hitre ocene in odziva. Raziskava je poizvedovalne in eksplorativne narave, kar pomeni, da so na podlagi pridobljenih podatkov induktivno sklepali na značilnost pojava. Rezultati kažejo, da večino mladih alkohol ne zanima v smislu redne uporabe, zanima jih kot »nekaj«, kar se v okolju nahaja, kar je dovoljeno s polnoletnostjo. Tudi ugotovitve te raziskave kažejo, da starši iščejo rešitve in pristope v vzgoji otrok, ki bi upoštevala interese mladostnikov (po druženju, samostojnosti, novih dogodivščinah), hkrati pa informacije, ki jih posredujejo otrokom, vključujejo informacije o zdravju (škoda in posledice za zdrav razvoj, problemi z zasvojenostjo, nesreče), socialne posledice (težave v socialnih stikih, pri šolanju, pri uspešnosti v interesnih dejavnostih in drugih aktivnosti mladih), in tudi formalne posledice (npr. ukori, sankcije, izključitve).

Pomembnejše objave:

KVATERNIK, Ines, GREBENC, Vera. Varnejši prostor za uživanje drog kot smiseln odgovor na potrebe uživalcev drog v skupnosti. **Soc. delo**, 2009, letn. 48, št. 5/6, str. 287–296. [COBISS.SI-ID: 3244645]

- GREBENC, Vera. Mladostniki v tveganih življenjskih situacijah: primer obvladovanja in zmanjševanja škode v prometu. V: GABER, Slavko (ur.), SARDOČ, Mitja (ur.), STREL, Janko (ur.), LUKŠIČ, Andrej (ur.). **Za manj negotovosti: aktivno državljanstvo, zdrav življenjski slog, varovanje okolja.** V Ljubljani: Pedagoška fakulteta, 2009, str. 177–188. [COBISS.SI-ID: 3211109]
- KVATERNIK, Ines, KODELE, Tadeja. Preventiva v šolskem okolju: sodelovanje otrok, staršev in šolskih delavcev. V: LESKOŠEK, Vesna (ur.), PETROVIČ JESENOVEC, Borut (ur.). **Od revščine in socialne izključenosti k enakosti, socialni pravičnosti in solidarnosti: zbornik povzetkov.** Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2010, str. 38. [COBISS.SI-ID: 3361381]

2009

Aktivno vključevanje staršev in mladostnikov v načrtovanje in izvajanje preventivnih dejavnosti na področju drog in zasvojenosti na podlagi analiz potreb – »Pogovarjajmo se«

Vodja raziskave: Gabi Čačinovič Vogrinčič

Sodelavke: Vera Grebenc, Ines Kvaternik, Tadeja Kodele, Amra Šabić, Liljana Rihter, Nina Mešl

Fakulteta za socialno delo, 2009, 173 str.

Z akcijskoraziskovalnim projektom so želele raziskovalke raziskati, zakaj se v obstoječe oblike preprečevanja zasvojenosti v obliki delavnic »Šola za starše« na območju mestne občine Ljubljana ne vključuje več staršev, kateri načini dela bi starše bolj pritegnili k sodelovanju in katere so tiste teme, ki bi starše bolj zanimale. Cilj projekta je bil razviti model dela s starši, otroki in šolskimi delavci v šolskem okolju. V prvem delu projekta je bilo izvedeno raziskovanje potreb in angažiranje zainteresiranih šolskih skupnosti. V drugem delu projekta so pilotsko preskusili model dela v šolskem okolju na izbrani osnovni šoli Vižmarje Brod. Delo je potekalo po načelih skupnostnega pristopa z angažiranjem vseh udeležencev in drugih ključnih oseb. Pri vsebinah so upoštevali teme, ki so bile za v projekt vključene skupine mladostnikov in njihovih staršev aktualne in konkretne in jih občutijo kot problem (oviro, težavo), npr. ljubezen, spolnost, nasilje, uporaba drog, vzgoja otrok in podobno. Na podlagi s starši in otroki/mladostniki dogovorjenih načinov skupnega dela in v sodelovanju z delavci šole so izdelali protokole za ravnanja v konkretnih primerih s ciljem preprečevanja in zmanjševanja škode tako za posameznike kot tudi za šolsko skupnost kot celoto.

Pomembnejša objava:

KVATERNIK, Ines, KODELE, Tadeja. Preventiva v šolskem okolju: sodelovanje otrok, staršev in šolskih delavcev. V: LESKOŠEK, Vesna (ur.), PETROVIĆ JESENOVEC, Borut (ur.). **Od revščine in socialne izključenosti k enakosti, socialni pravičnosti in solidarnosti: zbornik povzetkov.** Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2010, str. 38. [COBISS.SI-ID: 3361381]

2009

Analiza in ocena potreb po socialnih storitvah in možnosti samopomoči prebivalstva v primeru izrednih razmer na območju Mestne občine Ljubljana

Nosilka raziskave: Mojca Urek

Sodelavke in sodelavca: Romana Zidar, Jelka Škerjanc, Vili Lamovšek, Nino Rode, Jana Mali, Leonida Kobal, Vera Grebenc, Pavla Rapoša Tajnšek, Nevenka Podgornik

Fakulteta za socialno delo, 2009, 53 str. + priloge

Eden od poglavitnih ciljev raziskave je bila analiza pripravljenosti različnih organizacij, še zlasti socialnovarstvenih, ki se srečujejo s posledicami naravnih ali drugih nesreč, iz perspektive prebivalcev, ki so to nesrečo doživeli, in posameznikov, ki so bili aktivno vključeni v procese reševanja in pomoči prizadetim prebivalcem. V raziskavi so tako v prvi vrsti želeli dati možnost ljudem, ki so bili neposredno prizadeti v naravni ali drugi nesreči, da opišejo svoje izkušnje in definirajo pomanjkljivosti in prednosti v procesu reševanja. Prav tako so želeli raziskati izkušnje posameznikov, katerih vloga je formalno in sistemsko opredeljena v procesih reševanja (civilna zaščita, reševalci, gasilci, prostovoljni gasilci, humanitarne in druge organizacije). Uporabljena je bila metoda *sense-making* (metoda osmišljanja ali metoda ustvarjanja smisla), ki jo je razvila Brenda Dervin in ki zagotavlja refleksijo izkušenj posameznikov, ki so doživeli naravno ali drugo nesrečo, ne glede na njihovo vlogo. Metodologijo so aplicirali skozi tehniko intervjuja časovnega sosledja (*micro-moment time line*). Tak intervju je organiziran na podlagi modela sprotnega ustvarjanja smisla. Po tem modelu lahko na vsako dogajanje gledamo kot na sosledje situacij, med katerimi prehajamo, ko se kaj spremeni, ko kaj naredimo sami ali drugi, ko pride do določene odločitve. Prehod med dvema situacijama je včasih gladek, marsikdaj pa obstaja med dano situacijo in tistim, kar želimo, določena vrzel. To premoščamo s tem, da si osmislimo, kaj je problem, ki ga moramo

rešiti. Sogovornike smo prosili, da si izberejo primerne izseke dogajanja, ki bi jih bilo mogoče opisati na tak način. Na terenu smo opravili 30 intervjujev (s 34 sogovorniki), in sicer z udeleženci različnih tipov naravnih in drugih nesreč (neurja, potres, požar, nesreča na reki, prometna nesreča) s področja vse Slovenije. Ob pripovedovanju zgodb o izrednih dogodkih so opazili vrzeli in prednosti korakov in rešitev, za katere so se ob spopadanju z nesrečo odločali, jih analizirali, kar je postopoma omogočilo sestaviti sliko, kje so močne in kje ranljive točke obstoječega sistema in kako to občutijo na svoji koži prizadeti prebivalci. Raziskava je prispevala smernice za prihodnje načrtovanje socialnih storitev in podpore prizadetim prebivalcem in skupnostim. Identificirali so potrebo po oblikovanju storitve socialnega dela, ki bi bila usmerjena v hitro, učinkovito, predvsem pa organizirano (koordinirano) odzivanje ob naravnih in drugih nesrečah, katerih posledice so katastrofalne tako za posameznike kot širše lokalne skupnosti. Ena od prioritetenih nalog, v katerih so prepoznali vlogo socialnega dela, je kontinuirana podpora razvoju skupnosti, ki jih pogosteje zadenejo naravne nesreče (skupnostno socialno delo, krepitev in razvoj socialnih mrež). Poskrbeti pa je treba tudi za transparentno in etično dodeljevanje pomoči humanitarnih organizacij.

Pomembnejše objave:

- UREK, Mojca, RODE, Nino, ŠKERJANC, Jelka, LAMOVŠEK, Vili, ZIDAR, Romana. Socialno delo v primeru naravnih ali drugih nesreč. V: ZORN, Matija (ur.), KOMAC, Blaž (ur.), PAVŠEK, Miha (ur.), PAGON, Polona (ur.). 1. trienalni znanstveni posvet, lg. 11. december 2008. **Naravne nesreče v Sloveniji: 1. trienalni znanstveni posvet, lg. 11. december 2008: zbornik povzetkov.** Ljubljana: ZRC, 2008, str. 67. [COBISS.SI-ID: 3092325]
- UREK, Mojca, ŠKERJANC, Jelka, LAMOVŠEK, Vili, RODE, Nino, RECKO, Tilen, ZIDAR, Romana. Ko se zdi, da ne bo nikoli bolje: socialno delo v primeru naravnih in drugih nesreč. V: LESKOŠEK, Vesna (ur.), PETROVIČ JESENOVEC, Borut (ur.). **Od revščine in socialne izključenosti k enakosti, socialni pravičnosti in solidarnosti: zbornik povzetkov.** Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2010, str. 111. [COBISS.SI-ID: 3390565]
- ŠKERJANC, Jelka, LAMOVŠEK, Vili. Vloga socialnega dela pri zagotavljanju pomoči prebivalcem po potresu v Posočju 2004. V: ZORN, Matija (ur.), KOMAC, Blaž (ur.), PAVŠEK, Miha (ur.), PAGON, Polona (ur.). 1. trienalni znanstveni posvet, lg. 11. december 2008. **Naravne nesreče v Sloveniji: 1. trienalni znanstveni posvet, lg. 11. december 2008: zbornik povzetkov.** Ljubljana: ZRC, 2008, str. 66. [COBISS.SI-ID: 3092069]

2009

Vpeljevanje enotnega postopka evalvacije izvajanja javnih socialnih programov 2006–2009

Vodja raziskave: Nino Rode

Sodelavke in sodelavec: Liljana Rihter, Tamara Rape Žiberna, Beata Akerman, Polona Dremelj, Polonca Jakob, Vid Žiberna, Simona Smolej

Fakulteta za socialno delo, Inštitut RS za socialno varstvo, 2007 – 162 str.; 2008 – 77 + 24 str.; 2009 – 30 + 261 str.

Naloga je nadaljevanje in nadgradnja projektov, ki sta jih izvedla Inštitut RS za socialno varstvo in Fakulteta za socialno delo, in sicer »Oblikovanje sistema evalviranja izvajanja programov socialnega varstva«, ki je potekal v letih 2003, 2004 in 2005, in »Priprave na aplikacijo sistema evalviranja izvajanja programov in storitev socialnega varstva«, ki so potekale v letu 2006. V projektu so skupaj z naročnikom opredelili prioriteta področja glede na resolucijo nacionalnega programa socialnega varstva, nato pa so izvajalce programov na teh področjih opremili z ustreznimi enotnimi evalvacijskimi znanji in veščinami. Skupaj z izvajalci so opredelili strokovne in specifične kriterije za evalvacijo posamezne skupine programov. Pripravili so merske instrumente za posamezne skupine programov in sestavili protokol za poročanje podatkov o programih, relevantnih za evalvacijo. V letu 2008 so testirali in prilagajali omenjene instrumente. Razvili so tudi računalniško aplikacijo za spremljanje postopkov, ki jih uporabljajo v programih. V letu 2009 so na željo MDDSZ izvedli pregled in poskusno evalvacijo vseh javnih programov, kar se je pokazalo kot preobsežen projekt, zato so se skupaj z naročnikom odločili nadalje izvajati evalvacije programov po skupinah glede na ciljno populacijo. Prva obravnavana skupina programov so bili programi za osebe s težavami v duševnem zdravju.

Pomembnejše objave:

- RIHTER, Liljana, RODE, Nino, KOBAL, Barbara, DREMELJ, Polona. Vloga evalvacij med tekmovalnostjo in sodelovanjem. V: KRPIČ, Tomaž (ur.). 22. slovensko sociološko srečanje 2007, Ptuj, 19.–20. oktober 2007. **Družba med solidarnostjo in tekmovalnostjo**, (Novice SSD, letn. 22, št. 1). Ljubljana: Slovensko sociološko društvo, 2007. http://www.sociolosko-drustvo.si/index.php?option=com_content&task=view&id=139&Itemid=27. [COBISS.SI-ID: 2849125]
- RIHTER, Liljana, RODE, Nino, KOBAL, Barbara. Uvajanje enotnega sistema spremljanja in evalviranja socialnovarstvenih programov. V: DEBELJAK, Barbara (ur.), UREK, Mojca (ur.). **Socialno delo za enake možnosti za vse: knjiga povzetkov**. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2007, str. 138. [COBISS.SI-ID: 2837349]
- RIHTER, Liljana. Evalvacija na področju socialnega varstva v Sloveniji. **Soc. delo**, 2007, letn. 46, št. 4/5, str. 207–212. [COBISS.SI-ID: 2760293]
- RIHTER, Liljana. When results of evaluation can make a difference. V: YATES, Rowdy (ur.). **Programme and abstracts**. Ljubljana: Društvo Projekt Človek, 2007, str. 37. [COBISS.SI-ID: 2725221]
- RIHTER, Liljana, RODE, Nino, KOBAL, Barbara. Evaluation of social protection programmes in Slovenia: challenges for governance and progress. V: **Building for the future: evaluation in governance, development and progress: abstract book**. Lisboa: European evaluation society, 2008, str. 203. [COBISS.SI-ID: 3017573]
- RODE, Nino. Evaluation in social work: based on which evidence?. V: ZAVIRŠEK, Darja (ur.), NABERGOJ, Tjaša (ur.). **Global crisis in/and social work: the ambiguities and challenges**. Ljubljana: Faculty of Social Work, 2009, str. 66. [COBISS.SI-ID: 3209317]
- RODE, Nino. Comparative research between description and speculation: some pitfalls of comparative research and how to deal with them. V: RAMON, Shula (ur.), ZAVIRŠEK, Darja (ur.). **Critical edge issues in social work and social policy: comparative research perspectives**. Ljubljana: Faculty of Social Work, 2009, str. 29–46. [COBISS.SI-ID: 3207269]
- RIHTER, Liljana, FERLAN ISTINIČ, Marjeta, OREŠKI, Suzana. Establishing the system to evaluate social protection programmes in Slovenia. V: JACOBS, Thérèse (ur.). **Research and social work in urban areas: evaluation of models of co-operation between research and practice: a quest for cooperative models offering added values: evaluation reports**. Antwerpen: University of Antwerp, 2009, str. 43–52. [COBISS.SI-ID: 3220069]

2009

Formalni in strokovni okvirji za uvajanje in izvajanje zakona o duševnem zdravju

Nosilec raziskave: Vito Flaker

Sodelavke: Urek Mojca, Jelka Škerjanc, Suzana Oreški, Barbara Kobal, Mateja Nagode, Polonca Jakob, Andreja Rafaelič, Jana Mali, Nika Cigoj Kuzma

Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo, Fakulteta za socialno delo, 2009, 89 + 15 str.

Namen projekta je bil pripraviti strokovne in formalne okvire za izvajanje zakona o duševnem zdravju. Zakon je kompromis med zahtevo po zaščiti pravic uporabnikov služb duševnega zdravja in ohranjanjem strokovne moči, med naprednejšim skupnostnim modelom duševnega zdravja in tradicionalnim institucionalnim in med medicinskim in socialnim pogledom na duševno stisko. Kot tak prinaša po eni strani bistvene inovacije, kot so zastopništvo, (nadzorovano) obravnavo v skupnosti in koordinatorje obravnave v skupnosti. Po drugi strani zakon vsebuje tudi nedoslednosti in podvojitve, ki so posledica kompromisa. Omogoča različne razlage likov in procesov, ki jih predpisuje, nedoslednosti in podvojitve pa grozijo, da bodo povzročile nejasnost ob izvajanju zakona in zapletle postopke, ki jih zakon predvideva. Najbolj očitno je podvajanje med vlogama odvetnika in zastopnika, nadzorovane obravnave v skupnosti in obravnave v skupnosti in med vlogama koordinatorja obravnave v skupnosti in koordinatorja nadzorovane obravnave v skupnosti. Elaborat je sestavljen iz dveh sklopov. V prvem so podane ključne usmeritve za oblikovanja profila zastopnika in koordinatorja v skupnosti. Ta del je plod konceptualnega dela raziskovalnega tima in posvetov z akterji na področju duševnega zdravja. V drugem delu elaborata je gradivo za pripravo podzakonskih aktov. Ta del je operacionalizacija razmišljanja o profilih zastopnika in koordinatorja in je osnovno gradivo za izdelavo pravilnikov. Oba dela sta komplementarna. Gradivu so priložene priloge, v katerih je tabelarični pregled primerjave področne zakonodaje za profile

koordinatorja v skupnosti in zastopnika pacientovih pravic. Raziskava je pomembna, ker je bila dopolnjena z dialogi z delavci in uporabniki na področju duševnega zdravja. Delavci in uporabniki so identificirali situacije, v katere naj vstopata zastopnik in koordinator, pa tudi naloge obeh profilov. Prvi del elaborata je treba zato brati kot gradivo k smernicam za prenovo zakona, saj ta zelo ozko opredeljuje vlogo zastopnika in mu daje zelo majhno vlogo in pooblastila.

Pomembnejše objave:

FLAKER, Vito. From institutional logic to common knowledge: power, action and reflection. **IUC Journal of social work**, no 15, 2007/2008. http://www.bemidjistate.edu/academics/publications/social_work_journal/issue15/articles/flaker.htm. [COBISS.SI-ID: 3008613]

FLAKER, Vito, UREK, Mojca. La Slovenia e l'esperienza italiana. **Fogli d'informazione**, gen.-giu. 2008, anno 37, no 5/6, str. 250–254. [COBISS.SI-ID: 2988389]

KODELE, Tadeja, FLAKER, Vito. »Da iz številke postanem človek«: stanovanjske skupine 16 let pozneje – ob okrogli mizi o stanovanjskih skupinah. **Pet (Ljubl.)**, jul. 2008, let. 20, št. 93, str. 5–8. [COBISS.SI-ID: 2979941]

FLAKER, Vito, MALI, Jana. Deinstitutionalisation process in long-term mental health institutions in Slovenia. V: LONDON, Mervyn (ur.). **Conference monograph: Vilnius Lithuania 2007**. [Cambridge]: European Network for Training Evaluation and Research in Mental Health, [2008], 18 str. [COBISS.SI-ID: 2987621]

UREK, Mojca, RAMON, Shula. Uveljavljanje načela enakopravnosti glede etničnosti in spola v duševnem zdravju. V: **[Socialno delo za enake možnosti za vse]: [3. kongres socialnega dela, Maribor, 10.–12.2007]**, (Socialno delo, Letn. 47, št. 3/6). Ljubljana: Univ. v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo, 2008, let. 47, št. 3/6, str. 177–186. [COBISS.SI-ID: 2971749]

FLAKER, Vito. To keep the deinstitutionalisation machine going. V: UREK, Mojca (ur.), DAWSON, Ian (ur.). **Latest trends in training for mental health professionals in Europe: abstracts**. Ljubljana: Faculty of Social Work, 2009, str. 9. [COBISS.SI-ID: 3151717]

FLAKER, Vito, NAGODE, Mateja. Dolgotrajna oskrba: stanje, izzivi, eksperimenti in reforma. **Kakov. starost**, 2009, letn. 12, št. 3, str. 24–37. [COBISS.SI-ID: 3240805]

2009

Vzroki in obseg pojava zaposlenih revnih

Nosilka raziskave: Vesna Leskošek

Sodelavke: Liljana Rihter, Barbara Kresal,
Darja Zaviršek, Simona Smolej, Ružica Boškič,
Ana Marija Sobočan, Natalija Jeseničnik

Fakulteta za socialno delo, 2009, 207 str.

Pojav zaposlenih revnih je novodoben in je predmet intenzivnejšega znanstvenega raziskovanja v zadnjem desetletju. V ZDA so ga pričeli raziskovati že pred tem, kar je pokazalo na povezanost pojava z nizko delavsko zaščito. Podoben trend se je pojavil v EU s težnjami po višji gospodarski rasti, ki je povzročila razprave o prožnosti in varnosti zaposlitve (flexibility-security) in iskala rešitve v t. i. prožni varnosti (flexicurity), ki naj bi hkrati ohranjala varnost, vendar ponudila več možnosti zaposlovalcem za lažje prožno zaposlovanje (delni, polovični delovni čas, delo na domu ipd.). Hkrati s tem razmišljanjem se je v znanstveni in aktivistični javnosti pojavil nov izraz »prekarno delo«, ki je zajel problem iz nasprotnega konca, in sicer je pokazal na učinke zmanjševanja zaščite zaposlitve in povečanja moči delodajalcev, da bolj svobodno določajo delovne pogoje in hitreje odpuščajo delavce. Namen raziskave je preveriti, v kakšnem obsegu ti procesi določajo slovenski trg dela in kakšni so njihovi učinki. Problem so raziskali s kvantitativnimi in kvalitativnimi metodami. Poleg zbiranja podatkov o regionalnih razlikah, panogah in vrstah zaposlitev, ki so jih pridobili iz obstoječih podatkovnih baz, so v drugem letu poteka raziskave opravili terensko kvalitativno raziskavo na podlagi strukturiranih intervjujev z zaposlenimi revnimi in organizirali fokusne skupine z vladnimi in nevladnimi ustanovami, da bi pridobili vpogled v njihovo razumevanje pojava. Opravili so poglobljen študij primera iz ene od skupin zaposlenih revnih, in sicer hendikepirane. Iz kazalnikov socialne povezanosti za Slovenijo lahko razberemo, da je glede na status aktivnosti znotraj delovno aktivnega prebivalstva stopnja tveganja revščine med zaposlenimi po letih znašala med 4,2 % (leto 2002)

in 3,5 % (leto 2007), precej večja pa je med samozaposlenimi (med 13,1 % leta 2004 in 17,9 % leta 2005), kar pokaže, da (samo)zaposlitev še ni dovolj močan dejavnik, da se oseba izogne tveganju revščine. Če znotraj statusa aktivnosti pogledamo podatke še po spolu, ugotovimo, da je večja stopnja tveganja revščine med zaposlenimi moškimi kot med zaposlenimi ženskami, medtem ko je pri samozaposlenih stopnja tveganja revščine večja med samozaposlenimi ženskami kot med samozaposlenimi moškimi. Pomemben dejavnik (po podatkih EU celo pomembnejši kot višina plače), ki vpliva na revščino med zaposlenimi, je sestava gospodinjstva. Podatki iz let 2004 do 2007 za Slovenijo kažejo, da je stopnja tveganja revščine najvišja v delovno neintenzivnih gospodinjstvih (v katerih noben odrasel član ni zaposlen); v delovno neintenzivnih gospodinjstvih brez vzdrževanih otrok je ta stopnja okrog 31 %, v delovno neintenzivnih gospodinjstvih z vzdrževanimi otroki pa okrog 54 % (podatki za leto 2007). V Sloveniji je bilo v letih 2005 in 2006 med zaposlenimi moškimi 5 % revnih zaposlenih, med zaposlenimi ženskami pa 4 % revnih zaposlenih. Podatki se nanašajo na zaposlene v starosti od 18 do 64 let. Objavljeni so bili tudi podatki po starostnih skupinah glede na spol, ki pa kažejo, da je revščina mlajših zaposlenih (18–24 let) v Sloveniji veliko bolj pogosta med ženskami (revnih 7 % zaposlenih žensk v tej starostni skupini) kot med moškimi (revnih 4 % l. 2005 oziroma 5 % l. 2006 zaposlenih moških v tej starostni skupini). Situacija na ravni Evropske Unije, ko se šteje le 25 članic (povprečje), je v treh starostnih skupinah, če se osredotočimo na spol, približno izenačena. Če pogledamo stanje za Slovenijo še skozi podatke o neto razpoložljivem dohodku na zaposlenega v letu 2002, pa vidimo, da so imele ženske nekoliko nižji razpoložljiv neto dohodek kot moški. Osebe, ki so zaposlene za delovni čas krajši od polnega, pogosteje tvegajo revščino kot osebe, ki so zaposlene za poln delovni čas. Razlika med obema skupinama za EU 25 je 3 do 4 %, v Sloveniji je bila med obema skupinama v letu 2005 razlika 6 %, v letu 2006 pa se je zmanjšala na 3 %. Podobno sliko kažejo tudi podatki o neto razpoložljivem dohodku zaposlenih za Slovenijo. V letu 2002 se je glede na razpoložljiv dohodek skoraj polovica zaposlenih za krajši od polnega delovnega časa nahajala pod pragom tveganja revščine. Dejavniki tveganja revščine med zaposlenimi je tudi vrsta pogodbe o delu. Osebe, zaposlene za določen čas, so bistveno bolj podvržene tveganju revščine kot osebe, zaposlene za nedoločen čas (razlika na ravni EU 25

je 7 oziroma 8 %). V Sloveniji je bilo leta 2005 3 %, v letu 2006 pa 4 % oseb zaposlenih za nedoločen čas pod pragom tveganja revščine, med zaposlenimi za določen čas pa je bilo pod pragom tveganja revščine 12 oziroma 11 % oseb. Tudi podatki o neto razpoložljivem dohodku za zaposlene v Sloveniji kažejo podobno sliko. Dejavnik tveganja revščine med zaposlenimi je tudi obdobje zaposlenosti. Stopnja tveganja revščine je za osebe, ki so zaposlene celo leto, bistveno nižja kot za osebe, ki so zaposlene manj kot celo leto. Na ravni EU 25 je bila v letih 2005 in 2006 razlika v odstotkih med obema skupinama 8 %. V Sloveniji se je v obeh letih 4 % oseb zaposlenih celo leto nahajalo pod pragom tveganja revščine. Če pa pogledamo osebe, ki so bile zaposlene manj kot celo leto, vidimo, da je bilo leta 2005 12 % teh oseb pod pragom tveganja revščine, v letu 2006 pa še odstotek več. V Sloveniji so glede na ocenjen letni razpoložljivi dohodek v letu 2002 precej opazne tudi razlike po regijah. Tako je bilo 10 % zaposlenih v koroški in obalno-kraški regiji s svojim razpoložljivim dohodkom daleč pod pragom tveganja revščine. Praga tveganja revščine z ocenjenim razpoložljivim dohodkom tudi ni uspelo doseči več kot 10 % zaposlenih v podravski, savinjski, jugovzhodni, osrednjeslovenski, notranjsko-kraški in goriški regiji. Podatki so koristili načrtovalcem politik, saj so pokazali na obseg, geografsko razporeditev in panoge, kjer se pojavljajo zaposleni revni. Podatki so uporabni za znanstveno javnost, ker so ponudili interpretacije pojava in izhodišča za razprave. Nakazali so potrebe po nadaljnjem raziskovanju. Podatke so predstavili na več znanstvenih, strokovnih in sindikalnih posvetih in konferencah. Poročilo je podlaga za več magistrskih nalog in poročil, ki jih različni analitiki pošiljajo v telesa EU. Objavljeno je tudi na spletni strani MDDSZ kot poročilo v okviru evropskega leta boja proti revščini in socialni izključenosti 2010.

Pomembnejše objave:

LESKOŠEK, Vesna. Zaposlitvene možnosti mladih. **Soc. delo**, 2009, letn. 48, št. 4, str. 207–214. [COBISS.SI-ID: 3188581]

LESKOŠEK, Vesna. Revščina in socialna izključenost otrok in mladih. **Novi razgledi**, nov. 2009, letn. 1, št. 6, str. 5. [COBISS.SI-ID: 3265381]

LESKOŠEK, Vesna. Evropska socialna politika v boju proti revščini in socialni izključenosti. V: LESKOŠEK, Vesna (ur.), PETROVIĆ JESENOVEC, Borut (ur.). **Od revščine in socialne izključenosti k enakosti, socialni pravičnosti in solidarnosti**:

zbornik povzetkov. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2010, str. 20. [COBISS.SI-ID: 3364453]

SMOLEJ, Simona. Negativne plati fleksibilizacije zaposlovanja: delo za določen čas v storitvenem sektorju in pojav revščine med zaposlenimi. **Soc. delo**, 2009, letn. 48, št. 4, str. 199–206. [COBISS.SI-ID: 3188325]

SMOLEJ, Simona. Pojav in obseg revščine zaposlenih v Sloveniji. V: LESKOŠEK, Vesna (ur.), PETROVIČ JESENOVEC, Borut (ur.). **Od revščine in socialne izključenosti k enakosti, socialni pravičnosti in solidarnosti: zbornik povzetkov.** Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2010, str. 78. [COBISS.SI-ID: 3379813]

ČRNAK-MEGLIČ, Andreja, BOŠKIČ, Ružica. Revščina med družinami z otroki. V: LESKOŠEK, Vesna (ur.), PETROVIČ JESENOVEC, Borut (ur.). **Od revščine in socialne izključenosti k enakosti, socialni pravičnosti in solidarnosti: zbornik povzetkov.** Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2010, str. 19. [COBISS.SI-ID: 3364197]

2009

Postopki, organizacija in standardi na področju posvojitve v Sloveniji

Nosilka raziskave: Darja Zaviršek

Sodelavke in sodelavec: Barbara Kobal, Gabi Čačinovič Vogrinčič, Špela Urh, Ana M. Sobočan, Simona Smolej, Polona Dremelj, Vid Žiberna, Maja Klun, Irena Rezar

Fakulteta za socialno delo, Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo, 2009, 183 str.

Posvojitve je ena najbolj znanih oblik socialnega starševstva, ki obsega posvojitve znotraj države in med državami. Sodijo med naloge na področju socialnega varstva in socialnega dela. Formalnopravna temelja posvojitve sta ZZZDR (Ur. list RS, 69/2004) in katalog javnih pooblastil in nalog na področju posvojitve (2007). Ne obstajajo pa strokovni standardi, ki bi določali vsebine psihosocialne pomoči, etiko in metode dela v socialnem delu na področju posvojitve, ali učbeniki teoretskih in strokovnih znanj na tem področju. Kvalitativna analiza zbranih intervjujev s socialnimi delavkami, starši, ki so posvojili otroke, tistimi, ki to še nameravajo, in ljudmi, ki so bili posvojeni, kaže na potrebo po teoretsko strokovnem delu, ki presega formalno urejanje postopkov posvojitve. V ta namen raziskava obsežno analizira oboje, mednarodno situacijo na področju meddržavnih posvojitvev s poudarkom na petih evropskih državah in strokovno prakso v Sloveniji v zadnjem desetletnem obdobju. Iz tega so izdelani predlogi nujnih sprememb za socialnodelovno stroko na tem področju. Raziskava pokaže, da se na področju posvojitve križajo stoletna družbena pričakovanja o starševstvu, otroštvu, biološki (krvni) povezanosti med staršem in otrokom, stereotipi ne-pravih otrok in ideologija naroda in kulture. Znanje s področja medkulturnega socialnega dela, protirasistične prakse in medkulturnega dialoga skorajda ne obstaja. Ne le stereotipi, povezani s posvojitvami, tudi kulturni stereotipi so neraziskani in se jih strokovno ne obravnava. Raziskava se zato osredotoča na nujnost ustanovitve specializiranega centra za

notranje in meddržavne posvojitve s posebej za to področje usposobljenimi strokovnjakinjami in strokovnjaki. V takem centru so poleg znanj s področja zakonodaje pomembni tudi usposabljanja za ljudi, ki želijo posvojiti otroka, s specifičnimi temami posvojitve in medkulturnih znanj, oblike psihosocialne pomoči posvojenim družinam s poudarkom na otrocih, ki so bili posvojeni, ozaveščanje skupnosti in specifičnih okolij za detabuizacijo posvojitve in kontinuirano specializirano usposabljanje socialnih in drugih strokovnih delavk za področje notranjih in meddržavnih posvojitvev.

Pomembnejša objava:

ZAVIRŠEK, Darja. Na otroka se ne smete preveč navezati!: od rejništva do posvojitve – tabu socialnega dela. V: LESKOŠEK, Vesna (ur.), PETROVIČ JESENOVEC, Borut (ur.). **Od revščine in socialne izključenosti k enakosti, socialni pravičnosti in solidarnosti: zbornik povzetkov.** Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2010, str. 110. [COBISS.SI-ID: 3389541]

2009

Interactive Learning and Caring in Community (ILAC)

Vodja raziskave: Vito Flaker

Sodelavke (Slovenija): Jana Mali, Jelka Škerjanc, Liljana Rihter, Nina Mešl, Tadeja Kodele, Mojca Urek

Nosilna organizacija: IBS Institut für Berufs- und Sozialpädagogik e. V., Bremen

Sodelujoče organizacije: Initiative zur sozialen Rehabilitation e. V., Bremen, Demenz Support Stuttgart gGmbH, Azienda per i servizi sanitari No. 1 Trieste A.S.S. 1 Triestina, Faculty of Health Sciences, Medical University of Gdansk, Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani.

Ljubljana (etc.), Fakulteta za socialno delo (etc.), 2009. 73 str.

Z raziskavo so želeli pregledati izkušnje nekaterih evropskih držav v skrbi za osebe z demenco v skupnosti, saj kljub obstoječi institucionalni skrbi največ oseb živi v domačem okolju. Prizadevali so si vzpostaviti model izobraževanja, s katerim bi lahko okrepili moč oseb z demenco, izboljšali komunikacijo in odnose med osebami z demenco in njihovimi svojci ter pokazali, da demenca ni zgolj bolezen nazadovanja. V kontekstu projekta so razvili modul, ki temelji na potrebah oseb z demenco, kar je v praksi pri nas in po svetu pogosto spregledana tema. Program so zasnovali kot možnost in prostor za učenje, razpravo in refleksijo o izkušnjah pri delu z osebami z demenco. Poseben poudarek so dali odkrivanju potreb oseb z demenco, da bi oblike pomoči osebam in življenje svojcev z osebami z demenco prilagodili njihovim potrebam, željam in ciljem. V središču pozornosti ni demenca, temveč človek, ki ima demenco in potrebuje veliko spodbud in razumevanja okolice, da lahko v skupnosti samostojno (pre)živi. Zaradi splošno odklonilnega odnosa do demence in zapostavljanja ljudi z demenco je pomemben poudarek v izobraževanju tudi krepitev moči oseb z demenco in svojcev, ki

za njih skrbijo, saj so tudi sami pogosto nesprejeti v okolici in odrinjeni iz vsakdanjega življenja. Usmerjenost na krepitev moči omogoča udeležencem, da prevzamejo odgovornost za svoje življenje, jim pomaga pridobiti samospoštovanje in spoznati vrednost svojih izkušenj, a tudi objektivno okrepi njihov položaj, jim omogoči različne in cenjene vloge, uporabo različnih virov družbene moči v svojo korist. Program je zasnovan v fleksibilni, modularni obliki, ki omogoča vnašanje reflektivnega učenja. Poudarja subjektivno znanje udeležencev in omogoča medsebojno izmenjavo izkušenj, kar ima dobre učinkov pri učenju in poleg tega krepi moč udeležencev. Izobraževanje poleg odkrivanja zmožnosti in sposobnosti oseb z demenco tudi neposredno vključuje osebe z demenco. Program temelji na prepričanju, da je nujno vključevati osebe z demenco v vse sfere družbenega življenja. Le tako lahko ponovno pridobijo nadzor nad svojim življenjem in obnovijo sposobnosti, spretnosti in zmožnosti, ki jih opredeljujejo kot posameznike. Vsem ostalim ljudem pa ponuja izkušnjo, da je življenje tudi z demenco še lahko smiselno, pomoč pa uspešna, če je oblikovana po meri človeka z izkušnjo demence.

2010

Individualiziranje financiranja storitev socialnega varstva

Protislovja uvajanja dolgotrajne oskrbe
(Poročilo za leto 2009)

Vodja raziskave: Vito Flaker

Sodelavke: Mateja Nagode, Andreja Rafaelič, Nataša Udovič

Fakulteta za socialno delo, Inštitut Republike Slovenije
za socialno varstvo, 2010, 183 str.

Končno poročilo eksperimenta temelji na zgodbah konkretnih ljudi, ki so se vključili v projekt, hkrati pa je tudi raziskava o metodi, postopkih, je zgodba o projektu, o eksperimentu, njegovem nastanku, poteku, problemih in načinu organizacije in zgodba o uvajanju dolgotrajne oskrbe, sistemskih sprememb socialnega in zdravstvenega varstva, nove zakonodaje in socialne politike. Na ravni splošnega vtisa lahko rečemo, da so uporabniki z vstopom v eksperiment veliko pridobili. Najbolj očitno je, da so pridobili varnost in gotovost. Po eni strani gre za povsem materialno varnost, preskrbljenost in odsotnost finančne in eksistenčne stiske, po drugi strani se je njihova gotovost okrepila na račun prisotnosti ljudi, ki so jim zaupali in jim bili v podporo. Metoda in postopek, kot sta bila razvita v projektu, sta rabila svojemu namenu. Načrtovanje obega izražanje želja, hotenj in ciljev kot tudi nuj in potreb uporabnikov, nadalje operacionalizacijo in kvantifikacijo storitev kot tudi oceno finančnih sredstev za potrebne storitve in sredstva. Postopek, kot so ga razvili v eksperimentu, je po eni strani sledil načelom individualnega načrtovanja in krepitve moči, po drugi strani pa je moral upoštevati vse elemente postopka uveljavljanja upravičenosti do institucionalnega varstva. Komisiji se je posrečilo izdelati postopek ocenjevanja upravičenosti in potrjevanja načrta, ki je bil v osnovi destigmatizacijski in je proslavil preobrazbo uporabnika in njegove aktivacije in subjektifikacije in je upošteval reflektivno in eksperimentalno formulo upravičenosti. Projekt

je pokazal, da organizacija dolgotrajne oskrbe potrebuje drugačno organizacijo dela in drugačen pristop k uporabnikom od klasičnih tradicionalnih oblik. V primeru osebnih paketov je oskrba koordinirana, torej celostna (a ne totalna), po drugi strani pa razdrobljena na različne, sicer nepovezane izvajalce. Hkrati je eksperiment pokazal na odpor sistema do sprememb in na ovire na poti za uveljavljanje sprememb. Pokazal je mnoga protislovja, nejasnosti in probleme sistema socialnega varstva in dolgotrajne oskrbe, ki so se ob uveljavljanju eksperimenta očitneje pokazale.

Pomembnejše objave:

- FLAKER, Vito. From institutional logic to common knowledge: power, action and reflection. **IUC Journal of social work**, no 15, 2007/2008. http://www.bemidjistate.edu/academics/publications/social_work_journal/issue15/articles/flaker.htm. [COBISS.SI-ID: 3008613]
- FLAKER, Vito, NAGODE, Mateja. Dolgotrajna oskrba: stanje, izzivi, eksperimenti in reforma. **Kakov. starost**, 2009, letn. 12, št. 3, str. 24–37. [COBISS.SI-ID: 3240805]
- FLAKER, Vito. To keep the deinstitutionalisation machine going. V: UREK, Mojca (ur.), DAWSON, Ian (ur.). **Latest trends in training for mental health professionals in Europe: abstracts**. Ljubljana: Faculty of Social Work, 2009, str. 9. [COBISS.SI-ID: 3151717]
- NAGODE, Mateja, RAFAELIČ, Andreja, FLAKER, Vito, UDOVIČ, Nataša. **Individualised and direct payments and personalized care: report on a pilot project: [to report to] International Conference on evidence-based policy in long-term care, London, LSE, 8th to 11th September 2010**. London, 2010. [COBISS.SI-ID: 3460709]

2010

Učenci in dijaki v tveganih življenjskih situacijah

Strategije obvladovanja tveganih življenjskih slogov v šoli in doma

Nosilka raziskave: Vera Grebenc

Sodelavke: Ines Kvaternik, Liljana Rihter, Amra Šabić, Gabi Čačinovič Vogrinčič, Nina Mešl

Fakulteta za socialno delo, 2010, 242 str. + priloge

Poglavitni cilj raziskovalnega projekta je bil identificirati tvegane situacije, s katerimi se srečujejo učenci in dijaki v vsakdanjem življenju. S projektom so vstopali v različne regije v Republiki Sloveniji in poskušali zajeti raznovrstnost situacij glede na različnost geografskih okolij (urbano/ruralno), različnost posameznih šolskih in lokalnih skupnosti, zlasti pa zajeti različnost pogledov posameznih akterjev v šolski skupnosti na posamezne situacije tveganj. Pri raziskovanju so jih posebej zanimale situacije tveganj v šolskem okolju. Na podlagi kvalitativne analize zbranih izjav, pridobljenih s fokusnimi skupinami, ki so jih opravili v enaindvajsetih slovenskih šolah s tremi ciljnimi skupinami (učenci/dijaki, starši in šolski delavci), so izrisali preglednice tveganj v šolskem okolju. Med zaznanimi situacijami prevladujejo vse oblike nasilja, sledijo šolsko delo in na šolo vezane aktivnosti, razmere v družinah in različne oblike tveganj, ki so vezane na različne okoliščine, dogodke in reakcije. Ugotovili so, da se situacije tveganj med seboj razlikujejo glede na okoliščine, glede na možnost vpliva udeleženih na izide tveganj in glede na vire, ki jih lahko udeleženi uporabijo v situacijah. Opazili so tudi razlike v dojetanju tveganj med učenci/dijaki in starši/šolskimi delavci. Učenci/dijaki pripovedujejo o tveganjih kot o vsakdanjih situacijah (šolskem delu, odnosi med vrstniki, odnosi z drugimi, nasilje), medtem ko odrasli sogovorniki v retoriko tveganj vključujejo tudi tveganja, ki dejansko še niso konkretizirana v dogodkih, ampak jih zaznavajo kot grožnjo iz

okolja (droge, alkohol, neuspešnost v karieri). Na podlagi pridobljenega gradiva so definirali različne načine, ki so v tveganih situacijah ključni za njihovo obvladovanje. Posebej so bili pozorni na vloge učencev/dijakov pri oblikovanju smiselnih odzivov na različnih ravneh tveganj in v različnih okoliščinah (šola, prosti čas, dom). Ugotovili so, da šolarji v večini primerov niso vključeni v načrtovanje odzivov na tveganja. Učenci/dijaki so v šolskem okolju pogosto spregledani in neslišani. Tudi sodelovanje šole s starši poteka bolj na ravni retorike, z uporabo formalnih poti in s formalnimi ukrepi. Sodelovanja z namenom soustvarjanja smiselnih odzivov, ki bi vključevalo etiko udeležnosti in krepitev moči pri obvladovanju tveganih situacij, v našem šolskem okolju skoraj ni. Ugotovili so tudi, da se učenci/dijaki, šolski delavci in starši med seboj ne pogovarjajo. Pogovor razumejo zlasti kot sredstvo medsebojnega infirmiranja, ne pa kot način, ki omogoča skupno iskanje odgovorov in oblikovanje načrtov za obvladovanje tveganih situacij. Na podlagi analize posameznih tveganih situacij so postavili tudi kriterije, ki so v šolskem okolju ključni za obvladovanje tveganj (usmerjenost v konkretne dogodke oz. situacije, sodelovanje z vsemi udeleženi v situaciji, uporaba in kombiniranje različnih ravni delovanja in odzivov, hitrost odziva, fokusiranost na vsebino problema, uporaba razumljive, vsakdanje govorice), in izdelali preglednico možnih odzivov na ravni preprečevanja, zmanjševanja ali popraviljanja negativnih posledic tveganja. Raziskovalni instrumentarij, ki so ga izdelali za potrebe raziskovanja, je uporaben tudi kot praktični pripomoček in metoda načrtovanja odzivov na pojav tveganih situacij v šolskem okolju (analiza tveganja) in ga lahko v šolskih okoljih uporabijo kot praktični pripomoček pri analizi situacij in načrtovanju odzivov.

Pomembnejše objave:

- GREBENC, Vera, ŠABIĆ, Amra, KVATERNIK, Ines, KODELE, Tadeja. Raziskava o značilnostih uporabe alkohola med učenci ljubljanskih osnovnih šol in iskanje odgovorov za preprečevanje in zmanjševanje tveganj: poročilo. Ljubljana: Univ. v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo, 2009. [COBISS.SI-ID: 3349605]
- GREBENC, Vera. 2009. Mladostniki v tveganih življenjskih situacijah: primer obvladovanja in zmanjševanja škode v prometu. V: GABER, Slavko (ur.), SARDOČ, Mitja (ur.), STREL, Janko (ur.), LUKŠIČ, Andrej (ur.). Za manj negotovosti: aktivno državljanstvo, zdrav življenjski slog, varovanje okolja. Ljubljana: Pedagoška fakulteta. [COBISS.SI-ID: 3211109]

KVATERNIK, Ines, KODELE, Tadeja. Sodelovanje in soustvarjanje: skupnostni projekt na področju preventive v šolskem okolju. **Soc. pedagog.** (Ljubl.), okt. 2010, letn. 14, št. 3, str. 347–362. [COBISS.SI-ID: 8560713]

KVATERNIK, Ines, KODELE, Tadeja. Preventiva v šolskem okolju: sodelovanje otrok, staršev in šolskih delavcev. V: LESKOŠEK, Vesna (ur.), PETROVIČ JESENOVEC, Borut (ur.). **Od revščine in socialne izključenosti k enakosti, socialni pravičnosti in solidarnosti: zbornik povzetkov.** Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2010, str. 38. [COBISS.SI-ID: 3361381]

KVATERNIK, Ines, KUSTEC, Klavdija. Sodelovanje staršev s šolo: k poskusu redefinicije vloge. V: LESKOŠEK, Vesna (ur.), PETROVIČ JESENOVEC, Borut (ur.). **Od revščine in socialne izključenosti k enakosti, socialni pravičnosti in solidarnosti: zbornik povzetkov.** Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 2010, str. 70. [COBISS.SI-ID: 3639397]

2010

Zunanje evalvacije javnih socialnovarstvenih programov

Nosilka raziskave: Liljana Rihter

Sodelavke: Beata Akerman, Tamara Rape Žiberna, Vid Žiberna, Polonca Jakob, Urban Boljka, Simona Smolej, Polona Dremelj, Barbara Kobal Tomc

Fakulteta za socialno delo, Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo, 2010, 146 str.

Izvajalca sta med leti 2003 in 2006 izvedla projekt »Oblikovanje sistema evalviranja programov socialnega varstva«, v okviru katerega so oblikovali splošne usmeritve za spremljanje in vrednotenje učinkovitosti in uspešnosti socialnovarstvenih programov. Izdali so znanstveno monografijo z elementi priročnika za uspešno pripravo in izvedbo evalvacije in izvedli izobraževalni program v obliki nekajdnevnih delavnic, namenjenih strokovnim (so)delavkam in (so)delavcem, ki delujejo na področju socialnega varstva. Ker resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006–2010 predvideva verifikacijo in evalvacijo javnih socialnovarstvenih programov, so v letu 2007 v okviru projekta »Vpeljevanje enotnega postopka evalvacije izvajanja javnih socialnovarstvenih programov« izvajalce socialnovarstvenih programov, ki jih sofinancira MDDSZ za obdobje več let, usposabljali za sistematično spremljanje in evalviranje programov. V letu 2008 so bile izvedene prve poskusne evalvacije in samoevalvacije programov. Konec leta 2009 so se začele izvajati zunanje evalvacije v posameznih skupinah javnih socialnovarstvenih programov. V letu 2010 smo izvedli zunanje evalvacije v dveh skupinah javnih socialnovarstvenih programov: v materinskih domovih in zavetiščih za žrtve nasilja in v programih za psihosocialno rehabilitacijo zasvojenih. V prvem primeru gre za 16 programov (10 varnih hiš, 5 materinskih domov in 1 center za pomoč žrtvam nasilja), v drugem pa prav tako za 16 programov (osem nizkopražnih in osem visokopražnih programov). V vseh skupinah programov v veliki meri dosegajo ključne

cilje programov. Posamezni vidiki, ki so bili nekoliko slabše ocenjeni, so bili predstavljeni izvajalcem programov, da bodo lahko z ustreznimi ukrepi vpeljali potrebne spremembe.

Pomembnejše objave:

ŽIBERNA, Vid, RIHTER, Liljana, JAKOB, Polonca, AKERMAN, Beata, BOLJKA, Urban, SMOLEJ, Simona, DREMELJ, Polona, NAGODE, Mateja, KOBAL TOMC, Barbara. **Zunanje evalvacije javnih socialnovarstvenih programov: poročilo o zunanji evalvaciji materinskih domov in zavetišč za žrtve nasilja.** Ljubljana: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo, Fakulteta za socialno delo, 2010. 146 str., graf. prikazi, tabele. [COBISS.SI-ID: 3546981]

ŽIBERNA, Vid, RIHTER, Liljana, JAKOB, Polonca, NAGODE, Mateja, SMOLEJ, Simona, AKERMAN, Beata, KOBAL TOMC, Barbara. **Zunanje evalvacije javnih socialnovarstvenih programov: poročilo o zunanji evalvaciji programov socialne rehabilitacije zasvojenih.** Ljubljana: Inštitut RS za socialno varstvo, Fakulteta za socialno delo, 2011. 230 str., graf. prikazi. [COBISS.SI-ID: 3616869]

ŽIBERNA, Vid, RIHTER, Liljana, JAKOB, Polonca, NAGODE, Mateja, SMOLEJ, Simona, AKERMAN, Beata, KOBAL TOMC, Barbara. **Zunanje evalvacije javnih socialnovarstvenih programov: poročilo o zunanji evalvaciji programov socialne rehabilitacije zasvojenih: priloge.** Ljubljana: Inštitut RS za socialno varstvo, Fakulteta za socialno delo, 2011. [491 str.], tabele, graf. prikazi. [COBISS.SI-ID: 3617125]

Priloga 1

Programski sklopi

1972 Socialni delavec in socialno delo v samoupravni družbi

- B. Stritih — Poklicna vloga socialnega delavca
- B. Mesec — Stališča socialnih delavcev do izobraževanja
- B. Mesec — Odgovori na vprašalnik
- I. Jenko — Primarna razdelitev narodnega dohodka

Opomba: V gornjem primeru je poročilo napisano za vsako raziskavo, ki je navedena pod naslovom sklopa. V vseh naslednjih primerih je poročilo napisano za ves sklop, pod katerim so navedene posamezne raziskave.

1982 Socialna politika in socialno delo v samoupravni socialistični družbi

- Socialna politika kot funkcija združenega dela I.
- Specifičnosti socialnega dela v samoupravni družbi – 1. del
- Temeljni pojmi socialne politike

Nosilka sklopa: Andreja Kavar Vidmar

1984 Socialna politika in socialno delo v samoupravni socialistični družbi

- Socialna politika in pravo
- Socialno skrbstvo med NOB in povojni gradnji (1940–1950)

Nosilka sklopa: Andreja Kavar Vidmar

1985: Socialna politika in socialno delo v samoupravni socialistični družbi

- Socialna politika in pravo
- Socialno skrbstvo med NOB in povojni izgradnji (1940–1950)

Nosilka sklopa: Andreja Kavar Vidmar

1986 Socialna politika in socialno delo

- Uvajanje in evalvacija prostovoljnega dela v strokovne ustanove
- Teoretski problemi socialnega skrbstva
- Socialne razmere in ukrepi v obdobju administrativnega upravljanja (1946–1955) na območju Slovenije
- Skupinska dinamika in odnosi v skupnosti

Nosilka sklopa: Andreja Kavar Vidmar

1987 Socialna politika in socialno delo

- Socialne razmere v Sloveniji v obdobju administrativnega upravljanja (1945–1950)
- Uvajanje in evalvacija prostovoljnega dela v strokovne ustanove
- Skupinska dinamika in odnosi v skupnosti
- Osnovni teoretski problemi svetovalnega dela z družinami

Nosilka sklopa: Andreja Kavar Vidmar

1988 Socialno delo in socialna politika

- Socialne razmere v Sloveniji v obdobju administrativnega upravljanja (1945–1950)
- Skupinska dinamika in odnosi v skupnosti
- Teoretski koncepti in uporabnost skupinske dinamike pri socialnem delu z mladino
- Vprašanja sodobnega prostovoljnega dela
- Akcijskoraziskovalni projekti kot oblike skupnostnih psihosocialnih intervencij
- Predlog metodološke rešitve za ugotavljanje izobraževalnih potreb v integralni koncepciji planiranja kadrov in izobraževanja

Nosilka sklopa: Andreja Kavar Vidmar

1989 Socialna politika in socialno delo

- Socialne razmere na Slovenskem v letih 1910–1925
- Skupinska dinamika in odnosi v skupnosti
- Teoretski koncepti in uporabnost skupinske dinamike pri socialnem delu z mladino
- Protislovja in problemi mladinskega prostovoljnega dela
- Akcijskoraziskovalni projekt kot oblika skupnostnih psihosocialnih intervencij

- Predlog metodološke rešitve za ugotavljanje izobraževalnih potreb v integralni koncepciji planiranja kadrov in izobraževanja
- Proces institucionalizacije in profesionalizacije socialnega dela (analiza jugoslovanskih izkušenj)

Nosilka sklopa: Andreja Kavar Vidmar

1990 Socialna politika in socialno delo

- Modeli skupinske dinamike za uporabo v procesih pomoči s socialnim delom
- Predlog metodološke rešitve za prognoziranje razvoja kadrovske strukture in ugotavljanje njenega vpliva na socialno problematiko

Nosilka sklopa: Andreja Kavar Vidmar

1991 Socialna politika in socialno delo

- Socialna Slovenija

Vodja raziskovalne skupine: Andreja Kavar Vidmar

1992 Socialna politika in socialno delo

(programski sklop 10 raziskav)

- Socialna Slovenija

Koordinatorica: Andreja Kavar Vidmar

Priloga 2

Spisek raziskovalnih projektov,
ki v letu 2010 še niso bili zaključeni

- eMILIA Empowerment of Mental Illness Service Users: Lifelong Learning, Integration and Action (Kordinator projekta: Middlesex University, Higher Education Corporation; Vito Flaker); 513435, EU, 6. okvirni program, 2005-2010
- Sodobni koncepti menedžmenta (Vlado Dimovski, Ekonomska fakulteta; Vito Flaker); J5-9286, ARRS, 2007-2010
- Socialno delo in socialna kohezivnost: dileme avtonomne in heteronomne regulacije socialnih sistemov (Darja Zaviršek); J5-0290-0591-08; ARRS, 2008-2011
- Strokovne podlage za nadaljnji razvoj in uresničevanje Koncepta dela »učne težave v osnovni šoli« (Kordinator projekta: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; Gabi Čačinovič Vogrinčič), 3311-08-98400, Evropski socialni sklad, EU (85 %), Ministrstvo za šolstvo in šport (15 %), 2008-2011
- Promoting Mental health Minimising mental illness and Integrating Social Inclusion through Education (PROMISE) (Kordinator projekta: Middlesex University, Higher Education Corporation; Mojca Urek); EU: Commission of the European Communities, 2009-2012
- Advancing the Three Cycle System in Social Work Education in Six European Countries (kordinator: Sheffield Hallam University; Vesna Leskošek), 144562-TEMPUS-2008-UK-JPCR, EU: Commission of the European Communities, 2009-2012
- Dafne III: Homophob movieerte Gewalterfahrungen von Kindern homosexueller Eltern in Kontext Schule (Izkušnje otrok iz istospolnih družin v šoli (Darja Zaviršek, Ana M. Sobočan, Silke Bercht, Maja Pan) (december 2008 – december 2011)

Priloga 3

Seznam razvojnih projektov

Fakulteta za socialno delo je sodelovala in sodeluje v različnih razvojnih projektih, ki so bili pogosto povezani z razvojem drugostopenjskega in tretjestopenjskega študija oz. z razvojem študijskih programov v drugih delih sveta (Gruzija, Šrilanka, Ukrajina) in z razvojem skupnih študijskih programov (npr. mednarodni doktorski študij socialnega dela). Sodeluje pa tudi pri razvoju prakse socialnega dela. V nadaljevanju so navedeni projekti, katerih nosilka je bila fakulteta, in projekti, pri katerih je sodelovala; v vseh primerih so poleg nosilne organizacije (koordinatorja) navedeni vodje projekta na fakulteti.

- Socrates programme – Erasmus Curriculum Development Project: »European bachelor of Inclusion Studies« (Kordinator projekta: Hochschule Magdeburg – University of applied Sciences – Fachbereich Sozial- und Gesundheitswesen; Jelka Zorn), 29972-IC-1-2002-1-DE-ERASMUS-PROGUC-1, EU: Commission of the European communities, 2003–2006
- Establishing social work education in Georgia (ESWEG) (Kordinator projekta: Sheffield Hallam University, UK; Vesna Leskošek); CD-JEP-25033-2004; Evropska komisija Tempus/Tacis, Gruzijaska država univerza Tbilisi, 2004–2008
- Izobraževalni projekt na področju drog za različne ciljne skupine v RS (Vera Grebenc); C2711-06-000034, Phare-Twinning, Urad za droge pri Ministrstvu za zdravje, 2005–2006
- Program PHARE 2003, Vseživljenjsko učenje – Poklicno informiranje in svetovanje za Rome – PISR (Kordinator projekta: Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj; Špela Urh, Jelka Zorn), Evropska komisija in Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj, 2005–2006
- Prilagajanje evropskemu sistemu izobraževanja: mednarodni doktorski študij socialnega dela INDOSOW; Leonardo da Vinci – SI/05/A/PL/17038; (Darja Zaviršek); CMEPIUS, 2005–2006

- EQUAL: Partnerstvo za bodoče možnosti v okviru pobude skupnosti EQUAL (Koordinator projekta: YHD; Darja Zaviršek); 23-U1/15, EU, PHARE, 2005–2007
- Vzpostavitev študija socialnega dela na Univerzi v Colombu (Bogdan Lešnik); Fakulteta za socialno delo, Mestna občina Ljubljana, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Ministrstvo za zunanje zadeve, 2005–2013
- ASO – Ethnicity and Education in Social Work (Darja Zaviršek); 2-22-2006 Austrian Science and Research liaison offices, IASSW, 2006–2007
- Prilagajanje evropskemu sistemu izobraževanja: Mednarodni doktorski študij socialnega dela INDOSOW; Leonardo da Vinci – SI/06/A/F/176047 (Darja Zaviršek), CMEPIUS, 2006–2007
- PEER Education: Project for Young Drivers to Prevent Alcohol and Drugs in Connection with Road Use – Drive Clean (Vera Grebenc) Mistel/SPI Forschung Magdeburg, 205315, EU Health & Consumer Protection Directorate – General, Urad za droge pri Ministrstvu za zdravje, 2006–2008
- Prenova in razvoj programov vseh treh stopenj socialnega dela (Lea Šugman Bohinc); ESS_VS-06-10, Evropski socialni sklad, MVŠTZ / EU, 2006–2007
- Socrates programme – Erasmus Curriculum Development Project: »Health and Social Care for Migrants and Minorities«. (Koordinator projekta: Universiteit Utrecht, Algemene Sociale Wetenschappen, Nizozemska; Jelka Zorn), 28972-IC-1-2005-1-NL-ERASMUS-PROGUC-4; EU: Commission of the European communities, 2006-2009
- Socrates Programme – Erasmus Curriculum Development Project: »INDOSOW: International Doctoral Studies in Social Work« (Darja Zaviršek), 65996-IC-1-2005-1-SI-ERASMUS-PROGUC-1, EU: Commission of the European communities, 2006–2009
- The European Network on Elderly Policy and Social Work with the Elderly in a World of Demographical Changes (DEMOGENE) (Koordinator projekta: School of Social Work, West Jutland University College, CVU West, Esbjerg, Danska; Vito Flaker), 2007-IP-01,

Commission of the European Communities (Erasmus Intensive Programme), 2007–2008

- Old People and Social Work in the Perspective of Demographical Change and Intergenerational Exchange (DEMOGENE II) (Koordinator projekta: School of Social Work, West Jutland University College, CVU West, Esbjerg, Danska; Jana Mali), 2008-IP-06, Commission of the European Communities (Erasmus Intensive Programme), 2008–2009
- Doctoral Studies in Social Work and Social Policy: Teaching Comparative Perspective within an International Context (Darja Zaviršek), 65996-IC-1-2007-1-SI-ERASMUS-EUC-1, EU: Commission of the European communities (Erasmus Intensive Programme), 2008–2009

Priloga 4

Raziskave sodelavcev FSD na drugih ustanovah

- Blaž Mesec — Časopis »Pavliha« in bralci : po anketi o masovnih komunikacijskih sredstvih 1962. Ljubljana : Inštitut za sociologijo in filozofijo pri Univerzi v Ljubljani, 1966. COBISS.SI-ID: 2800741
- Blaž Mesec, Katja Boh — Televizija in otroci. Ljubljana : Inštitut za sociologijo in filozofijo pri Univerzi, 1966. COBISS.SI-ID: 3061557
- Blaž Mesec, Marjan Kroflič — Radio 1970 : poslušanje drugega in tretjega programa Radia Ljubljana. Ljubljana : Inštitut za sociologijo in filozofijo pri Univerzi v Ljubljani, 1970. COBISS.SI-ID: 2800997
- Blaž Mesec: Radio 1971 — interpretacija ankete. Ljubljana : Inštitut za sociologijo in filozofijo pri Univerzi v Ljubljani, 1971. COBISS.SI-ID: 3298661
- Bernard Stritih, Blaž Mesec — Prostovoljno preventivno in socialnoterapevsko delo z otroki. Rakitna - akcijskoraziskovalna naloga : socialnoterapevska kolonija. Ljubljana : RSS, 1977. COBISS.SI-ID: 12306688
- Franc Hočevar, Olga Drogenik, Jože Jakopič, Blaž Mesec, Vinko Razboršek, Janez Rugelj — Alkoholizem v industrijskih občinah : poročilo o raziskovalni nalogi. Ljubljana : Inštitut za regionalno ekonomiko in socialni razvoj, 1978. COBISS.SI-ID: 309097
- Bernard Stritih, Frane Adam, Srečko Fišer, Anica Mikuš-Kos, Saša Kos, Bogdan Lešnik, Srna Mandič, Dušica Pogačnik — Nepoklicno prostovoljno preventivno delo z mladino v krajevni skupnosti in ozd : II. del. Ljubljana : Inštitut za sociologijo pri Univerzi Edvarda Kardelja v Ljubljani, 1979. COBISS.SI-ID: 13191168
- Bernard Stritih, Blaž Mesec — Štepanjsko naselje II : raziskava. Ljubljana : Inštitut za sociologijo pri Univerzi Edvarda Kardelja v Ljubljani, 1979. COBISS.SI-ID: 2783589
- Dimitrij Rupel, Srečo Dragoš — Katolicizem in slovensko leposlovje. IV, Katoliška herezija Edvarda Kocbeka : letno poročilo 1984. Ljubljana : RSS, 1984. COBISS.SI-ID: 2953053
- Mirjana Ule — avtor, Bojan Dekleva, Alenka Dolinar, Emil Hrvatin, Gorazd Jurman, Andrej Lukšič, Silva Mežnarič, Zoran Pavlovič,

- Renata Salecl, Alenka Suhadolnik, Zoran Thaler, Dejan Verčič, Helena Vignjevič, Darja Zaviršek — Mladina ,85. Ljubljana : Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, 1985. COBISS.SI-ID: 88398
- Dekleva Bojan, Srečo Dragoš, V. Horvat, Sabina Leskovec, Zoran Pavlovič, Milko Poštrak — Preprečevanje odklonskosti mladine v krajevnih skupnostih. Ljubljana : Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, 1985. COBISS.SI-ID: 87886
  - Milko Poštrak — Uvajanje ponoči na domu za starejše občane v občini Ljubljana Center (1986–1987). Ljubljana: Center za socialno delo Ljubljana-Center 1987. COBISS.SI-ID: 551269
  - Mirjana Ule, Bojan Dekleva, Tanja Rener, Darja Zaviršek — Mladina in politika. Ljubljana : Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, 1987. COBISS.SI-ID: 94542
  - Maja Vojnovič, Blaž Mesec, Miljana Vegnuti, Helena Kamnar, Ida Hojnik-Zupanc, Iztok Šegula — Organizacija gospodinske pomoči starim na domu – ugotavljanje potreb po pomoči ter spremljanje in evalvacija akcij uvajanja te pomoči. I, II. Ljubljana : RSS, 1988. COBISS.SI-ID: 21600768
  - Marija Ovsenik — Socialno delo v podjetjih : raziskovalno poročilo k raziskavi Socialna Slovenija. Ljubljana : Ministrstvo za znanost in tehnologijo, 1992. COBISS.SI-ID: 236389
  - Vito Flaker — Droge in nasilje. Ljubljana : Mirovni inštitut, 1993. COBISS.SI-ID: 4709
  - Irena Marinko, Marija Ovsenik — Vpliv usposobljenosti managementa na organizacijsko kulturo. [Ljubljana : Leila, 1994]. COBISS.SI-ID: 10411362
  - Maja Vojnovič (urednik) — Vloga, obseg in struktura neprofitno-volonterskega sektorja v Sloveniji : raziskovalno poročilo : I. faza. [S. l.] : SINCO, center za razvoj neprofitno-volonterskega sektorja, 1996. COBISS.SI-ID: 1114725
  - Metod Resman ... Gabi Čačinovič Vogrinčič — Koncept svetovalnega dela v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1997. COBISS.SI-ID: 4765382
  - Darja Zaviršek, Jelka Škerjanc — Analiza položaja izključenih družbenih skupin v Sloveniji in predlogi za zmanjšanje njihove izključenosti v sistemu socialnega varstva : raziskovalna naloga. Ljubljana : Inštitut za socialno varstvo, 1998. COBISS.SI-ID: 969061

- Srna Mandič, Barbara Černič Mali, Vesna Leskošek, Vito Flaker, Darja Zaviršek – Programi stanovanjske oskrbe posebnih družbenih skupin - kakovost in nove povezave : letno poročilo za raziskovalni projekt. 1. del. Ljubljana : Urbanistični inštitut Republike Slovenije, 1998. COBISS.SI-ID: 1357507
- Darja Zaviršek – Nevidno nasilje - normativnost in normalizacija nasilja nad ljudmi z gibalnimi, senzornimi in intelektualnimi oviranostmi. Ljubljana : Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, 2002. COBISS.SI-ID: 830542
- Darja Zaviršek, Špela Urh, Janja Rošer – Program ukrepov za pomoč Romom v Republiki Sloveniji in posebni program za enake možnosti zaposlovanja Romov : poročilo o izvajanju vladnih programov. [Ljubljana : s. n.], 2002. COBISS.SI-ID: 1106533
- Vida Milošević Arnold ... [et al.] – Quality of Life in the Third Age as Experienced by the Elderly : Socrates - Erasmus Intensive Week in Seinäjoki Polytechnic School of Social Work 11.-16.3.2002. Seinäjoki, 2001. COBISS.SI-ID: 586597
- Jelka Zorn – Diskriminacija v postopkih pridobivanja državljanstva v Sloveniji : raziskava v okviru projekta raziskovalnih štipendij Mirovnega inštituta 2002. Ljubljana : Mirovni inštitut, cop. 2003. COBISS.SI-ID: 274797
- Zinka Kolarič, Blaž Mesec, Samo Uhan, Liljana Rihter, Nino Rode, Ružica Boškič, Tatjana Rakar – Evalvacijska raziskava posebnih socialnih programov invalidskih in socialnih programov humanitarnih organizacij, ki jih je v letu 2000 so/financirala FIHO. Ljubljana : Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Inštitut za družbene vede, 2003. COBISS.SI-ID: 1689445
- Primož Šporar, Vesna Leskošek, Robert Levičar, Milena Marega – Expertise for the programme of inclusion on non-governmental organisations in the preparation, implementation and evaluation of the development strategy documents of the Republic of Slovenia : summary. Ljubljana : Centre for Information Service, Cooperation and Development of NGOs : Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe, 2003. COBISS.SI-ID: 1076325
- Vesna Leskošek – Financiranje nevladnih organizacij iz proračuna v letih 2002 in 2003 : analiza razpisov ministrstev in uradov v RS, na katere se lahko prijavijo nevladne organizacije. Ljubljana : CNVOS, 2003. COBISS.SI-ID: 1075045

- Katja Vadnal ... Darja Zaviršek — Ocena izvedljivosti in razvoj modelov zaposlovanja oziroma oskrbovanja oseb z motnjami v duševnem razvoju kot dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Ljubljana : Biotehnična fakulteta, Oddelek za agronomijo : Fakulteta za socialno delo, 2003. COBISS.SI-ID: 1122661
- Martina Trbanc, Ružica Boškič, Barbara Kopal, Liljana Rihter — Social and economic inclusion of deprived groups – possible measures to increase the employability of the most vulnerable categories of long-term unemployed and inactive people : research report. Faculty of Social Sciences : Ljubljana, October 2003. COBISS.SI-ID: 22546781
- Martina Trbanc, Ružica Boškič, Barbara Kopal, Liljana Rihter — Socialna in ekonomska vključenost ranljivih skupin v Sloveniji – možni ukrepi za dvig zaposljivosti najbolj ranljivih kategorij težje zaposljivih in neaktivnih oseb : raziskovalno poročilo. Fakulteta za družbene vede : Ljubljana, oktober 2003. COBISS.SI-ID: 22546525
- Primož Šporar, Vesna Leskošek, Robert Levičar, Milena Marega — Strokovne podlage za program vključevanja nevladnih organizacij v pripravo, izvedbo in vrednotenje razvojnih strateških dokumentov RS : povzetek. Ljubljana : Agencija RS za regionalni razvoj : Služba vlade RS za strukturno politiko in regionalni razvoj, 2003. COBISS.SI-ID: 126565888
- Milka Cizelj — Vizija posebnih socialnih zavodov : (fazno poročilo o raziskavi). Ljubljana : Skupnost socialnih zavodov Slovenija, 2003. COBISS.SI-ID: 1118821
- Bogdan Lešnik — Značilnosti in tendence vsakdanjega življenja v »družbi na prehodu« : zaključno poročilo o rezultatih raziskovalnega projekta v letu 2002/2003. Ljubljana : ISH, Fakulteta za podiplomski humanistični študij, 2003. COBISS.SI-ID: 885901
- Zinka Kolarič, Liljana Rihter, Tatjana Rakar, Ružica Boškič — Evalvacija dela nevladnih organizacij z invalidnimi osebami na območju MOL : zaključno poročilo. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede, 2004. COBISS.SI-ID: 1439845
- Darja Zaviršek, Špela Urh, Jelka Zorn, Urša Abram, Hazemina Đonlić — Evalvacija nevladnih programov na področju ženske problematike, ki jih financira Mestna občina Ljubljana (2002-2004) : elaborat. [Ljubljana] : Modrab - Društvo za raziskovanje in uresničevanje psihosocialnih potreb žensk, 2004. COBISS.SI-ID: 1183589

- Darja Kuzmanič Korva, Marija Perkovič, Jure Kovač, Pavla Rapoša-Tajnšek, Vito Flaker — Preoblikovanje organiziranosti centrov za socialno delo v Republiki Sloveniji. Ljubljana : Skupnost CSD Slovenije, 2004. COBISS.SI-ID: 4110099
- Lidija Magajna, Marija Kavkler, Gabi Čačinovič-Vogrinič, Sonja Pečjak, Ksenija Bregar-Golobič — Koncept dela : učne težave v osnovni šoli : osnutek. Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za razvoj šolstva, 2005. COBISS.SI-ID: 2432101
- Vesna Leskošek, Ružica Boškič — Labour supply in care services in Slovenia : final report. Ljubljana : European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2005. COBISS.SI-ID: 2269029
- Katja Vadnal ... Darja Zaviršek — Ocena izvedljivosti in razvoj modelov zaposlovanja oziroma oskrbovanja oseb z motnjami v duševnem razvoju kot dopolnilne dejavnosti na kmetiji : zaključno poročilo o rezultatih raziskovalnega projekta. Ljubljana : Biotehnična fakulteta, Oddelek za agronomijo : Fakulteta za socialno delo, 2005. COBISS.SI-ID: 4417657
- Vesna Leskošek, Blanka Tivadar — Potrebe mladinskih organizacij v Mestni občini Ljubljana : končno raziskovalno poročilo. Ljubljana : Univ. v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Inštitut za družbene vede, Center za socialno psihologijo, 2005. COBISS.SI-ID: 2269541
- Slavka Kukova, Darja Zaviršek, Špela Urh — Rights of people with intellectual disabilities. Access to education and employment : Slovenia : monitoring report = Pravice oseb z intelektualnimi ovirami. Dostopnost izobraževanja in zaposlovanja : Slovenija : poročilo. Budapest, New York : Open Society Institute, 2005. COBISS.SI-ID: 2353509
- Lidija Magajna, Sonja Pečjak, Ksenija Bregar-Golobič, Gabi Čačinovič-Vogrinič, Marija Kavkler, Simona Tancig — Učenci z učnimi težavami v osnovni šoli - razvoj celovitega sistema učinkovite pomoči : raziskovalno poročilo. Ljubljana : Razvojno-raziskovalni inštitut Svetovalnega centra, 2005. COBISS.SI-ID: 2471525
- Lidija Magajna, Sonja Pečjak, Ciril Peklaj, Ksenija Bregar-Golobič, Gabi Čačinovič-Vogrinič, Marija Kavkler, Simona Tancig — Učenci z učnimi težavami v osnovni šoli : razvoj celovitega sistema učinkovite pomoči : raziskovalno poročilo - priloga. Ljubljana : Razvojno-raziskovalni inštitut Svetovalnega centra, 2005. COBISS.SI-ID: 2431845

- Rezka Osredkar — Uporabniška evalvacija društva za duševno zdravje v skupnosti – Altra : (stanovanjske skupine). Ljubljana : Društvo Altra, 2005. COBISS.SI-ID: 3192165
- Alenka Šelih (urednik), Vesna Leskošek — Uvajanje socialnih trenin- gov in dela v korist lokalne skupnosti kot vrste vzgojnih ukrepov : raziskovalno poročilo. Ljubljana : Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, 2005. COBISS.SI-ID: 1002574
- Vojko Strojnik ... Čačinovič Vogrinčič Gabi — Vadba za starejše osebe z zmanjšano mobilnostjo : raziskovalni projekt 2005–2008. Ljubljana: Fakulteta za šport, Visoka šola za zdravstvo, Fakulteta za socialno delo, VISPORT d.o.o. COBISS.SI-ID: 3141041
- Božidar Horaček (Ministrstvo za obrambo) ... Bojana Mesec (Fakulte- ta za socialno delo) — Prehod na profesionalno vojsko s prostovoljno rezervo – »PROVOJ«. Ljubljana: Ministrstvo za obrambo 2005.
- Katarina Kresal Šoltes, Mitja Novak, Barbara Kresal, Miran Kalčič, Darja Zaviršek — Invalidi med socialnim varstvom in trgom dela : (ekspertiza – pravni in mednarodni vidik). Ljubljana : Inštitut za delo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, 2006. COBISS.SI-ID: 2684005
- Rezka Osredkar, Mojca Polak — Učinkovitost svetovalnega dela v svetovalnih omrežjih : raziskovalno poročilo. Ljubljana : Center RS za poklicno izobraževanje, 2006. COBISS.SI-ID: 3191909
- Zinka Kolarič, Andreja Črnak-Meglič, Liljana Rihter, Ružica Boškić, Tatjana Rakar — Velikost, obseg in vloga zasebnega neprofitnega sektorja v Sloveniji : (raziskovalni projekt v okviru CRP -) celovita analiza pravnega in ekonomskega okvirja za delo nevladnih orga- nizacij) : zaključno poročilo. Ljubljana : Univerza v Ljubljani, Fakul- teta za družbene vede, Center za proučevanje družbene blaginje, 2006. COBISS.SI-ID: 2461029
- Barbara Kresal, Katarina Kresal Šoltes, Darja Senčur Peček — Anali- za pravne ureditve fleksibilnih oblik zaposlovanja v luči evropskega socialnega modela fleksibilne prožne varnosti (flexicurity) : zaključno poročilo. Ljubljana : Inštitut za delo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, 2007. COBISS.SI-ID: 2888549
- Lidija Magajna, Sonja Pečjak, Ksenija Bregar-Golobič, Gabi Ča- činovič-Vogrinčič, Marija Kavkler — Koncept dela : učne težave v osnovni šoli. Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad za raz- voj šolstva, 2007. COBISS.SI-ID: 2928997

- Vesna Leskošek — Tackling child poverty and promoting social inclusion of children (Slovenia). [Ljubljana] : Peace institute, Institute for contemporary social and political studies, [2007]. COBISS.SI-ID: 2732389
- Majda Hrženjak, Jelka Zorn, Špela Urh, Ana Marija Sobočan, Petra Videmšek, Darja Zaviršek — Romi v Ljubljani : različnost perspektiv : zaključno poročilo raziskovalnega projekta RP 2/07. Ljubljana : Mirovni inštitut, 2008. COBISS.SI-ID: 692333
- Katarina Kresal Šoltes, Valentina Franca, Barbara Kresal, Etelka Korpič-Horvat, Darja Senčur Peček — Spremljanje učinkov sprememb delovne zakonodaje na razvoj delovnih razmerij v praksi, Končno poročilo raziskave. Ljubljana : Inštitut za delo pri Pravni fakulteti, november 2008. COBISS.SI-ID: 2934999
- Vida Milošević-Arnold, Milka Oljača, Milko Poštrak — Eksterna evaluacija projekta i postdiplomskih magistrskih studija »Supervizija u socijalnom radu« i »Menadžment u socijalnom radu«. Sarajevo : Filozofski fakultet Banja Luka, The Department of Social Work University of Gothenburg, Fakultet političkih nauka Univerzitet u Sarajevu, 2009. COBISS.SI-ID: 3340389
- Andreja Črnak-Meglič, Ružica Boškić, Mateja Nagode, Tatjana Rakar, Urban Boljka, Liljana Rihter — Revščina in socialna izključenost med družinami z otroki : materialni in nematerialni obraz revščine : zaključno poročilo. Ljubljana : Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo, 2009. COBISS.SI-ID: 3148645

Imensko kazalo

Številka ob imenu označuje številko povzetka raziskave, ne številke strani v knjigi. V krepkem tisku so številke raziskave, pri kateri je bila navedena oseba nosilka oziroma vodja raziskave.

- Abram Urša 84
Akerman Beata 113, 120
Arko Nika 2
Bah Borut 90, 92, 100
Banko Nataša 66
Baskar Bojan 9
Bateman Justin 59
Belin Janko 71, 81
Benedikt Irena 56
Bergant Maja 20
Bizjak Irena 64
Bole Metoda 67, 74
Boljka Urban 120
Boškič Ružica 115
Brandon David 59
Bras Jani 55
Brinc Franci 1
Brišar Lea 96, 104
Bubnov Škoberne Anjuta 26
Car-Drlje Milena 13
Cigler Mihael 70
Čigoj Kuzma Nika 65, 101, 114
Cink Tanja 93
Croes Esther 103
Cuder Maja 96
Čačinovič Vogrinčič Gabi 1, 5, 7, 10, **15**, 31, **32**, 52, 53, 59, **61**, 62, 64, 66, 67, 73, 74, 80, 86, 91, 102, **105**, 107, 111, 116, 119
Črnak Meglič Andreja 13
Dajčman Bernarda 89
Dam Theo van 81
Dečman Lan 81
Dekleva Bojan 56
Demšar Simona 78, 79
Dovar Marjetka 23
Dragoš Srečo 23, 37, 52, 53, 58, 102
Dremelj Polona 113, 116, 120
Đonlić Hazemina 84
Feher Ilonka 71
Flaker Vito 5, 7, 9, 10, 23, 24, 25, **28**, 30, **31**, 33, **35**, **37**, **40**, **42**, **44**, **48**, **51**, 52, 53, 56, 58, **59**, **70**, **71**, **76**, **80**, **81**, **83**, **85**, **86**, **89**, 90, **92**, **93**, **96**, **100**, **101**, 102, **104**, **107**, 108, **114**, **117**, **118**
Fojan Dragica 71, 81, 90, 92, 100
Fras Knežević Dragica 1
Gageldonk Andre van 103
Gašparič Mojca 103
Golob Tomo 23
Goričan Barbara 109
Gouwe Daan van der 103
Grebenc Vera 71, 81, 86, **89**, **90**, 92, 93, 100, 101, 105, **106**, 107, **108**, **110**, 111, 112, **119**
Grošičar Alenka 71
Hering Sabine 87
Hribernik Aleksandra 92
Jakob Polonca 104, 113, 114, 120
Jenko Ivan 2
Jereb Majda 1
Jerman Diana 51
Jeseničnik Natalija 115
Jurančič Iztok 70, 76, 85, 96, 104
Kapun Ivanka 20
Kastelic Andrej 59, 70, 71, 81
Kavar Vidmar Andreja 3, 5, 6, 7, **13**, **18**, 20, **21**, **26**, 52, **53**, 58, 70
Kern Bojan 65, 78
Kikelj Anton (= Tone) 5, 19, **22**, **27**, **29**, 34, 41, 52, 58
Klajnsček Ciril 31
Klun Maja 109, 116
Knific Branka 66
Kobal (Možina) Leonida 69, 86, 91, **93**, 112

- Kobal (Tomc) Barbara 82, 88, 95,
114, 116, 120
Kocmur Dare 92, 100
Kodele Tadeja 101, 105, 107, 110,
111, 117
Kolarič Andreja 92
Kolarič Zinka 80
Končar Polonca 13, 18, 21
Konec-Jurišič Nuša 103
Konjar Bernarda 61
Kononenko Boris 23
Kovačec Anita 67, 74
Kovačič Dare 31
Kovše Ketiš Darinka 92
Kranjc Bogomir 101
Kranjc Mina 90, 100
Kresal Barbara 83, 85, 96, 104, 115
Krtelj Barbara 93
Kuna Herta 59
Kunič Lidija 5
Kuzmanič Korva Darja
Kvaternik (Jenko) Ines 90, 92, **97**, 100,
106, 108, 110, 111, 119
Lah Janko 23
Lamovec Tanja 59
Lamovšek Vili 112
Leskošek Vesna 87, **98**, 102, 109, 115
Lešnik Bogdan 59
Lipoglavšek Marinka 64
Lisec Martin 69
Lordan Nuala 60
Lucas Jo 59
Macogovič Mori Bojana 92
Majcen Nada 13, **17**
Mali Jana 83, 105, 106, 112, 114, 117
Mali Maksimiljana 66
Mastnak Tanja 109
Matelič Irena 1
Medvešček Matjaž 69
Merdanovič Zlato 71
Mesec Blaž **2**, **3**, 4, 5, 6, 7, **9**, **17**, 20, **24**,
31, **38**, **45**, 52, 53, **58**, 59, **65**, 76, **78**,
79, 80, 86, **94**
Mesec Marko 78, 79
Mešl Nina 111, 117, 119
Mikolič Mojca 67, 74
Milošević (Arnold) Vida 3, 5, 6, 7, **8**, **12**,
14, **16**, 47, 52, 53, 54, 67, 74, 80, 83,
89, 105, 106
Mlač Tanja 95
Možina Miran 31, 57, 62, 68, 69
Nagode Mateja 85, 96, 104, 114, 118
Oreški Suzana 95, 114
Osredkar Rezka 86
Ovsenik Marija **39**, **46**, 50, 52, 53, 72
Page Margaret 60
Pahovič Lorena 92
Pavel Igor 61
Pavko Nuša 81
Pavlovič Zoran **23**, 31
Pavlovič Radmila 23
Perkovič Marija **80**
Perše Bojan 93
Pipan Neva 40
Pirnati Tina 101
Podbevšek Kristina 96, 104
Podgornik Nevenka 96, 104, 112
Poštrak Milko (= Miloslav) 52, 53, 55,
65, 78, 79
Radonjč Nataša 67
Rafaelič Andreja 114, 118
Rajšelj Sabina 67, 74
Ramon Shulamit 59
Ramovš Jože 62
Rape Žiberna Tamara 113, 120
Rapoša Tajnšek Pavla 3, 5, 7, 10, **11**, **13**,
20, 52, 53, 57, **67**, **74**, 80, 86, 107,
112
Recer Peter 92
Repotočnik Bronislava 66
Rezar Irena 109, 116
Rihter Liljana 82, 83, 88, 89, 93, 94, 95,
105, 107, 108, 113, 115, 117, 119, **120**
Rode Nino 37, 59, 65, 70, 71, 74, 76, 78,
79, 80, 81, **82**, 85, 86, **88**, 89, 91, **95**,
96, **103**, 107, 108, 112, **113**
Rozman Vlasta 67, 74
Rugelj Mojca 23

Safran Larisa 92
 Sande Matej 90
 Savnik Alenka 66
 Sedmak Mateja 107
 Sedmak Zoran 56, 59
 Sever Maja 92
 Smolej Alojz 101
 Smolej Simona 113, 115, 116, 120
 Sobočan Ana Marija 102, 109, 115, 116
 Solarović Jasna 91
 Stare Sandra 96
 Stojanović Nenad 55
 Stojšin Teodor 1
 Stopajnik Franc 5, 19, 22, 27, 29
 Štöver Heino 92, 103
 Stritih Bernard 1, 2, **4**, **5**, **7**, **10**, **20**, **25**,
30, **31**, **36**, **43**, **49**, 52, 53, **57**, 58,
62, **63**, 64, **68**, **69**, 80, **91**
 Šabić Amra 106, 110, 111, 119
 Šantelj Mateja 71
 Šauperl Marija 67
 Šaupert Slavica 23
 Šelih Alenka 1
 Šipec Miha 23
 Šircelj Jože 70
 Škerjanc Jelka 70, 80, 85, 93, 96, 104,
 105, 107, 112, 114, 117
 Šterk Tina 81
 Štrukelj Brankica 92
 Šugman Bohinc Lea 62, 64, 73, 91
 Šugman Katja G. 64
 Švab Vesna 59, 61
 Tanasković (Lamut) Milena 6, 19, 22
 Tizmonaver Bojana 56
 Toresini Lorenzo 59
 Trautman Franz 92, **103**
 Turnšek Nada 58, 59, 76
 Udovič Nataša 104, 118
 Ule Mirjana 31
 Urek Mojca 40, 59, 76, 86, 101, 105,
 107, 109, **112**, 114, 117
 Urh Špela 84, 85, 96, 102, 109, 116
 Velikonja Ingrid 83
 Videmšek Petra 70, 85, 89, 96, 101
 Vižintin Maja 81
 Vodlan Mojca 81
 Vodopivec Katja 1
 Vojnovič Maja 10, 13
 Vončina Marjan 55, 70
 Waaldijk Berteke 87
 Zaviršek Darja 37, 40, 44, 48, 51, 52,
 53, 58, 59, 60, 70, **77**, **84**, 85, **87**,
 96, **102**, 107, **109**, 115, **116**
 Zgonc Špela 61
 Zidar Romana 96, 103, 104, 112
 Zorko Elvira 67, 74
 Zorn Jelka 70, 82, 84, 88, **99**, 102
 Zupančič Darja 70, 71
 Žagar Alenka 89
 Žakelj Magdalena 96
 Žibera Vid 113, 116, 120
 Žigante Vesna 67
 Žnidarec Demšar Simona 69, **75**, 101

Stvarno kazalo

- Številka ob geslu označuje številko raziskave, ne številke strani v knjigi.
- akcijsko raziskovanje 4, 5, 7, 10, 23, 31, 33, 36, 38, 40, 42, 45, 49, 53, 56, 57, 59, 61, 62, 71, 81, 85, 96, 100, 106, 107, 108, 111
- alkoholizem 20, 41
- begunci 41, 53, 54
- centri za socialno delo 26, 47, 53, 64, 65, 67, 73, 74, 80, 86
- deinstitucionalizacija 47, 51, 59, 86, 107
- demenca 59, 70, 83, 105, 117
- dolgotrajne duševne stiske 59, 70, 105
- dolgotrajne psihosocialne stiske 59
- droge 71, 81, 86, 88, 90, 92, 93, 97, 98, 100, 103, 106, 108, 110, 111
- družina 3, 6, 8, 10, 15, 17, 20, 25, 32, 49, 52, 53, 54, 57, 58, 62, 63, 64, 66, 67, 73, 91, 109
- duševno zdravje 40, 45, 51, 52, 53, 56, 58, 59, 60, 70, 86, 88, 93, 95, 101, 105, 113, 114
- evalvacija 25, 30, 51, 64, 65, 66, 68, 69, 71, 76, 78, 79, 82, 84, 86, 88, 95, 97, 103, 107, 108, 113, 120
- individualno financiranje storitev 59, 96
- intelektualne ovire 70, 105
- izobraževanje za socialno delo 2, 8, 14, 46, 52, 87, 93, 102
- kadri 39, 46, 50
- kontekstualne metode 59, 86
- kvaliteta življenja 40, 48, 51, 76, 97
- medsebojna pomoč 24
- metodologija 9, 53, 56, 61, 69, 85, 89, 92, 94, 110
- migranti 99
- mladi 5, 7, 23, 24, 25, 27, 30, 33, 34, 35, 36, 37, 40, 43, 44, 48, 49, 51, 69, 78, 79, 81, 98, 106, 110
- mladinske delovne akcije 23, 37
- narodni dohodek 2
- neprofitne organizacije 72
- nevladne organizacije 60, 70, 78, 79, 84, 98, 115
- NOB 19, 22, 27
- normativi in standardi 57, 83
- osnovna šola 5, 7, 55, 65, 110, 111
- otroci 4, 5, 7, 27, 55, 67, 111
- podporne mreže 62
- posvojitve 67, 74, 109, 116
- preventivno delo 4, 5, 38, 45, 65, 76, 78, 79, 111
- prizadetosti 20, 51, 56, 59, 77
- promet 106
- prostovoljstvo 1, 2, 4, 5, 7, 24, 25, 30, 33, 37, 40, 44, 48, 51, 65
- ranljive skupine 70, 99, 105
- rejništvo 8, 52, 66
- revščina 115
- samopomoč 24, 25, 47, 49, 60, 62, 65, 106, 112
- samoupravljanje 12, 23
- skupinska dinamika 9, 15, 23, 28, 31, 32, 35, 36, 42, 43, 49
- skupnostno delo 6, 7, 10, 38, 45, 52, 53, 58, 81, 85, 100, 101, 102, 105, 107, 111, 112
- socializacija 5, 15, 32, 36
- socialna politika 11, 12, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 34, 43, 47, 52, 77, 87, 102, 118
- socialna pomoč 52, 57, 62, 63, 73, 75, 88
- socialne razmere 19, 27, 29, 34, 41
- socialno delo z družino 15, 52, 73
- socialno skrbstvo 8, 14, 17, 19, 21, 22, 25, 26, 34, 41, 77, 87
- socialno starševstvo 109, 116
- socialno varstvo 16, 21, 52, 53, 57, 58, 62, 72, 76, 78, 79, 80, 82, 85, 88,

89, 80, 82, 85, 88, 89, 93, 95, 96,
104, 113, 116, 118, 120
socialno-zdravstvene storitve 93
stanovanjske skupine 51, 56, 59, 61, 107
stari ljudje 6, 17, 24, 52, 53, 75, 93
stres 91
svetovalno delo 15, 32, 52, 53, 55, 75,
86, 91
tveganje (analiza tveganja) 69, 71, 81,
86, 89, 100, 107, 115, 119
ulično delo 69
upokojenci 3, 17
varstvo in vzgoja otrok 10, 58, 62
zasvojenost 97, 110, 111
združeno delo 11
zgodovina socialnega dela 52, 87, 102
zmanjševanje škode 71, 81, 97, 100,
106, 110, 111
ženske 17, 48, 53, 58, 59, 60, 84, 87,
102, 115

Kazalo

Seznam raziskav	5
Predgovor	13
Povzetki raziskav.....	25
Priloga 1 – Programski sklopi.....	265
Priloga 2 – Spisek raziskovalnih projektov, ki v letu 2010 še niso bili zaključeni	269
Priloga 3 – Seznam razvojnih projektov	271
Priloga 4 – Raziskave sodelavcev fsd na drugih ustanovah ..	275
Imensko kazalo	283
Stvarno kazalo	287

Raziskave na področju socialnega dela rabijo ubesedovanju procesa pomoči v socialnem delu. To je njihov primarni smisel in namen. Socialno delo je znanost o ravnanju. Raziskuje tudi sistem socialnega varstva, organizacijo in administracijo in v naši tradiciji tudi socialno politiko ali politike, a njegova primarna naloga je raziskovanje socialnodelovnega ravnanja. Šola za socialno delo se je, kot je razvidno iz tega pregleda, do sedaj zavedala svoje osnovne naloge na področju raziskovanja in oblikovanja teorije socialnega dela. V njenem dosedanjem razvoju so nastale pomembne raziskave socialnodelovnega ravnanja.

Blaž Mesec, Liljana Rihter

